

Hallituksen esitys eduskunnalle tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskeviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kolme uutta lakia eli laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista, laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista ja laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta. Kaikki ehdotetut lait liittyvät Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen ja Euroopan unionin rahoituskautta 2023—2027 koskevaan uuteen Euroopan unionin lainsäädäntöön. Laeilla annettaisiin Euroopan unionin lainsäädäntöä täydentävät säännökset siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista, johon otettaisiin säännökset Euroopan unionin kokonaan maataloustukirahastosta rahoittamista tukijärjestelmistä ja jotka sisältyvät Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan vuosille 2023—2027. Lakiin otettaisiin säännökset sen soveltamisalaan kuuluvien tukien ja palkkioiden myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä. Lain nojalla voitaisiin aktiiviviljelijälle myöntää perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmätukea sekä tuotantosidonnaisia tulotukia (emolehmä- ja lypsylehmäpalkkio, sonnipalkkio, ulkosaariston nautapalkkio, teurashiehopalkkio, uuhipalkkio, kuttupalkkio, teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkio, tärkkelysperunapalkkio ja erikoiskasvipalkkio). Mainituista tukimuodoista perustulotuki vastaisi nykyistä perustukea kuitenkin siten, että tukioikeuksista luovuttaisiin. Uutena tukimuotona ehdotetaan otettavaksi käyttöön jäsenvaltioille pakollinen, mutta viljelijälle vapaaehtoinen ekojärjestelmätuki. Ekojärjestelmätuki on Euroopan unionin kokonaan rahoittamiin tukiin kuuluva tukijärjestelmä, jolla edistetään ympäristön, ilmaston ja eläinten hyvinvoinnin parantamista. Uutena tukimuotona ehdotetaan lisäksi otettavaksi käyttöön jäsenvaltioille pakollinen uudelleenjakotulotuki, jota voitaisiin maksaa enintään 50 hehtaarille tuenhakijaa kohden. Samassa yhteydessä kumottaisiin voimassa oleva Euroopan unionin suorista tuista annettu laki. Mainitun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäisivät kuitenkin edelleen voimaan.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi myös uusi laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista, johon otettaisiin säännökset tietyistä Euroopan unionin maaseuturahastosta osarahoittamista korvauksista, jotka sisältyvät Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan vuosille 2023—2027. Lakiin otettaisiin säännökset sen soveltamisalaan kuuluvien korvausten myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä sekä tiettyihin korvauksiin liittyviin sitoumuksiin ja sopimuksiin koskevat säännökset. Lain nojalla voitaisiin myöntää ympäristökorvausta, luonnonhaittakorvausta, luonnonmukaisen tuotannon korvausta, eläinten hyvinvointikorvausta, ei-tuotannollisten investointien korvausta ja korvausta maatilojen neuvontapalveluihin. Edellä mainituista korvauksista säädetään tällä hetkellä voimassa olevassa eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetussa laissa, joka kumottaisiin samassa yhteydessä. Mainitun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäisivät kuitenkin edelleen voimaan.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta, jota sovellettaisiin ehdotettujen Euroopan unioniin suorista viljelijätuista annettavan lain ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain sekä

voimassa olevan maa- ja puutarhatalouden kansallista tuista annetun lain nojalla myönnettävien tukien ja korvausten toimeenpanoon. Laissa säädettäisiin keskitetysti eri viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta, tuen hakumenettelystä, tukihakemuksen käsittelystä viranomaisessa ja päätöksenteosta, valvonnasta sekä tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Lisäksi laissa säädettäisiin muun muassa päätöksen maksullisuudesta, viranomaisen oikeudesta tietojensaantiin sekä muutoksenhausta. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan muuttaa esimerkiksi nykyistä viranomaisten välistä toimivaltaa. Nykyisiin menettelyihin verrattuna uutena seikkana säädettäisiin muun muassa tuen hakemisesta sähköisesti ja pinta-alamonitoroinnin ottamisesta käyttöön tukijärjestelmien täytäntöönpanossa. Koska jatkossa Euroopan unionin lainsäädäntöön ei enää sisälly yhtä yksityiskohtaisia säännöksiä esimerkiksi valvontaseuraamuksista kuin nykyisin, lakiin otettaisiin tarvittavat perussäännökset näiltä osin. Samassa yhteydessä kumottaisiin maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki kuitenkin siten, että lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäisivät edelleen voimaan.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien lakiin tehtäisiin tarvittavat muutokset ehdotettujen uusien Euroopan unionin suorista viljelijätuista annettavan lain ja tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettavan lain säännöksistä johtuen.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.2 Valmistelu	6
1.2.1 Euroopan unionin säädösten valmistelu	6
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	7
2 EU-säädösten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	9
2.1 Suunnitelma-asetus	9
2.2 Horisontaaliasetus	9
2.3 Markkinajärjestelyasetus	10
2.4 Yleinen varainhoitoasetus	11
2.5 Muita varainhoitoon liittyviä asetuksia	11
2.6 Alemmanasteiset säädökset	12
3 Nykytila ja sen arviointi	14
3.1 Euroopan unionin lainsäädäntö	14
3.2 Kansallinen lainsäädäntö	15
3.2.1 Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle	15
3.2.2 Laki eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista	16
3.2.3 Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista	17
3.2.4 Laki maatalouden tukien toimeenpanosta	17
3.3 Ahvenanmaan maakunnan asema ja suhde Ahvenanmaan itsehallintolakiin	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	19
4.1 Keskeiset ehdotukset	19
4.1.1 Laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista	19
4.1.2 Laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista	20
4.1.3 Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta	21
4.1.4 Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvia muutoksia toimeenpanoon (yhdenmukainen hallinto- ja valvontajärjestelmä)	22
4.2 Pääasialliset vaikutukset	23
4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset	23
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	25
4.2.3 Vaikutuksen tuensaajien asemaan	26
4.2.4 Ilmasto- ja ympäristövaikutukset	27
4.2.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset	30
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	31
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	31
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	32
6 Lausuntopalaute	32
7 Säännöskohtaiset perustelut	35
7.1 Laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista	35
7.2 Laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista	43

7.3 Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta	54
7.4 Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta	87
8 Lakia alemman asteinen sääntely	89
9 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	89
10 Toimeenpano ja seuranta	92
11 Suhde muihin esityksiin	92
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	92
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	93
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	93
12.1 Johdanto	93
12.2 Yhdenvertaisuusvaatimus ja hyvän hallinnon periaatteet	93
12.3 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja	94
12.4 Asetuksen- ja määräystenantovalta	96
LAKIEHDOTUKSET	99
Laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista	99
Laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista	106
Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta ..	115
Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien lain muuttamisesta	135
LIITE	139
RINNAKKAISTEKSTI	139
Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien lain muuttamisesta	139

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseksi julkaistiin joulukuussa 2021. Uudistus toimeenpannaan kolmella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella eli:

1) jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, jäljempänä *suunnitelma-asetus*, (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32021R2115&qid=1646832950310>);

2) yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116, jäljempänä *horisontaaliasetus*, (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32021R2116&qid=1646832868282>);

3) maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (EU) N:o 1308/2013, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatu-järjestelmistä annetun asetuksen (EU) N:o 1151/2012, maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojasta annetun asetuksen (EU) N:o 251/2014 sekä unionin syrjäisimpien alueiden hyväksi toteutettavista maatalousalan erityistoimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 228/2013 muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2117 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32021R2117>).

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksella Euroopan unionin jäsenvaltioille annettiin aiempaa paremmat mahdollisuudet laatia kunkin valtion olosuhteisiin soveltuva tukijärjestelmä. Myös järjestelmän toimeenpano, tukien maksatus, valvonta ja tulosten seuraminen jäivät enemmän jäsenvaltioiden vastuulle. Uudistuksessa Euroopan unionin sääntelyä kevennettiin ja vastuuta toimeenpanosta siirrettiin jäsenvaltioille.

Tulevalle rahoituskaudelle kunkin Euroopan unionin jäsenvaltion tulee laatia kansallinen Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelma vuosille 2023–2027, jäljempänä *strategiasuunnitelma*, joka sisältää maatalouden suorien tukien toimet ja sektoritoimet, joita rahoitetaan Euroopan maatalouden tukirahastosta, jäljempänä *maataloustukirahasto*, sekä maaseudun kehittämisen toimenpiteet, joita rahoitetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta, jäljempänä *maaseuturahasto*. Uutta strategiasuunnitelman toimeenpanossa on uusi toimeenpanomalli, jossa keskeistä ovat tulokset ja niiden osoittaminen, mikä näkyy strategisena lähestymistapana: esitetään tarpeet, joiden perusteella on valittu toimenpiteet, joille on asetettu tavoitteet ja joiden toteutumista seurataan. Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa leimaa myös aiempaa vahvempi ympäristö- ja ilmastopainotus.

Kunkin jäsenvaltion tuli toimittaa komissiolle vuoden 2021 loppuun mennessä kansallisen strategiasuunnitelman (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en), keskeisten politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Käyttöön otettiin uusi toimeenpanomalli, jossa näiden strategiasuunnitelmassa kuvattujen tuotosten ja tulosten seuranta nousee keskeiseksi.

Suomessa valtioneuvosto teki yleisistunnossaan 16.12.2021 hyväksyvän päätöksen Euroopan komissiolle toimitettavasta Suomen esityksestä Suomen CAP-suunnitelmaksi 2023–2027 (strategiasuunnitelma). Komissiolle toimitettu strategiasuunnitelman perustuu suunnitelma-asetukseen ja se koostuu maatalouspolitiikan suorista tuista ja sektoritoimista sekä Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maakunnan maaseudun kehittämistoimenpiteistä. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on Ahvenanmaan itsehallintohallintolakiin (1144/1991) perustuen ja toimivaltansa rajoissa käsitellyt ja hyväksynyt edellä mainitun strategiasuunnitelmaesityksen 7.12.2021. Suomi toimitti komissiolle ehdotuksensa Suomen strategiasuunnitelmaksi 22.12.2021. Linkki maa- ja metsätalousministeriön www-sivuilla olevaan viimeisteltyyn strategiasuunnitelmaan: <https://mmm.fi/documents/1410837/12210688/Suomen+viimeistelty+CAP-suunnitelma+2023-2027.pdf/667bf7ab-8af6-0afa-8c8e-ef5022178292/Suomen+viimeistelty+CAP-suunnitelma+2023-2027.pdf?t=1658396108940>

Komissio hyväksyi 31.8.2022 Suomen strategiasuunnitelman komission täytäntöönpanopäätöksellä Suomen YMP:n strategiasuunnitelman 2023–2027 hyväksymisestä Euroopan maatalouden tukirahastosta ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta rahoitettavaa unionin tukea varten (CCI: 2023FI06AFSP001) (https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/approved-csp_en).

1.2 Valmistelu

1.2.1 Euroopan unionin säädösten valmistelu

Komissio julkaisi 1.6.2018 lainsäädäntöehdotuksensa uudeksi yhteiseksi maatalouspolitiikaksi. Komission ehdotus sisälsi edellä mainitut kolme asetusehdotusta eli suunnitelma-asetus, horisontaaliasetus ja markkinajärjestelyasetuksen muutosasetus. Ehdotukset perustuivat 29.11.2017 annettuun komission tiedonantoon (COM(2017) 713 final ruoan ja maanviljelyn tulevaisuudesta, jossa tulevan maatalouspolitiikan tavoitteiksi määriteltiin älykkäämmän ja kriisinkestävämmän maataloussektorin kehittäminen, Euroopan unionin ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistävien ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden vahvistaminen ja maaseudun sosioekonominen tilan vahvistaminen. Tiedonanto pohjautui komission helmikuussa 2017 käynnistämään julkiseen keskusteluun yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta. Suunnitelma-asetusta käsiteltiin yksityiskohtaisemmin neuvoston horisontaalisten maatalousasioiden työryhmässä. Horisontaaliasetuksen yksityiskohtaisempi käsittely tehtiin pääosin neuvoston Agrifin-työryhmässä. Maatalouden erityiskomitea sekä maatalous- ja kalastusneuvosto käsittelevät asetusehdotuksien valmistelun etenemistä kokouksissaan.

Edellä mainituissa komission vuoden 2020 jälkeistä yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevissa lainsäädäntöehdotuksissa edellytettiin, että jäsenvaltiot panevat suunnitelmansa täytäntöön 1.1.2021 lähtien. Tämän edellytyksenä olisi ollut se, että jäsenvaltiot olisivat toimittaneet strategiasuunnitelmansa komissiolle viimeistään 1.1.2020 ja että komissio hyväksyisi nämä suunnitelmat vuoden aikana. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen käsittely viivästyi alkuperäisestä aikataulusta, eivätkä jäsenvaltiot voineet soveltaa uusia strategiasuunnitelmia 1.1.2021 alkaen. Tämän vuoksi vuosille 2021 ja 2022 tarvittiin siirtymävaiheen sääntöjä, joilla varmistettiin joustava siirtyminen uusiin tukiedellytyksiin ja tukien jatkuvuus uuden kauden alkamiseen saakka. Siirtymäsäännöistä säädetään tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen

ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2020/2220. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32020R2220&qid=1655135186311>).

Neuvosto saavutti yleisnäkemyksen maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 21.10.2020. Euroopan parlamentti äänesti mietinnöistään 23.10.2020. Neuvoston, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission väliset kolmikantaneuvottelut yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta saatiin päätökseen kesällä 2021, jolloin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta saatiin poliittinen sopu. Perusasetukset ((EU) 2021/2115, (EU) 2021/2116 ja (EU) 2021/2117)) julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 6.12.2021. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2021%3A435%3ATOC>) ja asetukset tulivat voimaan 7.12.2021.

Perusasetuksista on annettu eduskunnalle U-kirjelmä (U 73/2018 vp) ja U-jatkokirjeet (UJ 5/2019 vp), (UJ 4/2020 vp), (UJ 16/2020 vp), (UJ 30/2020 vp) ja (UJ 7/2021 vp) (https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/U_73+2018.aspx).

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen liittyy komission tiedonanto Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta (COM(2019) 640 final) sekä siihen liittyvät tiedonannot; EU:n biodiversiteettistrategia vuodelle 2030 (COM(2020) 380 final) ja Pellolta pöytään –strategia (COM(2020) 381 final) (E 61/2019vp, E 83/2020 vp, E 84/2020). Lisäksi komissio valmisti suositukset kullekin jäsenvaltiolle yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmien laadintaa varten (SWD(2020) 93 final), jotta strategiasuunnitelmat ovat linjassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja uusien strategioiden kanssa (E 7/2021).

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen liittyvien kansallisten strategiiden suunnitelman valmistelun tavoitteena oli sidosryhmien laaja osallistaminen. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen valmistelu alkoi kansallisesti vuonna 2018. Suomessa strategia-suunnitelman laatimista koordinoi strategiaryhmä, jota johti maa- ja metsätalousministeri. Strategiaryhmässä oli jäseniä eri ministeriöistä sekä tärkeimmistä sidosryhmistä. Strategiaryhmä ohjasi myös suunnitelman valmistelutyötä.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti syyskuussa 2018 neljä työryhmää strategiasuunnitelman valmisteluun: 1) maataloustuotannon kehittäminen, 2) maaseudun kehittämistoimenpiteet, 3) markkinatoimenpiteiden valmistelu ja 4) hallintomalli. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan suunnitelman valmistelua koordinoitiin erillisessä työryhmässä yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa. Työryhmät valmistelivat suunnitelmaa varten esityksiä oman sektorinsa toimenpiteistä sekä hallinnoinnista. Työryhmien jäseninä olivat maa- ja metsätalousministeriön ja muiden ministeriöiden virkamiehiä, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen sekä Ruokaviraston, aluehallinnon, kuntien ja sektorikohtaisia sidosryhmien edustajia.

Työryhmien kokousten lisäksi sidosryhmille järjestettiin vuoden 2018 lopusta vuoden 2020 alkuun työpajoja ja keskustelutilaisuuksia, joista saatiin aineksia strategiasuunnitelman valmisteluun. Niissä kerättiin muun muassa tietoa siitä, missä asioissa nykyinen yhteinen maatalouspolitiikka ja maaseudun kehittäminen on onnistunut ja missä epäonnistunut sekä koottiin tarpeita ja ideoita siitä, millä toimilla voidaan vastata yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteisiin vuonna 2021 alkavalla rahoituskaudella. Lisätietoa työpajoista: Työryhmät ja työpajat - Maa- ja metsätalousministeriö (mmm.fi). Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on järjestänyt useita webinaa-

reja, kuulemisia, tehnyt erilaisia viestintätoimia, osallistunut eri tapahtumiin ja järjestänyt erilaisia tilaisuuksia, joissa toimijat ovat voineet laajasti eri puolilta Suomea osallistua ja tutustua suunnitelman valmisteluun.

Edellä kerrotulla tavalla maa- ja metsätalousministeriössä valmisteltu strategiasuunnitelma oli lausunnolla 2.7.–10.9.2021. Lausuntokierroksen kuluessa julkaistiin 31.8.2021 arvio strategiasuunnitelman ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden vaikuttavuudesta, jossa arvioitiin suunnitelman tavoitemäärien ja tukiehtojen tuomaa kokonaisvaikuttavuutta tietyille maatalouden ympäristöasioille Strategiasuunnitelmasta saatiin lausuntoja yli 360 kappaletta. Eri sidosryhmien sisäinen strategiasuunnitelmaluonnoksen huolellinen läpikäynti ja kunkin sidosryhmän yhteisen näkemyksen eteen tehty yhteistyö tuli lausunnoissa selvästi esille, mutta myös yksittäisten tahojen ja yksityishenkilöiden erilaisia tarkkoja havaintoja ja ehdotuksia saatiin runsaasti. Saa- duissa lausunnoissa tuotiin esille muun muassa tarve keventää hallinnollista taakkaa ja toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraaminen nähtiin tärkeäksi. Strategiasuunnitelmaehdotuksesta saatut lausunnot ja kommentit on käsitelty eri työryhmissä ja ne on huomioitu tarkoituksenmukaisessa laajuudessa strategiasuunnitelmaesityksen valmistelussa.

Strategiasuunnitelmassa tuli kuvata myös suunnitelma-asetuksessa ja horisontaaliasetuksessa tarkoitettujen hallintoelinten tehtäviä Suomessa hoitavat tahot sekä kuvaukset toimenpiteiden ja ehdollisuuden valvonta- ja seuraamusjärjestelmistä. Viimeksi mainittuja komissio ei hyväksy, mutta se antaa tarvittaessa jäsenvaltiolle palautetta, jos strategiasuunnitelmaesitykset eivät vastaa komission näkemystä suunnitelma-asetuksessa ja horisontaaliasetuksessa tarkoitettuihin Euroopan unionin perusvaatimuksista. Valtioneuvosto teki edellä luvussa 1.1. sanotun mukaisesti 16.12.2021 päätöksen Suomen strategiasuunnitelmaehdotuksen toimittamisesta komission hyväksyttäväksi.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 9.3.2020 tämän hallituksen esityksen valmistelua varten lainsäädäntöhankkeen, jonka tarkoituksena on valmistella pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskeva tarpeellinen lainsäädäntö Euroopan unionin rahoituskautta 2021–2027 koskevan ohjelman toimeenpanemiseksi (VN/5422/2020 / MMM023:00/2020 / <https://hankeik-kuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/47502/kuvaukset>). Lainsäädäntöhankkeen asettamispäätöksen mukaan kansalliseen pinta-ala- ja eläinperusteisiin tukia koskevaan lainsäädäntöön tehdään tulevan rahoituskauden 2021–2027 Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon edellyttämät muutokset siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä. Tämän hallituksen esityksen ja siihen sisältyvien lakiehdotusten valmistelu ja tarkempi sisältö perustuvat Euroopan unionin lainsäädännön säännösten lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asettamien CAP 2021–2027 työryhmien ehdotuksiin sekä valtioneuvoston 16.12.2021 komissiolle tekemään ehdotukseen Suomen strategiasuunnitelmaksi. Hallituksen esitys on valmisteltu edellä mainitun lainsäädäntöhankkeen mukaisesti virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Valmistelun yhteydessä tähän hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia on käsitelty muun muassa edellä mainittujen maaseudun kehittämistoimenpiteet –työryhmässä ja hallintomalli -työryhmässä, joissa on laaja hallinnon ja sidosryhmien edustus.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, aluehallintovirastoilta, kuntien maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueilta, Luonnonvarakeskukselta, Suomen Riistakeskukselta, Paliskuntain yhdistykseltä, Saamelaiskäräjiltä, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry:ltä, Eläinten hyvinvointikeskukselta, Animalia ry:ltä, Faba

Osk:lta, Föreningen ålandsfåret rf:ltä, Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto ry:ltä, Kauppapuutarhaliitto ry:ltä, Kuntaliitolta, Lainsäädännön arviointineuvostolta, Luomuliitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Maaseudun kehittäjät ry:ltä, Maidonjalostajien ja meijeritukukauppiaiden liitto ry:ltä, Natur och Miljö rf:ltä, Paliskuntain yhdistykseltä, Pihvikarjaliitto ry:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Puutarhaliitto ry:ltä, SEY Suomen eläinsuojelu ry:ltä, Suomenkarja ry:ltä, Suomen Lammasyhdistys ry:ltä, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Suomen Siipikarjaliitto ry:ltä, Suomen Sikayrittäjät ry:ltä, Suomen Vuohiyhdistys ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Taimistoviljelijät ry:ltä ja WWF Suomi ry:ltä.

2 Euroopan unionin säädösten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Suunnitelma-asetus

Suunnitelma-asetus sisältää yleiset ja erityiset säännökset maataloustukirahaston ja maaseuturahaston käytöstä yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi sekä toimeenpanoon liittyvistä indikaattoreista. Asetus koskee ympäristön, ilmaston, kansanterveyden, eläin- ja kasviterveiden sekä eläinten hyvinvoinnin suojaamisen perussäännöksiä, suorien tukien toimenpiteitä ja maaseudun kehittämisen toimenpiteitä. Suunnitelma-asetuksessa kuvataan myös strategiasuunnitelman sekä tavoitteiden täyttymisen seurannan ja arvioinnin rakenne.

Kukin jäsenvaltio laatii strategiasuunnitelman, joka sisältää maatalouden suorat tuet, maaseudun kehittämistoimenpiteet ja alakohtaiset ohjelmat. Strategiasuunnitelma kattaa maataloustukirahastosta ja maaseuturahastosta rahoitettavat toimet. Komissio arvioi ja hyväksyy jäsenvaltion strategiasuunnitelman. Strategiasuunnitelman toimien tavoitteena on yhteisen maatalouspolitiikan erityistavoitteiden saavuttaminen. Strategiasuunnitelmien toimeenpano alkaa 1.1.2023 ja se on voimassa 31.12.2027 asti.

Ympäristö- ja ilmastotavoitteet ovat korostetusti Euroopan unionin lainsäädännöstä tulevana vaatimuksina tulevalle rahoituskaudelle. Esimerkiksi maaseuturahaston varoista tulee kohdentaa 35 prosenttia ympäristö- ja ilmastotavoitteiden edistämiseen.

2.2 Horisontaaliasetus

Horisontaaliasetuksessa säädetään niistä edellytyksistä, joita sovelletaan yhteisen maatalouspolitiikan rahoitukseen. Horisontaaliasetus sisältää muun muassa säännöksiä jäsenvaltion hallintojärjestelmälle asetettavista vaatimuksista, komission suorittamasta tilien tarkastamisesta ja hyväksynnästä sekä tukitoimenpiteiden hallinnosta ja valvonnasta. Valvonnan osalta horisontaaliasetus kattaa yleiset säännökset, yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän, ehdollisuuden ja komission jäsenvaltioihin kohdistamien tarkastusten perussäännökset.

Hallintojärjestelmään kuuluvat hallintoelimet sekä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt perusvaatimukset eli strategiasuunnitelmaa ja horisontaaliasioita koskevien asetusten, yleisen varainhoitoasetuksen ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU (julkiset hankinnat) vaatimukset. Mainittuun sisältyy myös vuosittaisen tuloksellisuuskertomuksen toteuttamista varten perustettu raportointijärjestelmä.

Jäsenvaltioiden on nimettävä horisontaaliasetuksen 9 artiklassa säädettyjä perusteita ja menettelyjä noudattaen asianmukaisella tasolla elimiä vastaamaan unionin varojen hallinnoinnista ja valvonnasta. Hallintoelimistä keskeisin on maksajavirasto. Horisontaaliasetuksen 9 artiklan mukaan maatalousrahastojen menoja saavat maksaa vain jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymät maksajavirastot, jotka voivat delegoida tehtäviä maksatusta lukuun ottamatta.

Maksajaviraston johtajan tulee antaa komissiolle vahvistuslausuma vuosittaisten tietojen paik-kansapitävyydestä ja hallintojärjestelmän moitteettomuudesta vahvistaen, että maksut on suori-tettu unionin sääntöjen mukaisesti ja niihin liittyy vastaava ilmoitettu tuotos, yhteenveto val-vontatoimista sekä hallintojärjestelmän virheitä ja puutteita koskeva analyysi korjaussunnitel-mineen. Vuosittainen tuloksellisuuskertomus sekä edellä mainitut analyysit korjaussunnitelmi-neen toimitetaan samaan aikaan vuosittaisten tilitietojen kanssa eli varainhoitovuotta seuraavan vuoden helmikuun puoliväliin (15.2.) mennessä.

Horisontaaliasetukseen sisältyy myös säännökset jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen vel-vollisuuksista siinä tapauksessa, että maksajavirasto ei täytä yhtä tai useampaa hyväksymisedel-lytystä sekä säännökset todentamisviranomaisesta. Todentamisviranomaisen tulee antaa lausu-man hyväksytyjen maksajavirastojen tilien asianmukaisuudesta ja hallintojärjestelmän toimi-vuudesta sekä tuloksellisuuskertomuksen indikaattoritietojen oikeellisuudesta. Komissiolla on valtuus antaa delegoituja asetuksia maksajaviraston hyväksynnän edellytyksistä ja maksajavi-raston velvollisuuksista julkisen varastoinnin toimissa.

Horisontaaliasetuksen mukainen rahastojen rahoitus perustuu ennalta vahvistettuihin menojen enimmäismääriin. Maataloustukirahastossa nämä ovat vuosittaisia ja maaseuturahastossa mää-rittely vahvistetaan strategiasuunnitelmassa. Tärkeää on maksujen oikea-aikaisuus. Horisontaa-liasetukseen sisältyy myös säännökset rahoituskurimenettelystä, kriisivarauksesta, tilien tarkas-tamisesta ja hyväksymisestä, perusteettomien maksujen takaisinperinnästä, valvonta- ja seuraa-musjärjestelmästä, yhdenmukaisuudesta hallinto- ja valvontajärjestelmästä sekä tietojen toimittamis-velvoitteista ja komission asetuksenantovaltuuksista.

2.3 Markkinajärjestelyasetus

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta maataloustuotteiden markkinajär-jestelystä säädetään maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetus-ten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoa-misesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013, jäljem-pänä *markkinajärjestelyasetus*. Markkinajärjestelyasetus kattaa maataloustuotteiden tuontia ja vientiä, tuottajaorganisaatioita, ruhonluokitusta, hintaselvityksiä, interventiovarastointia, kiinti-öjärjestelmiä, kaupan pitämisen vaatimuksia, eräitä tukijärjestelmiä, kilpailusääntöjä, valtion-tukia ja markkinahäiriöihin liittyviä toimenpiteitä koskevat säännökset. Markkinajärjestely-asetusta on muutettu Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä edellä mainitulla asetuksella (EU) 2021/2117.

Aiemmin markkinajärjestelyasetuksessa säädetyt tietyt tukimuodot siirrettiin suunnitelma-ase-tukseen. Näistä tukimuodoista Suomessa on käytössä tuki hedelmien ja vihannesten tuottajaor-ganisaatioille (tuottajaorganisaatiotuki) ja tuki mehiläishoitoalalle (mehiläishoitotuki). Markki-najärjestelyasetuksen muutoksella (EU) 2021/2117 markkinajärjestelyasetus kytketään parem-min kuin aiemmin Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan yleisiin strategisiin tavoittei-siin. Tulevalla rahoituskaudella ja uudessa tukijärjestelmässä pyritään ottamaan paremmin huo-mioon paikalliset olosuhteet ja tarpeet sekä maataloustoiminnan erityispiirteet, jotka johtuvat maatalouden yhteiskunnallisesta asemasta sekä eri maatalousalueiden välisistä rakenteellisista eroista ja luonnonolojen eroista. Siirtämällä tuotannonalakohtaisia tukia osaksi suurempaa ko-konaisuutta, voidaan tukia sovittaa yhteen tavoitteiden saavuttamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla. Euroopan unionin ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi tuottajaorganisaatioiden ja toimialaorganisaatioiden toimintamahdollisuuksia laajennetaan ympäristön ja kiertotalouden hyväksi tehtäviin toimiin.

Tähän hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten näkökulmasta katsottuna erityisen tärkeitä markkinajärjestelyasetuksen artikloita ovat artikkelit 214 ja 214 a sekä artikkelit 219–221. Markkinajärjestelyasetuksen 214 artiklaan perustuu Suomen oikeus myöntää sokerijuurikkaan viljelijöille kansallista tukea ja 214 a artiklaan Suomen oikeus myöntää kansallisia tukia tietyin edellytyksin edelleen vuoden 1994 liittymisasiakirjan 141 artiklan perusteella. Markkinajärjestelyasetuksen artikkelit 219–221 (Markkinahäiriöiden vastaiset toimenpiteet; Eläintauteihin ja kansanterveyden taikka eläinten tai kasvien terveyden riskeistä johtuvaan kuluttajien luottamuksen menettämiseen liittyvät toimenpiteet; Toimenpiteet erityisten ongelmien ratkaisemiseksi) koskevat puolestaan erilaisia tukia markkinahäiriötilanteissa, joiden myöntämisen edellytyksistä ehdotetaan jatkossakin säädettäväksi voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti kansallisessa lainsäädännössä (ensimmäisen lakiehdotuksen 18 §).

2.4 Yleinen varainhoitoasetus

Unionin yleiseen talous- arvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) 2018/1046, jäljempänä *yleinen varainhoitoasetus*, koskee Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavia varainhoitosääntöjä. Asetuksen 56 artiklan mukaan jäsenvaltiot toimivat yhteistyössä komission kanssa siten, että määrärahat käytetään moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti.

Yleisen varainhoitoasetuksen 61 artiklassa säädetään unionin talousarvion toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden velvollisuuksista toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet estääkseen eturistiriitojen syntymisen vastuullaan olevissa tehtävissä ja puututtava tilanteisiin, joita voidaan objektiivisesti tarkasteltuna pitää eturistiriitoina. Artiklan mukaan on otettava käyttöön kirjallisia vahvistusmenettelyjä sen todentamiseksi, onko kyseessä eturistiriita.

Komissio hallinnoi maatalousrahastojen menoja yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa (yhteistyöhön perustuva hallinnointi). Tähän liittyvistä toimintatavoista säädetään yleisen varainhoitoasetuksen 63 ja 125–129 artiklassa. Komission ja jäsenvaltioiden on unionin varoja hallinnoidessaan noudatettava moitteettoman varainhoidon, avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita sekä varmistettava unionin toiminnan näkyvyys. Komission ja jäsenvaltioiden on tätä varten täytettävä yleisessä varainhoitoasetuksessa säädetyt valvonta- ja tarkastusvelvollisuutensa ja otettava hoitaakseen niistä johtuvat tehtävät.

Yleisessä varainhoitoasetuksessa säädetään menettelytavoista sen varmistamiseksi, että Euroopan unionin varat käytetään sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Näihin menettelyihin kuuluu se, että komissio soveltaa tarkastus- ja hyväksyntämenettelyjä maksajaviraston tileihin ja varmistaa, että tilit ovat täydelliset, oikeelliset ja totuudenmukaiset. Komissiolle on säädetty oikeus sulkea unionin rahoituksen ulkopuolelle menot, joihin liittyvät maksut on suoritettu sovellettavan oikeuden vastaisesti. Komissiolla on myös oikeus keskeyttää maksuajan kulumisen tai maksut. Horisontaalasetuksen 40–42 artiklassa säädetään tarkemmin näistä maksujen keskeyttämismenettelyistä ja -prosesseista strategiasuunnitelmaan perustuvassa tuloksellisuusmallissa.

2.5 Muita varainhoitoon liittyviä asetuksia

Euroopan unionin varainhoidosta ja siihen liittyvistä viranomaisista, jotka kaikki koskevat yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa toteutettavia tukijärjestelmiä ja niiden rahoitusta, säädetään seuraavissa asetuksissa:

Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013 (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1).

Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annettu neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1).

Komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi annettu neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96 (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2).

Suomi on myös Euroopan syyttäjävirston (EPPO), joka aloitti toimintansa 1.6.2021, toimintaan liittynyt jäsenvaltio. Euroopan syyttäjävirston tutkii Euroopan unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia, kuten Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamien maataloustukien hakemiseen liittyviä avustuspetoja sekä asettaa niiden tekijät syytteeseen ja tuomittaviksi. Näin ollen sovellettavaksi tulee myös tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjävirston (EPPO) perustamisesta annettu neuvoston asetus (EU) 2017/1939 (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

Yleisen varainhoitoasetuksen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013, ja neuvoston asetusten (Euratom, EY) N:o 2988/95 (11), (EY, Euratom) N:o 2185/96 ja 2017/1939 mukaisesti unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten ehkäiseminen, havaitseminen, korjaaminen ja tutkiminen, hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintä ja soveltuvin osin hallinnollisten seuraamusten määrääminen.

2.6 Alemmanasteiset säädökset

Komissiolla on oikeus antaa horisontaalasetuksen nojalla sekä delegoituja asetuksia että täytäntöönpanoasetuksia. Horisontaalasetuksen nojalla on annettu seuraavat komission delegoidut asetukset tai täytäntöönpanoasetukset:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä maksajavirstoja ja muita elimiä, varainhoitoa, tilien tarkastamista ja hyväksymistä, vakuuksia sekä euron käyttöä koskevien sääntöjen osalta annettu komission delegoitu asetus (EU) 2022/127, jäljempänä *maksajavirstoasetus*. Maksajavirstoasetus sisältää säännökset muun muassa maksajavirston akkreditointikriteereistä kuten organisaatorakenne, henkilöstöresurssit, intressiristiriidat, tietoturva, riskinarviointi, petosten torjunta, tehtävien siirtäminen, tuloksellisuusraportointiin liittyvät vaatimukset sekä säännökset hyväksyttävän Euroopan unionin maksujen edellytyksistä, maksuihin tehtävistä vähennyksistä ja pidätyksistä sekä tilien tarkastamisesta ja siitä mahdollisesti seuraavista rahoitusoikaisuista. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.020.01.0095.01.FIN&toc=OJ%3AL%3A2022%3A020%3ATOC)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä maksajavirstojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastusten, vakuuksien ja avoimuuden osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/128, jäljempänä *varainhoitoasetus*. Mainittu asetus sisältää säännökset muun muassa maksajavirston akkreditointiprosessista, todentamisviranomaisen tehtävistä ja tarkastusmetodeista, tileistä ja menoilmoituksista, korjaustoimenpiteistä (RAP) ja niihin liittyvistä indikaattoreista muun muassa kolmen kuukauden välein raportoitavasta edistymisestä monivuotisessa tuloksellisuuden

seurannassa ja hallintojärjestelmien puutteissa, edellä mainituista ja muista syistä johtuvat maksujen pidätykset, takaisinperinnästä, tuotostarkastelusta sekä rahoitusoikaisuprosessista. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.020.01.0131.01.FIN&toc=OJ%3AL%3A2022%3A020%3ATOC).

Yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta on keskeisiä alempiasteisia säädöksiä lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annettu komission delegoitu asetukset (EU) 2022/1172, jäljempänä *laadunarviointiasetus*, (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32022R1172&qid=1662908565036>) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/1173, jäljempänä *hakemusjärjestelmäasetus* (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32022R1173&qid=1662908471749>). Näitä asetuksia koskevat Suomen kannat on esitetty E-kirjeessä 1/2022 vp.

Komissiolla on oikeus antaa suunnitelma-asetuksen nojalla delegoituja asetuksia ja täytäntöönpanoasetuksia. Suunnitelma-asetuksen nojalla on annettu seuraavat komission delegoidut asetukset tai täytäntöönpanoasetukset:

Komission delegoitu asetukset (EU) 2022/126 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla eräille tukitoimintatyypeille, jotka jäsenvaltiot tämentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023–2027 koskevilla yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta, jäljempänä *lisä- ja toimenpidevaatimusasetus*. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0126&qid=1655152776852>) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/129, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 mukaisista öljysiemeniä, puuvillaa ja viiniyttämisen sivutuotteita koskevia interventiotyyppejä sekä unionin tukeen ja yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmiin liittyviä tiedotus-, julkisuus- ja näkyvyysvaatimuksia koskevista säännöistä, mikä sisältää säädökset logoista ja tunnuksista, jotka osoittavat EU-rahoituksen. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.020.01.0052.01.FIN&toc=OJ%3AL%3A2022%3A020%3ATOC)

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/2290 jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 liitteessä I vahvistettujen yhteisten tuotos- ja tulosindikaattoreiden laskentamenetelmiä koskevista säännöistä, mihin sisältyy tuloksellisuuskertomuksessa raportoitavien ennakoiden varainhoitovuosi. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.458.01.0486.01.FIN&toc=OJ%3AL%3A2021%3A458%3ATOC)

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/2289 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä YMP:n strategiasuunnitelmien sisällön esittämisen ja turvalliseen tiedonvaihtoon käytettävän sähköisen järjestelmän osalta. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-con>

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Euroopan unionin lainsäädäntö

Nykyistä ohjelmakautta (rahoituskautta) koskeva Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistaminen saatiin päätökseen vuonna 2013. Vuoden 2013 yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevaan lainsäädäntökokonaisuuteen kuuluu kaikkiaan seitsemän Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta yhteisen maatalouspolitiikan eri osa-alueilta eli suorista tuista, yhteisistä maataloustuotteiden markkinajärjestelyistä, maaseudun kehittämisestä, horisontaalisista asioista, maatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista sekä lukuisa määrä komission delegoituja asetuksia ja komission täytäntöönpanoasetuksia. Nämä mainitut asetukset tulivat sovellettaviksi vuoden 2015 alusta lukien, jolloin myös muun muassa uudet suorien tukien tukijärjestelmät sekä maatilojen neuvontajärjestelmä otettiin jäsenvaltioissa käyttöön.

Euroopan unionin kokonaan rahoittamien suorien tukien ja Euroopan unionin osarahoittamien ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten eli niin sanottujen viljelijätukien osalta merkitystä on erityisesti kolmella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella, eli yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 458/2008 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1306/2013, jäljempänä *horisontaaliasetus*, yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1307/2013, jäljempänä *tukiasetus*, ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1305/2013, jäljempänä *maaseutuasetus*.

Horisontaaliasetukseen sisältyy säännökset muun muassa maatalousrahastoja — Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) — koskevista yleisistä säännöksistä, kuten säännökset rahastojen menoista, maksajavirastosta ja todentamisviranomaisesta, maatilojen neuvontajärjestelmästä, rahastojen varainhoidosta sekä valvontajärjestelmistä ja seuraamuksista.

Horisontaaliasetukseen sisältyy lukuisia valtuussäännöksiä komission oikeudesta antaa horisontaaliasetusta tarkempia säännöksiä joko komission delegoidulla asetuksella tai komission täytäntöönpanoasetuksella. Komissio on antanut horisontaaliasetuksen nojalla muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän, maaseudun kehittämistoimenpiteiden ja täydentävien ehtojen osalta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014, jäljempänä *valvonta-asetus*. Valvonta-asetukseen sisältyy tarkemmat säännökset muun muassa yhdennetystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä, hallinnollisesta ja paikan päällä tehtävästä valvonnasta, valvontamääristä ja valvontakohteiden valinnasta sekä valvonnan sisällöstä.

Tukiasetukseen sisältyy puolestaan yhteiset säännökset suorien tukien tukijärjestelmissä myönnettävistä tuista ja tukien myöntämisen edellytyksistä kuten säännökset tuen myöntämisestä aktiiviviljelijälle ja aktiiviviljelijän määritelmä. Tukiasetus sisältää lisäksi säännökset eri tukimuo-

doista, joita suorien tukien tukijärjestelmässä voidaan myöntää. Suorina tukina voidaan myöntää muun muassa perustukea, viherryttämistukea, nuoren viljelijän tukea sekä tuotantosidonnaista tukea tietyille aloille ja tuotannoille.

Maaseutuasetukseen sisältyy viljelijätukien osalta säännökset niistä tukimuodoista, joista maaseutuasetuksen mukaan voidaan myöntää, eli esimerkiksi luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvaus, eläinten hyvinvointikorvaus ja korvaus luonnonmukaiselle tuotannolle. Maaseutuasetukseen sisältyy myös säännöksiä maatilojen neuvontajärjestelmästä. Maaseutuasetuksen nojalla jäsenvaltioissa käyttöön otettavat tukijärjestelmät on tullut sisällyttää jäsenvaltioiden maaseudun kehittämisohjelmiin ja Manner-Suomessa käyttöön otetut tukijärjestelmät on sisällytetty Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020, jäljempänä *maaseudun kehittämisohjelma*.

3.2 Kansallinen lainsäädäntö

3.2.1 Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle

Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettu laki (193/2013), jäljempänä *suorien tukien laki*, tuli voimaan 19.3.2013. Suorien tukien lailla on pantu täytäntöön tukiasetus siltä osin, kuin tukiasetuksen täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä. Suorien tukien lakia sovelletaan tuki-asetuksessa tarkoitettujen tukien myöntämiseen ja maksamiseen sekä tukioikeuksien myöntämiseen, käyttöön, siirtoon, palauttamiseen ja luovuttamiseen. Suorien tukien lain nojalla myönnettävät tuet rahoitetaan kokonaisuudessaan maataloustukirahastosta.

Suorien tukien lakiin sisältyy säännökset muun muassa suorien tukien lain nojalla myönnettävistä tuista eli perustuesta, viherryttämistuesta, nuoren viljelijän tuesta ja tuotantosidonnaisista tuista. Suorien tukien lain nojalla voidaan myöntää tuotantosidonnaisena tukena lypsylehmäpalkkiota, nautapalkkiota, peltokasvipalkkiota sekä lammasta- ja vuohipalkkiota. Suorien tukien lakiin sisältyy myös säännökset nykyisin tukien myöntämisen yhtenä edellytyksenä olevista tukioikeuksista sekä muun muassa niiden käytöstä, siirtämisestä, kansallisesta varannosta myöntämisestä ja kansalliseen varantoon palauttamisesta.

Suorien tukien lakiin sisältyy myös lukuisia määriä määritelmiä mukaan lukien aktiiviviljelijän määritelmä, johon suorien tukien lain mukaiseen määritelmään muussa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan substanssilainsäädännössä tarvittaessa viitataan. Suorien tukien laissa säädetään myös muun muassa tukien myöntämisen edellytyksenä olevista täydentävistä ehdoista ja maatalousmaan säilyttämisestä, pysyvän nurmen ennallistamisvelvoitteesta, suoran tuen alentamisesta ja epäämisestä sekä suoran tuen vähimmäismäärästä.

Suorien tukien lakiin sisältyy lukuisia määriä valtuussäännöksiä antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Suorien tukien lain nojalla myönnettävien tukien yksityiskohdista, kuten tuen saamisen tarkemmista edellytyksistä sekä tukien määrästä, säädetäänkin tarkemmin valtioneuvoston asetuksilla.

Suorien tukien lain nojalla on annettu muun muassa seuraavat valtioneuvoston asetukset: valtioneuvoston asetus vuodelta 2022 maksettavista lypsylehmä-, nauta-, uuhi- ja kuttupalkkioista, teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiosta sekä peltokasvipalkkiosta (79/2022), valtioneuvoston asetus perustuesta, viherryttämistuesta ja nuoren viljelijän tuesta (234/2015), valtioneuvoston asetus maataloustukihakemuksen siirtämisessä vuonna 2022 noudatettavasta menettelystä (281/2022), valtioneuvoston asetus perustukijärjestelmän kansallisen varannon käytöstä (59/2015), valtioneuvoston asetus maatalouden tukien tukialueista ja niiden saaristoksi luettavista osa-alueista (5/2015), valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja

ympäristön vaatimuksista (4/2015), valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (7/2015), valtioneuvoston asetus pinta-alojen ja pinta-alaperusteisten Euroopan unionin rahoittamien tukien valvonnasta (712/2015) ja valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien eläintukien valvonnasta (502/2015).

3.2.2 Laki eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annettu laki (1360/2014), jäljempänä *ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten laki*, tuli voimaan 1.1.2015. Laissa säädetään niistä viljelijäkorvauksista, jotka on sisällytetty maaseudun kehittämisohjelmaan ja joista säädetään edellä mainitussa maaseutuasetuksessa sekä ei-tuotannollisten investointien ja maatilojen neuvonnan korvauksista. Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lailla on pantu täytäntöön maaseutuasetus siltä osin, kuin maaseutuasetuksen täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä.

Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain nojalla voidaan myöntää ympäristökorvausta, luonnonhaittakorvausta, luonnonmukaisen tuotannon korvausta, eläinten hyvinvointikorvausta, ei-tuotannollisten investointien korvausta sekä korvausta maatilojen neuvontaan. Mainitut korvaukset ovat maaseuturahastosta osarahoitettavia tukijärjestelmiä.

Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten laki sisältää säännökset edellä mainittujen korvausten myöntämisen ja maksamisen yleisistä edellytyksistä sekä tiettyihin korvauksiin liittyvien sitoumusten ja sopimusten muuttamisesta, mukauttamisesta ja siirtämisestä sekä sitoumuksen tai sopimuksen lakkaamisesta. Lakiin sisältyy myös säännöksiä korvauksen alentamisesta ja epäamisestä. Lakiin on otettu myös säännös korvauksen maksamisen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä eräissä tilanteissa eli tilanteissa, joissa henkilö on määrätty eläintenpitokieltoon. Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lakiin sisältyy myös tiettyjä yleisiä säännöksiä esimerkiksi asiakirjojen säilyttämisestä ja tietojen antamisesta seuranta varten.

Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lakiin sisältyy lukuisa määrä valtuussäännöksiä antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain nojalla myönnettävien korvausten yksityiskohdista, kuten korvaukseen oikeuttavien toimenpiteiden sisällöstä ja muista korvausten tarkemmista ehdoista sekä korvausten määrästä, säädetäänkin tarkemmin valtioneuvoston asetuksilla.

Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain nojalla on annettu muun muassa seuraavat valtioneuvoston asetukset: valtioneuvoston asetus luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta (237/2015), valtioneuvoston asetus luonnonhaittakorvauksesta (236/2015), valtioneuvoston asetus eläinten hyvinvointikorvauksesta (121/2015), valtioneuvoston asetus ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta (238/2015), valtioneuvoston asetus maatilojen neuvontajärjestelmästä (1387/2014), valtioneuvoston asetus eläinyksiköistä eräissä maatalouden tuissa (45/2015), valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (4/2015), valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (7/2015), valtioneuvoston asetus ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen ja eräiden sopimusten valvonnasta (713/2015), valtioneuvoston asetus pinta-alojen ja pinta-alaperusteisten Euroopan unionin rahoittamien tukien valvonnasta (712/2015) ja valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien eläintukien valvonnasta (502/2015),

3.2.3 Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettu laki (1559/2001), jäljempänä *kansallisten tukien laki*, tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Kansallisten tukien laissa säädetään niistä tulotuista, joita komission päätösten mukaan voidaan Suomessa myöntää ja maksaa kansallisista varoista, sekä näiden tukien saannin ehdoista.

Kansallisten tukien lain nojalla voidaan myöntää kansallisena tukena ensinnäkin Etelä-Suomen kansallista tukea kotieläintaloudelle, kasvintuotannolle, kasvihuonetuotannolle ja puutarhatuotteiden varastoinnille. Pohjoiselle alueelle voidaan puolestaan myöntää tukea kasvintuotannolle, kotieläintaloudelle, kasvihuonetuotannolle, puutarhatuotteiden varastoinnille, metsämarjojen ja -sienten varastoinnille, porotaloudelle, kotieläintalouden palveluille, maidon ja lihan kuljetusavustuksena sekä muuna pohjoisena tukena.

Kansallisten tukien lakiin sisältyy eri tukimuotoja koskevien säännösten lisäksi säännökset tukien määräytymisperusteista, tukien yleisistä alentamisperusteista, myöhästymis- ja valvontaseuraamuksista, tietyistä tuen maksamisen edellytyksistä, tukihakemuksen peruuttamisesta sekä asiakirjojen säilyttämisestä. Edellä mainituista seikoista voidaan kansallisten tukien lain nojalla antaa tarkempia säännöksiä pääsääntöisesti valtioneuvoston asetuksella.

3.2.4 Laki maatalouden tukien toimeenpanosta

Laki maatalouden tukien toimeenpanosta (192/2013), jäljempänä *voimassa oleva toimeenpanolaki*, tuli voimaan 19.3.2013. Toimeenpanolakia sovelletaan suorien tukien lain, kansallisten tukien lain, ja ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain nojalla myönnettävien tukien toimeenpanoon. Voimassa olevalla toimeenpanolailla on pantu täytäntöön erityisesti horisontaaliasetus siltä osin, kuin horisontaaliasetuksen täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä.

Voimassa olevassa toimeenpanolaissa säädetään keskitetysti eri viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta, tuen hakumenettelystä, tukihakemuksen käsittelystä viranomaisessa ja päätöksenteosta, valvonnasta sekä tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Toimeenpanolaki sisältää myös säännökset tukioikeus- ja maitorekisteristä sekä maatilojen neuvontajärjestelmän toimeenpanoa koskevat tarvittavat säännökset muun muassa neuvojien valintaan liittyen. Toimeenpanolaissa säädetään myös päätöksen maksullisuudesta, viranomaisen oikeudesta tietojensaantiin sekä muutoksenhausta.

Voimassa olevaan toimeenpanolakiin sisältyy lukuisa määrä valtuussäännöksiä antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella esimerkiksi hakemusten siirtämiseen tai valvontaan liittyen. Voimassa olevan toimeenpanolain nojalla on annettu muun muassa seuraavat valtioneuvoston asetukset: valtioneuvoston asetus maatilojen neuvontajärjestelmästä (1387/2014), valtioneuvoston asetus vuodelta 2022 maksettavien kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta (186/2022), valtioneuvoston asetus maataloustukihakemuksen siirtämisessä vuonna 2022 noudatettavasta menettelystä (281/2022), valtioneuvoston asetus ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen ja eräiden sopimusten valvonnasta (713/2015), valtioneuvoston asetus pinta-alojen ja pinta-alaperusteisten Euroopan unionin rahoittamien tukien valvonnasta (712/2015), valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien eläintukien valvonnasta (502/2015) sekä valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (7/2015).

Voimassa olevaan toimeenpanolakiin sisältyy myös säännöksiä Ruokaviraston määräyksenantovaltuuksista. Ruokavirasto voi antaa määräyksiä muun muassa tuen hakemiseen tai ilmoitusten tekemiseen käytettävistä lomakkeista ja niiden liitteistä, muista tuen hakijalta tai saajalta edellytettävistä selvityksistä sekä tukea koskevan hakemuksen sekä muiden lomakkeiden ja selvitysten jättämisen määräajoista.

3.3 Ahvenanmaan maakunnan asema ja suhde Ahvenanmaan itsehallintolakiin

Ahvenanmaa itsehallintolain 18 §:n (Maakunnan lainsäädäntövalta) 15 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maa- ja metsätaloutta, maataloustuotannon ohjaamista; ennen maataloustuotannon ohjaamista koskevaan lainsäädäntötoimeen ryhtymistä on kuitenkin neuvoteltava valtion asianomaisen viranomaisen kanssa. Edelleen Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n (Valtakunnan lainsäädäntövalta) 15 kohdan mukaan valtakunnalla on puolestaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maatalous- ja kalataloustuotteiden hintoja sekä maataloustuotteiden viennin edistämistä. Ahvenanmaan itsehallintolaki on säädetty ennen Suomen liittymistä Euroopan unioniin eikä liittymisen jälkeen ole ollut käytössä maataloustuotteiden hintoja koskevia maataloustuloneuvotteluja.

Toimivalta Euroopan unionin yhteiseen maatalouspolitiikkaan on edellä sanotun mukaisesti siis jaettu valtakunnan ja maakunnan välillä. Jaetun toimivallan pohjalta on kehitetty käytäntöjä siitä, mitkä tukimuodot kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan ja mitkä valtakunnan toimivaltaan. Nykyinen jaettu toimivalta luotiin, kun maatalouspolitiikka oli kansallinen asia. Suomen liittyä Euroopan unioniin ja tultua osaksi Euroopan yhteismarkkinoita tämä politiikan alue ei enää ole kansallinen kysymyksiä, vaan Suomea sitoo muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tavoin unionin yhteinen maatalous- ja kalastuspolitiikka. Maataloustuotteiden hinnoista ei siten enää sovita kansallisesti, kuten nykyisessä itsehallintolaissa säädetään.

Ahvenanmaan itsehallintolain säännöksiä on maataloustuotteiden hintoihin liittyen perinteisesti tulkittu niin, että valtakunnan toimivalta käsittää ne tukijärjestelmät, joilla hinnanalennuksia korvataan maataloustuottajille. Näihin tukimuotoihin ei sisälly esimerkiksi tukielementtejä erityisten toimien kustannuksista. Edellä mainitun perusteella valtakunnan toimivaltaan on Euroopan unionin jäsenyyden aikana perinteisesti katsottu kuuluvan ne suorat tuet, jotka ovat kokonaan Euroopan unionin rahoittamia eli rahoitetaan maataloustukirahastosta, sekä valtion talousarviosta rahoitetut, kansallisten tukien lain nojalla myönnettävät kansalliset tuet maataloudelle ja puutarhataloudelle. Maakunnan toimivaltaan on puolestaan katsottu kuuluvan ne maaseudun kehittämiseen liittyvät tukimuodot, jotka rahoitetaan osittain maaseuturahastosta. Ahvenanmaan maakunnalla on tällä hetkellä oma Ahvenanmaan maakunnan maaseudun kehittämisohjelmansa.

Edellä sanotun perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat tällä hetkellä suorien tukien laki ja kansallisten tukien laki. Näiden lakien nojalla myönnettäviin tukiin tulevat sovellettavaksi myös voimassa olevan toimeenpanolain säännökset. Sen sijaan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa.

Tulevan rahoituskauden strategiasuunnitelma kattaa sekä maataloustukirahastosta kokonaan rahoitettavat Euroopan unionin suorat tuet, että maaseuturahastosta osittain rahoitettavat maaseudun kehittämiseen liittyvät tuki- ja korvausjärjestelmät. Suunnitelma-asetuksen mukaan jäsenvaltiolla voi olla vain yksi strategiasuunnitelma. Suunnitelma-asetuksen säännöksistä johtuen Suomen strategiasuunnitelmaan on sisällytetty myös Ahvenanmaan maakuntaa koskevat osiot sekä muun muassa kuvaukset niistä Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvista tuki- ja korvausjärjestelmistä, jotka maakunta on päättänyt ottaa käyttöön tulevalla rahoituskaudella. Jatkossakin suorien viljelijätukien laki kuuluu valtakunnan toimivaltaan ja sen nojalla

myönnettäviin tukiin sovelletaan ehdotetun toimeenpanolain säännöksiä. Sen sijaan eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettava laki ei tule sovellettavaksi Ahvenanmaan maakunnassa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen kolmen eri lain kokonaisuudistukseksi eli suorien tukien lain, ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain sekä voimassa olevan toimeenpanolain kokonaisuudistuksen. Lisäksi esitykseen sisältyy kansallisten tukien lain muutoslaki, johon sisältyy edellä mainittujen lakien kokonaisuudistuksesta sekä tulevasta rahoituskaudesta välttämättä aiheutuvat muutokset. Kaikkien tähän hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten sisällön pohjana ja säännösten reunaehtoina on Euroopan unionin lainsäädännön lisäksi valtioneuvoston joulukuussa 2021 komissiolle antaman Suomen strategiasuunnitelman sisältö ja siinä tehty linjaukset ja kirjaukset. Jatkossakin tarkemmat säännökset annetaan erityisesti valtioneuvoston asetustasolla sekä osin maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla.

Tämä hallituksen esitykseen ehdotettu lakikokonaisuus vastaa rakenteeltaan nykyistä kokonaisuutta. Maaseuturahastosta osarahoitettavia pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskeva substanssilaki on haluttu pitää erillään maataloustukirahastosta kokonaan rahoitettavien tukijärjestelmien kanssa Ahvenanmaan itsehallintolain säännöksistä johtuen. Maataloustukirahastosta rahoitettavat tukijärjestelmät kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan, kun taas maaseuturahastosta osarahoitettavat tukijärjestelmät kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

4.1.1 Laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annettavassa laissa, jäljempänä *suorien viljelijätukien laki*, säädettäisiin maataloustukirahastosta rahoitettavista tukimuodoista ja lailla kumottaisiin suorien tukien laki. Suorien tukien lain nojalla annetut asetukset ja Ruokaviraston määräykset jäisivät kuitenkin voimaan ennen vuotta 2023 myönnettyjen tukien toimeenpanon varmistamiseksi. Laki vastaisi rakenteeltaan hyvin pitkälle voimassa olevaa suorien tukien lakia.

Suorien viljelijätukien laissa säädettäisiin maataloustukirahastosta rahoitettavista tukimuodoista eli perustulotuesta, uudelleenjakotulotuesta, nuoren viljelijän tulotuesta, ekojärjestelmätuesta ja tuotantosidonnaisista tulotuista (emolehmä- ja lypsylehmäpalkkio, sonnipalkkio, ulko-saariston nautapalkkio, teurashiehopalkkio, uuhipalkkio, kuttupalkkio, teuraskaritsa- ja teuras-kilipalkkio, tärkkelysperunapalkkio ja erikoiskasvipalkkio). Lakiin sisältyisi lisäksi säännös markkinahäiriötilanteessa markkinajärjestelyasetuksen 219–221 artiklan nojalla myönnettävästä tuesta kuten voimassa olevassa suorien tukien laissakin.

Suorien viljelijätukien lain nojalla myönnettävien tukien myöntämisen edellytykset perustuvat Euroopan unionin lainsäädännön lisäksi strategiasuunnitelmassa tehtyihin linjauksiin ja ratkaisuihin. Lakiin otettaisiin säännökset lain nojalla myönnettävien tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä ehdollisuus mukaan lukien sekä säännökset muun muassa aktiiviviljelijästä, maataloustoiminnasta ja tukikelpoisesta alasta. Jatkossakin tarkemmista tuen myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksilla.

Tuensaajan tulisi jatkossakin olla aktiiviviljelijä. Ehto täytyisi, jos tuenhakija on saanut edellisenä vuonna suoria tukia enintään 5 000 euroa, tai hänen voidaan katsoa harjoittavan vähintään vähimmäistason maataloustoimintaa. Suorien tukien maksamisen vähimmäisaraja olisi jatkossa 500 euroa.

Perustulotuen saaminen pohjautuisi jatkossa tukikelpoiseen alaan ilman tukioikeuksia. Tukioikeuksien hallinnoimiseksi käytettävää rekisteriä tai kansallista varantoa ei tarvittaisi eikä myöskään tukioikeuksien siirto- ja käytöissäntöjä. Tukioikeuksien siirrot ovat työllistäneet runsaasti aluehallintoa. Viljelijälle tukioikeudet ovat olleet riskialttiita, koska siirtomuodollisuuksien unohtamisesta tai myöhästyneistä ilmoituksista on seurannut tukien menettämistä. Suunnitelma-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, etteivät ne enää myönnä perustulotukea tukioikeuksien perustella, jolloin tukioikeudet lakkaavat kyseisen päätöksen soveltamista edeltävän vuoden 31 päivänä joulukuuta. Suomessa on tehty strategiasuunnitelman valmistelun yhteydessä päätös siitä, että tukioikeuksista luovutaan.

Ehdollisuus korvaa nykyisen täydentävien ehtojen järjestelmän. Ehdollisuuteen kuuluisi nykyisiä täydentävien ehtojen ja suorien tukien viherryttämistuen vaatimuksia osin ennallaan, osin muutettuna. Ehdollisuuteen sisältyisi myös joitain uusia ympäristö- ja ilmastovaatimuksia. Ehdollisuus on Euroopan unionin kokonaan rahoittamien suorien viljelijätukien ja osarahoittamien maaseudun kehittämisen viljelijäkorvausten täysimääräisen saamisen ehtona. Ehdollisuuden tarkoituksena on edistää kestävää maataloutta tekemällä tuensaajat tietoisemmiksi näistä vaatimuksista ja saada Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka vastaamaan paremmin yhteiskunnan odotuksiin. Ehdollisuus koostuu 1) maan hyvän maatalous- ja ympäristökunnon vaatimuksista (GAEC), jotka jäsenvaltio määrittelee, sekä 2) lakisääteisistä hoitovaatimuksista (SMR), jotka ovat ympäristöä, kansanterveyttä, kasvien terveyttä sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevia unionin lainsäädännön vaatimuksia, joita sovelletaan joko suoraan Euroopan unionin lainsäädännön perusteella tai määritellään tarkemmin kansallisessa lainsäädännössä.

Ekojärjestelmä on uusi Euroopan unionin kokonaan rahoittamiin suoriin tukiin kuuluva pinta-alaperusteinen tukijärjestelmä, jolla edistetään ympäristön, ilmaston ja eläinten hyvinvoinnin parantamista. Suomessa ekojärjestelmiä olisivat talviaikainen kasvipeite, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusurmet ja monimuotoisuuskasvit. Nämä toimenpiteet sisältyvät nykyisin maaseuturahaston ympäristökorvaukseen, mutta niiden ehdot ekojärjestelmässä olisivat osin nykyisestä muutettuja. Suomessa ekojärjestelmiin ei sisälly eläinten hyvinvoinnin toimenpiteitä, koska maaseuturahastosta tuetaan laajasti eläinten hyvinvointia.

Strategiasuunnitelman valmistelun yhteydessä Suomessa on päätetty, että suunnitelma-asetuksen 14 artiklassa tarkoitetut sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset otetaan Suomessa käyttöön suunnitelma-asetuksen salliman siirtymäajan kuluttua eli 1.1.2025 lukien.

Suunnitelma-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettua, suoriin tukiin sisältyvää mahdollisuutta kohdentaa erikseen pienimmille tuensaajille niin sanottua pienviljelijöiden tukea ei oteta Suomessa käyttöön. Tällä erillisellä tukivälineellä ei saavutettaisi tuensaajien tai hallinnollisen työn näkökulmasta hyötyjä, ja sen käyttöönotto monimutkaistaisi tarpeettomasti Suomen lähtökohtien perusteella jo muuten kohdennettua laajaa tukikokonaisuutta.

4.1.2 Laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista

Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavassa laissa säädettäisiin tietyistä maaseuturahastosta osarahoitettavista korvauksista ja lailla kumottaisiin ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten laki. Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten nojalla annetut asetukset ja Ruokaviraston määräykset jäisivät kuitenkin voimaan ennen vuotta 2023 myönnettyjen korvausten toimeenpanon varmistamiseksi. Laki vastaisi rakenteeltaan hyvin pitkälle voimassa olevaa ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lakia.

Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavassa laissa säädettäisiin tietyistä maaseuturahastosta osarahoitettavista korvauksista eli ympäristökorvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta, eläinten hyvinvointikorvauksesta, luonnonhaittakorvauksesta, ei-tuotannollisten investointien korvauksesta sekä korvauksesta maatilojen neuvontapalveluihin.

Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain nojalla myönnettävien korvausten myöntämisen edellytykset perustuvat Euroopan unionin lainsäädännön lisäksi strategiasuunnitelmassa tehtyihin linjauksiin ja ratkaisuihin. Kuten ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettava laki sisältää jatkossakin säännöksiä korvausten ehdoista, korvauksen myöntämisen edellytyksistä sekä sitoumuksen ja sopimuksen muuttamisesta, mukauttamisesta, siirtämisestä ja lakkaamisesta. Jatkossakin tarkemmista korvauksen myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksilla.

Merkittävimpinä muutoksina nykyiseen ohjelmakauteen verrattuna on luonnonhaittakorvauksen osalta se, että luonnonhaittakorvausten kotieläin korotus poistuisi ja tilan korvauskelpoisen maatalousmaan pitäisi koko maassa olla vähintään viisi hehtaaria.

Ympäristökorvauksiin kuuluva alkuperäisrotujen kasvattamissopimus olisi jatkossa yksivuotinen. Sopimus voitaisiin tehdä rotupuhtaista itä-, länsi- ja pohjoissuomen karjan, suomenlampaiden, ahvenanmaanlampaiden, kainuunharmaaslampaiden ja suomenhevosten yksilöistä sekä maatiaiskanoista kiinteästä eläinyksikkömäärästä. Eläinten hyvinvointikorvauksien yleisenä tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin ja terveyden kohentuminen. Eläinten hyvinvointikorvausten toimenpiteet on sovitettu eduskunnalle syysistuntokaudella 2022 annettavan tulevan eläinten hyvinvointilain kanssa.

Neuvontapalvelujen osalta korvausta tehdystä neuvontapalvelusta myönnettäisiin Ruokaviraston hyväksymille neuvoille kuten nykyisinkin. Neuvonnan aihealueissa uusia seikkoja nykyiseen verrattuna olisivat muun muassa digitaalinen ravinneväline ja sosiaalinen ulottuvuus. Siirtymäsäännöksen nojalla ennen lain voimaantuloa hyväksytyjen neuvojen hyväksyntä jäisi edelleen voimaan sen aihekokonaisuuden osalta, johon hyväksyntä on saatu.

4.1.3 Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta

Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettavassa laissa, jäljempänä *toimeenpanolaki*, säädettäisiin keskitetysti suorien viljelijätukien laissa ja kansallisten tukien laissa tarkoitettujen tukien sekä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa tarkoitettuja tukia koskevan asian toimeenpanosta ja sillä kumottaisiin voimassa oleva toimeenpanolaki. Voimassa olevan toimeenpanolain nojalla annetut asetukset ja Ruokaviraston määräykset jäisivät kuitenkin voimaan ennen vuotta 2023 myönnettyjen tukien toimeenpanon varmistamiseksi. Laki vastaisi rakenteeltaan hyvin pitkälle voimassa olevaa toimeenpanolakia.

Toimeenpanolaissa säädettäisiin keskitetysti eri viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta, tuen hakumenettelystä, tukihakemuksen käsittelystä viranomaisessa ja päätöksenteosta, hallinnollisesta tarkastuksesta, pinta-alamonitoroinnista, valvonnasta ja valvontaseuraamuksista, tukien ja korvausten alentamisesta ja seuraamuksista, tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Toimeenpanolaissa säädettäisiin myös esimerkiksi päätöksen maksullisuudesta, viranomaisen oikeudesta tietojensaantiin sekä muutoksenhausta kuten nykyisinkin. Lakiin sisältyisi myös neuvontajärjestelmän (neuvontapalvelut) toimeenpanoa koskevat säännökset. Jatkossakin valtioneuvoston asetuksilla säädettäisiin tarkemmin esimerkiksi valvonnasta aiheutuvista seuraamuksista ja tukien hakemiseen liittyvistä tietyistä seikoista. Ruokavirasto voisi jatkossakin antaa

määräyksiä esimerkiksi tukien ja korvausten hakuajoissa ja hakemukseen liitettävistä tiedoista kuten nykyisinkin.

Verrattuna voimassa olevaan toimeenpanolakiin viranomaisten tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan eli viranomaisten hierarkkiseen päätösrakenteeseen ei ehdoteta muutoksia suhteessa nykytilanteeseen. Kunnat myöntäisivät jatkossakin valtaosan suorista viljelijätuista, kansallisista maa- ja puutarhatalouden tuista ja maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain nojalla myönnettävistä korvauksista. Toimeenpanolakiin keskitettäisiin joitain nyt useammassa eri substanssilaeissa olevia säännöksiä kuten esimerkiksi asiakirjojen säilyttämistä koskevat säännökset.

Yhtenä olennaisena muutoksena verrattuna voimassa olevaan toimeenpanolakiin on se, että tukihakemus voitaisiin jatkossa tehdä ainoastaan sähköisesti joitain poikkeuksia lukuun ottamatta (esimerkiksi tuenhakijajoukolta hyvin pieni kansallinen tukijärjestelmä). Muutoinkin sähköinen asiointi korostuu muun muassa käyttöön otettavan pinta-alamonitorointijärjestelmän johdosta.

Tuenhakijan kannalta yksi merkittävä muutos on se, että hakemuksen muutosmahdollisuudet lisääntyvät huomattavasti, mitä seikkaa kuvataan tarkemmin säännöskohtaisissa perusteluissa. Koska Euroopan unionin lainsäädännössä ei jatkossa säädetä nykyisellä tarkkuudella esimerkiksi valvonnasta ja seuraamuksista, toimeenpanolakiin sisällytettäisiin enemmän näitä seikkoja koskevia säännöksiä verrattuna voimassa olevaan toimeenpanolakiin.

4.1.4 Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvia muutoksia toimeenpanoon (yhdennetty hallinto- ja valvontajärjestelmä)

Edellä on esitetty keskeisiä kansalliseen lainsäädäntöön ehdotettuja muutoksia. Euroopan unionin lainsäädännöstä eli erityisesti horisontaaliasetuksesta ja suunnitelma-asetuksesta sekä niiden nojalla annetuista komission täytäntöönpanoasetuksista ja komission delegoiduista asetuksista seuraa suoraan sellaisia seikkoja, jotka ovat merkityksellisiä tukijärjestelmien toimeenpanon kannalta. Ohessa kuvataan lyhyesti joitain yhdennettyyn hallinto- ja valvontajärjestelmään Euroopan unionin lainsäädännöstä suoraan johtuvia muutoksia tulevalle rahoituskaudelle.

Yhdennetty hallinto- ja valvontajärjestelmä on ollut edellisissäkin rahoituskausilla keskeinen Euroopan unionin kokonaan ja osittain rahoittamien eläin- ja pinta-alaperusteisten tukijärjestelmien hallinnoinnissa ja valvonnassa käytettävä väline. Myös jatkossa jäsenvaltion on perustettava suunnitelma-asetuksen mukaisia tukijärjestelmiä varten yhdennetty hallinto- ja valvontajärjestelmä (IACS), jonka valvonta- ja seuraamusjärjestelmässä hallinnollisia tarkastuksia täydentää paikan päällä tehtävät valvonnat, jotka voidaan suorittaa uutta teknologiaa hyödyntäen. Yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmä avulla hallinnoitavia tukijärjestelmiä ovat eläin- ja pinta-alaperusteiset tukijärjestelmät sekä tarvittavassa laajuudessa ehdollisuuden hallinnointi ja valvonta. Järjestelmän keskeisiä osia ovat muun muassa viljelylohkojen tunnistusjärjestelmä (peltolohkokisteri), paikkatietoperusteinen ja eläinperusteinen hakujärjestelmä, tuensaajien tunnistetietojen kirjaamisjärjestelmä, valvonta- ja seuraamusjärjestelmä sekä jatkossa myös pinta-alamonitorointijärjestelmän.

Yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän keskeisiin osiin kuuluu jatkossa pakollisena osana siten satelliiteilla tai muulla arvoltaan vähintään vastaavan aineiston avulla suoritettava maatalousmaalla harjoitettavan toiminnan ja käytäntöjen havainnointi ja arviointi (pinta-alamonitorointi). Tuenhakijan ottamat paikkatiedon sisältävät valokuvat ovat hakemusjärjestelmäasetuksen 11 artiklan mukaan samanarvoisia pinta-alamonitoroinnissa käytettävän satelliittiaineiston kanssa. Yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän on perustuttava sähköisiin tietokantoihin

ja paikkatietojärjestelmiin, joiden on mahdollistettava muun muassa tietojen vaihtaminen ja yhdistäminen suojeltuja alueita koskeviin tietoihin, kuten Natura 2000-alueet.

Peltolohkorekisterin vaatimuksiin on lisätty tulevalle rahoituskaudelle laadunarviointiasetuksella nykyiseen ohjelmakauteen verrattuna muun muassa peltolohkorekisterin kolmen vuoden päivitysväli sekä ehdollisuuden hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevan toimenpidevaatimuksen mukaisten turvemaiden sijainnin vieminen peltolohkorekisteriin. Peltolohkorekisterin laaduntarkastusvelvoitteet jatkuvat ja laaduntarkastukset laajenevat koskemaan myös paikkatietoperusteista eli kasvulohkotiedot sisältävää tukihakujärjestelmää ja pinta-alamonitorointia

Sähköinen vuosittain tehtävä hakemus on lähtökohtana hakemusjärjestelmäasetuksen 3 artiklassa. Jäsenvaltion on perustettava kaksisuuntainen sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä tuenhakijan ja hallinnon välille. Pinta-alaperusteisissa tuissa ja niihin liittyvässä ehdollisuudessa esitetyt hakemustietona on tarjottava lohkojen identifiointi, pinta-ala ja sijainti sekä ehdollisuuden kannalta relevantit tiedot edelliseltä vuodelta. Hakemusjärjestelmäasetuksessa säädetään hakemuksen vähimmäistiedoista. Kattavalla pinta-alamonitorointijärjestelmällä tai hallinnollisessa tarkastuksessa havaitusta epäsäännön-mukaisuuksista tarjotaan tuen hakijalle määräaikaan sidottu hakemuksen peruutus- ja/tai korjausmahdollisuus. Jäsenvaltion on päivitettävä yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän tietoja tuenhakijan hakemukseen tekemien korjausten ja muutosten edellyttämällä tavalla. Näin seuraavan vuoden tukihakemusten esittäyttyön saadaan ajantasaista ja tarkempaa tietoa, joka edesauttaa edelleen tuotos- ja tulosindikaattorien asianmukaista ja tarkkaa raportointia komissiolle.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Strategiasuunnitelmassa kuvataan maatalouspolitiikan uudistuksen vaikutuksia Suomessa kokonaisuutena sekä tarveanalyysien pohjalta tehtyjä valintoja. Strategiasuunnitelmassa kuvataan myös tarkemmin tähän hallituksen esitykseen sisältyvien toimenpiteiden vaikutuksia. Linkki maa- ja metsätalousministeriön www-sivuilla olevaan viimeistelyyn strategiasuunnitelmaan: <https://mmm.fi/documents/1410837/12210688/Suomen+viimeistely+CAP-suunnitelma+2023-2027.pdf/667bf7ab-8af6-0afa-8c8e-ef5022178292/Suomen+viimeistely+CAP-suunnitelma+2023-2027.pdf?t=1658396108940>

Tärkeä osa strategiasuunnitelman toteuttamista on arviointi ja ulkopuolinen arvioitsija on arvioinut ennakkoon kunkin jäsenvaltion strategiasuunnitelmaluonnoksen. Jäsenvaltion on tullut huomioida mahdollisuuksien mukaan ennakoarvioitsijan suositukset strategiasuunnitelmasaan. Suomen strategiasuunnitelman ennakoarviointi on julkaistu osoitteessa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163980>.

4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset

Strategiasuunnitelman sisältö määrittää rahoituskaudella 2023–2027 Suomessa käyttöön otettaviin toimenpiteisiin kohdennettavan indikaatiivisen julkisen rahoituksen määrän eli noin 10,1 miljardia euroa. Julkinen rahoitus muodostuu maataloustukirahaston ja maaseuturahaston rahoitusosuuksista sekä kansallisesta rahoitusosuudesta. Strategiasuunnitelmaan liittyy myös maaseudun kehittämistoimenpiteisiin kohdennettavaa kansallista lisärahoitusta. Strategiasuunnitelma toimenpannaan valtiontalouden kehyspäästösten sekä valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Suomi saa rahoituskaudella 2023–2027 käytettäväksi maataloustukirahaston suorien tukien rahoitusosuutta 2 613 miljoonaa euroa ja maaseuturahaston rahoitusosuutta 1 773 miljoonaa eu-

roa. Maaseuturahaston osuus on sovittu jaettavaksi Ahvenanmaan maakunnan ja Manner-Suomen kesken siten, että Ahvenanmaan maakunnan osuus on 0,87 prosenttia pyöristettynä 1 000 euroon. Näin ollen Manner-Suomen osuus on noin 1 757 miljoonaa euroa ja Ahvenanmaan maakunnan hieman yli 15 miljoonaa euroa maaseuturahaston rahoitusosuudesta.

Maaseuturahaston rahoitusosuus on 43 prosenttia kaikissa maaseudun kehittämisen toimenpiteissä. Maaseuturahaston kansallinen vastinrahoitus voi sisältää valtion, kuntien tai muiden julkisten tahojen rahoitusta. Tästä noin 2 277 miljoonaa euroa on valtion rahoitusosuutta ja noin 52 miljoonaa euroa muuta kansallista julkista rahoitusosuutta (pääosin kuntien rahoitusosuutta).

Strategiasuunnitelmaan käytettävissä oleva Euroopan unionin rahoituksen määrä perustuu Euroopan unionin monivuotisessa rahoituskehyksessä Suomelle vahvistettuun määrärahaan. Kansallisen rahoituksen määrästä on päätetty vuoden 2021 talousarvioehdotusta koskevassa hallituksen neuvottelussa 14.—15.9.2020, jonka mukaisesti määrärahat on otettu kehyksiin vuodesta 2023 lähtien. Valtioneuvosto vahvisti yleisistunnsa 16.12.2021 esityksen Suomen strategiasuunnitelmaksi ja siihen käytettävän määrärahan jakautumisen eri toimenpiteille vuosina 2023—2027.

Vuosia 2023—2026 koskevassa valtioneuvoston 13.4.2022 tekemässä valtiontalouden kehyspäätöksessä kansalliseen rahoitukseen kohdennettiin 4,5 miljoonan euron vuotuinen säästö vuodesta 2023 lähtien. Säästö kohdennetaan muuhun kuin aktiivisen ruuantuotannon tukemiseen.

Strategiasuunnitelmaan sisältyviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin ja suunnitelman ulkopuolisiin maa- ja puutarhatalouden kansallisiin tukiin liittyisi maa- ja metsätalousministeriön kehyksen sisäisesti kohdennettava lisärahoitusta noin 3 373 miljoonaa euroa. Kansallista lisärahoitusta esitetään maatalouden kansallisiin tukiin 1 751 miljoonaa euroa ja luonnonhaittakorvauksiin 1 617 miljoonaa euroa. Lisäksi strategiasuunnitelmaan arvioidaan sisältyvän yksityistä rahoitusta noin 2 000 miljoonaa euroa, jolloin strategiasuunnitelman kokonaiskustannukset ovat yhteensä noin 12,1 miljardia euroa.

Suorien viljelijätukien jäsenvaltiokohtainen kokonaisrahoitus määräytyy suoraan strategiasuunnitelma-asetuksen liitteen V perusteella. Suomen suorien viljelijätukien määrä on vuosittain hieman yli 520 miljoonaa euroa ja rahoitus kasvaa hieman Euroopan unionin rahoituskehysratkaisun mukaisesti vuosien 2023—2027 aikana. Kasvua kuitenkin kertyy jaksolla kuitenkin vain noin prosentin verran, joten sillä ei ole eri toimenpiteiden rahoituksen näkökulmasta juurikaan merkitystä. Suomessa on tarkoitus käyttää tuotantosidonnaisiin suoriin viljelijätukiin vuosittain enintään noin 102 miljoonaa euroa eli lähes viidennes, joka on strategia-asetuksen mahdollistama enimmäismäärä. Uuteen ekojärjestelmätukeen on kohdennettu vuosittain 86 miljoonaa euroa ja uuteen uudelleenjakotulotukeen varataan hieman alle 26 miljoonaa euroa. Nuorten viljelijöiden hehtaariperusteiseen suoraan tulotukeen käytetään runsaat 13 miljoonaa euroa vuodessa. Edellä mainittujen, tarkemmin kohdennettujen tukielementtien lisäksi loput suorien viljelijätukien vuotuisesta kokonaismäärästä eli noin 293 miljoonaa euroa maksetaan tuotannosta irrotettuna, hehtaariperusteisena perustulotukena.

Maaseudun kehittämisen korvauksiin käytettävissä oleva kokonaisrahoitus määräytyy Suomen saaman maaseudun kehittämisen Euroopan unionin rahoitusosuuden ja toimenpiteiden kansallisen rahoituksen kokonaisvaikutuksena. Manner-Suomessa ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon korvausten, maatilojen neuvontapalveluiden korvausten ja ei-tuotannollisten investointien korvausten rahoitus on vuositasolla yhteensä noin 287 miljoonaa euroa, josta ympäristökorvausten osuus on noin 200 miljoonaa euroa. Maaseuturahaston toimenpiteiden kokonaisrahoituksesta on lisäksi kohdennettu vuositasolla eläinten hyvinvointikorvauksiin noin 74 miljoonaa euroa ja luonnonhaittakorvauksiin noin 500 miljoonaa euroa.

Tähän hallituksen esitykseen ei sisälly ehdotuksia kansallisten tukien tukijärjestelmien muutoksiksi. Pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien osalta voidaan kuitenkin kokonaisuuden hahmottamiseksi todeta, että kansallisten tukien osalta vuosina 2023—2027 lähtökohtana on jatkaa rakenteeltaan pääosin nykyistä kokonaisuutta, jonka keskeiset elementit ovat jatkossakin Suomen pohjoisten alueiden tuki ja Etelä-Suomen kansallinen tuki. Kansalliset tuet sovitetaan rahoituksen ja tukiehtojen kannalta tarkoituksenmukaisesti ja johdonmukaisesti yhteen erityisesti suorien tuotantosidonnaisten tukien kanssa. Yksityiskohtaisemmat kansallisten tukien kohdennukset ja reunaehdot linjataan vuosittain kansallisten määrärahapäätösten ja valtioneuvoston asetusten valmistelussa kuten nykyisinkin.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen valmistelu on eri vaiheissa edellyttänyt useita vuosia mittavaa työpanosta erityisesti maa- ja metsätalousministeriössä, mutta myös Ruokavirastossa. Tukijärjestelmän suunnittelusta ja toimeenpanosta syntyy luonnollisesti kustannuksia, mutta hallinnon kustannuksien syntyminen on otettu yhtenä tekijänä huomioon Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen valmistelussa. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä tehdyillä kansallisilla ratkaisuilla on pyritty yksinkertaistamaan tukijärjestelmiä käytettävissä olevien mahdollisuuksien puitteissa siltä osin kuin ratkaisuja voidaan kansallisesti tehdä. Näin on pyritty vähentämään myös viranomaisille aiheutuvaa lisätyötä sekä keventämään hallinnollista taakkaa. Myös jäsenvaltioille pakollisten järjestelmien ja noudatettavien säännösten osalta on pyritty ottamaan käyttöön mahdollisimman yksinkertaisia ratkaisuja. Tämä ei ole kuitenkaan ollut mahdollista kaikilta osin Euroopan unionin lainsäädännön velvoittavista perusvaatimuksista johtuen.

Esityksessä ei ehdoteta olennaisia muutoksia viranomaisten keskinäisiin tehtäviin ja toimivaltoihin tukijärjestelmien toimeenpanossa ja hallinnoinnissa. Tukijärjestelmästä kokonaisuutena vastaisi edelleen maa- ja metsätalousministeriö ja toimeenpanojärjestelmästä Ruokavirasto. Eri tukijärjestelmien toimeenpano eli esimerkiksi tuen myöntämiseen, valvontaan ja seuraamuksiin liittyvät tehtävät kuuluisivat jatkossakin pääosin kunnille ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Esityksessä ei ehdoteta uusia tehtäviä Ruokavirastolle. Ruokavirastolle on aiheutunut ja aiheutuu kuitenkin huomattavasti lisätyötä uusien tukijärjestelmien käyttöönotosta johtuen erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen toimeenpanon alkuvaiheessa. Koko yhteisen maatalouspolitiikan uudistus ja sen toimeenpano sisältävät muitakin tukijärjestelmäkokonaisuuksia kuin tähän hallituksen esitykseen sisältyvät tukijärjestelmät. Kaikki muun muassa tuotos- ja tuloraportointiin ja muuhun uuden rahoituskauden toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvät vaatimukset ja järjestelmien laaduntarkastukset ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat merkittäviä resurssitarpeita kattavien tietojärjestelmien rakentamiseen. Ruokavirastolle onkin myönnetty vuosille 2021—2023 erillistä lisämäärärahaa tietojärjestelmien kehittämiseen, jolloin tarvittavat tietojärjestelmämuutokset voidaan toteuttaa Ruokavirastolle talousarvion yhteydessä osoitettavilla määrärahoilla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja Ahvenanmaan valtionviraston tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan. Nämä viranomaiset tekisivät jatkossakin päätöksen vastaavien tukien ja korvausten myöntämisestä kuin nykyisinkin kuten esimerkiksi kasvihuonetalouden tuen myöntämisestä. Pinta-alamonitorointiin mahdollisesti liittyvien uusien tehtävien määrää on tässä vaiheessa mahdoton arvioida, koska pinta-alamonitorointi otetaan osittain käyttöön vasta tulevan rahoituskauden alusta lukien ja laajemmin rahoituskauden kuluessa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ehdotetaan uudeksi tehtäväksi ympäristösopimukseen ja kosteikkoinvestoin-

tiin liittyvää hallinnollista tarkastuskäyntiä, mutta tämä tehtävä arvioidaan voitavan hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille osoitettujen henkilöresurssien puitteissa. Toisaalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä poistuisi tukioikeuksiin liittyvät tehtävät, koska tukioikeudet ehdotetaan lakkautettaviksi vuoden 2023 alusta lukien. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille on osoitettu valtion vuosien 2022 ja 2023 talousarvioissa lisämäärärahaa rahoituskauden vaihteen ja uuden rahoituskauden lisätehtäviin.

Kunnat myöntäisivät jatkossakin valtaosan suorista viljelijätuista ja maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain nojalla myönnettävistä korvauksista. Vaikkakin uusina tukimuotoina otettaisiin käyttöön esimerkiksi viherryttämistuen korvaava ekojärjestelmätuki, tuki haettaisiin samassa yhteydessä kuin muutkin pinta-alaperusteiset tuet. Näin ollen kunnissa käsiteltävien tukihakemusten määrä ei lisääntyisi. Toisaalta siirtyminen pelkästään sähköiseen tukien hakemiseen arvioidaan vähentävän kuntien työmäärää, joskin jo tällä hetkellä esimerkiksi pää-tukihaussa yli 95 prosenttia tuenhakijoista on jättänyt tukihakemuksen sähköisesti. Pinta-alamonitorointiin mahdollisesti liittyvien uusien tehtävien määrää on tässä vaiheessa mahdoton arvioida, koska pinta-alamonitorointi otetaan laajasti käyttöön vasta tulevan rahoituskauden ku- luessa. Kuntien tehtävissä tulee näkymään lisääntyvää neuvontatarvetta ainakin rahoituskauden alussa, kun tukiprosessi muuttuu, otetaan käyttöön uusia kaksisuuntaisia tiedonvaihtomenetelmiä tuenhakijan ja viranomaisten välillä ja hakemusten muutosmahdollisuudet lisääntyvät. Kuntien tehtävistä poistuisi tukioikeuksiin liittyvät tehtävät koska tukioikeudet ehdotetaan lakkautettaviksi vuoden 2023 alusta lukien.

Tukioikeuksista luopuminen keventää niiden hallinnointia hoitaneiden viranomaisten taakkaa, kun erillisen tietojärjestelmän ylläpito ja tukioikeuksien siirtojen sekä varantohaun lomakkeet, ohjeistus ja näistä aiheutunut työ, sekä käyttämättömiin tukioikeuksiin ja valvonnan yhteydessä havaittujen pinta-alavirheiden vuoksi varantoon vietäviin tukioikeuksiin liittyvä selvitystyö ja päätöksenteko jäävät pois. Tukioikeuksien omistajissa on ollut myös muita kuin tuensaajia ja heidän omistuksessaan olevia tukioikeuksia on siirretty pinta-aloja ja tukioikeuksia koskevien vuokrasopimusten muutosten vuoksi viljelijöiden välillä. Myös uuden tukioikeusrekisterin perustaminen jää pois, kun tukioikeuksista luovutaan, mikä osaltaan myös säästää kustannuksia ja resursseja.

4.2.3 Vaikutuksen tuensaajien asemaan

Suomessa maksettiin vuonna 2021 maataloudelle Euroopan unionin suoria tukia noin 520 miljoonaa euroa, ohjelmaperusteisia viljelijäkorvauksia noin 855 miljoonaa euroa ja kansallista maa- ja puutarhatalouden tukea noin 325 miljoonaa euroa eli yhteensä noin 1 700 miljoonaa euroa. Viljelijöiden tulonmuodostuksen kannalta tukikokonaisuuden monet keskeiset peruselementit säilyvät tulevalle rahoituskaudella suurelta osin ennallaan. Esimerkiksi tuotantosidonnaisten tukien merkitys säilyy vahvana ja varmistaa omalta osaltaan ruuan alkutuotannon säilymistä ja kehittämismahdollisuuksia Suomen pohjoisissa tuotanto-olosuhteissa. Tukiehtojen ja –rahoituksen laajassa kokonaisuudessa vahvistetaan aktiivisen ruuantuotannon painotuksia, ja samalla luodaan edellytyksiä tehostaa entisestään ilmasto- ja ympäristötoimenpiteiden vaikutavuutta tilatason toimenpiteissä. Lähtökohtana tukivälineiden painotuksissa on edistää tasapainoisesti eri kestävyiden ulottuvuuksia, niin taloudellista, ekologista kuin sosiaalistakin kestävyyttä. Kotimaisen ruuantuotannon kestävä turvaaminen on keskeinen osa myös tulevien vuosien huoltovarmuutta ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Tuensaajien näkökulmasta katsottuna strategiasuunnitelma on mahdollisimman tasapainoinen kokonaisuus toisaalta rahoituksen ja tukiehtojen kohdentamistarpeiden ja toisaalta hallinnollisen selkeyden ja tarkoituksenmukaisuuden välillä.

Uusien tukijärjestelmien käyttöön ottaminen aiheuttaa aina ylimääräistä työtä tuenhakijoille, koska tällöin heidän tulee muun muassa perehtyä uusien tukimuotojen ehtoihin ja tuen saamisen edellytyksiin.

Vuoden 2023 alusta lukien tähän hallituksen esitykseen sisältyvien lakien nojalla myönnettäviä tukia ja korvauksia voitaisiin hakea ainoastaan sähköisesti tiettyjä erityistilanteita lukuun ottamatta. Kokonaan sähköiseen tukihakuun siirtymisen ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan valtaosalle tuenhakijoista muutosta nykyiseen tilanteeseen, koska jo tälläkin hetkellä tukihakemuksen on jättänyt sähköisesti esimerkiksi päätukihaussa hieman yli 95 prosenttia tuenhakijoista. Kehittämällä yhdenmukista hallinto- ja valvontajärjestelmää autetaan tuenhakijaa paikkatiedon sisältävän tukihakemuksen tekemisessä. Toisaalta uusien tuotos- ja tuloraportoinnin edellyttämien tietojen kerääminen lisänee hakemuksella kysyttävien tietojen määrää.

Asioinnin sähköisyys korostuu nykyiseen tilanteeseen verrattuna muun muassa käyttöön otettavasta pinta-alamonitoroinnista johtuen. Pinta-alamonitorointijärjestelmään liittyvä neuvova ja tuenhakijaa ohjaava toimintatapa on uutta yhteisen maatalouspolitiikan alalla. Jos tuenhakijan tukihakemuksellaan ilmoittama tuen myöntämiseen liittyvä ehto ei vastaa pinta-alamonitoroinnin analyysitulosta, tuenhakijalle annettaisiin määräaikaan sidottu mahdollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin kuten esimerkiksi hakemuksen muuttaminen tai sen peruminen osittain tai kokonaan taikka tukiehdossa edellytettujen viljelytoimenpiteiden toteuttaminen.

Aiempaa huomattavasti laajemmat mahdollisuudet muuttaa hakemusta tai peruuttaa hakemus pinta-alamonitoroinnissa tai hallinnollisissa tarkastuksissa havaittujen virheiden johdosta auttavat osaltaan tuenhakijaa seuraamusten minimoimisessa ja välttämään tuen menetyksiä seuraamusten johdosta. Hakemuksen laajemmat muutosmahdollisuudet ja mahdollisuus tehdä korjauksia toimenpiteitä ovat merkittäviä muutoksia voimassa olevaan Euroopan unionin lainsäädäntöön verrattuna.

Kun tukioikeusjärjestelmästä luovutaan, ne aktiiviviljelijät, joilla on ollut vajausta tukioikeuksista, voisivat saada perustulotuen täysimääräisesti tukikelpoisille hehtaareilleen. Tuenhakijoiden kohtelu olisi tältä osin oikeudenmukaisempaa. Tukioikeuksista on ollut vajausta erityisesti pohjoisella tukialueella. Vaikutukset perustulotuen hehtaarikohtaiseen tukitasoon jäävät kuitenkin pieniksi, koska arvioitu tukikelpoisten hehtaarien määrä suhteessa koko käytettävissä olevaan maatalousmaahan on pieni. Tukioikeuksista luopuminen on suurin yksittäinen yksinkertaistus tukijärjestelmiin nykyiseen ohjelmakauteen verrattuna.

4.2.4 Ilmasto- ja ympäristövaikutukset

Luonnonvarakeskus teki strategiasuunnitelmaluonnoksesta vaikuttavuusarvion uusien ja nykyisestä kiristyvien ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden sekä kasvavien tavoitepinta-alojen (ns. ympäristökunnianhimon kasvu) kokonaisvaikuttavuudesta maatalouden ympäristökuormituksen pienentämiseen. Arvio perustuu aiempaan tutkimustietoon eri ympäristö-ilmastotoimien ominaisvaikuttavuudesta. Linkki maa- ja metsätalousministeriön www-sivuilla olevaan arviointiin: <https://mmm.fi/cap27/ymparistovaikuttavuusarvio>.

Euroopan unionin asetusten nojalla maaseudun kehittämistoimiin osoitetusta maaseuturahastosuudesta vähintään 35 prosenttia tulee kohdistaa ympäristö- ja ilmastotoimiin. Suunnitelma-asetuksen mukaan vähimmäisprosentti lasketaan huomioimalla toimenpiteiden rahoituksesta osuudet, jotka kohdentuvat suunnitelmassa edellä mainitun asetuksen mukaisiin ympäristöön ja ilmastoon liittyviin erityistavoitteisiin. Suunnitelmassa näitä toimenpiteitä ovat ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto sekä ympäristöön ja ilmastoon kohdistuvat investoinnit ja

kehittämishankkeet. Lisäksi vähimmäisosuuteen huomioidaan suunnitelman eläinten hyvinvointikorvauksiin ja eläinten hyvinvointia parantavien investointien suunniteltu rahoitus sekä 50 prosenttia luonnonhaittakorvauksiin osoitetusta rahoituksesta. Yhteensä Manner-Suomen suunnitellusta rahoitussuunnitelmasta ympäristö- ja ilmastotoimiin kohdistuisi rahoituksesta noin 57 prosenttia.

Pinta-alaperusteisten ympäristökorvauksen, ekojärjestelmän ja ehdollisuuden uusien ja nykyisten kiristyvien toimenpiteiden ja kasvavien tavoitepinta-alojen kasvu (niin sanottu ympäristökunnianhimon kasvu) vaikuttaa maatalouden ympäristökuormituksen pienentämiseen.

Tehtyjen arviointien mukaan maatalouden vesistökuormituksen päästöjen arvioidaan vähentyvän vuositasolla typpikuormituksen osalta noin 6 000 tonnia vuodessa, joka peltoalaan suhteutettuna on noin 2,6 kg/ha/v. Maatalouden nykyinen typen kuormitusarvio on 15 kilogrammaa peltohehtaaria kohden vuodessa, joten toimenpiteiden arvioidaan pienentävän typen huuhtoutumista 17 prosenttia. Liukoisen fosforin kuormitus vähenee noin 3 400 kg/v ja partikkelifosforin kuormitus 110 000 kg/v. Maatalouden liukoisen fosforin huuhtoutumisarvio on 0,4 kg/ha ja partikkelifosforin 1,1 kg/ha vuodessa (Tattari ym. 2017). Suunniteltujen toimenpiteiden vaikutus olisi 2,3 miljoonan peltohehtaarin mukaan arvioituna liukoiselle fosforille 0,0015 kg/ha (0,4 prosenttia) ja partikkelifosforille 0,05 kg/ha (4,5 prosenttia). Peltojen eroosio tulee vähemmään noin 115 miljoonaa kilogrammaa vuodessa, joka taas vastaa 2,3 miljoonaa peltohehtaariin suhteutettuna noin 50 kg/ha/v. Luonnonvarakeskuksen aiempien arvioiden mukaan Suomen peltojen vesieroosio on vuodessa keskimäärin 430 kg/ha.

Jotkin toimenpiteet vaikuttavat pitkällä aikavälillä ja niiden aikaansaama muutos näyttäytyy viiden vuoden tarkastelussa vähäisenä, kuten maan rakennetta parantavat ja fosforilannoitusta tarkentavat toimenpiteet.

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen arvioidaan vähentyvän uusien ja nykyisestä kiristyvien toimenpiteiden ja suurempien tavoitepinta-alojen ansiosta. Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt vähenevät vuositasolla noin 76 kt CO₂ ekv/v ja LULUCF-sektorin noin 806 kt CO₂ ekv/v verrattuna nykyisen ohjelmakauden 2014–2021 politiikan jatkamiseen. Tämä noin 880 kt CO₂ ekv/v päästöjen vähennys on noin 5,5 prosenttia maatalouden kasvihuonekaasupäästöistä (16 miljoonaa tonnia CO₂ ekv. vuonna 2019).

Luonnon monimuotoisuuden arvioidaan lisääntyvän ja vaikutus vaihtelee eliöryhmien ja vaikuttavuusluokkien välillä. Suunnitelman toimenpiteet luokiteltiin aiemmin tehtyjen asiantuntija-arvioiden perusteella luokkiin: vähän, kohtalaisesti ja hyvin monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet. Hyvin monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden tavoitepinta-alojen suurin prosentuaalinen kasvu kohdistui kasvilajistoa ja peltolinnustoa hyödyttäviin aloihin. Pinta-ala muodostui lähinnä maatalousluonnon ja maiseman hoidon sopimusten tavoitepinta-alan erosta nykyisin hoidettuun alaan. Hyönteisten kohdalla hyvin monimuotoisuutta edistävien pinta-alojen luokkaan kuului myös monimuotoisuuskasvit. Näiden pinta-alojen kasvu hyödyttäisi perinnebiotoopeilla eläviä uhanalaisia lajeja sekä peltoalueiden pölyttäjähyönteisiä, mikäli pinta-alan kasvu kohdistuisi niittykasveilla kylvettyihin aloihin. Suurin osa tarkastelussa olleista toimenpiteistä kuului kohtalaisesti monimuotoisuutta edistävien luokkaan. Niistä pinta-alaltaan ja kasvultaan suurin oli luonnonmukaisen tuotannon sopimus. Luonnonmukainen tuotanto edistää kaikkien eliöryhmien lajiston monimuotoisuutta. Vähän monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden tavoitepinta-alojen muutos oli suurin maaperäeliöstön kohdalla. Pinta-alaltaan suurin tähän luokkaan kuulunut toimenpide oli kerääjäkasvit.

Tähän hallituksen esitykseen sisältyvien tukijärjestelmien ja muiden ehdotusten osalta voi ensinnäkin todeta, että toimeenpanolaissa tarkoitettun pinta-alamonitorointijärjestelmän tavoite on

pinta-alaan liittyvien tuotos- ja tulosindikaattorien oikeellisuuden varmistaminen. Siten myös ympäristön ja ilmaston kannalta merkittävien tavoitteiden toteutumisen todentaminen on keskiössä. Pinta-alamonitorointijärjestelmän laadun tarkastuksella todennetaan tavoitteen oikeaa toteutumista. Komissio on tuonut ympäristökunnianhimon nostamisen tukemisen yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän kautta esiin muun muassa vaatimuksena pinta-alamonitorointijärjestelmästä, vaatimuksena käyttää ja lisätä progressiivisesti viljelijän ottamien paikkatiedon sisältävien valokuvien käyttöä ja kasvinsuojeluaineiden ilmoittamisen sisällyttämisessä paikkatiedon sisältävään hakemukseen tiettyihin tukijärjestelmiin sitoutuvien viljelijöiden osalta. Luonnonmukaisen tuotannon alojen sisällyttäminen osaksi paikkatiedon sisältävää tukihakemusta on osa tätä kokonaisuutta. Lisäksi kasvinsuojeluaineiden vaikutukset sisältyvät komission ja sen tutkimuskeskuksen maaperän terveyteen kohdistamiin tarkasteluihin ja analyysihin.

Ympäristötoimenpiteet jakautuvat ehdollisuuden, ekojärjestelmän sekä ympäristökorvausten ja ympäristöinvestointien toimenpiteisiin, missä kokonaisuudessa jokaisella järjestelmällä on oma toimintalogiikkansa.

Suorien viljelijätukien lain ja eräistä maaseudunkehittämisen korvauksista annettavan lain tukien ja korvausten saamisen edellytyksenä oleva ehdollisuus sisältää useita ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistäviä vaatimuksia. Ehdollisuus on täysimääräisten viljelijätukien saannin edellytys, mikä kannustaa viljelijöitä noudattamaan näitä vaatimuksia.

Ekojärjestelmällä "talviaikainen kasvipeite" edistetään maatalousmaan talviaikaista kasvipeitteisyyttä, joka vähentää eroosiota sekä typen ja partikkelifosforin huuhtoutumista vesistöihin, parantaa maaperän laatua ja luonnon monimuotoisuutta (peltolinnusto ja maaperäeliöstö) sekä ylläpitää hiilen sitoutumista maaperään. Talviaikainen kasvipeite edistää myös ilmastomuutokseen sopeutumista.

Ekojärjestelmällä "luonnonhoitonurmet" edistetään laajaperäisten nurmien viljelyä, joiden kasvusto saa kehittyä monilajiseksi. Ne parantavat luonnon monimuotoisuutta (kasvilajisto, peltolinnusto ja maaperäeliöstö sekä hyönteisten elinolosuhteet). Ekojärjestelmällä "viherlannoitusnurmet" edistetään puolestaan monilajisten nurmien viljelyä viherlannoitukseen. Niiden viljely vähentää kemiallisten lannoitteiden tarvetta ja parantaa maaperän laatua sekä luonnon monimuotoisuutta (kasvilajisto, peltolinnusto ja maaperäeliöstö sekä hyönteisten elinolosuhteet). Sekä luonnonhoitonurmet että viherlannoitusnurmet vähentävät eroosiota sekä typen ja partikkelifosforin huuhtoutumista vesistöihin. Ne vähentävät lisäksi kasvinsuojeluaineiden käyttöä verrattuna tuotantokasvien viljelyyn. Nurmipeitteisyys sitoo myös hiiltä maaperään.

Ekojärjestelmällä "monimuotoisuuskasvit" edistetään pölyttäjähönteis- ja maisemakasvien, riistakasvien, niittykasvien tai peltolintukasvien viljelyä. Niiden viljely parantaa luonnon monimuotoisuutta (hyönteisten elinolosuhteet sekä kasvilajisto, peltolinnusto ja maaperäeliöstö) ja maaperän rakennetta.

Luonnonhaittakorvauksilla estetään maatalousmaan hylkäämistä viljelykäytöstä ja näin pidetään yllä maaseutumaisemaa. Luonnonhaittakorvaukset vaikuttavat maaseutumaiseman ylläpitämiseen avoimena ja hoidettuna sekä maatalousluonnon monimuotoisuuteen pysyvillä nurmilla.

Neuvontapalveluiden aihealueissa uutena seikkana nykyiseen verrattuna on muun muassa digitaalinen ravinneväline. Neuvontapalveluiden tavoitteena on vastata viljelijöiden kokemaan neuvontatarpeeseen Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi ja saavuttamiseksi. Neuvonnan avulla voidaan kasvattaa viljelijän osaamista maatalan hoitami-

nessa niin ympäristökysymyksissä kuin eläinten hyvinvointi- ja terveysasioissa, vähentää maatilojen ilmasto-vaikutuksia, lisää energiatehokkuutta sekä ehkäistä ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä.

4.2.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta kotimaisen ruuan alkutuotannon ja elintarvikejärjestelmän turvaaminen on avainasemassa. Alkuvuodesta 2022 lähtien nämä lähtökohdat ja tarpeet ovat vielä entisestään korostuneet. Meneillään oleva kriisi koskettaa tuotantopanosten ja elintarvikkeiden markkinoita maailmanlaajuisesti. Vaikutukset näkyvät hintojen nousuna ja ongelmina saatavuudessa, eikä suomalaista elintarviketaloutta voida rakentaa tuonnin varaan. Kriisitilanteessa kotimaisen elintarviketuotannon merkitys korostuu, koko maan kattava ja mahdollisimman monipuolinen maataloustuotanto on keskeinen osa kriisitilanteiden huoltovarmuutta. Kotieläintuotteiden valkuaisella on keskeinen merkitys suomalaisten ravitsemuksessa, jota on vaikea laajamittaisesti korvata kasvisvalkuaisella. Keski- ja Pohjois-Suomessa nautakarjatalous on lähes ainoita tuotantosuuntia, joka pystyy hyödyntämään nurmivaltaista peltoviljelyä alueilla, joissa viljan ja erikoiskasvien viljely on kasvukauden lyhyiden vuoksi riskialtista. Kotieläintaloutta tarvitaan myös, kun orgaanisilla lannoitteilla pyritään korvaamaan fossiilisia lannoitteita. Monipuolisen ja kestävä ruuantuotannon turvaaminen edellyttää sekä kotieläintalouden että kasvinviljelyn kehittämismahdollisuuksien vahvistamista.

Suomen pohjoisissa tuotanto-oloissa ruuantuotannon säilyttäminen ja kehittäminen edellyttävät Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mahdollistamia vahvoja ja kohdennettuja tukivälineitä. Merkittävä osa Euroopan unionin suorista tuista ja erityisesti maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista kohdistuu aktiiviseen ruuantuotantoon tuotantosidonnaisina tukina. Kaikissa viljelijöiden tuotantotoimiin kohdistuvissa tukivälineissä ja -ehdoissa on pyritty edistämään ruuantuotannon edellytyksiä mahdollisimman laaja-alaisesti ja johdonmukaisesti, huoltovarmuutta vahvistaen.

Euroopan unionin suorilla viljelijätuilla, maaseudun kehittämisen korvauksilla sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisilla tuilla on keskeinen merkitys Suomen maatalouden toimintaedellytysten turvaamisessa. Mainittujen tukien avulla tuetaan tasapainoista aluekehitystä ja sitä, että monipuolista maataloutta voidaan harjoittaa koko maassa. Maatalouden merkitys on yleisesti suurempi syrjäisillä alueilla, joilla on vain rajoitetusti muita toimeentulon mahdollisuuksia. Pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien kokonaisuuden avulla pyritään myös vaikuttamaan maaseudun pysymiseen asuttuna.

Maatalousmaan osuus Suomen pinta-alasta on alle kymmenen prosenttia, mutta sen olemassaololla on ratkaiseva merkitys maaseudun rakentumiseen, sen luonteeseen (maisemaan, luonnon monimuotoisuuteen) ja elinkeinotoimintaan. Alueen viljelyolot ja peltöjen osuus pinta-alasta vaikuttavat perustavanlaatuisesti maatalouden harjoittamisen mahdollisuuksiin alueella. Euroopan unionin suorilla tuilla sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisilla tuilla ylläpidetään maa- ja kotieläintaloutta, puutarhataloutta ja muuta maataloutta kuten porotaloutta sekä sitä kautta peltöjen säilymistä viljelykäytössä ja muun maaseudun rakentumiseen liittyvien rakenteiden säilymistä. Maatilojen toiminnan edellyttämä infrastruktuuri ja maatalouden tuottama maaseutuympäristö kokonaisuudessaan edesauttaa myös muiden elinkeinojen ja asumisen sijoittumista maaseutumaisemiin ja siten koko maaseudun työllisyyttä, palvelujen säilymistä ja elinvoimaisuutta. Maatalouden harjoittaminen riittävässä määrin ja mahdollisimman laajalla maantieteellisellä alueella on omiaan parantamaan ruuantuotannon varmuutta erilaisissa sääoloissa ja kriisitilanteissa, joissa ruuantuontiin ei olisi mahdollisuuksia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valmisteluvaiheessa on käyty läpi muita mahdollisia toteuttamisvaihtoehtoja kokonaisuuden kannalta. Kansallisen lainsäädännön peruspohjan ja liikkumavaran luovat suoraan sovellettavan Euroopan unionin lainsäädännön lisäksi strategiasuunnitelmassa tehdyt linjaukset ja ehdotukset sekä strategiasuunnitelman sisältö komission hyväksymässä muodossa. Kansalliset säännökset ovat tarpeen siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädännössä ei säädetä toimeenpanon kannalta välttämättömästä asiasta tai kyse on sellaisesta asiasta, josta Suomessa on säädettävä lainsäädännöllä tai josta lainsäädännöllä on oltava valtuus antaa alemman asteisia säädöksiä ja määräyksiä. Ahvenanmaan itsehallintolain säännöksistä johtuen on päädytty eri tukijärjestelmien osalta vastaavaan rakenteeseen kuin nykyisinkin eli säädetään erilliset lait maataloustukirahastosta ja maaseuturahastosta rahoitettavien tukimuotojen osalta.

Tulevan rahoituskauden valmistelun yhteydessä komission pyrkimyksenä on ollut keventää Euroopan unionin lainsäädäntöä erityisesti valvonnan osalta ja siirtää vastuuta enemmän jäsenvaltioille. On huomioitava, että erityisesti horisontaalasetukseen ja yleiseen varainhoitoasetukseen sisältyvät säännökset edellyttävät, että jäsenvaltioissa on toimeenpanon osalta tehokas hallinto- ja valvontajärjestelmä. Tämä vaatimus edellyttää puolestaan, että kansallisen lainsäädännön on sisällettävä lakitasolla riittävän kattavat säädökset tai asetusten ja määräystenantovaltuudet erityisesti valvonnan osalta.

Kansallista lainsäädäntöä tarvitaan täydentämään Euroopan unionin lainsäädäntöä siltä osin, kuin kansallista liikkumavaraa on mahdollista käyttää sekä muun muassa toimivaltaisten viranomaisten nimeämiseksi. Näiltä osin muu kuin normiohjaus ei ole riittävä. Kansallinen lainsäädäntö on pyritty rajaamaan välttämättömiin seikkoihin siten, että ne täydentävät Euroopan unionin lainsäädäntöä silloin, kun sellaisenaan velvoittava Euroopan unionin lainsäädäntö sen mahdollistaa ja on välttämätöntä kansallisen oikeusjärjestelmän puitteissa.

Horisontaalasetuksessa säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä muun muassa hallinto- ja valvontajärjestelmistä, jotka jäsenvaltioiden on perustettava, sekä sääntöjenmukaisuuden tarkastamisen menettelyistä. Käytännössä horisontaalasetuksesta aiheutuu velvoitteita säätää kansallisesti edellä mainituista seikoista, mutta näiden osalta on vain jonkin verran liikkumavaraa kansallisessa toimeenpanossa.

Suorien viljelijätukien osalta voi todeta, että niitä koskevan Euroopan unionin lainsäädännön osalta kansallista liikkumavaraa jää käytännössä melko vähän. Valtaosa näiden tukijärjestelmien toimeenpanosta on pakollista, mutta tukijärjestelmien toimeenpanoa varten voidaan valita strategiasuunnitelmaan suunnitelma-asetuksesta tavoitteita ja tuotoksia kansallisten tarpeiden mukaisesti. Maaseudun kehittämisen eli Euroopan unionin osarahoittamien tukijärjestelmien osalta Euroopan unionin lainsäädäntö antaa jossakin määrin liikkumavaraa tukijärjestelmien tukikelpoisuusehtojen määrittelyssä suunnitelma-asetuksessa tarkoitettujen tuotosten ja tulosten saavuttamiseksi.

Suunnitelma-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan jäsenvaltio voi itse päättää, jatkaako se perustulotuen myöntämistä tukioikeusjärjestelmän pohjalta vai ei. Strategiasuunnitelman valmistelun yhteydessä Suomessa tehtiin päätös siitä, että tukioikeuksista luovutaan tulevalle rahoituskaudella eli vuoden 2023 alusta lukien. Tukioikeuksien hallinnointi on osoittautunut niin työlääksi, että tukioikeuksista luopumisen katsottiin olevan yksinkertaistus sekä viljelijälle että hallinnolle. Jatkossa aktiivisen maataloustoiminnan tarkasteluun täytyy panostaa hieman nykyistä enemmän

maataloustoiminnan, maatalousmaan ja tukikelpoisen alan määritelmien kautta uudessa toimeenpanomallissa.

Strategiasuunnitelman valmistelun yhteydessä Suomessa on päätetty, että suunnitelma-asetuksen 14 artiklassa tarkoitetut sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset otetaan Suomessa käyttöön suunnitelma-asetuksen salliman siirtymäajan kuluttua eli 1.1.2025 lukien.

Strategiasuunnitelman valmistelun yhteydessä tehtiin Suomessa päätös myös siitä, että suoriin viljelijätukiin sisältyvää suunnitelma-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettua mahdollisuutta kohdentaa erikseen pienimmille tuensaajille niin sanottua pienviljelijöiden tukea ei Suomessa oteta käyttöön. Tuen vuotuinen määrä olisi saanut olla enintään 1 250 euroa ja järjestelmä olisi ollut viljelijälle vapaaehtoinen. Pienviljelijät on myös huomioitu varsin alhaisen suorien tukien maksamisen vähimmäismäärän (500 euroa) kautta. Valmistelun yhteydessä katsottiin, ettei tällä erillisellä tukivälineellä ei saavutettaisi tuensaajien tai hallinnollisen työn näkökulmasta hyötyjä, ja sen käyttöönotto monimutkaistaisi tarpeettomasti Suomen lähtökohtien perusteella jo muuten kohdennettua laajaa tukikokonaisuutta.

Suorista viljelijätuista myös tuotantosidonnainen tulotuki on jäsenvaltioille pantavissa vapaaehtoisena toimeen suunnitelma-asetuksessa säädetyn ala- ja maatalousmuotoluettelon puitteissa. Tuotantosidonnaiset tuet ovat Suomen olosuhteissa merkittäviä ja valinnat tuettavista kohteista perustuvat pitkälti aiempien rahoituskausien käytäntöihin jatkuvuuden turvaamiseksi tukemisen kannalta kriittisillä aloilla, kuten maidontuotanto.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Euroopan unionin yhteinen uusi maatalouspolitiikka on jatkossa entistä vahvemmin tuloperustaista ja politiikassa on tarkoitus huomioida paikalliset olosuhteet ja tarpeet sekä lisätä samalla kestävyyttä. Tavoitteena on älykäs, kestävä, kilpailukykyinen ja monipuolinen maataloussektori, joka varmistaa pitkällä tähtäimellä ruokaturvan. Euroopan unionin yhteisellä maatalouspolitiikalla edistetään muun muassa ilmastotoimia, luonnonvarojen suojelua sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Kukin jäsenvaltio on tehnyt oman strategiasuunnitelmansa, jonka komissio hyväksyy. Jäsenvaltioiden strategiasuunnitelmat sisältävät maatalouden suorat viljelijätuet, tietyt markkinatoimet sekä maaseudun kehittämisen tuet ja suunnitelmia toteutetaan vuosina 2023–2027. Kunkin jäsenvaltion on tullut selvittää oman alueensa kehittämistarpeet SWOT-analyysia hyödyntäen (vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet, uhat) ja määrittää näiden tarpeiden perusteella kehittämisen tavoitteet, valita näihin vastaavat toimenpiteet ja määrittää rahoituksen tason. Eri jäsenvaltioiden julkistamat yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat suunnitelmat: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en.

6 Lausuntopalaute

Esitysehdotus oli lausuntokierroksella 16.6.–12.8.2022. Esitysehdotuksesta saatiin lausunto seuraavilta 21 taholta: oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, Verohallinnolta (Harmaan talouden torjuntayksikkö), Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Luonnonvarakeskukselta, Eläinten hyvinvointikeskukselta, Animalia ry:ltä, Kuntaliitolta, Pohjois-Karjalan maaseutupalveluilta, Vehmaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueelta, Luomuliitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Paliskuntain yhdistykseltä, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Svenska

Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä ja Taimistoviljelijät ry:ltä. Saadut lausunnot/ ja lausuntoyhteenveto löytyvät maa- ja metsätalousministeriön hankesivuilta (<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM023:00/2020>) tunnuksella MMM023:00/2020.

Lausunnoissa esitykseen suhtauduttiin pääosin myönteisesti. Suuressa osassa lausuntoja ei esitetty varsinaisia muutosehdotuksia itse lakeihin, mutta tuotiin esille tarve erityisesti säännöskohtaisten perustelujen täydennyksiin tai täsmennyksiin. Säännöskohtaisia perusteluja on täydennetty ja täsmennetty lausunnoissa esitettyjen huomioiden johdosta esimerkiksi aktiiviviljelijään ja nuorten viljelijöiden ammattitaitoon liittyen. Lisäksi lausunnoissa tuotiin esiin sellaisia yksityiskohtaisia muutos- tai tarkennusesityksiä, jotka koskevat asetuksentasoista sääntelyä. Joissain saaduissa lausunnoissa kritisoitiin luonnonhaittakorvauksen kotieläinchorotuksen poistamista ja luonnonhaittakorvauksen minimipinta-alan nostamista kolmesta hehtaarista viiteen hehtaariin saaristoalueilla. Viimeksi mainitut seikat ovat kuitenkin sellaisia, joista on tehty ratkaisu jo strategiasuunnitelman valmistelun yhteydessä.

Saatujen lausuntojen johdosta esityksen vaikutusarvioita on täydennetty ja täsmennetty taloudellisten vaikutusten, vaikutusten viranomaisten toimintaan ja yhteiskunnallisten vaikutusten osalta sekä täydennetty esityksen lukua 12 (suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys).

Suorien tukien lain aktiiviviljelijää (3 §), maataloustoimintaa (5 §), ekojärjestelmätukea (13 §) sekä tuotantosidonnaisia eläinpalkkioita (15 ja 16 §) koskevia pykäläiä sekä niiden perusteluja on täsmennetty ja täydennetty jatkovalmistelun yhteydessä. Lisäksi teurashiehopalkkion ja teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkion osalta lain tasolle on nostettu tällä hetkellä teurashiehopalkkion sekä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkion myöntämisen edellytyksenä oleva, teurastamoja koskevia vaatimuksia koskeva säännös. Asetuksenantovaltuuksia koskevaa sääntelyä ja perusteluja on täsmennetty ja täydennetty sekä Ruokaviraston määräyksenantovaltuus ehdollisuuden osalta (7 §) on poistettu oikeusministeriön lausunnossa esitettyjen huomioiden johdosta.

Eraistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain korvauksen maksamisen edellytyksiä koskevaa pykälää (11 §) ja siirtymäsäännöstä (17 §) on täsmennetty jatkovalmistelun yhteydessä. Lisäksi lain säännöskohtaisia perusteluja täsmennetty muiltakin osin. Erityisesti korvauksen epäämistä (15 §) koskevan säännöksen perusteluja on täsmennetty oikeusministeriön ja ympäristöministeriön esittämien huomioiden johdosta siltä osin, että uuden sopimuksen tekeminen on tietyissä tilanteissa mahdollista kahden ns. karenssivuoden jälkeen. Lisäksi on täsmennetty ja selkeytetty ennakoiden maksamiseen liittyviä perusteluja saatujen lausuntojen johdosta.

Toimeenpanolain pykäliin sekä pykälien perusteluihin on tehty huomattavasti täsmennyksiä ja täydennyksiä saatujen lausuntojen johdosta. Merkittävimmät täsmennykset on tehty hakemuksen muuttamista ja peruuttamista (14 §), hakemuksen siirtämistä (15 §), hallinnollista tarkastusta ja ristiintarkastusta (20 §), hakemuksen myöhästymisseuraamuksia (31 §), tuen yleisiä alentamisperusteita (32 §) ja viranomaisen oikeutta tietojensaantiin (53 §) koskeviin pykäliin. Asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksia koskevia perusteluja on täydennetty ja säännöksiä tarkennettu oikeusministeriön lausunnon johdosta. Hakemuksen muuttamista ja peruuttamista koskevaa sääntelyä on erityisesti Ruokaviraston lausunnon johdosta yhdenmukaistettu kansallisten tukien lain hakemuksen muuttamista ja peruuttamista koskevan sääntelyn kanssa ja kansallisten tukien lain muutoslakiin on otettu myös kyseisen lain hakemuksen peruuttamisesta (25 §) koskevan pykälän muutosehdotus. Joissain lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota ehdotettuun säännökseen hallinnollisesta tarkastuksesta sekä siihen liittyvästä kunnan tehtävästä tiettyjen ehdollisuuden laiminlyönnin seuraamusten arvioinnissa ja seuraamusehdotuksen tekemisessä, minkä johdosta toimeenpanolain 20 §:ää ja sen perusteluja on tältä osin täsmennetty jatkovalmistelun yhteydessä.

Hakemuksen myöhästymiss seuraamuksia koskevaa säännöstä on muutettu lausuntokierroksen jälkeen siten, että jos yhden nettyyn hallinto- ja valvontajärjestelmään kuuluvaa tukea koskeva hakemus – mikä koskee myös tukea koskevaa ilmoitusta – myöhästyy yli seitsemän (lausuntokierroksella 14) kalenteripäivää, tukea ei myönnetä. Ruokavirasto esitti lausunnossaan, että myöhästy mispäiviä ei tulisi lainkaan sallia, mutta jatkovalmistelussa päädyttiin toisaalta tuen hakijan oikeusturvan ja toisaalta toimeenpanon kannalta esittämään säännöskohtaisissa perusteluissa tarkemmin esitetyin perustein siihen, että myöhästy mispäiviä sallittaisiin jatkossa seitsemän kalenteripäivää. Myös kansallisten tukien lain 17 §:n säännöstä myöhästy misseuraamuksista on muutettu vastaavasti myöhästy mispäivien lukumäärän osalta.

Kansallisten tukien lain tuotannosta irrotettua sika- ja siipikarjan tukea koskevaa säännöstä (10 e §) on jatkovalmistelun yhteydessä muutettu Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n lausunnon johdosta siten, että myös tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tukea voitaisiin jatkossa myöntää viitemäärän perusteella yhdeltä tukivuodelta siinä tapauksessa, että eläinyksikkötiheys on tuen määräytymisajankohtana tulipalon, eläintaudin tai muun vastaavan hakijasta riippumattoman syyn takia tilapäisesti pienempi kuin eläinyksikkötiheyden vähimmäismäärä. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausunnossa ei esitetty muutoksia esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin.

Valtiovarainministeriö esitti lausunnossaan harkittavaksi olisiko esityksen soveltamisalalla mahdollisesti tarvetta ja edellytyksiä ottaa käyttöön elinkeinotoiminnan harjoittamista ja -rekisteröintejä koskevan lainsäädännön kaltaista harmaan talouden torjuntaa tukevaa sääntelyä. Pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien myöntämisedellytyksenä ei Euroopan unionin lainsäädännössä ole kuitenkaan esimerkiksi vastaavanlaista toimijan luotettavuuden kriteeriä kuin esimerkiksi elintarvikelaissa. Lisäksi Suomessa otetaan käyttöön suunnitelma-asetuksen 14 artiklassa tarkoitetut sosiaalisen ehdollisuuden vaatimukset vasta vuoden 2025 alusta lukien, minkä vuoksi tässä vaiheessa ei katsottu olevan tarvetta eikä myöskään toimeenpanossa ole edellytyksiä ottaa käyttöön valtiovarainministeriön lausunnossa ehdotettua sääntelyä.

Valtiovarainministeriö totesi lisäksi lausunnossaan, ettei säädösehdotuksiin sisälly rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevia säännöksiä, jotka olisivat sovellettavissa tukiin liittyvissä petoksissa, ja piti tärkeänä, että jatkovalmistelun yhteydessä selvitetään mahdollisuudet sisällyttää tätä koskevat säännökset esityksiin. Asiaa on jatkovalmistelun yhteydessä selvitetty ja tältä osin todetaan ensinnäkin, että rikoslain 29 luvun avustuspeto ksia koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi hallituksen esitykseen sisältyvien tukijärjestelmien osalta ja että tukiin liittyvistä petoksista on myös annettu tuomioita avustuspeto ksista rikoslain 29 luvun säännösten nojalla. Eri tyislaeissa ei säädetä erillisistä rikosoikeudellisista seuraamuksista, jos rikoslain yleissäännökset pätevät kyseiseen lainsäädäntöön. Lisäksi maksajavirastolla on jo Euroopan unionin lainsäädännön vaatimuksista johtuen myös delegoituja maksajavirastotehtäviä hoitavia koskeva petostentorjuntasuunnitelma, joka toimii maksajaviraston suunnitelmana Euroopan unionin asetuk sissa määrättyjen velvoitteiden täyttämiseksi tahattomien väärinkäytösten sekä tahallisten petosten tunnistamiseksi, ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja jatkotoimenpiteisiin saattamiseksi. Suunnitelma kattaa kaiken maksajavirastotoiminnan ja sitä sovelletaan kaikkiin maksajaviraston hallinnoimiin rahastoihin. Maksajaviraston petostentorjuntasuunnitelmaa sovelletaan sekä viranomaisen sisäisten, että hallinnon asiakkaan mahdollisesti tekemien väärinkäytösten ja petosten torjuntaan. Petoksentorjuntasuunnitelma laaditaan myös tulevalle rahoituskaudelle. Edellä esitetyn perusteella on katsottu, ettei erillisiä rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevia säännöksiä ole tarvetta sisällyttää lakiehdotuksiin.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki Euroopan unionin suorista viljelijätuesta

1 §. Lain soveltamisala. Ehdotetun 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin sellaisiin suunnitelma-asetuksen 16 artiklan 2 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin tukiin, jotka on sisällytetty strategiasuunnitelmaan. Näitä tukia ovat sisältyvät perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki, ekojärjestelmän tuki ja tuotantosidonnaiset tulotuet.

Ehdotetun 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin Ahvenanmaan maakunnassa, jos asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ehdotetun 3 momentin mukaan lakia sovellettaisiin myös markkinajärjestely asetuksen 219–221 artiklan nojalla viljelijälle markkinahäiriötilanteessa myönnettävän tuen myöntämiseen ja maksamiseen. Momentin sisältö vastaisi nykyisin voimassa olevaa suorien tukien lain 1 §:n 3 momentin sisältöä.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdan mukaan lisä- ja toimenpidevaatimusasetuksella tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla eräille tukitoimintatyypeille, jotka jäsenvaltiot tämentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023–2027 koskevissa YMP:n strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2022/126. Pykälän 2 kohdan mukaan perustulotuella tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 21 artiklassa tarkoitettua tukea. Pykälän 3 kohdan mukaan uudelleenjakotulotuella tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 29 artiklassa tarkoitettua tukea. Pykälän 4 kohdan mukaan nuorten viljelijöiden tulotuella tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 30 artiklassa tarkoitettua tukea. Pykälän 5 kohdan mukaan ekojärjestelmätuella tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 31 artiklassa tarkoitettua tukea. Pykälän 6 kohdan mukaan maatilalla tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tilaa. Suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan tilalla tarkoitetaan kaikkia viljelijän johtamia, saman jäsenvaltion alueella sijaitsevia maataloustoimintaan käytettäviä yksiköitä. Pykälän 7 kohdan mukaan pellolla tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua alaa. Pykälän 8 kohdan mukaan pysyvällä nurmella tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua alaa. Pykälän 9 kohdan mukaan pysyvällä kasvilla tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja kasveja. Pykälän 10 kohdan mukaan maatalousmaalla tarkoitettaisiin pellon, pysyvien kasvien ja pysyvän nurmen alaa. Pykälän 11 kohdan mukaan Natura-alueella tarkoitettaisiin luonnonsuojelulain (1096/1996) 64 §:ssä tarkoitettua aluetta. Määritelmä vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevan suorien tukien lain 2 §:n 18 kohdan säännöstä. Pykälän 12 kohdan mukaan eläinrekisterillä tarkoitettaisiin eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 30 §:n mukaista rekisteriä. Pykälän 13 kohdan mukaan tukivuodella tarkoitettaisiin sitä kalenterivuotta, jolloin perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmän tukea ja tuotantosidonnaisia tulotukia haetaan.

3 §. Aktiiviviljelijä. Ehdotetun 1 momentin mukaan tuenhakija olisi suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu aktiiviviljelijä, jos tämä on saanut Euroopan unionin suoria viljelijätukia enintään 5 000 euroa tuen hakua edeltävänä kalenterivuonna tai tämä kuuluu pykälässä säädettynä ajankohtana kansalliseen rekisteriin, jonka perusteella voidaan todentaa hakijan maataloustoiminnan harjoittaminen. Suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on sovellettava aktiiviviljelijän määrittämisessä objektiivisia ja syrjimättömiä perus-

teita, kuten tuloharkintaa, tilan työvoimapanoksia, yrityksen toimialaa ja sisältymistä maataloustoimintaa koskeviin kansallisiin tai alueellisiin rekistereihin. Jos jäsenvaltio pitää aktiiviviljelijöinä viljelijöitä, joiden saamat suorat tuet eivät edellisenä vuotena ylittäneet tiettyä määrää, kyseinen määrä saa olla enintään 5 000 euroa. Rajaksi ehdotetaan 5 000 euroa, jota voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, koska se suojaa pieniä ja keskisuuria tuenhakijoita liialliselta hallinnolliselta taakalta ja yksinkertaistaa myös toimeenpanoa. Ehdotettu 5 000 euron raja vastaa myös voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tuenhakijan katsottaisiin kuuluvan kansalliseen rekisteriin, jos hänen tietonsa ovat saatavissa Yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä todettaisiin tuenhakijalle myönnetyn yritys- tai yhteisötunnuksen (Y-tunnus) lisäksi, että tuenhakija harjoittaa maataloutta päätoimialana. Siitä, miten kansalliseen rekisteriin kuulumista tarkasteltaisiin aktiiviviljelijän edellytysten täyttymisen osalta, säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tietojensaanti 1 momentissa tarkoitettua rekisteristä perustuu ruokahallinnon tietovarannosta annettuun lakiin (560/2021). Rekisterin käyttöä aktiiviviljelijän määrittämisessä voidaan pitää perusteltuna, koska tietojärjestelmien välisten rajapintojen rakentamisen kautta rekistereissä olevat tiedot voidaan vuosittain tarkistaa ja todentaa vahvistamaan tuenhakijalta saatuja tietoja. Yksittäistapausten tarkastelu vähenee, kun ajantasaiset tiedot ovat ajettavissa rekisteristä. Tuenhakijalle riittää kerran perustettu ja tarvittaessa yhteen rekisteriin tehty päivitys maatalousyrittäjänä. Y-tunnukseen perustuva rekisteritarkastelu on yhteensopiva useiden viranomaisten kesken. Jos muut aktiiviviljelijää koskevat edellytykset eivät täytyisi, tuenhakija voisi täyttää aktiiviviljelijän määritelmän myös osoittamalla maataloustoiminnan harjoittamisen erillisillä asiakirjatodisteilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä rekisteristä ja siihen kuulumisen ajankohdasta sekä maataloustoiminnan harjoittamisen todentamisesta. Tarkoituksena on käyttää aktiiviviljelijän edellytysten täyttymisen arvioimisessa muiden viranomaisten kuten Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon olemassa olevien rekistereiden tietoja kuten esimerkiksi tietoa kuulumisesta arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Viranomaisten tietojensaantioikeudesta säädetään ehdotetun toimeenpanolain 53 §:ssä.

4 §. Tukimuodot. Pykälässä säädettäisiin niistä tukimuodoista, joita lain nojalla voitaisiin myöntää. Aktiiviviljelijälle voitaisiin myöntää perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmätukea ja pykälässä tarkemmin määriteltäviä tuotantosidonnaisia tulotukia. Tukimuotojen sisältö kuvataan strategiasuunnitelmassa ja niiden sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Suunnitelma-asetuksen 28 artiklassa mahdollistetaan edellä mainittujen tukimuotojen korvaamisen vapaaehtoisella tuella pienviljelijöille. Suo-messa ei otettaisi tätä tukimuotoa käyttöön.

5 §. Maataloustoiminta. Pykälässä säädettäisiin maataloustoiminnan määritelmästä. Suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä muun muassa maataloustoiminta mainitussa artiklassa säädetyissä rajoissa. Pykälän 1 momentin mukaan maataloustoimintaan kuuluisi sekä suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu maataloustuotteiden tuottaminen että suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu maatalousmaan säilyttäminen. Maataloustuotteiden tuottamisella tarkoitettaisiin kasvien kasvattamista alkutuotannossa pelto- tai puutarhaviljelyn menetelmin tai tuotantoeläinten pitoa. Maatalousmaan säilyttämisellä tarkoitettaisiin puolestaan maatalousmaan hoitamista siten, että se pysyy avoimena. Muu kuin maataloustuotteiden tuottamiseen käytettävä maatalousmaa olisi niitettävä vuosittain tai se olisi pidettävä avoimena laiduntamalla tai muulla vastaavalla tavalla. Maatalousmaan pitämisellä avoimena tarkoitettaisiin sitä, että sille ei anneta kasvaa pensaita tai puita, kuten tapahtuisi ilman vuosittaista niittoa tai vastaavia toimia, joita

ihminen tai tuotantoeläin pystyy tekemään. Vuosittaisesta toimenpiteestä, jolla maatalousmaa pidetään avoimena, voitaisiin poiketa tämän lain 13 §:ssä tarkoitetuilla sitoumusaloilla sekä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa tarkoitetuilla tietyillä sitoumus- ja sopimusaloilla, jotka voidaan niittää vain joka toinen vuosi tai sopimusehtojen määrittelemien ehdoin. Tällä poikkeuksella turvattaisiin luonnon monimuotoisuustavoitteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maataloustuotteiden tuottamisesta, maatalousmaasta ja sen säilyttämisestä, maatalousmaan käyttämisestä muuhun kuin maataloustoimintaan, maatalousmaata olevista pelloista, pysyvistä nurmista ja pysyvistä kasveista, maatalousmaalla olevista maisemapiirteistä, maatalousmaan perus- ja kasvulohkojen määrittelystä, yhdistämisestä ja vähimmäiskoosta.

6 §. Tukikelpoinen ala. Pykälässä säädettäisiin tukikelpoisesta alasta, josta voitaisiin myöntää 4 §:ssä tarkoitettuja tukia. Tukia voitaisiin myöntää maatalousmaasta, jota käytetään maataloustoimintaan sinä vuonna, kun kyseistä tukea haetaan (tukikelpoinen ala). Tukikelpoisen alan olisi oltava aktiiviviljelijän hallinnassa sinä päivänä, jolloin suoria viljelijätukia koskeva vuosittainen hakemus voidaan viimeistään jättää. Pienin tukikelpoinen lohkokoko, josta voitaisiin maksaa 4 §:ssä tarkoitettuja tukia, olisi 0,05 hehtaaria. Horisontaaliasetuksen 69 artiklan 1 kohdan mukaan pinta-alaperusteisen tuen hakemus on esitettävä paikkatietoperusteisessa hakumuodossa. Paikkatietoperusteinen hakujärjestelmä perustuu horisontaaliasetuksen 68 artiklan mukaiseen viljelylohkojen tunnistusjärjestelmään, jonka on laadunarviointiasetuksen 2 artiklan 7 kohdan mukaan muun muassa yksilöitävä maatalousmaa, määritettävä tukikelpoinen enimmäisala ja sen sijainti. Jotta edellä mainitut vaatimukset pystytään täyttämään, on 0,05 hehtaarin tukikelpoisen lohkon alaraja otettava käyttöön. Alaraja vastaa aiempaa käytäntöä. Hakemusjärjestelmäasetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan hakemus on vuosittainen ja sen on sisällettävä kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen tukiehtojen ja tarpeen mukaan ehdollisuuden vaatimusten todentamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tukikelpoisen alan tarkemmista edellytyksistä, tukikelvottomista aloista ja niiden todentamisesta.

7 §. Ehdollisuus. Suorien viljelijätukien lain 4 §:ssä tarkoitettujen Euroopan unionin suorien tukien saamisen edellytyksenä on ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen. Ehdollisuuteen kuuluvat lakisääteiset hoitovaatimukset sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset. Lakisääteiset hoitovaatimukset ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset koskevat suunnitelma-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraavia aloja: a) ilmasto ja ympäristö, mukaan lukien vesi, maaperä, ekosysteemien biologinen monimuotoisuus; b) kansanterveys ja kasvien terveys; c) eläinten hyvinvointi. Ehdotetun 1 momentin mukaan tukea hakevan olisi noudatettava suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklassa ja liitteessä III tarkoitettuja ehdollisuuden vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista.

8 §. Pysyvän nurmen ennallistamisvelvollisuus. Ehdotetun 1 momentin mukaan, jos 7 §:ssä tarkoitettuun ehdollisuuteen kuuluvien pysyvien nurmien osuus maatalousmaasta vähenee Ruokaviraston vuosittain marraskuun 30 päivänä suorittaman pinta-alatarkastelun perusteella koko valtakunnan tasolla pysyvän nurmen vuoden 2018 viitealaan verrattuna yli viisi prosenttia, py-

syvää nurmea ei saisi siirtää muuhun käyttöön ja lisä- ja toimenpidevaatimusasetuksen 48 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu pysyvän nurmen ennallistamismenettely otettaisiin käyttöön. Viljelijälle voitaisiin tällöin asettaa velvoite palauttaa muuhun käyttöön siirrettyä pysyvää nurmea vastaava pinta-ala pysyväksi nurmeksi. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa suorien tukien lakia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan suunnitelma-asetuksen liitteessä III tarkoitettuja ympäristön kannalta herkkiä pysyviä nurmia olisivat Natura-alueella sijaitsevat pysyvän nurmen alat. Peruslohko katsottaisiin kokonaisuudessaan Natura-alueella sijaitseväksi pysyväksi nurmeksi, jos osa lohkoista sijaitsee Natura-alueella. Viljelijä voisi muodostaa Natura-alueella sijaitsevan pysyvän nurmen alasta uuden, Natura-alueella kokonaisuudessaan sijaitsevan peruslohkon. Uusi peruslohko tulisi muodostaa viimeistään sinä päivänä, jolloin tukihakemus voidaan viimeistään jättää.

Jos Natura-alueella sijaitsevan pysyvän nurmen käyttötarkoitusta on muutettu, ala olisi ennallistettava takaisin pysyväksi nurmeksi. Ala olisi ennallistettava takaisin pysyväksi nurmeksi seuraavan vuoden 30 päivään kesäkuuta mennessä. Ennallistettua alaa pidettäisiin pysyvänä nurmena takaisin muuttamisen ensimmäisestä päivästä lähtien. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa suorien tukien lakia.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi yleisistunnossa 1 momentissa tarkoitusta ennallistamismenettelyn käyttöönottamisesta ja käytöstä poistamisesta sekä pysyvän nurmen muuhun käyttöön siirtämisen rajoittamisesta. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin säätää lisä- ja toimenpidevaatimusasetuksessa säädetyissä rajoissa ennallistamisen edellytyksistä ja toteuttamisesta tilatasolla, pysyvän nurmen muuhun käyttöön siirtämisen ehdoista sekä Natura-alueella sijaitsevan pysyvän nurmen määrittelystä.

9 §. *Suorien viljelijätukien maksamisen yleiset edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin suorien viljelijätukien maksamisen yleisistä edellytyksistä. Suunnitelma-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltio voi asettaa viljelijälle maksettavien suorien tukien vähimmäismäärän. Vähimmäismäärää asetettaessa on otettava huomioon suunnitelma-asetuksen 18 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan vaatimukset. Pykälän mukaan perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmän tukea ja tuotantosidonnaisia tulotukia ei maksettaisi, jos maksettavien tukien yhteismäärä tukivuonna on alle 500 euroa. Koska raja ei ole kovin korkea, se mahdollistaa pienempienkin tilojen pääsemisen suorien tukien saajiksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen maksamisen edellytyksistä unionin kokonaan rahoittamissa yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän mukaisissa tuissa. Nykyisin maksujen suorittamisen aikarajoista ja maksamisen edellytyksistä säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä nykyisin voimassa olevan horisontaalasetuksen 75 artiklassa, jossa lähtökohtana on tukikelpoisuusedellytyksiä koskevien tarkastusten saattaminen päätökseen ennen maksujen aloittamista. Tulevan kauden horisontaalasetuksen 44 artiklan 2 kohdan mukaan maksut suoritetaan aikaisintaan 1 päivänä joulukuuta ja viimeistään seuraavan kalenterivuoden 30 päivänä kesäkuuta mahdollistaen kuitenkin ennen 1 päivää joulukuuta mutta aikaisintaan 16 päivää loka-kuuta suorissa tuissa ennakkomaksut, joiden suuruus on enintään 50 prosenttia. Vuoden 2023 alusta sovellettavaksi tulevassa uudessa horisontaalasetuksessa ei enää säädetä maksamisen aloittamiseen liittyvistä edellytyksistä, mistä johtuen niistä ehdotetaan säädettäväksi tässä laissa, jotta voidaan varmistaa varainhoidolle asetetut edellytykset sekä komissiolle ilmoitettavien menojen laillisuus ja sääntöjenmukaisuus. Momentissa säädettäisiin siitä, että toimeenpanolain 20 §:ssä tarkoitettut hallinnolliset tarkastukset tulisi olla tehtynä niistä tukiehdosta, jotka

ovat tarkastettavissa, ennen ennakon tai ensimmäisen erän maksamista. Pinta-alamonitoroinnin alustavat tulokset tulisi olla maatilalla osalta valmiina ennen ennakon maksamista ja lopulliset tulokset ennen ensimmäisen erän maksamista. Paikan päällä tehtävän valvonnan tulisi olla maatilalla osalta valmiina ennen ensimmäisen erän maksua.

10 §. Perustulotuki. Perustulotuesta säädetään suunnitelma-asetuksen 21–27 artiklassa. Perustulotuki on viljelijän perustoimeentuloa turvaava Euroopan maatalouden tukirahaston, jäljempänä maataloustukirahaston, suora tulotuki. Suunnitelma-asetuksen 21 artiklan 2 kohdan mukaisesti perustulotuki myönnettäisiin vuotuisena tuotannosta irrotettuna tukena tukikelpoista hehtaaria kohden. Mainitun asetuksen 21 artiklan 3 kohdan mukaan perustulotukea myönnetään jokaisesta aktiiviviljelijän ilmoittamasta tukikelpoisesta hehtaarista. Pykälän 1 momentin mukaan perustulotukea voitaisiin myöntää suunnitelma-asetuksen 21 artiklan 3 kohdan ja 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilman tukioikeuksista tulevia rajoitteita, koska tukioikeuksista luovutettiin suunnitelma-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Perustulotuen määrä määräytyisi tukikelpoisen pinta-alan ja tukialueen perusteella. Perustulotukea maksettaisiin koko Suomessa tasatukena tukialueen sisällä ilman tukioikeusjärjestelmää. Suunnitelma-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi päättää eriyttää hehtaariohittaisen perustulotuen määrän alueriittäin. Suomessa hehtaariohittaisen perustulotuen määrä eriytettäisiin kahdelle tukialueelle (tukialueet AB ja C). Eriyttäminen vastaisiin nykyisin voimassa olevan lain mukaista tukialuejakoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tukitasosta ja tukialueista, enimmäistukimääristä sekä perustulotuen alueellisesta jakamisesta.

11 §. Uudelleenjakotulotuki. Uudelleenjakotulotuesta säädetään suunnitelma-asetuksen 29 artiklassa. Suunnitelma-asetuksen 29 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava suorien tukien uudelleenjakon suuremmilta pienemmille ja keskisuurille tiloille säätämällä uudelleenjakotulotuesta vuotuisena, tuotannosta irrotettuna tukena tukikelpoista hehtaaria kohden viljelijöille, joilla on oikeus 21 artiklassa tarkoitetun perustulotuen mukaiseen tukeen. Uudelleenjakotulotuen tavoitteena on varmistaa pienten ja keskikokoisten tilojen toimintaedellytyksiä. Pykälän 1 momentin mukaan uudelleenjakotulotukea voitaisiin myöntää suunnitelma-asetuksen 29 artiklan mukaisesti. Uudelleenjakotulotuen määrä määräytyisi tukikelpoisen alan perusteella. Suunnitelma-asetuksen 29 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltion on vahvistettava viljelijäkohtainen hehtaarien enimmäismäärä, jolle uudelleenjakotulotukea maksetaan. Pykälän 1 momentin mukaan tukea maksettaisiin enintään 50 hehtaarille tuenhakijaa kohden. Ehdotettu 50 hehtaarin raja vastaisi maatalojen keskikokoa Suomessa tällä hetkellä. Ehdotettu raja vastaisi siten myös suunnitelma-asetuksen 29 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan uudelleenjakotulotukea maksetaan pienille ja keskikokoisille tiloille. Koska Suomessa tarve uudelleenjakotulotuelle on tilojen koon tasaisen kokojakauman vuoksi suhteellisen pieni, halutaan, että tukea voitaisiin myöntää ja maksaa Euroopan unionin lainsäädännössä sallittuun maksimialaan asti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, tukitasosta, enimmäistukimääristä ja tuen määräytymisestä.

12 §. Nuorten viljelijöiden tulotuki. Pykälässä säädettäisiin nuorten viljelijöiden tulotuen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tarkemmin nuoren viljelijän määritelmästä. Suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 6 kohdassa säädetään siitä, mitä nuoren viljelijän määritelmän tulee sisältää. Suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohdan mukaisesti pykälän 1 momentissa säädettäisiin nuoren viljelijän yläikärajasta, joka olisi 40-vuotta. Lisäksi

nuorella viljelijällä tulisi olla määräysvalta maatilalla ja viljelijälle riittävä ammattitaito. Riittävänä ammattitaitona voitaisiin pitää esimerkiksi vähintään toisen asteen luonnonvara-alan tutkintoa tai kolmen vuoden luonnonvara-alan käytännön kokemuksen lisäksi hankittua asianmukaista koulutusta.

Nuorten viljelijöiden tulotuesta säädetään suunnitelma-asetuksen 30 artiklassa. Tuen tavoitteena on maataloustuotannon jatkuvuuden turvaaminen edistämällä uusien yrittäjien aloittamista. Ehdotetun 2 momentin mukaan nuorten viljelijöiden tulotukea voitaisiin myöntää nuoren viljelijän määritelmän täyttävälle viljelijälle suunnitelma-asetuksen 30 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti.

Ehdotetun 3 momentin mukaan tuenhakijan olisi aloitettava tilanpito enintään viisi vuotta ennen ensimmäisen nuorten viljelijöiden tulotuen hakemuksen jättämistä. Tilanpidon aloittamisella tarkoitettaisiin ensimmäistä kertaa minkä tahansa maatilalla hallintaan saamista pääasiallisena yrittäjänä. Tuenhakijan olisi jätettävä ensimmäinen nuorten viljelijöiden tulotuen hakemus viimeistään tilanpidon aloittamista seuraavana viidentenä vuonna.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin yhteisömuotoisesta tuenhakijasta. Jos nuorten viljelijöiden tulotuen hakijana on yhteisö, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tulisi olla yhteisössä yhdellä tai useammalla nuorella viljelijällä. Säännös vastaisi nykyisin voimassa olevaa lakia.

Ehdotetun 5 momentin mukaan tuenhakija voisi saada nuorten viljelijöiden tulotukea enintään viisi peräkkäistä vuotta.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, määräysvallasta, riittävästä ammattitaidosta, tilanpidon aloittamisesta, enimmäistukimäärästä ja tuen määrästä.

13 §. Ekojärjestelmätuki. Pykälässä säädettäisiin ekojärjestelmätuen myöntämisen edellytyksistä. Ekojärjestelmätuesta säädetään suunnitelma-asetuksen 31 artiklassa, jonka mukaan jäsenvaltion on perustettava ja tuettava viljelijöille vapaaehtoisia ilmasto-, ympäristö- ja eläinten hyvinvointia koskevia järjestelmiä. Tukea voidaan maksaa aktiiviviljelijöille, jotka tekevät sitoumuksia ilmastoon, ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin ja mikrobilääkeresistenssin torjunnan kannalta suotuisten maatalouskäytäntöjen noudattamisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ekojärjestelmistä, joista tukea voitaisiin maksaa. Valittavana olisi neljä erilaista ekojärjestelmää: talviaikainen kasvipeite, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusnurmet ja monimuotoisuuskasvit.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin talviaikaista kasvipeitettä koskevan ekojärjestelmää koskevan tuen myöntämisen edellytyksistä. Kyseisestä ekojärjestelmästä voitaisiin myöntää tukea vain tuenhakijalle, jolle myönnetään kyseiseltä tukivuodelta perustulotukea.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkemmin ekojärjestelmään sitoutumisesta. Tuenhakija sitoutuisi ekojärjestelmän ehtojen noudattamiseen antamalla sitoumuksen. Tuenhakija voisi valita yhden tai useamman 1 momentissa tarkoitetuista ekojärjestelmistä. Ekojärjestelmätuki maksettaisiin ekojärjestelmän ehtojen mukaisesti siltä tukikelpoiselta alalta, joihin tuenhakijan valitsema ekojärjestelmä kohdistuu.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, enimmäistukimääristä, yksikkötukien tasoista ja tukialueista.

14 §. Tuotantosidonnainen tulotuki eläimistä. Pykälässä säädettäisiin eläimistä myönnettävän tuotantosidonnaisen tulotuen yleisistä edellytyksistä. Suunnitelma-asetuksen 32 artiklan mukaan jäsenvaltio voi myöntää aktiiviviljelijöille tuotantosidonnaista tulotukea tietyille suunnitelma-asetuksen 33 artiklassa määritellyille aloille. Tuotantosidonnaisella tulotuella kompensoidaan pysyvää kilpailukykyhaittaa tuen kohteena olevilla sektoreilla. Ilman tuotantosidonnaista tulotukea keskeisten maataloustuotteiden tuotanto vähenisi Suomessa olennaisesti ja keskittyisi nykyistä harvemmille tiloille ja pääasiassa matalan jalostusasteen tuotteisiin. Ilman tuotantosidonnaista tulotukea vaarana olisi tuotannon väheneminen ja yksipuolistuminen korkeiden tuotantokustannusten ja sääoloihin liittyvien merkittävien tuotantoriskien vuoksi. Tuotantosidonnaista tulotukea voitaisiin myöntää lypsylehmistä, emolehmistä, sonneista, hiehoista, uuhista, kutuista, karitsoista ja kileistä, jotka on tunnistettu ja rekisteröity suunnitelma-asetuksen 34 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla, tuenhakijalle, joka noudattaa tavanomaista tuotantotapaa. Tavanomaisella tuotantotavalla tarkoitettaisiin sitä, että lypsylehmätiloilla olisi tuotettava maitoa ja emolehmätiloilla lihaa. Vastaavasti lammastiloilla olisi tuotettava lihaa ja kuttutiloilla maitoa.

15 §. Emolehmä-, lypsylehmä-, sonni- ja teurashiehopalkkiot sekä ulkosaariston nautapalkkio. Pykälässä säädettäisiin emolehmä-, lypsylehmä-, sonni- ja teurashiehopalkkioiden sekä ulkosaariston nautapalkkion myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Edellä mainitut palkkiot ovat tuotantosidonnaista tulotukea. Pykälän 1 momentin mukaan tuenhakijalle voitaisiin myöntää tukialueen ja lypsylehmien ja emolehmien keskimääräisen määrän perusteella määräytyviä emolehmä- ja lypsylehmäpalkkioita ja ulkosaariston nautapalkkiota.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tuenhakijalle voitaisiin myöntää tukialueen ja sonnien keskimääräisen määrän perusteella määräytyvää ulkosaariston nautapalkkiota. Tuenhakijalle voitaisiin lisäksi myöntää sonnipalkkiota sonneista niiden tilallapitoajan perusteella. Tilallapitoajalla tarkoitettaisiin ajanjaksoa, jonka yksittäinen eläin on eläinrekisterin tietojen mukaan yhtäjaksoisesti yhden tilan hallinnassa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan tuenhakijalle voitaisiin myöntää teurashiehopalkkiota eläinrekisteriin ilmoitettujen hiehojen teurastusten perusteella. Teurashiehopalkkion myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että eläin on teurastettu elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 21 kohdassa tarkoitettussa poroteurastamossa tai 22 kohdassa tarkoitettussa teurastamossa ja että kyseinen teurastamo on ilmoittautunut Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti teurastamoksi, jossa teurastetuista eläimistä teurashiehopalkkiota voidaan myöntää. Tällä hetkellä teurashiehopalkkion myöntämisen edellytyksenä olevasta, teurastamoja koskevista vaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetustasolla (valtioneuvoston asetus vuodelta 2022 maksettavista lypsylehmä-, nauta-, uuhi- ja kuttupalkkioista, teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiosta sekä peltokasvipalkkiosta 79/2022), mutta asiasta on asianmukaisempaa säätää lailla.

Ehdotetun 4 momentin mukaan eläinten määrä ja hallinta todennettaisiin eläinrekisterin tietojen sekä valvonnan perusteella kuten nykyisinkin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, rahoituksesta, tukialueista, saaristoalueista, enimmäistukimääristä, yksikkötukien tasoista, keskimääräisen eläinmäärän laskemisesta, eläinten merkintä- ja rekisterointivaatimusten viitepäivämäärästä, tilallapitoajasta, mahdollisesti tukikelpoisista eläimistä,

palkkiolajien eriyttämisestä, teurastusta koskevista vaatimuksista sekä muista kyseisen palkkion ehdoista. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuutta rajaa suunnitelma-asetuksen 33 artiklan säännöksen lisäksi muun muassa sekä strategiasuunnitelmassa esitetyt tuen myöntämisen edellytykset, että komission strategiasuunnitelmasta antaman päätöksen sisältö. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuutta rajaa myös strategiasuunnitelmassa esitetyt euromääräiset rajat eri tukimuodoille ja eri tukialueille maksattavasta tuesta sekä vuositasolla että koko rahoituskaudella.

16 §. Uuhi- ja kuttupalkkiot sekä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkio. Pykälässä säädettäisiin uuhi- ja kuttupalkkion sekä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkion myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Edellä mainitut palkkiot ovat tuotantosidonnaista tulotukea. Pykälän 1 momentin mukaan tuenhakijalle voitaisiin myöntää tukialueen ja elävien uuhien tai kuttujen keskimääräisen määrän perusteella määräytyvää uuhi- ja kuttupalkkioita, jos tuenhakijalla on hallinnassaan tukivuonna keskimäärin vähintään 20 uuhta tai kuttua. Eläinten pitäisi täyttää palkkion myöntämisen edellytykset.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tuenhakijalle voitaisiin lisäksi myöntää teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota. Teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota voitaisiin myöntää eläinrekisteriin ilmoitettujen teurastusten perusteella. Teurastusten pitäisi olla todennettavissa esimerkiksi kuittien tai vastaavien perusteella. Palkkion myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että eläin on teurastettu elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 21 kohdassa tarkoitetussa poroteurastamossa tai 22 kohdassa tarkoitetussa teurastamossa ja että kyseinen teurastamo on ilmoittautunut Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti teurastamoksi, jossa teurastetuista eläimistä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota voidaan myöntää. Tällä hetkellä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkion myöntämisen edellytyksenä olevasta, teurastamoja koskevista vaatimuksista säädetään edellä mainitussa valtioneuvoston asetuksessa 79/2022, mutta asiasta on asianmukaisempaa säätää lailla.

Ehdotetun 3 momentin mukaan eläinten määrä ja hallinta todennettaisiin eläinrekisterin tietojen sekä valvonnan perusteella kuten nykyisinkin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, tukialueista, saaristoalueista, enimmäistukimääristä, yksikkötukien ta-soista, rahoituksesta, palkkiolajien eriyttämisestä, keskimääräisen eläinmäärän laskemisesta, eläinten merkintä- ja rekisteröintivaatimusten viitepäivämäärästä, tilallapitoajasta, mahdollisesti tukikelpoisista eläimistä, teurastusta koskevista vaatimuksista sekä muista palkkion ehdoista. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuutta rajaa suunnitelma-asetuksen 33 artiklan säännöksen lisäksi muun muassa sekä strategiasuunnitelmassa esitetyt tuen myöntämisen edellytykset, että komission strategiasuunnitelmasta antaman päätöksen sisältö. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuutta rajaa myös strategiasuunnitelmassa esitetyt euromääräiset rajat eri tukimuodoille ja eri tukialueille maksattavasta tuesta sekä vuositasolla että koko rahoituskaudella.

17 §. Tärkkelysperuna- ja erikoiskasvipalkkiot. Pykälässä säädettäisiin tärkkelysperuna- ja erikoiskasvipalkkioiden myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Edellä mainitut palkkiot ovat tuotantosidonnaista tulotukea. Tukimuodon kohteena olevan tuotannon säilyttäminen ja kestävä kehittäminen ovat tärkeitä tekijöitä paikallisen ja kansallisen elintarviketuotannon ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Monipuolisen tuotannon turvaamisella edistetään myös monialaista maaseudun elinvoimaisuutta, maatalousluonnon monimuotoisuutta ja maiseman avoimena säilyttämistä. Erikoiskasvien viljelyllä edistetään viljelyn monipuolistamista ja erilaisten kasvien vuorottelua viljanviljelyn hallitsemisessa Suomen tuotanto-olosuhteissa. Tällä saadaan aikaan myönteisiä ympäristövaikutuksia, ja viljelyn monipuolistamisella voidaan parantaa myös kasvuoloihin liittyvää riskinhallintaa.

Ehdotetun 1 momentin mukaan tuenhakijalle voitaisiin myöntää tukialueen sekä valkuais- ja öljykasvien, tärkkelysperunan, avomaanvihannesten, sokerijuurikkaan tai tattarin viljelyalojen perusteella määräytyviä palkkioita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, palkkioon oikeuttavista kasvilajeista, rahoituksesta, tukialueista, enimmäistukimääristä, yksikkötukien tasoista sekä muista kyseisen palkkion ehdoista.

18 §. Tuki markkinahäiriötilanteessa. Pykälän mukaan markkinahäiriötilanteessa voitaisiin valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219–221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Pykälä vastaa sisällöltään nykyisin voimassa olevan suorien tukien lain 25 a §:n säännöstä.

7.2 Laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista

1 §. Lain soveltamisala. Ehdotetun 1 §:n mukaan lakia sovellettaisiin sellaisiin suunnitelma-asetuksen 69 artiklan a ja b alakohdan mukaisiin korvauksiin sekä suunnitelma-asetuksen 73 artiklan mukaisiin ei-tuotannollisiin investointeja koskevaan korvaukseen sekä suunnitelma-asetuksen 15 artiklan ja 78 artiklan 3 kohdan mukaiseen korvaukseen maatiloiden neuvontapalveluihin, jotka on sisällytetty strategiasuunnitelmaan. Näitä tukia ovat ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, eläinten hyvinvointikorvaus, luonnonhaittakorvaus, ei-tuotannollisten investointien korvaus ja korvaus maatiloiden neuvontapalveluihin.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdan mukaan aktiiviviljelijällä tarkoitettaisiin suorien viljelijätukien laissa tarkoitettua viljelijää, josta säädettäisiin mainitun lain 3 §:ssä. Pykälän 2 kohdan mukaan viljelijällä tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua viljelijää. Pykälän 3 kohdan mukaan puolisoilla tarkoitettaisiin viljelijän aviopuolisoa ja avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä, tuloverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöä. Määritelmä vastaa voimassa olevan eräistä ohjelmaperusteista viljelijäkorvauksista annetun lain 2 §:n 5 kohdan määritelmää. Pykälän 4 kohdan mukaan maatalousmaalla tarkoitettaisiin Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettu alaa. Suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on määriteltävä maatalousmaa siten, että se koostuu peltoalasta, pysyvistä viljelykasveista ja pysyvästä nurmesta. Ehdotetun suorien viljelijätukien lain 2 §:n 7–9 kohdassa määriteltäisiin tarkemmin, mitä kyseisillä maatalousmaan aloilla tarkoitetaan. Pykälän 5 kohdan mukaan maatilalla tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettu tilaa. Pykälän 6 kohdan mukaan kosteikkoinvestoinnilla tarkoitettaisiin hoidettavien kosteikkojen, pienten kosteikkojen ketjujen sekä kosteikkomaisten tulva-alueiden ja -tasanteiden perustamista niiden luontaisille paikoille, herkästi tulviville pelloille ja pengerretyille kuivatusalueille, kaksitasouomien perustamista, uomien kunnostamista luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukaisesti sekä viljelyksessä olevien turvepeltojen muuttamista kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi.

3 §. Korvausmuodot. Pykälässä säädettäisiin suunnitelma-asetuksen mukaisista, strategiasuunnitelmaan perustuvista korvauksista, joita on tarkoitus myöntää ehdotetun lain perusteella. Tukia myönnettäisiin pääsääntöisesti viljelijälle. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lain nojalla voitaisiin myöntää suunnitelma-asetuksen 70 artiklassa tarkoitettua tukea ympäristö-, il-

masto- ja muihin hoitositoumuksiin. Ympäristö-, ilmasto- ja muilla hoitositoumuksilla tarkoitettaisiin pykälän 2 momentin mukaan ympäristösitoumuksia ja -sopimuksia (ympäristökorvaus), luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia (luonnonmukaisen tuotannon korvaus) ja eläinten hyvinvointisitoumuksia (eläinten hyvinvointikorvaus). Suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 1 kohdan mukaan maatalouden ympäristö- ja ilmastositoumukset ovat jäsenvaltioille pakollisia. Jäsenvaltio voi sisällyttää strategiasuunnitelmaansa myös muita hoitositoumuksia. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lain nojalla voitaisiin myöntää myös suunnitelma-asetuksen 71 artiklassa tarkoitettua tukea luonnonhaittoihin ja muihin aluekohtaisiin haittoihin (luonnonhaittakorvaus) sekä suunnitelma-asetuksen 73 artiklassa tarkoitettua tukea ei-tuotannollisiin investointeihin (ei-tuotannollisten investointien korvaus).

Ehdotetun 3 momentin mukaan ehdotetun lain nojalla voitaisiin lisäksi myöntää korvausta suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa ja 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin maatalojen neuvontapalveluihin.

Ehdotetun 4 momentin mukaan 1 ja 3 momentissa tarkoitettua tuen kohteena olevaan toimenpiteeseen voitaisiin myöntää suunnitelma-asetuksen 146 artiklassa tarkoitettua kansallista lisärahoitusta. Kansallisen lisärahoituksen käyttöön ottaminen edellyttää lisärahoituksen sisällyttämistä strategiasuunnitelmaan ja komission hyväksyntää. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 3 §:n 3 momenttiin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä korvauksen käyttöön ottamisesta, korvausmuodoista, korvausalueista, korvauksen enimmäismäärästä sekä korvausten vuosittaisesta myöntämisestä. Valtuussäännös vastaisi nykytilaa. Voimassa olevan eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 3 §:n 4 momentissa säädetään vastaavasta suhteellisen laajasta asetuksenantovaltuudesta. Eri korvausmuotoja koskevista yksityiskohdista ja korvausten vuosittaisesta myöntämisestä säädetään nykyisinkin valtioneuvoston asetuksella.

4 §. Korvauksen yleiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin lain nojalla myönnettävien korvausten yleisistä edellytyksistä. Eri korvausmuotoja koskevista tarkemmista edellytyksistä säädettäisiin lain 5—10 §:ssä. Lain 4 §:n 1 momentissa säädettäisiin ympäristökorvausta, luonnonhaittakorvausta, luonnonmukaisen tuotannon korvausta ja eläinten hyvinvoinnin korvausta koskevasta vaatimuksesta, jonka mukaan korvauksen saajan olisi noudatettava ehdollisuuden vaatimuksia. Ehdollisuuden vaatimukset koostuvat suunnitelma-asetuksen liitteessä III olevassa luettelossa mainituista unionin lainsäädännön mukaisista lakisääteisistä hoitovaatimuksista sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön ja kansallisesti määriteltävistä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista. Vaatimus ehdollisuuden vaatimusten noudattamisesta mainittujen korvausten edellytyksenä perustuu suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklaan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan ympäristökorvauksen, luonnonhaittakorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen edellytyksenä olisi lisäksi, että korvauksen saaja noudattaa valitsemiensa toimenpiteiden mukaisesti suorista viljelijätuista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua maataloustoiminnan vaatimusta sekä suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Vaatimusten noudattamisvelvoite perustuu suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 3 kohdan b ja c alakohtaan.

Ehdotetun 3 momentin mukaan eläinten hyvinvointikorvauksen, luonnonmukaisen kotieläintuotannon korvauksen ja alkuperäisrotueläinten kasvattamisesta maksettavan ympäristökorvauksen edellytyksenä olisi 1 momentissa säädettyjen vaatimusten lisäksi, että korvauksen saaja

noudattaa suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja eläinten hyvinvointia koskevia vähimmäisvaatimuksia.

Ehdotetun 4 momentin mukaan pykälän 1–3 momentin mukaisia vaatimuksia ei sovellettaisi siltä osin kuin kyse on korvauksesta maatilojen neuvontapalveluihin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin korvausten saamiseen sovellettavasta ikävaatimuksesta. Momentin mukaan laissa tarkoitetun korvauksen myöntämisen, sitoumuksen antamisen ja sopimuksen tekemisen edellytyksenä olisi, että hakijana oleva luonnollinen henkilö tai hänen puolisonsa on tukivuoden taikka sitoumus- tai sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias. Ikää koskevasta vaatimuksesta voitaisiin kuitenkin poiketa, jos henkilö on solminut avioliiton tai jos hän harjoittaa maataloutta yhteisomistajana yhdessä vanhempansa kanssa tai vaatimuksesta poikkeamiselle on muita perusteita. Jos maa- ja puutarhataloutta harjoitetaan useamman viljelijän toimesta tai yhteisömuodossa, ikävaatimuksen tulisi täytyä vähintään yhden viljelijän, yhteisön jäsenen, osakkaan tai yhtiömiehen osalta. Säännös vastaisi voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 4 §:n 4 momenttia.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä pykälän 1–3 momentissa tarkoitetuista vaatimuksista, maatalousmaasta ja sen käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan ja poistamisesta maatalouskäytöstä sekä perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja vähimmäiskoosta. Ehdotettu valtuussäännös vastaa voimassa olevan eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 4 §:n 6 momenttia muilta osin paitsi perus- ja kasvulohkoja koskeva valtuus säätää asiasta maa- ja metsätalousministeriön asetuksella muutettaisiin valtuudeksi säätää asiasta valtioneuvoston asetuksella.

5 §. Ympäristökorvaus. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin ympäristökorvauksen myöntämisen ehdoista. Ympäristökorvauksella edistetään ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä kestäväää energiankäyttöä. Ympäristökorvauksella pyritään edistämään myös kestäväää kehitystä ja luonnonvarojen tehokasta hoitoa sekä luonnon monimuotoisuuden suojelemista ja ekosysteemipalveluja sekä säilytetään elinympäristöjä ja maisemia.

Ehdotetun 1 momentin mukaan ympäristökorvausta voitaisiin myöntää ympäristösitoumuksen ja ympäristösopimuksen perusteella. Ympäristösopimuksista, joita olisi mahdollista tehdä, säädettäisiin 1 momentin 1–6 kohdassa. Tällaisia sopimuksia olisivat maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskeva ympäristösopimus, kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimus, alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitoa koskeva ympäristösopimus, alkuperäiskasvien varmuuskokoelmia koskeva ympäristösopimus, alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskeva ympäristösopimus ja alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus. Sitoumuksiin ja sopimuksiin sisältyvien toimenpiteiden tarkempi sisältö määräytyisi strategiasuunnitelman mukaisesti ja toimenpiteiden sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ympäristösitoumuksesta. Ympäristösitoumuksen voisi antaa aktiiviviljelijä. Aktiiviviljelijän tulisi sitoutua tilakohtaisiin toimenpiteisiin ja aktiiviviljelijä voisi lisäksi toteuttaa yhtä tai useampaa lohko-kohtaista toimenpidettä. Tila- ja lohko-kohtaisten toimenpiteiden sisältö kuvataan strategiasuunnitelmassa ja niiden sisällöstä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ympäristösitoumukseen perustuvan ympäristökorvauksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että viljelijällä olisi hallinnassaan koko sitoumuskauden ajan vähintään viisi hehtaaria korvaukelpoista alaa tai, jos kyse on puutarhakasvien viljelyyn liittyvästä ympäristökorvauksesta, vähintään yksi hehtaari puutarhakasvien viljelyksessä olevaa korvaukelpoista

alaa. Säännös vastaisi voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 5 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3—6 momentissa säädettäisiin ympäristösopimuksesta. Ympäristösopimuksella viljelijä sitoutuu lohkokohtaisiin toimenpiteisiin pellon ulkopuolisella alueella, alkuperäisrotueläinten kasvattamiseen tai geenivarojen säilyttämiseen tähtääviin toimenpiteisiin. Ympäristösopimuksen voisi tehdä viljelijä. Ympäristösopimuksen voisi tehdä myös rekisteröity yhdistys kosteikkojen hoitoa tai maatalouden monimuotoisuutta ja maisemanhoitoa koskevista toimenpiteistä sekä vesilain (587/2011) 12 luvussa tarkoitettu vesioikeudellinen yhteisö kosteikkojen hoitoa koskevista toimenpiteistä. Ympäristösopimuksen alkuperäiskasvilajikkeen ylläpidosta voisi tehdä alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitäjä sellaisen lajikkeen viljelystä, joka on hyväksytty siemenlain (600/2019) 8 §:ssä tarkoitettuun kasvilajikeluetteloon. Ympäristösopimus alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpidosta voitaisiin tehdä kasvigeenivarojen säilytyksestä vastaavan tahon kanssa. Ympäristösopimus alkuperäisrotujen perimän säilytyksestä voitaisiin tehdä eläingenivarojen säilytyksestä vastaavan tahon kanssa. Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpitoa koskevan ympäristösopimuksen ja alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevan ympäristösopimuksen hyväksymisen edellytyksenä olisi, että maa- ja metsätalousministeriö on hyväksynyt geenivarojen säilytystä koskevan toimenpidesuunnitelman. Ympäristösopimus ja ympäristösitoumus ovat toisistaan riippumattomia. Ympäristösopimuksen tekeminen ei siten edellyttäisi ympäristösitoumuksen antamista.

Ehdotetun 4 momentin mukaan alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpitoa koskevaan ympäristösopimukseen ja alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevaan ympäristösopimukseen liittyvistä hankinnoista säädettäisiin julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan ympäristösopimuksen sekä kosteikkojen hoitoa koskevan ympäristösopimuksen kohteena olevaa alaa koskevista vaatimuksista. Säännös vastaisi tältä osin sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 5 §:n 3 momenttia. Pykälään lisättäisiin vaatimus, jonka mukaan kaikkien maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevien ympäristösopimusten sekä kosteikkojen hoitoa koskevien ympäristösopimusten osalta olisi tehtävä toimeenpanolain 20 §:n 5 momentissa tarkoitettu hallinnollinen tarkastuskäynti, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Tarkastus olisi ilmeisen tarpeetonta esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa on jo hakemusiakirjojen sekä ilmakuvien perusteella ilmeistä, ettei haettua aluetta voida hyväksyä sopimusalaksi. Tarkastuskäynti olisi tehtävä viimeistään ennen kuin sopimuksen perusteella maksetaan ympäristökorvausta toisesta sopimusvuodesta. Tarkastuksen suorittavasta toimivaltaisesta viranomaisesta säädettäisiin toimeenpanolain 20 §:n 5 momentissa.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskevaan ympäristösopimukseen sovellettavista vähimmäiseläinmääriä koskevista vaatimuksista. Säännös vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevaa eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 4 momenttia muilta osin paitsi vaadittavien eläinlajikohtaisten eläinyksikköjen osalta. Eläinlajikohtaisia eläinyksikköjä ehdotetaan yhtenäistettävän siten, että sekä nautojen, lampaiden, vuohien että hevosten osalta vaadittava vähimmäiseläinmäärä olisi yksi eläinyksikkö. Vähimmäiseläinmäärävaatimusta lievennettäisiin hevosten osalta ohjelmakauteen 2014—2020 verrattuna ja näin pyritään saamaan nykyistä suurempi määrä suomenhevosia ympäristösopimuksen piiriin.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin pykälässä tarkoitetun sitoumuksen hyväksymisestä ja sopimuksen tekemisestä. Toimeenpanolain 10 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen päättäisi ympäristösitoumuksen hyväksymisestä. Pykälän 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa tarkoitetun

ympäristösopimuksen tekemisestä päättäisi toimeenpanolain 7 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettua ympäristösopimuksen tekemisestä päättäisi toimeenpanolain 6 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Lisäksi pykälässä säädettäisiin sitoumuksen ja sopimuksen kestosta. Ympäristösitoumus annettaisiin ja ympäristösopimus tehtäisiin viideksi vuodeksi, jonka jälkeen niitä voitaisiin jatkaa enintään kahdella vuodella kerrallaan. Ehdotus perustuu suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 6 kohdan ensimmäiseen kohtaan, jonka mukaan sitoumukset on tehtävä viidestä seitsemään vuoden ajaksi. Suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 6 kohdan toisen kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltio voi määrittää tietyntyyppisille sitoumuksille pidemmän kestoajan, esimerkiksi sopimalla niiden voimassaolon jatkamisesta vuodella ensimmäisen kauden päättymisen jälkeen, jos tällainen pidempi kesto aika on tarpeen tiettyjen ympäristöhyötyjen tai eläinten hyvinvointia koskevien hyötyjen saavuttamiseksi tai ylläpitämiseksi. Edellisestä poiketen alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus tehtäisiin vuodeksi. Mahdollisuus tehdä ympäristösopimuksia vain vuoden ajaksi perustuu suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 6 kohdan toisen kohdan b alakohtaan.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä muun muassa korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauksen piiriin kuuluvista toimenpiteistä, korvauskaudesta, rahoituksesta, korvauskelpoisesta alasta ja sen siirtämisestä sekä muista korvauksen ehdoista.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä ympäristökorvauksen toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta maatilalla.

6 §. Luonnonmukaisen tuotannon korvaus. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen ehdoista. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksella edistetään ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä kestäväää energiankäyttöä. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksella pyritään edistämään myös kestäväää kehitystä ja luonnonvarojen tehokasta hoitoa sekä luonnon monimuotoisuuden suojelemista ja ekosysteemipalveluja sekä säilytetään elinympäristöjä ja maisemia. Lisäksi luonnonmukaisen tuotannon korvauksen tavoitteena on parantaa tapaa, jolla Euroopan unionin maatalous vastaa ravintoa ja terveyttä koskeviin uusiin yhteiskunnan vaatimuksiin.

Ehdotetun 1 momentin mukaan luonnonmukaisen tuotannon korvausta voitaisiin myöntää luonnonmukaisesta tuotannosta tai siihen siirtymisestä aktiiviviljelijälle, joka antaa viiden vuoden pituisen sitoumuksen luonnonmukaisesta kasvintuotannosta tai luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta ja joka on ilmoittautunut luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään ja joka noudattaa luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/848 III luvussa tarkoitettuja tuotantosääntöjä. Ehdotus sitoumuskauden pituudesta perustuu suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 6 kohdan ensimmäiseen kohtaan, jonka mukaan sitoumukset on tehtävä viidestä seitsemään vuoden ajaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luonnonmukaisen tuotannon korvauksen saamisen edellytyksenä olevista korvauskelpoista peltoalaa koskevista vaatimuksista. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 8 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen perusteella maksettavan luonnonmukaisen tuotannon korvauksen saamisen edellytyksenä ole-

vista eläinyksikkötiheyttä koskevista vaatimuksista. Viljelijällä olisi oltava kunakin sitoumusvuonna hallinnassaan keskimäärin vähintään viisi eläinyksikköä luonnonmukaisessa kotieläintuotannossa.

Ehdotetun 4 momentin mukaan toimeenpanolain 7 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen päättäisi luonnonmukaista kasvintuotantoa tai luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen hyväksymisestä. Luonnonmukaisen tuotannon sitoumusta voisi jatkaa viiden vuoden sitoumuskauden jälkeen enintään kahdella vuodella kerrallaan. Säännös vastaisi tältä osin ympäristösitoumusten ja –sopimusten kestoa koskevien säännösten sisältöä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin muun muassa korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauskelpoisesta alasta ja sen siirtämisestä, rahoituksesta, korvauksen enimmäismäärästä ja yksikkökohtaisesta määrästä, etusijajärjestyksestä sitoumuksia annettaessa, eläinyksiköistä, keskimääräisen eläintiheyden laskemisesta ja muista korvauksen ehdoista. Korvauksen täytäntöönpano edellyttää varsin yksityiskohtaista sääntelyä asetustasolla. Valtuussäännös vastaisi voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 8 §:n 5 momenttia.

7 §. Eläinten hyvinvointikorvaus. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin eläinten hyvinvointikorvauksen myöntämisen ehdoista. Eläinten hyvinvointikorvauksen tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Lisäksi tavoitteena on tuotantoeläinten lajintyypin mukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvointikorvauksen tavoitteena on myös parantaa tapaa, jolla Euroopan unionin maatalous vastaa ravintoa ja terveyttä koskeviin uusiin yhteiskunnan vaatimuksiin, joihin luetaan turvallinen, ravitseva ja kestävä kehityksen mukainen ruoka, ruokahävikki sekä eläinten hyvinvointi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan eläinten hyvinvointikorvausta voitaisiin myöntää viljelijälle, joka sitoutuu toteuttamaan vähintään yhden eläinten hyvinvointia edistävän toimenpiteen. Toimenpiteiden sisältö kuvataan strategiasuunnitelmassa ja niiden sisällöstä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläinten hyvinvointikorvauksen saamisen edellytyksenä olevista eläinyksikkömääristä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuotantomuodolle tyypillisten tuotantokatkosten huomioimisesta 2 momentin mukaisia eläinmääriä laskettaessa. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 7 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä muun muassa korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauksen määrästä, rahoituksesta, eläinyksiköistä, eläinyksiköiden laskemisesta ja 3 momentissa tarkoitettua tuotantokatkosten huomioimisesta sekä muista korvauksen ehdoista.

Ehdotetun 5 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä korvauksen toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta maatilalla. Korvauksen täytäntöönpano edellyttää varsin yksityiskohtaista sääntelyä asetustasolla. Valtuussäännökset vastaavat voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 7 §:n 4 ja 5 momenttia.

8 §. *Luonnonhaittakorvaus.* Pykälässä säädettäisiin luonnonhaittakorvauksen ehdoista. Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on turvata maataloustuotannon jatkuminen pohjoisesta sijainnista aiheutuvista epäsuotuisista ilmasto-oloista huolimatta ja estää maatalousmaan hylkääminen viljelykäytöstä maksamalla korvausta näissä oloissa toimiviille viljelijöille. Pykälän 1 momentin mukaan luonnonhaittakorvausta voitaisiin myöntää aktiiviviljelijälle, joka noudattaa korvauksen ehtoja. Korvauksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että viljelijällä on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria luonnonhaittakorvauksessa korvauskelpoista maatalousmaata. Minimalavaatimuksen yhdenmukaistaminen muiden korvausmuotojen kanssa tasapuolistaa korvauksensaajien kohtelua eri puolilla Suomea. Nykyisen lain mukainen kolmen hehtaarin minimalavaatimus saaristoalueilla on kohdistunut noin 17 tuensajaan ja noin 68 hehtaariin.

Voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 6 §:n 2 momentin mukaan luonnonhaittakorvausta voidaan korottaa, jos tilan eläinyksikkötiheys on keskimäärin vähintään 0,35 eläinyksikköä korvauskelpoista peltihehtaaria kohti. Eläinten määrään perustuvasta luonnonhaittakorvauksen korotuksesta ehdotetaan luovuttavan. Korotuksesta luovuttaisiin, koska sen on nähty vaikuttavan peltomarkkinoihin epäsuotuisasti eikä se kohdistu tarkoituksenmukaisella tavalla kotieläintuotantoon, koska korvaus on maksettu peltopinta-alan kautta. Kotieläintuotantoa tuetaan lisäksi muilla maatalouspolitiikan välineillä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan luonnonhaittakorvauksen tasoa voitaisiin laskea asteittain tilakoon kasvaessa. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 6 §:n 3 momenttia. Luonnonhaittakorvaus on WTO:n maatalous-sopimuksen liitteen 2 kohdan 13 mukainen tuki, joka edellyttää korvauksen tason alentamista, kun korvaus kohdentuu tuotantopanoksiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa muun muassa korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauskelpoisesta alasta ja sen siirtämisestä, korvauskaudesta, rahoituksesta, korvauksen enimmäismäärästä ja muista korvauksen ehdoista. Korvauksen täytäntöönpano edellyttää varsin yksityiskohtaista sääntelyä asetustasolla.

9 §. *Ei-tuotannollisten investointien korvaus.* Pykälässä säädettäisiin ei-tuotannollisten investointien korvauksesta. Ei-tuotannollisten investointien korvauksella edistetään vesiensuojelua, maatalousluonnon monimuotoisuutta ja kasvihuonekaasujen hillintää ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Pykälän 1 momentin mukaan ei-tuotannollisten investointien korvausta voitaisiin myöntää viljelijälle sekä rekisteröidylle yhdistykselle tai vesilain 12 luvussa tarkoitetulle vesioikeudelliselle yhteisölle kosteikkoinvestoinneista. Kosteikkoinvestoinnin pinta-alan olisi oltava vähintään 0,3 hehtaaria. Ei-tuotannollisten investointien korvauksen kohteen olisi oltava korvauksen hakijan hallinnassa koko investointihankkeen toteuttamisen ajan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan ei-tuotannollisten investointien korvauksen edellytyksenä olisi, että investoinnin kohteen hoidosta tehdään lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen ympäristösopimus. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 9 §:n 2 momenttia.

Ehdotetun 3 momentin mukaan kosteikkoinvestoinnin osalta olisi tehtävä toimeenpanolain 20 §:n 5 momentissa tarkoitettu hallinnollinen tarkastuskäynti, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Ehdotetun 4 momentin mukaan korvauksen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen olisi voimassa, mitä julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetään. Vaatimus johtuu Euroopan unionin lainsäädännöstä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 9 §:n 3 momenttia.

Ehdotetun 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ei-tuotannollisten investointien korvauksen myöntämisen edellytyksistä, rahoituksesta, korvauksen määrästä ja korvauksen muista ehdoista. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 9 §:n 4 momenttia.

10 §. Korvaus maatilojen neuvontapalveluihin. Ehdotetun 1 momentin mukaan korvausta maatilojen neuvontapalveluihin voitaisiin myöntää suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa ja 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta neuvonnasta. Suunnitelma-asetuksen 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on sisällytettävä strategiasuunnitelmiinsa viljelijöille ja muille tuensaajille suunnattuja maanhoitoa ja tilanhoitoa koskevia neuvontapalveluja. Maatilojen neuvontapalvelut kattavat taloudellisen, ympäristöön liittyvän ja sosiaalisen ulottuvuuden käytössä olevat viljelykäytännöt huomioon ottaen sekä tarjoavat tutkimuksen ja innovointihankkeiden avulla kehitettyä ajantasaista teknologista ja tieteellistä tietoa, myös julkishyödykkeiden tarjoamisen osalta. Suunnitelma-asetuksen 15 artiklan 2 kohdan toisessa kohdassa säädetään kattavasti siitä, mitä eri osaluokkia maatilojen neuvontapalveluiden on vähintään katettava. Suunnitelma-asetuksen 78 artiklan 3 kohdassa säädetään puolestaan siitä, että neuvontapalvelujen tukea voidaan myöntää ainoastaan niille neuvontapalveluille, jotka ovat 15 artiklan 3 kohdan mukaisia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan korvaus maksettaisiin toimeenpanolain mukaisesti hyväksytyille neuvojalalle, tai jos tämä on toisen palveluksessa, hänen työnantajalleen. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 10 §:n 3 momenttia

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maatilojen neuvontapalvelujen korvauksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä, korvauksen määrästä, neuvonnan sisällöstä, rahoituksesta ja korvauksen määrätymisperusteista.

11 §. Korvauksen maksamisen edellytykset. Korvauksen maksamiseen sovellettaisiin toimeenpanolain säännöksiä. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin korvausten maksamisesta vain siltä osin kuin se on toimeenpanolain säännökset huomioon ottaen tarpeen. Ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen sitoumus- tai sopimuskausi on viisi vuotta. Ehdotetun 1 momentin mukaan näiden korvausten maksamista haettaisiin vuosittain sähköisesti Ruokaviraston verkkopalvelussa. Ei-tuotannollisten investointien korvausta sekä alkuperäiskasvien varmuuskokoelmia koskevan ympäristösopimuksen ja alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevan ympäristösopimuksen perusteella maksettavaa ympäristökorvausta maksettaisiin enintään myönnetyn korvauksen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 11 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maatilojen neuvontapalveluille maksettavan korvauksen edellytyksistä. Neuvojan olisi ensinnäkin annettava neuvonnasta elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukselle ennakkoilmoitus kuten nykyisinkin. Maatilojen neuvontapalveluista maksettavan korvauksen edellytyksenä olisi lisäksi, että neuvonnan saaja on vahvistanut neuvontapalvelun toteutumisen, neuvontatapahtumasta ja annetun neuvonnan sisällöstä annetaan riittävä selvitys ja että korvausta haetaan kolmen kuukauden kuluessa edellä mainitusta ennakkoilmoituksesta, Voimassa olevasta laista poiketen korvausta tulisi hakea kolmen kuukauden kuluessa ennakkoilmoituksen antamisesta nykyisen kuuden kuukauden sijaan. Ehdotus on perusteltu sen vuoksi, että näin voidaan paremmin seurata maatilojen neuvontapalveluihin osoitettujen määrärahojen riittävyyttä ja varmistaa neuvontapalvelujen saaminen mahdollisimman monelle tilalle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maksettavan korvauksen vähimmäismäärästä. Pienin lohkokoko, josta voitaisiin maksaa tässä laissa tarkoitettuja korvauksia, olisi 0,05 hehtaaria. Korvauksen maksamisen edellytyksenä olisi, että maksettavan korvauksen määrä sitoumus-, sopimus- tai korvausvuodelta on korvauksen saajaa ja yksittäistä korvausta kohden vähintään 100 euroa. Säännös vastaisi korvauksen vähimmäismäärän osalta sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 11 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin korvauksen maksamisen edellytyksistä Euroopan unionin osittain rahoittamissa yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän mukaisissa korvauksissa. Nykyään maksujen suorittamisen aikarajoista ja maksamisen edellytyksistä säädetään Euroopan unionin tasolla nykyisin voimassa olevan horisontaaliasetuksen 75 artiklassa, jossa lähtökohdiana on tukikelpoisuusedellytyksiä koskevien tarkastusten saattaminen päätökseen ennen maksujen aloittamista. Tulevan kauden horisontaaliasetuksen 44 artiklan 2 kohdan mukaan maksut suoritetaan aikaisintaan 1 päivänä joulukuuta ja viimeistään seuraavan kalenterivuoden 30 päivänä kesäkuuta mahdollistaen kuitenkin osarahoitteisissa tuissa ennen 1 päivää joulukuuta ennakkomaksuja, joiden suuruus on enintään 75 prosenttia. Vuoden 2023 alusta sovellettavaksi tulevassa uudessa horisontaalasetuksessa ei enää säädetä maksamisen aloittamiseen liittyvistä edellytyksistä ja niistä ehdotetaan säädettäväksi tässä laissa, jotta voidaan varmistaa varainhoidolle asetetut edellytykset sekä komissiolle ilmoitettavien menojen laillisuus ja sääntöjenmukaisuus. Momentissa säädettäisiin siitä, että toimeenpanolain 20 §:ssä tarkoitettujen hallinnollisten tarkastukset tulisi olla tehtynä niistä 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen korvausmuotojen tukiehdoista, jotka ovat tarkastettavissa, ennen korvauksen ennakon tai ensimmäisen erän maksamista. Pinta-alaperusteisten tukien osalta pinta-alamonitoroinnin alustavat tulokset tulisi olla maatilan osalta valmiina ennen ennakon maksamista ja lopulliset tulokset ennen ensimmäisen erän maksamista. Paikan päällä tehtävän valvonnan tulisi olla maatilan osalta valmiina ennen ensimmäisen erän maksua. Tämä tarkoittaisi sitä, että ennakon maksaminen olisi mahdollista paikan päällä tehtävässä valvonnassa oleville maatiloille, vaikka valvonta olisi vielä kesken.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä korvauksen maksamisen edellytyksistä valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun 6 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä korvauksen alarajan laskennassa käytettävistä perusteista.

Ehdotetun 7 momentin mukaan Ruokavirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä korvauksen hakemisesta noudatettavasta menettelystä ja neuvontaa koskevasta ennakkoilmoituksesta. Valtuus Ruokaviraston (maksajavirasto) määräyksenantamiseen on tarpeen, koska korvauksen hakumenettely edellyttää käytännössä yksityiskohtaisempien määräysten antamista kansallisen lainsäädännön ja Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

12 §. Sitoumuksen ja sopimuksen muuttaminen, mukauttaminen ja siirtäminen. Pykälässä säädettäisiin sitoumuksen ja sopimuksen muuttamisesta, mukauttamisesta ja siirtämisestä. Ehdotetun 1 momentin mukaan sitoumusta ja 5 §:n 1 momentin 1–3 ja 6 kohdassa tarkoitettuja ympäristösopimuksia voitaisiin muuttaa sitoumus- ja sopimuskauden aikana. Luonnonmukaisesta tuotannosta annettu kasvintuotantositoumus voitaisiin muuttaa luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta annettavaksi sitoumuksiksi. Luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta annettu sitoumus voitaisiin muuttaa luonnonmukaisesta tuotannosta annettavaksi kasvintuotantositoumuksiksi, jos luonnonmukaisen kotieläintuotannon vaatimus eläinyksikkömäärästä ei enää täyty. Säännös vastaisi tältä osin sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 12 §:n 1 momenttia. Korvausensaajan olisi noudatettava muutettua sitoumusta ja sopimusta alkuperäisen sitoumuksen ja sopimuksen voimassaolon loppuun saakka.

Ehdotetun 2 momentin mukaan 5–7 §:ssä tarkoitettuun sitoumukseen ja 5 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuihin ympäristösopimuksiin sisältyvää alaa voitaisiin muuttaa sitoumus- ja sopimuskauden aikana valvonnan, peltolohkorekisterin ajantasaistuksen ja korvauksen saajan hakemuksen perusteella. Pykälän 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen sisältyvää alaa ja sopimuksen ehtoja olisi mahdollista muuttaa toimeenpanolain 20 §:n 5 momentissa tarkoitettun hallinnollisen tarkastuskäynnin perusteella. Edellä mainittujen sitoumusten ja sopimusten muuttamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun 3 momentin mukaan alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpitoa tai alkuperäisrotujen perimän säilyttämistä koskevaa toimenpidesuunnitelmaa voitaisiin muuttaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sitoumuksen ja sopimuksen siirtämisestä. Jos korvauksen-saaja siirtää 5 tai 6 §:ssä tarkoitettun sitoumuksen tai 5 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettun ympäristösopimuksen tai näihin kuuluvaa alaa toiselle, siirronsaaja voisi jatkaa sitoumuksen tai ympäristösopimuksen taikka niiden osan noudattamista jäljellä olevan sitoumus- tai sopimuskauden ajan. Jos siirronsaaja ei jatka sitoumuksen tai ympäristösopimuksen noudattamista, sitoumus tai sopimus raukeaisi. Sitoumuksen tai sopimuksen siirtäneeltä korvauksensaajalta ei edellytettäisi tällöin jo maksetun korvauksen takaisin maksamista. Korvauksensaaja voisi siirtää 7 §:ssä tarkoitettun sitoumuksen tai 5 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettun ympäristösopimuksen, jos koko maatilan hallinta samalla siirretään toiselle. Sitoumuksen tai ympäristösopimuksen taikka niiden osan siirtämisestä on haettava 15 työpäivän kuluessa niiden kohteena olevan alan tai eläinten omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä.

Ehdotetun 5 momentin mukaan sitoumusta ja ympäristösopimusta voitaisiin mukauttaa kyseisen korvauksen ehtoja koskevan lainsäädännön muutosten huomioimiseksi siten kuin suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 7 kohdassa säädetään. Jos korvauksensaaja ei hyväksy mukautusta, sitoumus tai ympäristösopimus raukeaisi, eikä jo maksettua korvausta peritä takaisin. Momentti vastaisi asialliselta sisällöltään nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa sitoumuksen tai sopimuksen muuttamisen, siirtämisen ja mukauttamisen edellytyksistä.

13 §. *Sitoumuksen ja sopimuksen lakkaaminen.* Pykälässä säädettäisiin laissa tarkoitettujen sitoumusten ja sopimusten lakkaamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan laissa tarkoitettu sitoumus tai ympäristösopimus raukeaisi, jos eläinmäärä tai korvauskelpoinen ala vähenee sitoumuksen tai ympäristösopimuksen siirtämisen johdosta alle vaaditun vähimmäismäärän. Momentti vastaisi sisällöltään nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sitoumuksesta tai ympäristösopimuksesta luopumisesta niiden voimassaoloaikana. Luopuminen olisi mahdollista horisontaaliasetuksen 3 artiklassa tarkoitetuissa ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisten olosuhteiden tilanteessa. Ylivoimaisen esteen ja poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteiden sisältö määräytyy Euroopan unionin lainsäädännön ja sitä koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Ylivoimaiseksi esteeksi voitaisiin katsoa esimerkiksi sitoumuksen tai ympäristösopimuksen toteuttamiseen olennaisesti vaikuttava petovahinko, joka on yllättävä ja ennalta odottamaton. Petovahinko voitaisiin katsoa ennalta arvaamattomaksi esimerkiksi tilanteissa, joissa vahingon aiheuttaneen petoeläimen tai lauman liikkuminen on ollut alueella ennalta arvaamatonta ja epätavanomaista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ympäristösopimuksen purkamisesta. Ympäristösopimus voitaisiin purkaa, jos korvauksen saaja on salannut sopimuksen tekemiseen olennaisesti vaikuttavan seikan tai antanut sellaisesta olennaisesti virheellisen tiedon taikka jos hän tai maatilan

myöhempi omistaja, jolle sopimus on siirretty, olennaisesti rikkoo sopimusehtoja. Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskeva ympäristösopimus sekä kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimus voitaisiin purkaa, jos sopimuksen kohteena oleva ala ei täytä korvauksen myöntämisen edellytyksiä. Jos ympäristösopimus puretaan, sopimuksen perusteella maksettu korvaus olisi perittävä takaisin koko sopimuskaudelta.

Ehdotetun 4 momentin mukaan takaisinperintään sitoumuksen tai sopimuksen lakatessa sovellettaisiin muilta osin toimeenpanolakia.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä sitoumuksen tai sopimuksen lakkaamisen edellytyksistä.

14 §. *Ei-tuotannollisten investointien korvausta koskevan tukipäätöksen mukaisen oikeuden siirtäminen.* Ehdotetun 14 §:n mukaan ei-tuotannollisten investointien korvausta koskevan päätöksen mukainen oikeus korvaukseen voitaisiin siirtää toiselle, jos korvauksen myöntämisen edellytykset täyttyvät ja siirron saaja täyttää mainitun korvauksen saajaa koskevat edellytykset. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 14 §:ää.

15 §. *Korvauksen epääminen.* Pykälässä säädettäisiin korvauksen epäämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan korvaus voitaisiin jättää myöntämättä ja 5 ja 6 §:ssä tarkoitettu sitoumus sekä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu ympäristösopimus jättää hyväksymättä, jos korvauksen saamiseksi olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 15 §:n 1 momenttia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan sitoumuksen ja ympäristösopimuksen perusteella maksettu korvaus olisi perittävä takaisin koko sitoumus- ja sopimuskaudelta, jos edellytykset, joiden perusteella korvausta myönnetään, eivät ole ollenkaan täyttyneet koko sitoumus- ja sopimuskauden aikana. Takaisinperintä olisi tehtävä muun muassa sellaisissa tilanteissa, joissa ympäristösitoumuksen kohteena oleva ala ei ole maatalousmaata.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sitoumuksesta ja ympäristösopimuksesta luopumisen seurauksista tietyissä tilanteissa. Uutta sitoumusta ei voisi antaa tai uutta ympäristösopimusta tehdä, jos korvauksen saaja on kesken sitoumus- tai sopimuskauden luopunut vastaavasta sitoumuksesta tai sopimuksesta eikä luopumisesta ole kulunut kahta vuotta. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 15 §:n 1 momenttia.

Ehdotetun 4 momentin mukaan uutta maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevaa ympäristösopimusta sekä kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimusta ei voisi tehdä, jos valvonnassa on todettu, että korvauksen saaja on jättänyt olennaisesti noudattamatta vastaavaan sopimukseen perustuvia korvauksen ehtoja korvauksen hakemista edeltävän kahden sopimusvuoden aikana. Jos korvauksen ehtojen noudattamatta jättäminen olisi tapahtunut aikaisemmin kuin kahden edeltävän sopimusvuoden aikana, uusi ympäristösopimus olisi kuitenkin mahdollista tehdä. Kyse olisi siten käytännössä kahden vuoden karenssiajasta, joka laskettaisiin valvonnassa todetusta ehtojen olennaisesta noudattamatta jättämisestä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin epäämisen perusteista sekä korvausjärjestelmän ulkopuolelle sulkemisesta.

7.3 Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain soveltamisala. Ehdotetun 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin suorien viljelijätukien laissa, kansallisten tukien laissa ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa tarkoitettuja tukia koskevan asian toimeenpanoon. Suorien viljelijätukien lain nojalla voidaan myöntää muun muassa perustulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmätukea ja tuotantosidonnaisia tulotukia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan suorien viljelijätukien laissa ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa tarkoitettuihin tukiin liittyvien suunnitelmien ja varojen hallinnointiin sovellettaisiin, mitä yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista annetussa laissa (/), jäljempänä *hallinnointilaki*, säädetään. Viimeksi mainittua lakia koskeva ehdotus sisältyy eduskunnalle syysistuntokaudella 2022 annettavaan hallituksen esitykseen laiksi maaseudun kehittämisen tukemiseksi rahoituskaudella 2023—2027 ja laiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista. Hallinnointilaissa säädettäisiin keskitetysti strategiasuunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin, raportointiin ja seurantaan liittyvistä seikoista sekä muun muassa näihin liittyviin viranomaistehtäviin.

2 §. Lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa. Ehdotetun 2 §:n mukaan lakia sovellettaisiin Ahvenanmaan maakunnassa suorien viljelijätukien laissa ja kansallisten tukien laissa tarkoitettujen tukien toimeenpanoon, jos asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Valtakunnalla on Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 15 kohdan mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maatalous- ja kalataloustuotteiden hintoja sekä maataloustuotteiden viennin edistämistä. Kyseistä itsehallintolain kohtaa on vakiintuneesti tulkittu siten, että valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu maataloustukirahastosta rahoitettavat Euroopan unionin suorat viljelijätuet sekä kansallisten tukien lain nojalla Etelä-Suomeen myönnettävät tuet. Sen sijaan maaseuturahastosta osarahoitettavat tukijärjestelmät kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan eli toimeenpanolakia ei sovellettaisi eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain nojalla myönnettäviin korvauksiin.

3 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Ehdotetun 1 momentin mukaan toimeenpanolakia sovellettaisiin Euroopan unionin varoista kokonaan tai osittain rahoitettujen tukien toimeenpanoon, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu. Maatalouden ja maaseudun kehittämisen sektorilla Euroopan unionin lainsäädäntö on lähes kokonaisuudessaan joko parlamentin tai neuvoston asetuksia taikka komission täytäntöönpanoasetuksia tai delegoituja asetuksia, jotka ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta. Ehdotus vastaa nykyisin voimassa olevan toimeenpanolain 3 §:n säännöstä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan suorien viljelijätukien lain, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain ja kansallisten tukien lain säännöksiä sovellettaisiin, jos ne poikkeavat toimeenpanolain säännöksistä. Ehdotettu momentti on lähinnä informatiivinen, koska yleisten oikeusperiaatteiden mukaan erityislain säännökset tulevat sovellettavaksi yleislain säännösten sijaan, jos ne poikkeavat toisistaan

4 §. Määritelmät. Lain 4 §:ään sisällytettäisiin laissa tarvittavat määritelmät. Siltä osin kuin vastaavia seikkoja ehdotetaan määriteltäviksi muualla lainsäädännössä, kuten suorien viljelijätukien laissa, eri lakeihin ehdotetut määritelmät vastaavat toisiaan.

Pykälän 1 kohdan mukaan horisontaaliasetuksella tarkoitettaisiin yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seuran-nasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2116.

Pykälän 2 kohdan mukaan suunnitelma-asetuksella tarkoitettaisiin yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laatimien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategia-suunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2115.

Hakemusjärjestelmäasetuksella tarkoitettaisiin pykälän 3 kohdan mukaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmisen hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2022/1173.

Pykälän 4 kohdan mukaan laadunarviointiasetuksella tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmisen hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2022 /1172.

Pykälän 5 kohdan mukaan varainhoitoasetuksella tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastusten, vakuuksien ja avoimuuden osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2022/128.

Yleisellä varainhoitoasetuksella tarkoitettaisiin ehdotetun 6 kohdan mukaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2018/1046.

Pykälän 7 kohdan mukaan yleisellä tietosuoja-asetuksella tarkoitettaisiin luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679.

Pykälän 8 kohdan mukaan ehdollisuudella tarkoitettaisiin suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklassa sekä mainitun asetuksen liitteessä III tarkoitettuja ehdollisuuden vaatimuksia.

2 luku. Viranomaisten tehtävät ja toimivalta. Lain 2 lukuun koottaisiin säännökset eri viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta muun muassa tukijärjestelmien kehittämisessä ja toimeenpanossa, tukien myöntämisessä, valvonnan suorittamisessa sekä viranomaisten alueellisesta toimivallasta. Tukien myöntäminen pitää sisällään myös tuen maksamisen tuen maksatushakemuksen ja myöntämispäätöksen perusteella. Ehdotetut pykälät vastaavat asialliselta sisällöltään hyvin pitkälle nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä eri viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta eikä tarkoituksena ole muuttaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisia viranomaisten toimivaltasuhteita.

5 §. Maa- ja metsätalousministeriö. Ehdotetun 5 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaisi yleisestä maatalouden tukihallinnon ohjauksesta ja kehittämisestä kuten nykyisinkin. Lisäksi ministeriö vastaisi eri tukijärjestelmien ja strategiasuunnitelman valmistelusta, varojen käytön suunnittelusta sekä strategiasuunnitelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta. Asiallisesti vastaavan sisältöinen säännös sisältyy voimassa olevan toimeenpanolain 5 §:ään ja nyt maa- ja metsätalousministeriölle ehdotetut tehtävät kuuluvat ministeriölle jo tällä hetkellä.

6 §. Ruokavirasto. Lain 6 §:ssä säädettäisiin Ruokaviraston tehtävistä. Ruokaviraston tehtävistä, kuten sen toimimisesta maksajavirastona, säädettäisiin lisäksi edellä mainittuun hallituksen esitykseen laiksi maaseudun kehittämisen tukemiseksi rahoituskaudella 2023–2027 ja laiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista. sisältyvässä ehdotuksessa hallinnointilaiksi. Ehdotetun 1 momentin mukaan Ruokavirasto vastaisi tukijärjestelmien ja Manner-Suomen osalta strategiasuunnitelman toimeenpanon suunnittelusta, toteutuksesta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen käytön asianmukaisesta hallinnosta ja valvonnasta kuten nykyisinkin. Horisontaaliasetuksen 9 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan maksajavirasto voi siirtää maksajaviraston vastuulle kuuluvien tehtävien täytäntöönpanoa toiselle viranomaiselle tukien maksua lukuun ottamatta. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että Ruokavirasto ohjaa ja valvoo tukijärjestelmien toimeenpanoa sekä muita viranomaisia näiden hoitaessa horisontaaliasetuksen 9 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla maksajaviraston vastuulle kuuluvia tehtäviä. Ruokavirasto tekisi maksajavirastona esimerkiksi maksajavirastoasetuksen liitteen I mukaisesti laadunvalvontaa delegoitujen tahojen suorittamiin tehtäviin. Ruokavirasto vastaisi lisäksi tukeen liittyvien menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä, maksujen suorittamisesta sekä muista tukijärjestelmiin liittyvistä hallinnollisista tehtävistä. Ruokavirasto vastaisi lisäksi vuosittain tehtävistä horisontaalasetuksen 68 artiklan 3 kohdassa, 69 artiklan 6 kohdassa tai 70 artiklan 2 kohdassa säädetyistä laadunarvioinneista ja niihin liittyvien tulosten toimittamisesta komissiolle sekä komissiolle vuosittain toimitettavasta tuloksellisuuskertomuksesta.

Valtaosa maataloudelle myönnettävistä tuista myönnetään joko kunta- tai aluehallintotasolla. Tästä on kuitenkin joitain poikkeuksia siten, että tiettyjen tukien ja korvausten myöntämisestä on päätöksen tehnyt Ruokavirasto. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tilannetta vastaavasti, että Ruokavirasto tekisi ensinnäkin päätöksen kansallisten tukien lain 6 §:n 2 kohdassa tarkoitettusta kuljetusavustuksesta ja tuesta kotieläintalouden palveluille. Kuljetusavustusta on myönnetty esimerkiksi lihan ja maidon kuljettamiseen tietyillä pohjoisen tuen alueilla. Ruokavirasto tekisi lisäksi päätöksen niistä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n mukaisista ympäristökorvauksista, joissa korvauksen perusteena on alkuperäiskasvien varmuuskokeiden ylläpitoa koskeva ympäristösopimus tai alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskeva ympäristösopimus. Asian käsittelyyn ja valvontaan Ruokavirastossa sovellettaisiin mitä toimeenpanolaissa säädetään.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Ruokavirasto tekisi päätöksen horisontaaliasetuksen 56 artiklan 3 kohdassa ja 86 artiklassa tarkoitettujen määrien palauttamatta jättämisestä. Ehdotus vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan toimeenpanolain 6 §:n 3 momentin säännöstä. Horisontaaliasetuksen 56 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tuensaajilta takaisinperimät tuet on suoritettava korkoineen maksajavirastolle, joka merkitsee ne kirjanpitoon maataloustukirahastolle sidottuina tuloina sille kuukaudelle, jona ne tosiasiallisesti saadaan takaisin. Edelleen horisontaaliasetuksen 56 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi pidättää takaisin perityistä määristä 20 prosenttia kiinteämääräisinä valtion takaisinperintäkuluina lukuun ottamatta tapauksia, joissa sääntöjenvastaisuus johtuu jäsenvaltion omista hallintoviranomaisista tai muista virallisista elimistä. Horisontaaliasetuksen 86 artiklan koskee puolestaan jäsenvaltion mahdollisuutta pidättää ehdollisuuteen liittyvistä hallinnollisista seuraamuksista johtuvia määriä ja tä-

hän liittyvää 25 prosentin pidätysmahdollisuutta ehdollisuuteen liittyvien vähennysten tai pois-sulkemisten soveltamisesta johtuvista määristä. Edellä mainitut pidätysmahdollisuudet ovat nykyisinkin käytössä ja menettely nähdään edelleenkin tarkoituksenmukaiseksi. Edellä mainitut menettelyt aiheuttavat jäsenvaltiolle kustannuksia muun muassa tietojärjestelmien rakentamisen johdosta eikä Euroopan unionin lainsäädäntö sisällä mahdollisuutta maataloustukirahaston varojen käyttämiseen tai edes pidättämiseen hallintokustannusten aiheuttamisen menojen osalta muutoin kuin edellä mainittujen kahden tarkkaan rajatun erityissäännöksen nojalla.

7 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin niiden tukien ja korvausten myöntämisestä, joita koskevat päätökset tehdään elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksissa vastaavalla tavalla kuin nykyisinkin. Mainittujen tukien ja korvausten myöntäminen kuuluu tälläkin hetkellä elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksille, joskin tiettyjen korvausten nimi on muuttunut suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi ensinnäkin päätöksen kansallisten tukien laissa tarkoitetun puutarhatuotteiden sekä metsämarjojen ja -sienten varastoinnin tuen, kasvihuonetuotannon tuen, porotalouden tuen ja mehiläistalouden tuen myöntämisestä. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi päätöksen tiettyjen eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain nojalla myönnettävien korvausten myöntämisestä eli alkuperäiskasvilajikkeiden ylläpitoa koskevasta ympäristösopimuksesta, maatilojen neuvontapalvelujen korvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta sekä ei-tuotannollisten investointien korvauksesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi lisäksi päätöksen tiettyjen eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettujen ympäristösopimusten sekä mainitun lain 6 §:ssä tarkoitetun luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen myöntämisestä sekä siirtämisestä ja päättämisestä kesken sopimus- tai sitoumuskauden. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä poistuisi nykytilanteeseen verrattuna tukioikeuksiin liittyvät tehtävät, koska tukioikeuksista luovutaan tulevalla rahoituskaudella

Ehdotetun 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus suorittaisi lisäksi tukien, korvausten ja ehdollisuuden tarkastusta ja valvontaa sekä laadunarviointia siten kuin toimeenpanolaissa säädetään. Näistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä säädettäisiin toimeenpanolain 20, 21 ja 26 §:ssä.

8 §. Aluehallintovirasto. Ehdotetun 8 §:n mukaan aluehallintovirasto suorittaisi ehdollisuuden valvontaa siten kuin toimeenpanolaissa säädetään. Aluehallintoviraston läänineläinlääkärit valvovat muun muassa elintarvikelain, eläintalain ja eläinsuojelulain säännösten noudattamista ehdollisuuden osalta. Aluehallintoviraston tehtävistä ehdollisuuden valvonnan osalta säädettäisiin tarkemmin lain 26 §:ssä.

9 §. Ahvenanmaan valtionvirasto. Lain 9 §:ssä säädettäisiin Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä siltä osin kuin tukijärjestelmät kuuluvat valtakunnan toimivaltaan. Ehdotuksen mukaan Ahvenanmaan valtionvirasto tekisi päätöksen kansallisten tukien lain nojalla myönnettävistä tarkoitettujen puutarhatuotteiden varastoinnin tuesta, kasvihuonetuotannon tuesta ja mehiläistalouden tuesta kuten nykyisinkin. Manner-Suomessa vastaavat tehtävät kuuluvat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä poistuisi nykytilanteeseen verrattuna tukioikeuksiin liittyvät tehtävät, koska tukioikeuksista luovutaan tulevalla rahoituskaudella.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtionvirasto suorittaisi lisäksi tukien ja ehdollisuuden tarkastusta ja valvontaa sekä laadunarviointia Ahvenanmaan maakunnassa siten kuin toimeenpanolaissa säädetään. Tukien ja ehdollisuuden (eli nykyisten täydentävien ehtojen) val-

vontaan liittyvät tehtävät kuuluvat tälläkin hetkellä Ahvenanmaan valtionvirastolle. Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä säädettäisiin momentissa tarkoitettujen tehtävien osalta toimeenpanolain 20, 21 ja 26 §:ssä.

10 §. Kunta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kunnan tehtävistä tukien ja korvausten myöntämisessä sekä muista tukijärjestelmiin liittyvistä tehtävistä kuten nykyisinkin. Momentissa tarkoitettujen tukien ja korvausten myöntäminen sekä muut momentissa tarkoitettujen tehtävien kuuluvat jo nyt kuntien tehtäviin eikä kunnille siten tältä osin ehdoteta uusia tehtäviä. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tekisi ensinnäkin päätöksen suorien viljelijätukien lain nojalla myönnettävien perustulotuen, uudelleenjakotulotuen, nuorten viljelijöiden tulotuen, ekojärjestelmätuen ja tuotantosidonnaisten tulotukien (emo- ja lypsylehmäpalkkio, sonnipalkkio, ulko-saariston nautapalkkio, teurashiehopalkkio, uuhipalkkio, kuttupalkkio, teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkio, tärkkelysperunapalkkio ja erikoiskasvipalkkio) sekä markkinahäiriötilanteessa myönnettävän tuen myöntämisestä. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tekisi lisäksi päätöksen kansallisten tukien lain nojalla myönnettävistä tuista lukuun ottamatta puutarhatuotteiden sekä metsämarjojen ja -sienten varastoinnin tukea, kasvihuonetuotannon tukea, porotalouden tukea ja mehiläistalouden tukea, joiden osalta päätöksen tekisi edellä sanotun mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kuljetusavustuksesta ja tuesta kotieläintalouden palveluille, joiden osalta päätöksen tekisi Ruokavirasto. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen päättäisi myös ympäristökorvauksen, eläinten hyvinvointikorvauksen ja luonnonhaittakorvauksen myöntämisestä lukuun ottamatta niitä ympäristökorvauksia, joiden myöntäminen kuuluu Ruokavirastolle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tekisi lisäksi päätöksen sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetun tuen viitemäärän siirtämisestä ja jakamisesta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tekisi myös päätöksen suorien viljelijätukien laissa tarkoitettua pysyvän nurmen ennallistamisvelvollisuudesta kuten nykyisinkin. Kunnan tehtävistä poistuisi nykytilanteeseen verrattuna tukioikeuksiin liittyvät tehtävät, koska tukioikeuksista luovutaan tulevalla rahoituskaudella

Ehdotetun 2 momentin mukaan kunta suorittaisi lisäksi hallinnollista tarkastusta ja ehdollisuuden seuraamisen arviointia hallinnollisessa tarkastuksessa siten kuin toimeenpanolaissa jäljempänä säädetään. Kunta tekisi toimeenpanolakiin ehdotetun 20 §:n mukaisia hallinnollisia tarkastuksia hakemuskäsittelyn yhteydessä. Osa ehdollisuuteen liittyvistä vaatimuksista on tarkastettavissa hallinnollisesti hakemustietojen perusteella. Tästä syystä ehdotetaan, että kunnalla olisi oikeus arvioida ehdollisuuden laiminlyönti ja määrittää seuraamus tietyissä ehdollisuuden vaatimuksissa. Tällaisia olisivat erityisesti tietyt hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin liittyvät ehdot, kuten tuottamattomien alojen vaatimus, ja tietyiltä osin kasvinsuojeluaineisiin liittyvät ehdollisuuden vaatimukset. Kunta tekisi näissä hallinnollisesti hakemustietojen perusteella tarkastettavissa ehdollisuuden vaatimuksissa laiminlyönnin arvioinnin ja ehdottaisi seuraamusprosenttia. Lopullisen ehdollisuuden seuraamusprosentin vahvistaisi jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimeenpanolain 26 §:n 3 momenttiin sisältyvän ehdotuksen mukaisesti.

Ehdotetun 3 momentin mukaan laissa kunnasta säädetty koskisi myös kuntayhtymää sekä maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetussa laissa (210/2010) tarkoitettuja yhteistoiminta-alueita, jotka ovat aloittaneet toimintansa viimeistään vuoden 2013 alusta lukien

11 §. Viranomaisen alueellinen toimivalta. Lain 12 §:ssä säädettäisiin keskitetysti viranomaisen alueellisesta toimivallasta nykytilannetta vastaavasti. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin pääsäännöstä, jonka mukaan toimivaltainen olisi se viranomainen, jonka alueella maatilatalouskeskus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta, toimivaltainen olisi se viranomainen, jonka alueella pääosa maatilalla pelloista sijaitsee. Ehdotus vastaa voimassa olevan toimeenpanolain 12 §:n 1 momenttia.

Joidenkin tukien osalta viranomaisen alueellinen toimivalta ratkeaisi edellä mainitusta pääsäännöstä poiketen ja näistä tilanteista säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Jos kyseessä on ei-tuotannollinen investointi, toimivaltainen viranomainen olisi se, jonka toimialueella investointi toteutetaan. Metsämarjojen ja sienten varastointituen osalta ratkaiseva olisi varaston sijaintipaikka ja mehiläistalouden tuen osalta mehiläistalouden harjoittajan toimintapiste. Jos ympäristösopimuksen hakijana on rekisteröity yhdistys tai vesioikeudellinen yhteisö, toimivaltainen viranomainen olisi se, jonka toimialueella sopimuksen kohteena oleva alue sijaitsee. Ehdotus vastaa nykyisiä alueellisen toimivallan määräytymisperusteita.

Ehdotetun 3 momentin mukaan porotalouden tukea koskevassa asiassa toimivaltainen viranomainen olisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kuten nykyisinkin. Kansallisten tukien lain nojalla voidaan maksaa porotalouden harjoittajille eläinkohtaista eloporotukea ja eloporotuen myöntämisen keskittäminen Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen on katsottu perustelluksi ensinnäkin yhdenmukaisuuden vuoksi, koska Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hoitaa muiden porotaloutta koskevien tukien ja korvausten myöntämisen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 49 §:n ja porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (987/2011) 11 §:n nojalla. Ehdotus on perusteltu myös hallinnon tehokkuuden ja henkilöstöresurssien näkökulmasta, koska eloporotuen kokonaismäärästä yli 90 prosenttia myönnetään Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueella. Myös tuenhakijoista, joita on noin 940 kappaletta, hieman yli 90 prosenttia on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella.

Ehdotetun 4 momentin mukaan kunta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi siirtää asian toisen kunnan tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaistavaksi erittäin painavasta syystä. Ehdotettu säännös on uusi. Säännöksen lisääminen lakiin on kuitenkin perusteltua sen vuoksi, että käytännössä on esiintynyt tapauksia, joissa kunta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ollut esteellinen ratkaisemaan tukea koskevan hakemuksen tai tukipäätöksen tehdyn oikaisuvaatimuksen. Käytännössä näissä tilanteissa on epävirallisesti sovittu asian käsittelemisen siirtämisestä toisen kunnan tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa ja asia on ratkaistu toisessa viranomaisessa.

3 luku Tuen hakumenettely. Lain 3 lukuun koottaisiin säännökset tuen hakumenettelystä.

12 §. Tuen hakeminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen hakemisesta sähköisesti. Tukea koskeva hakemus tehtäisiin sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Tukea koskevalla hakemuksella tarkoitettaisiin tässä tukihakemuksen lisäksi myös maksuhakemusta. Ehdotuksen mukaan hakija tai hakijat tunnistettaisiin vahvalla sähköisellä tunnistamisella, siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään. Mitä toimeenpanolaissa säädettäisiin tukea koskevasta hakemuksesta, koskisi myös tukea koskevaa ilmoitusta. Sähköinen tuen hakeminen koskisi sekä Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamia tukia ja korvauksia, että kansallisesti rahoitettuja tukia. Tuen hakeminen sähköisesti verkkopalvelussa on jo nykyään pääsääntöinen tapa, esimerkiksi vuoden 2022 kevään päätukihauksessa hieman yli 95 prosenttia tuenhakijoista haki tuet sähköisesti. Euroopan unionin lainsäädännön mukaan sähköinen tukihakujärjestelmä osa yhdennettyä hallinto- ja valvontajärjestelmää ja hakemus on jätettävä vuosittain jäsenvaltion asettamaan määräaikaan mennessä. Viljelijätuissa pinta-alaperusteista tukea haetaan horisontaaliasetuksen 66 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla ns. paikkatietoperusteisella hakemuksella, jolla tuenhakija ilmoittaa paikkatietoperusteisesti alat, joista tukea haetaan. Myös eläintukien hakujärjestelmän on oltava sähköinen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan hakija vastaisi tukea koskevasta hakemuksesta ja siihen sisältävien tietojen täydellisyydestä ja virheettömyydestä. Jos tukea koskeva hakemus koskisi tilaa, jota hallitsee useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö yhdessä, kaikki tilan haltijat vastaisivat yhteisvastuullisesti hakemuksesta ja siihen sisältyvien tietojen täydellisyydestä ja virheettömyydestä kuten nykyisinkin. Myös hakemusjärjestelmäasetuksen 6 artikla lähtee siitä, että tuenhakija on aina vastuussa tukihakemuksessa toimitetuista tiedoista.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Ruokavirasto voisi 1 momentista poiketen antaa määräyksen, että tukea haetaan muutoin kuin sähköisessä järjestelmässä, jos tukijärjestelmän toimeenpanon kiireellisyys, yksittäisen tukijärjestelmän hakemusten vähäinen määrä tai muu niihin verrattava erityinen syy sitä välttämättä edellyttää. Tuen hakeminen paperilomakkeella voisi olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun kyseessä on tukijärjestelmä, jossa tuenhakijoita on vähän (esimerkiksi kansallinen metsämarjojen ja -sienten varastointituki) tai sähköisen tukihaun toteuttaminen tietojärjestelmään ei olisi resurssisyistä kannattavaa. Toisaalta nopeasti toimeenpantavissa niin sanotuissa kriisitilaisissa, joissa aikaikkuna uuden väliaikaisen tukijärjestelmän toimeenpanolle on erittäin lyhyt, sähköisen haun rakentaminen tietojärjestelmään ei olisi välttämättä resurssien ja aikataulun puitteissa mahdollista.

Ruokavirasto voisi ehdotetun 4 momentin mukaan antaa määräyksiä tukihakemuksen muodosta, tuen hakemiseen ja ilmoitusten tekemiseen liitettävistä tiedoista, muista tuen hakijalta tai saajalta edellytettävistä selvityksistä sekä hakemuksessa ilmoitettujen tietojen muuttamisen määräajasta. Ruokavirasto antaisi lisäksi tarkemmat määräykset tukea koskevan hakemuksen sekä muiden selvitysten jättämisen määräajoista. Tämä vastaisi nykyistä lainsäädäntöä. Nykyäänkin Ruokavirasto antaa määräykset esimerkiksi tuen hakemisen määräajoista. Määräyksenantovalta olisi tarkoituksenmukaista ja perusteltua osoittaa Ruokavirastolle, joka toimii horisontaalijärjestelmän 9 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona. Lisäksi horisontaalijärjestelmän ja erityisesti hakemusjärjestelmäasetuksen, jossa säädetään yksityiskohtaisesti esimerkiksi hakemuksen vaadittavista tiedoista, rajaa määräyksenantovaltuutta teknisluonteisiksi katsottaviin seikkoihin. Ruokavirastolla on tuen hakemiseen ja muuhun tuen toimeenpanoon liittyvää erityisosaamista. Lisäksi Ruokavirasto vastaa tuen hakemiseen liittyvistä tietojärjestelmistä. Määräyksenantovaltuus rajoittuisi tuen hakemiseen liittyviin teknisiin seikkoihin, joiden asiallinen merkitys ei edellytä, että niistä säädettäisiin lailla tai asetuksella. Tällainen seikka olisi esimerkiksi tukihakemuksen muoto. Ruokavirastolle esitettyyn määräyksenantovaltaan ei liittyisi merkittävää harkintavallan käyttöä.

13 §. Tiedonantovelvollisuus. Tuenhakijan velvollisuus ilmoittaa oikeat ja riittävät tiedot ja ilmoittaa edelleen siitä, jos hakemus on virheellinen tai muuttunut virheelliseksi on aiemminkin ollut tärkeää Euroopan unionin taloudellisten etujen ja kansallisen budjetin suojelun takia. Tärkeys korostuu edelleen, kun unionin varoihin kohdistuneiden petostapausten takia jäsenvaltioiden ja maksajavirastojen petostentorjuntaan liittyviä velvoitteita on lisätty Euroopan unionin lainsäädännössä. Pykälässä säädettäisiin tuenhakijan tiedonantovelvollisuudesta nykyisen käytännön mukaisesti. Mitä kirjallisesta ilmoituksesta säädetään, koskisi myös sähköisen verkkoasiointipalvelun tai muun viranomaisen osoittaman sovelluksen kautta tehtyä ilmoitusta. Pykälän 1 momentin mukaan tuenhakijan olisi annettava viranomaiselle tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksiä koskevat riittävät tiedot. Tällaisia tietoja olisivat tukihakemuksesta riippuen esimerkiksi viljelyalat, viljeltävät kasvit, eläinlajit ja eläinten lukumäärä.

Jos tukea koskevassa hakemuksessa on virhe tai se on muuttunut virheelliseksi, tuenhakijan olisi ehdotetun 2 momentin mukaan viipymättä ilmoitettava kirjallisesti mainitusta seikasta toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimeenpanolain 14 §:ssä säädettäisiin hakemuksen muuttamiselle ja peruuttamiselle asetettavasta takarajasta. Muutoksista hakemukseen ja hakemuksen peruut-

tamisesta olisi silti aina ilmoitettava viipymättä toimeenpanolain 14 §:ssä tarkoitettuun ajankohtaan asti. Tämä olisi myös tuenhakijan edun mukaista, koska esimerkiksi paikan päällä tehtävästä valvonnasta ilmoittaminen rajaa joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta mahdollisuuksia muuttaa hakemusta, vaikka muutosaika olisi vielä meneillään.

Tuenhakija olisi myös velvollinen ilmoittamaan ehdotetun 3 momentin mukaan sellaisesta olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa vaikuttaa tuen määrään taikka aiheuttaa tuen takaisinperinnän tai maksamisen keskeyttämisen taikka tuen lakkauttamisen. Ilmoitus olisi tehtävä kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle.

Ehdotetun 4 momentin mukaan ylivoimaisesta esteestä ja poikkeuksellisesta olosuhteesta olisi ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kirjallisesti todisteineen 15 työpäivän kuluessa siitä, kun ilmoitus on mahdollista tehdä. Edellä tarkoitettulla tavalla ilmoitusvelvollinen olisi tuensaaja tai tämän oikeudenomistaja. Horisontaaliasetuksen 3 artiklassa säädetään tilanteista, joissa ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet voidaan erityisesti hyväksyä, mutta artiklaan sisältyvä listaus ei ole tyhjentävä. Euroopan unionin oikeuskäytännön (C-218/09, C-210/00) linjausten mukaisesti ylivoimainen este on toimijasta riippumaton, epätavallinen ja ennalta arvaamaton seikka, jonka vaikutuksia ei olisi voitu välttää, vaikka olisi noudatettu mahdollisimman suurta huolellisuutta. On kuitenkin tarpeen säätää ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen ilmoittamiseen ja määräaikaan liittyvistä menettelyistä tarkemmin. Ehdotettu menettely vastaa sitä, mitä nykyisin voimassa olevassa Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

14 §. Hakemuksen muuttaminen tai peruuttaminen. Pykälän 1 momentin mukaan tuenhakija voisi oma-aloitteisesti muuttaa tai peruuttaa kokonaan tai osittain tukea koskevan hakemuksen hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Hakemusjärjestelmäasetuksessa lähtökohtana on se, että hakemusta voidaan muuttaa ja peruuttaa nykyistä pidempään hakuvuoden aikana. Tuenhakijalle annetaan riittävästi aikaa tehdä korjaavia toimenpiteitä hakemukseensa ja näin varmistetaan oikeat raportointi- ja maksutiedot. Jäsenvaltion tulee asettaa vuosittain määräpäivä, jonka tulee olla vähintään 15 kalenteripäivää ennen tuen ennakkomaksua tai ensimmäistä maksuerää, johon mennessä muutokset ja peruutukset sallitaan. Kuitenkin esimerkiksi paikan päällä tehtävä valvonta katkaisee hakemuksen muutos- ja peruuttamismahdollisuudet siltä osin kuin valvonnassa havaitaan virheitä hakemuksessa. Erityisestä tukijärjestelmään tai sen toimeenpanoon liittyvästä syystä muuttamista tai peruuttamista voisi olla tarpeen joissakin tapauksissa rajata. Rajausta voisi olla tarpeellinen esimerkiksi silloin, kun tukijärjestelmän tiettyjen ehtojen noudattamiseksi muutoksia ei voitaisi pitää hyväksyttävänä. Kansallisten tukien lain 9 §:ssä tarkoitettua kasvintuotannon tukea koskevaan hakemukseen sovellettaisiin kuitenkin hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan 1 kohdan a alakohtaa eli pinta-alamonitorointijärjestelmään kuuluvia tukia koskevia säännöksiä ja kansallisten tukien lain 10 §:ssä tarkoitettua kotieläintalouden tukea koskevaan hakemukseen hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan 1 kohdan c alakohtaa eli nautaeläimiä tai lampaista ja vuohia koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selvytyden vuoksi siitä, että kansallisten tukien lain 25 §:ssä säädetään 1 momentissa säädetyn lisäksi kyseisessä laissa tarkoitettua tukea koskevan hakemuksen muuttamisesta ja peruuttamisesta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan hakemusta muutettaisiin tai se peruutettaisiin toimeenpanolain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua järjestelmässä, jollei Ruokavirasto toisin määräisi. Ruokavirasto voisi tarvittaessa määrätä niistä tilanteista, joissa sähköisestä menettelystä hakemuksen muuttamisessa tai peruuttamisessa voitaisiin poiketa. Tämä voisi olla tarpeen esimerkiksi, jos on ilmeistä, että kyseisiä muutoksia tai perumisia tehtäisiin vain vähän, jolloin sähköistä menet-

telyä ei ole tarkoituksenmukaista järjestää. Hakemuksen muuttaminen tai peruminen muulla tavoin kuin sähköisessä järjestelmässä voi olla perustelua myös tilanteissa, joissa tukijärjestelmän toimeenpanon kiireellisyydestä johtuen ei ole mahdollista tai yksittäisen tukijärjestelmän hakemusten vähäisestä määrästä johtuen ei ole tarkoituksenmukaista käyttää sähköistä menettelyä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin ehdotetun 4 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen muuttamisesta ja peruuttamisesta sekä muuttamiseen tai peruuttamiseen liittyvistä rajauksista Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

Ehdotetun 5 momentin mukaan Ruokavirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen muuttamisen tai peruuttamisen määräajasta sekä muuttamisen tai peruuttamisen ilmoitustavasta sekä muuttamisen ja peruuttamisen yhteydessä ilmoitettavissa tiedoista. Ruokaviraston määräyksessä vahvistettaisiin hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklassa tarkoitettu ajankohta tukijärjestelmittain sille, mihin mennessä hakemusjärjestelmäasetuksen sallimat muutokset ja peruutukset tulee tehdä. Hakemusjärjestelmäasetus sisältää lisäksi säännöksiä muun muassa tukia koskeviin hakemuksiin liitettävistä tiedoista, mikä rajaa Ruokaviraston määräyksenantovaltuutta. Ruokaviraston määräyksessä hakemuksen muuttamisen tai peruuttamisen ilmoitustavaksi voisi asettaa muunkin kuin sähköisen järjestelmän.

15 §. Hakemuksen siirtäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hakemuksen siirtämisestä asialliset sisällöltään vastaavasti kuin voimassa olevan toimeenpanolain 18 §:n 1 momentissa. Tarve jo jätetyn hakemuksen siirtämiseen liittyy muun muassa koko tilaa koskeviin kauppoihin ja sukupolvenvaihdoksiin. Asiasta säädetään nykyisin Euroopan unionin lainsäädännössä muttei jatkossa. Euroopan unionin lainsäädäntö sisältää nykyisin vain velvoitteen, että siirtotilanteessa tilalta katsotaan jätetyn yksi hakemus kysymyksessä olevana hakuvuonna. Kyse voi olla esimerkiksi kahden hakemuksen yhdistämisestä siten, että siirretty hakemus yhdistetään ostajan hakemukseen niin, että yhdellä hakijalla on vain yksi hakemus. On tarkoituksenmukaista edelleen katsoa, että hakemukseen liittyvät oikeudet ja velvoitteet siirtyvät sellaisenaan. Edelleen ehdotuksen mukaan koko tilan hallinnan siirrosta olisi ilmoitettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle 15 työpäivän kuluessa siitä, kun koko tilan hallinnan siirto on tehty kuten nykyisinkin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa mukaan tarkempia säännöksiä hakemuksen siirtämisessä noudatettavasta menettelystä ja koko tilan hallinnan siirron viimeisimmästä ajankohdasta. Koko tilan hallinnan siirron viimeisimmäksi ajankohdaksi on vakiintunut elokuun loppu.

Ruokavirasto voisi ehdotetun 3 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen siirtämisessä annettavista tiedoista, hakemuksen siirtoa koskevan ilmoituksen muodosta ja kunnalle ilmoittamisen määräajasta kuten nykyisinkin. Määräystenantovalta olisi tarkoituksenmukaista ja perusteltua osoittaa Ruokavirastolle, joka toimii horisontaaliasetuksen 9 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona. Lisäksi horisontaaliasetuksen ja erityisesti hakemusjärjestelmäasetuksen, jossa säädetään yksityiskohtaisesti esimerkiksi hakemukseen vaadittavista tiedoista, rajaa määräyksenantovaltuutta teknisluonteisiksi katsottaviin seikkoihin. Ruokavirastolla on tuen hakemiseen hakemuksen siirtäminen mukaan lukien ja muuhun tuen toimeenpanoon liittyvää erityisosaamista. Lisäksi Ruokavirasto vastaa tuen hakemiseen hakemuksen siirtäminen mukaan lukien liittyvistä tietojärjestelmistä. Määräyksenantovaltuus rajoittuisi hakemuksen siirtämiseen liittyviin teknisiin seikkoihin, joiden asiallinen merkitys ei edellytä, että niistä säädettäisiin lailla tai asetuksella. Ruokavirastolle esitettyyn määräyksenantovaltaan ei liittyisi merkittävää harkintavallan käyttöä.

16 §. Asiakirjojen säilyttäminen. Pykälässä säädettäisiin keskitetysti asiakirjojen säilyttämisestä voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti. Tällä hetkellä asiakirjojen säilyttämisestä säädetään suorien tukien lain 10 §:ssä, ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 16 §:ssä ja kansallisten tukien lain 26 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuenhakijaan kohdistuvasta asiakirjojen säilyttämisvelvoitteesta. Kyseessä olisivat hakemiseen ja tukien myöntämisen ja saamisen ehtoihin liittyvät sellaiset asiakirjat, joita ei toimiteta tuen myöntävälle viranomaiselle. Edellä mainitut asiakirjat tulisi pääsäännön mukaan säilyttää hakuvuoden ja sitä seuraavien neljän kalenterivuoden ajan. Jos kyse on eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitetuista monivuotisista sitoumuksista tai sopimuksista taikka 6 §:ssä tarkoitettua monivuotisesta sitoumuksesta, edellä tarkoitetut asiakirjat olisi säilytettävä vähintään neljän vuoden ajan sitoumus- tai sopimuskauden päättymisestä. Ehdollisuuden vaatimuksiin liittyvät asiakirjat, joita ei toimiteta viranomaiselle, tulisi säilyttää hakuvuoden ja sitä seuraavien kahden kalenterivuoden ajan, jollei tämän lain 26 §:ssä tarkoitettua niin sanotussa sektorikohtaisessa lainsäädännössä edellytetä pidempää säilytysaikaa. Ehdotettu säilytysaika olisi tarpeen erityisesti ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu C361-19 ja laadunarviointiasetuksen 8 artikla, koska ehdollisuuden valvonnassa laiminlyönnit tulee ottaa huomioon kolmelta peräkkäiseltä kalenterivuodelta ja näin ollen myös ehdollisuutta koskee takautuvat menettelyt. Tuenhakijoihin kohdistuva asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus on tarpeen paikan päällä tehtävän valvonnan, Euroopan unionin tarkastuselimien tarkastuksia ja muita takautuvia menettelyjä koskevien vaatimusten takia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Ruokaviraston määräyksellä voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä säilytettävistä asiakirjoista kuten nykyisinkin.

4 luku **Hakemuksen käsittely ja päätöksenteko**

17 §. Tukea koskeva päätös. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 19 §:ää vastaavasti, että automaattisessa tietojenkäsittelyssä aikaansaatu päätös sekä asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 20 §:n 2 momentin mukaan hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen. Koneellisen allekirjoituksen käyttäminen on yksinkertaisempi menettely kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu asiakirjan sähköinen allekirjoittaminen, minkä vuoksi toimeenpanolakiin ehdotetaan otettavaksi säännös asiasta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Ruokavirasto voisi antaa määräyksiä tukea koskevaan päätöksentekoon käytettävistä järjestelmistä, tietosisällöstä, maksuaineiston käsittelystä, maksutavoista ja maksujen kirjaamisesta tietojärjestelmään. Ruokaviraston määräyksenantovalta kohdistuisi käytännössä niihin viranomaisiin, jotka hoitavat Ruokaviraston vastuulle kuuluvia delegoituja maksajavirastotehtäviä. Edellä mainitut seikat ovat lisäksi teknisluonteisia tuen myöntämismenettelyyn liittyviä seikkoja, joista Ruokavirasto antaa tälläkin hetkellä määräyksiä.

18 §. Oikaisu. Lain 18 §:ssä säädettäisiin viranomaisen mahdollisuudesta oikaista virheellinen päätös, Ehdotuksen mukaan silloin, jos tuenhakija on saanut tukea vähemmän kuin tämän olisi pitänyt saada tai tuki on perusteettomasti kokonaan evätty, viranomainen voisi päätöksen lainvoiman estämättä ja ilman eri hakemusta oikaista virheellisen päätöksen. Ehdotus vastaa voimassa olevan toimeenpanolain 20 §:n säännöstä.

19 §. Tuelle maksettava korko. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 21 §:ää vastaavasti siitä, että jos tuenhakijalle myönnetään tukea tai sen määrää korotetaan oikaisun johdosta taikka tuenhakijalle maksetaan viranomaisen virheen johdosta maksamatta jäänyt tuki, mainituille määrälle maksettaisiin korkoa. Voimassa olevan toimeenpanolain

mukaan kyseisille määrille maksetaan kiinteää kuuden prosentin vuotuista korkoa. Lainsäädännön yhtenäistämiseksi ehdotetaan, että jatkossa korotetulle tai maksamatta jääneen tuen määrälle maksettava korko olisi suuruudeltaan korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu vuotuinen viivästyskorko. Korko laskettaisiin siitä päivästä, jolloin oikaistava päätös oli tehty, oikaisupäätöksen tekopäivään saakka. Korkoa ei kuitenkaan maksettaisi, jos oikaisun tarve on johtunut tuenhakijan toiminnasta.

Muutoksenhaun johdosta korotetulle tuen määrälle maksettavasta korosta säädettäisiin pykälän 2 momentissa koron suuruutta lukuun ottamatta vastaavasti kuin voimassa olevassa toimeenpanolain 21 §:n 2 momentissa. Jos tuenhakijalle myönnetään muutoksenhaun johdosta tukea, tai tuen määrää korotetaan, tälle määrälle voitaisiin maksaa jatkossa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa. Edellä sanotun mukaisesti lainsäädännön yhtenäistämiseksi aiemmin koron määräytymisperusteena olleesta kuuden prosentin kiinteästä vuotuisesta korosta luovuttaisiin. Korko laskettaisiin valituksenalaisen päätöksen tekopäivästä muutoksenhakuviranomaisen päätöksen tekopäivään saakka kuten nykyisinkin. Momentissa tarkoitettu muutoksenhakuviranomaisen olisi tapauksesta riippuen Ruokavirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Ahvenanmaan valtionvirasto, Hämeenlinnan hallinto-oikeus tai Ahvenanmaan hallintotuomioistuin ja viime kädessä korkein hallinto-oikeus. Koron maksamisesta päätäisi muutoksenhakuviranomaisen kuten nykyisin.

5 luku **Hallinnollinen tarkastus ja pinta-alamonitorointi**

20 §. Hallinnollinen tarkastus ja ristiintarkastus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hallinnollisen tarkastuksen sisällöstä eli hallinnollisessa tarkastuksessa on kyse järjestelmällisistä kaikkiin hakemuksiin, tiettyyn tukiehtoon tai tuensaaajajoukkoon kohdistuvista tarkastuksista, jotka kohdistuvat kaikkiin niihin seikkoihin, joita on mahdollista ja tarkoituksenmukaista tarkastaa hallinnollisin tarkastuksin. Hallinnollista tarkastusta voitaisiin käyttää myös systemaattisessa otokseen perustuvassa tarkastelussa, mistä johtuen ehdotetaan, että hallinnollista tarkastusta voitaisiin tehdä myös osaan tukiehdoista Ruokaviraston määrittämän otoksen perusteella.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Ruokavirasto tekisi ristiintarkastukset tietojärjestelmissä oleviin tietoihin. Ristiintarkastuksilla verrataan tietojärjestelmissä olevia tietoja tukihakemuksella ilmoitettuihin tietoihin eli vastaavatko tiedot toisiaan, esimerkiksi onko viljelijän ilmoittamissa lohkojen pinta-alatiedoissa eroavuutta tietojärjestelmässä olevaan uusimpaan lohkon pinta-alatietoon.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin kunnan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Ahvenanmaan valtionviraston sekä Ruokaviraston tehtävien jaosta hallinnollisessa tarkastuksen toteuttamisessa nykyistä käytäntöä ja tehtävänjakoa vastaavasti. Toimivaltainen tuen myöntävä viranomaisen tarkastaisi hallinnollisessa tarkastuksessa tukea koskevassa hakemuksessa olevien tietojen oikeellisuuden ja täydellisyyden, kuten nykyisinkin. Tähän voisi kuulua myös tuenhakijoiden toimittamien selvitysten ja paikkaan sidottujen valokuvien käsittelyä. Toimivaltainen tuen myöntävä viranomaisen voisi käsitellä normaalien hallinnollisten menettelyjen mukaisesti myös tukiehtoja koskevan ristiintarkastuksen tulokset. Kysymykseen tulisivat tarpeelliset tuenhakijan kuulemiset tai muut selvityspyynnöt. Kunta tekisi lisäksi hallinnollisessa tarkastuksessa havaitun ehdollisuuden laiminlyönnin osalta arvioinnin ja seuraamusehdotuksen siltä osin kuin on kyse hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista ja kasvinsuojeluaineita koskevista ehdollisuuden vaatimuksista. Hakemustietojen perusteella havaittavat laiminlyönnit voisivat koskea hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista esimerkiksi tuottamattomien alojen vaatimusta. Kasvinsuojeluaineita koskevien lakisääteisten hoitovaatimusten osalta kyseeseen tulisivat lähinnä laiminlyönnit, jotka liittyvät hakemusjärjestelmäasetuksen 8 artiklan

mukaisesti ilmoitettuihin hakemuksen tietoihin kasvinsuojeluaineiden käytöstä lohkoilla. Kasvinsuojeluaineita koskevaan lakisääteiseen hoitovaatimukseen kuuluu kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 55 artiklassa säädetty kasvinsuojeluaineiden asianmukainen käyttö. Kunnan tekemässä hallinnollisessa tarkastuksessa ei tarkastettaisi kokonaisuudessaan edellä mainitun 55 artiklan mukaisia ehdollisuuden vaatimuksia, vaan niitä tarkasteltaisiin vain niiltä osin, kuin kasvinsuojeluaineiden käytöstä on ilmoitettu hakemuksella. Tällainen hakemuksessa ilmoitetuista tiedoista todennettavissa oleva laiminlyönti voisi koskea esimerkiksi sellaisen kasvinsuojeluaineen käyttöä, mikä on lohkolle ilmoitetulle kasville kielletty. Muilta osin tai laajemmin kunnassa ei tarkasteltaisi kasvinsuojeluaineita koskevia ehdollisuuden vaatimuksia. Koska laiminlyöntiin liittyvät tiedot ovat tuenhakijan hakemuksella, erillistä tarkastuskäyntiä ei tarvittaisi eikä toisaalta sujuvan prosessin ja resurssien käytön kannalta olisi tarkoituksenmukaista siirtää laiminlyönnin arviointia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Ehdotetun 4 momentin mukaan, jos ristiintarkastuksessa ilmenee eroa tukihakemuksessa ilmoitettujen ja tietojärjestelmissä olevien tietojen välillä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Ahvenanmaan valtionvirasto tekisivät ristiintarkastuksessa selvittäväksi tulneiden hakijoiden osalta tarpeelliset tarkastukset. Tarkastuksina tulisivat kysymykseen esimerkiksi peltolohkorekisterin ajantasaistukseen liittyvien pinta-alaristiintarkastusten perusteella tehtävä maastokäynti tai eläinrekisteritietojen ristiintarkastusten perusteella paikan päällä tehtävä valvontakäynti taikka asian selvittäminen muulla tavalla eläinperusteisissa tuissa. Näissä ristiintarkastuksen tulos toimitettaisiin sähköisesti verkkoasiointipalvelussa tuenhakijalle. Ehdotus vastaa voimassa olevaa käytäntöä.

Ehdotetun 5 momentin mukaan hallinnollisessa tarkastuksessa hakemustiedoissa havaitusta virheestä tarjottaisiin tuenhakijalle korjausmahdollisuus hakemusjärjestelmäasetuksen asettamien reunaehtojen puitteissa. Hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan mukaan hallinnollisten tarkastusten rooli ja merkitys muuttuu osin tuenhakijaa ohjaavaan suuntaan. Kattavalla pinta-alamonitoroinnilla tai järjestelmällisessä hallinnollisessa tarkastuksessa havaitusta epäsäännönmukaisuudesta voidaan hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan mukaan tarjota tuenhakijalle hakemuksen muutos- tai peruutusmahdollisuus tiettyyn ajankohtaan asti. Virhe voitaisiin kuitenkin korjata vain siinä tapauksessa, että se on mahdollista hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan nojalla. Kun hallinnollisessa tarkastuksessa havaitaan epäsäännönmukaisuus, tuenhakijalle ilmoitettaisiin asiasta sähköisesti ja annettaisiin mahdollisuus muuttaa hakemusta tai peruuttaa se Ruokaviraston toimeenpanolain 14 §:n mukaisesti määräämään ajankohtaan mennessä. Kuitenkin silloin, kun hallinnollinen tarkastus tehdään edellä tarkoitetun ajankohdan jälkeen, korjausmahdollisuutta ei ole ja hallinnollisen tarkastuksen tulos otettaisiin huomioon tuen määrää tai seuraamuksia määrättäessä toimeenpanolain 7 luvussa säädetyn mukaisesti. Hallinnollisen tarkastuksen tulos huomioitaisiin myös silloin tuen määrää ja seuraamuksia määrättäessä, kun tuenhakija ei tee riittävää korjausta hakemukseen. Hallinnollisia tarkastuksia tehdään osin myös muutos- ja peruutusajan umpeuduttua. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun pintaalojen tai eläinrekisteritietojen osalta tehdään ristiintarkastusta ennen loppumaksuja hakuvuotta seuraavana keväänä, jolloin hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan tarkoittama tuen ennakkomaksu tai ensimmäinen erä on jo maksettu. Edellä sanotusta korjausmahdollisuudesta poiketen peltolohkorekisterin uuden ilmakuvan perusteella tehtävissä ajantasaistukseen liittyvissä ristiintarkastuksissa ei kuitenkaan olisi virheen korjausmahdollisuutta tukihakemusta muuttamalla, koska vain pieni osa ajantasaistuksesta ehditään muun muassa uusien ilmakuvien ottamiseen liittyvistä aikataulullisista syistä tekemään ennen ensimmäisiä tukimaksuja ja viljelijät olisivat korjausmahdollisuuden suhteen eriarvoisessa asemassa. Toisaalta ajantasaistukseen liittyvän vakiintuneen prosessin muuttaminen olisi riski peltolohkorekisterin kannalta erityisesti huomioiden laadunarviointiasetuksesta järjestelmälle tulevat vaatimukset.

Ehdotetun 6 momentin mukaan Ruokavirasto vastaisi laadunarviointiasetuksen 4 artiklassa tarkoitetusta paikkatietoperusteisen hakujärjestelmän laadunarvioinnista. Vuosittaisessa laadunarvioinnissa tarkastellaan hakujärjestelmää esimerkiksi hakemuksen esitetytietojen ja tuenhakijaa ohjaavien tarkisteiden osalta, mutta siihen kuuluu myös hakemuksella ilmoitettujen pinta-alojen määrittämistä. Ruokavirasto vastaisi laadunarvioinnin tekemisestä ja tulosten raportoisesta komissiolle. Laadunarviointiin kuuluva pinta-alojen määrittäminen voidaan tehdä kuva-aineiston perusteella tai paikan päällä. Pinta-alojen määrittämisen osalta varauduttaisiin siihen, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Ahvenanmaan valtionvirasto voisi tehdä paikkatietoperusteisen hakujärjestelmän laadunarviointiin liittyvän maastokäynnin pinta-alan määrittämiseksi.

Ehdotetussa 7 momentissa säädettäisiin eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 5 momentissa tarkoitetusta eli ympäristösopimukseen liittyvästä ja 9 §:n 3 momentissa tarkoitetusta eli kosteikkoinvestointiin liittyvästä hallinnollisesta tarkastuskäynnistä. Asiasta ei ole aiemmin lailla säädetty, mutta on perusteltua ottaa asiaa koskeva säännös lakiin. Säännös vastaa uutta yhteisen maatalouspolitiikan painotusta todentaa ennaltaehkäisevästi mahdolliset tuen myöntämiseen liittyvien ehtojen täyttymiseen liittyvät puutteet. Säännöksellä pyritään vastaamaan myös maksajavirastoasetuksessa säädettyyn velvoitteeseen ottaa käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan maaseuturahaston osalta se, että tuen myöntämiseen ja sopimusmenettelyihin liittyvät perusteet täyttyvät. Hallinnollinen tarkastuskäynti olisi katselmuksen tyyppinen käynti maastossa, jossa määritettäisiin ympäristösopimuksen kohteena oleva ala ja sen tukikelpoisuus. Hallinnollisesta tarkastuskäynnistä ilmoitettaisiin tuenhakijalle enintään 14 vuorokautta ennen tarkastuskäynnin suorittamista.

Ehdotetun 8 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hallinnollisesta tarkastuksesta ja sen suorittamisesta sekä tarkastuksen vaikutuksesta maksettavan tuen määrään.

21 §. Pinta-alamonitorointi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin pinta-alamonitoroinnin ja siihen hakemusjärjestelmäasetuksen 11 artiklan mukaisesti rinnastettavien paikkatiedon sisältävien valokuvien käyttämisestä tuotos- ja tuloksellisuusraportoinnin oikeellisuuden varmistamisessa horisontaaliasetuksen 70 artiklan mukaisesti. Pinta-alamonitorointia käytettäisiin tuotos- ja tuloksellisuuden varmistamiseksi horisontaaliasetuksen 54 artiklan, suunnitelma-asetuksen 134 artiklan ja hakemusjärjestelmäasetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Horisontaaliasetuksen 65 artiklan 4 kohdan b alakohdassa ja 70 artiklassa edellytetään jäsenvaltioille pakollisena pinta-alaperusteisten tukien osalta satelliittien tuottaman datan ja muun arvoltaan vähintään vastaavan aineiston avulla suoritettavaa, maatalousmaalla harjoitettavien toiminnan ja käytäntöjen säännöllistä ja järjestelmällistä havainnointia, jäljitystä ja arviointia. Yksityisyydensuojan turvaamiseksi 1 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että pinta-alamonitoroinnissa olisi noudatettava tapaa, joka ei vaaranna henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän suojaa ja muuta yksityisyyden suojaa. Satelliittien avulla suoritettavassa pinta-alamonitoroinnissa esimerkiksi henkilöt eivät ole tunnistettavissa toisin kuin on mahdollista paikkatiedon sisältävissä valokuissa.

Pinta-alamonitorointijärjestelmän satelliittiperusteinen tarkastelu ja tulosten analysointi ovat osa uuden toimeenpanomallin tuotos- ja tuloksellisuuden varmistamista ja järjestelmän on tarjottava tuotos- ja tuloksellisuuden perustana olevien indikaattorien raportoinnin kannalta merkitykselliset tiedot. Suunnitelma-asetuksessa säädettyjen yhteisten indikaattorien avulla arvioidaan yhteisen maatalouspolitiikan yleis- ja erityistavoitteiden saavuttamista. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vuosittaisesta tuotoksista ja tuloksista kuvaavasta tuloksellisuuskertomuksesta suljetaan pois pinta-ala, joka ei täytä tukikelpoisuusehtoja hakemusten

muuttamiseen ja perumiseen tarjotun ajankohdan jälkeen. Pinta-alamonitorointiin ja tuloksellisuuden todentamiseen liittyvät vaatimukset tulevat siten suoraan velvoittavasta unionin lainsäädännöstä. Vaatimuksiin liittyy investointi, jolla rakennetaan järjestelmä satelliittidatan automaattiseksi analysoimiseksi ja sähköinen järjestelmä kaksisuuntaisen vuoropuhelun (viljelijä-hallinto) mahdollistamiseksi. Pinta-alamonitorointijärjestelmää olisi sovellettava kaikkiin pinta-alaperusteisia tukia koskeviin hakemuksiin vähintään vuosittaisen komissiolle toimitettavan tuloksellisuuskertomuksen tarpeita varten. Tähän liittyisi kuitenkin siirtymäkausi siten, että velvoite koskee vuonna 2023 vähintään unionin kokonaan rahoittamaa perustulotukea ja osittain rahoittamaa tukea luonnonhaittoihin. Jäsenvaltion olisi varmistettava, että kaikki tukiehdot, jotka ovat todettavissa satelliitilla tai arvoltaan vähintään vastaavan laatuksella aineistolla, ovat pinta-alamonitoroinnin kohteena erikseen säädetyn liikkumavaran puitteissa. Tuenhakijan ottamat paikkatiedon sisältävät valokuvat olisivat samanarvoisia pinta-alamonitoroinnissa käytettävän satelliittiaineiston kanssa ja ne olisi otettava käyttöön porrastetusti viimeistään vuodesta 2025 alkaen. Tukikelpoisuusehtoja, joiden todentamiseen käytetään pinta-alamonitorointijärjestelmää ja/tai paikkatiedon sisältäviä kuvia tulisi lisätä tasaisesti vuosittain. Kun on kysymys tukijärjestelmistä, joissa on tukiehtoja, jotka voidaan monitoroida vain paikkatiedon sisältävien kuvien avulla, 70 prosenttia tällaisia tukiehtoja sisältävistä erikseen komissiolle raportoitavista tukijärjestelmistä on oltava monitoroinnin piirissä vuodesta 2027 alkaen. Ruokavirasto tekisi suunnitelman siitä, miten tämä velvoite täytetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pinta-alamonitorointiin liittyvästä menettelystä silloin, kun tukihakemuksella ilmoitettu tieto ei vastaa pinta-alamonitoroinnin tulosta. Tuenhakijalle toimitettaisiin sähköisesti selvityspyyntö ja annettaisiin tälle mahdollisuus tehdä korjaavia toimenpiteitä tai toimittaa riittävän selvityksen tukiehtojen noudattamisesta selvityspyynnössä asetetun määräajan kuluessa. Korjaava toimi voi olla tukihakemustietojen muuttaminen tai hakemuksen peruuttaminen hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan mukaisesti tai tietyn viljelytoimen tekeminen, kuten lohkon näyttäminen. Toisaalta tuenhakija voi osoittaa noudattaneensa tukiehtoa toimittamalla paikkaan sidotun valokuvan hallinnolle määräajassa viranomaisen osoittamaa verkkopalvelua tai sovellusta käyttäen. Satelliittien tuottaman datan analysoinnissa käytetään tilastollisiin menetelmiin perustuvaa luokittelua ja tähän sisältyy mahdollisuus siitä, että luokittelun tulos on väärä. Jos tuenhakija ei tee korjaavia toimenpiteitä Ruokaviraston määräämään ajankohtaan mennessä tai toimita riittävää selvitystä selvityspyynnössä asetetussa määräajassa, pinta-alamonitoroinnin tulos otettaisiin huomioon tuen määrää tai seuraamuksia määrättäessä toimeenpanolain 33 §:n mukaisesti. Korjaavia toimenpiteitä ei voisi kuitenkaan tehdä tai selvitystä toimittaa hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ajankohdan jälkeen. Paikan päällä tehtävästä valvonnasta ilmoittamiseen tai valvonnassa havaittuun epäsäännönmukaisuuteen sekä muihin kuin pinta-alamonitoroinnin kattamiin tukiehtoihin liittyisi se, että paikan päällä tehtävässä valvonnassa ja/tai pinta-alamonitoroinnin laadunarvioinnissa todettua epäsäännönmukaisuutta ei voi korjata. Momentissa tarkoitettua selvityspyynnön lisäksi pinta-alamonitoroinnin lohkokohtaiset tulokset olisivat nähtävissä myös verkkoasiointipalvelussa, mistä ei kuitenkaan olisi saatavilla satelliittikuvia.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin viranomaisen mahdollisuudesta arvioida hallinnollisesti toimitettuja selvityksiä tai tehdä erityisestä syystä käynti paikan päällä monitoroinnin tuloksen varmistamiseksi. Viranomaisen tehtävänä olisi esimerkiksi tuenhakijoiden toimittamien paikkaan sidottujen valokuvien käsittelyä. Valokuvien käsittelyä on tarkoitus automatisoida, mutta erityisesti rahoituskauden alussa on odotettavissa huomattava määrä tuenhakijoiden toimittamia selvityksiä, jotka käsiteltäisiin manuaalisesti. Käyntejä paikan päällä tehtäisiin hyvin rajoitettusti, mutta tarve maastokäynnille voisi olla esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, jossa tuenhakijan reagoinnista ja paikkaan sidotun valokuvan toimittamisesta huolimatta ei voida varmuudella todeta asian tilaa. Näissä tilanteissa viranomaisella tulisi olla mahdollisuus käydä tarvittaessa katsomassa asia paikan päällä. Edelleen säännöksellä varauduttaisiin tilanteeseen, jossa pinta-

alamonitorointijärjestelmän laadunarviointitulosten osoittamien puutteiden vuoksi olisi pystytävä esittämään komissiolle korjaavia toimia. Ruokavirasto voisi pinta-alamonitorointiin liittyen valita otannalla tuenhakijoita tai lohkoja tiettyjen Ruokaviraston valitsemien tukiehtojen noudattamisen seuraamiseksi. Otoksen perusteella voitaisiin tuenhakijoilta esimerkiksi pyytää paikkaan sidottu valokuva tukiehdon noudattamisen varmistamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tehtävistä horisontaaliasetuksen 70 artiklan 2 kohdassa säädettyyn pinta-alamonitoroinnin vuosittaiseen laadunarviointiin liittyen. Pinta-alamonitoroinnin laadunarvioinnissa tarkasteltaisiin pinta-alamonitoroinnilla ja siihen rinnastettavien menetelmin todetuissa, mutta myös täysin pinta-alamonitoroinnin ulkopuolella olevissa, tukiehdoissa esiintyviä virheitä ja niiden määrää erityisesti tuloksellisuuskertomukseen vietyjen indikaattoritietojen osalta. Edelleen tarkasteltaisiin niiden lohkojen määrä, joissa laadunarvioinnissa on todettu epäsäännönmukaisuus, ennen ja jälkeen tuenhakijalle annetun korjausmahdollisuuden. Ruokavirasto vastaisi laadunarviointiasetuksen 5 artiklassa tarkoitetun pinta-alamonitoroinnin laadunarvioinnin tekemisestä ja tulosten raportoinnista komissiolle. Komissio toimittaa hakemusjärjestelmäasetuksen 12 artiklan mukaisesti pinta-alamonitoroinnin laadunarviointia varten korkearesoluutioista satelliittikuvaa tai vastaavaa aineistoa. Kuvamateriaalin saamisessa voi kuitenkin olla ongelmia tai kuvien käyttö ei muuten ole kaikin osin mahdollista tukiehtojen tarkastelemiseksi, joten niiden osalta varauduttaisiin myös paikan päällä tehtäviin käynteihin, jotta laadunarviointi saataisiin kaikin osin tehtyä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Ahvenanmaan valtionvirasto tekisivät tarvittaessa pinta-alamonitoroinnin laadunarviointiin liittyvät paikan päällä tehtävät tarkastuskäynnit. Laadunarvioinnin havainnot toimitettaisiin tuenhakijalle sähköisesti ja tuenhakija voisi korjata hakemusta hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklassa säädetyllä tavalla.

Ehdotetun 5 momentin mukaan se mitä tarkastusoikeudesta ja viranomaisen tiedon- ja avunsaantioikeudesta toimeenpanolain 25 ja 27 §:ssä säädetään, koskisi pinta-alamonitoroinnin osalta myös kuntaa. Säännös on tarpeen sen vuoksi, mainitut pykälät tarkastusoikeudesta ja viranomaisen tiedon- ja avunsaantioikeudesta eivät koske kuntaa, koska kunta ei ole toimeenpanolaissa tarkoitettu valvontaviranomainen.

Ehdotetun 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pinta-alamonitoroinnissa noudatettavasta menettelystä, käytettävästä aineistosta, aineiston luokittelusta, maastotarkastuskäynneistä, pinta-alamonitoroinnin tulosten vaikutuksista muihin tukiin sekä pinta-alamonitoroinnin laadunarviointiin liittyvistä menettelyistä.

Ehdotetun 7 momentin mukaan Ruokaviraston määräyksellä voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä määräaajoista, selvityksen toimittamistavoista sekä korjaavien toimenpiteiden tavoista ja menetelmistä. Määräystenantovalta olisi tarkoituksenmukaista ja perusteltua osoittaa Ruokavirastolle, joka toimii horisontaaliasetuksen 9 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona. Lisäksi horisontaaliasetukseen, suunnitelma-asetukseen ja hakemusjärjestelmäasetukseen sisältyy yksityiskohtaista sääntelyä pinta-alamonitoroinnista ja esimerkiksi pinta-alamonitorointiin liittyvien korjaavien toimenpiteiden tietyistä määräaajoista, mitkä säännökset rajaavat sellaisenaan määräystenantovaltuutta teknisluonteisiksi katsottaviin seikkoihin. Ruokavirastolla on pinta-alamonitorointiin ja sen toimeenpanoon liittyvää erityisosaamista. Lisäksi Ruokavirasto vastaa pinta-alamonitorointiin liittyvistä tietojärjestelmistä ja tekniikoista. Määräystenantovaltuus rajoittuisi siten sellaisiin pinta-alamonitorointiin liittyviin tekniisiin seikkoihin, joiden asiallinen merkitys ei edellytä, että niistä säädettäisiin lailla tai asetuksella. Ruokavirastolle esitettyyn määräystenantovalttaan ei liittyisi merkittävää harkintavallan käyttöä.

6 luku **Valvonta**

22 §. Otanta ja paikan päällä tehtävä valvonta. Jäsenvaltioiden on unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi otettava käyttöön valvontajärjestelmä varmistuakseen siitä, että maataloustukirahastosta ja maaseuturahastosta rahoitetut tukitoimet toteutetaan tosiasiallisesti ja asianmukaisesti. Jäsenvaltioille säädetään horisontaaliasetuksen 59 artiklassa velvoite perustaa tehokas hallinto- ja valvontajärjestelmä, jolla varmistetaan, että valvonnan määrä on riittävä tehokkaan riskienhallinnan näkökulmasta ja takaa sen, että todennettavissa olevat tukitoimenpiteet vastaavat unionin lainsäädäntöä ja kansallisesti asetettuja tukien saamisen edellytyksiä. Valvontajärjestelmän on perustuttava systemaattiseen valvontaan, jonka tulee kohdistua myös aloille, joilla virheriski on suurin. Ehdotetun 1 momentin mukaan Ruokavirasto päättäisi, mistä tukijärjestelmistä tai tukiehtoista tehdään otanta paikan päällä tehtävään valvontaan. Pinta-alamonitoroinnin asteittaisen laajentumisen vuoksi vuosittain valvontaan valittavat tukijärjestelmät tai tukiehdot voivat vaihdella, jolloin pinta-alaperusteisissa tukijärjestelmissä ei ole enää kaikilta osin kattavaa valvontatarvetta pinta-alamonitoroinnin takia. Ruokavirasto valitsisi otannalla eri tukijärjestelmien tai tukiehtojen osalta tuenhakijat, joihin kohdistetaan paikalla tehtävä valvonta. Lähtökohtaisesti otannalla valittaisiin tuenhakijoita tiettyyn tukijärjestelmään tai tukitoimeen kuuluvien tukiehtojen noudattamisen tarkastamiseksi. Ruokavirasto voisi kuitenkin tehdä myös rajatumpaa otantaa joidenkin tukiehtojen tarkastamiseksi. Tukijärjestelmissä voi olla tukiehtoja, joita ei voida seurata pinta-alamonitorointijärjestelmällä mutta jotka ovat keskeisiä tuen maksun ja tulosten aikaansaamiseksi. Ruokavirasto voisi myös käyttää toimeenpanolain 21 §:n 4 momenttiin liittyvää, laadunarviointiasetuksen 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua laadunarvioinnin otosta osana paikan päällä tehtävän valvonnan otantaa. Ruokavirasto valitsisi otannalla tilat myös ehdollisuuden paikan päällä tehtävään valvontaan. Ehdollisuudessa noudatettava tarkastusten vähimmäismäärä on horisontaaliasetuksen 83 artiklan 6 kohdan d alakohdan iii alakohdan mukainen vähintään yhden prosentin suuruinen otos tuenhakijoista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleisesti siitä, mitä paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastetaan. Paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastettaisiin tuenhakijan tukea koskevassa hakemuksessa antamien tietojen oikeellisuutta sekä sitä, että valvonnan kohteena olevaan tukeen liittyviä tukikelpoisuusperusteita, tukiehtoja sekä tukeen liittyviä perustasoja on noudatettu. Valvonnassa siis tarkastettaisiin kaikkien kyseiseen tukijärjestelmään tai tukitoimeen liittyvien tukiehtojen noudattaminen. Tukiehtojen tarkastaminen tulisi tässä ymmärtää laajasti käsittäen kaikki tuen maksamiseen liittyvät edellytykset. Lisäksi tarkastetaan ehdollisuuden vaatimusten noudattamista. Ehdollisuuden vaatimukset tarkastetaan pääsääntöisesti paikan päällä tehtävässä valvonnassa, mutta ehdollisuuden vaatimuksia voitaisiin tarkastaa myös toimeenpanolain 24 §:ssä tarkoitettua pinta-alamonitorointia käyttäen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tukiehtojen valvonnasta sekä vähimmäistarkastusmäärästä ja otoksen valinnasta, valvonnassa noudatettavasta menettelystä, eläinmäärien tarkastamisesta, perus- ja kasvulohkojen ulko- ja sisärajojen määrittämisestä ja mittausten menetelmästä, -tavasta ja -tarkkuudesta sekä mittapoikkeamasta ja peruslohkotietojen päivittämisestä. Pinta-alatukien valvonnasta säädetään jo tällä hetkellä kansallisia lakeja ja Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkemmin pinta-alojen ja pinta-alaperusteisten Euroopan unionin rahoittamien tukien valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (712/2015). Eläinperusteisten tukien valvonnasta säädetään nykyisin Euroopan unionin rahoittamien eläintukien valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (502/2015).

23 §. Valvonnan laajentaminen. Lain 23 §:ssä säädettäisiin valvonnan laajentamisesta. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin yleissäännös valvontojen laajentamisesta. Valvonta olisi laajennettava

uudessa toimeenpanolaissa tarkoitettua tukea tai ehdollisuutta koskevaksi valvonnaksi, jos uudessa toimeenpanolaissa tarkoitettua valvonnan tai muun valvonnan yhteydessä havaitaan tai valvonnan suorittavan viranomaisen tietoon tulee toimeenpanolaissa tarkoitettua tuen myöntämisen edellytyksiä tai ehdollisuutta koskeva virhe tai laiminlyönti. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä. Jos esimerkiksi tukivalvonnassa tilalla havaitaan ehdollisuuden laiminlyönti, valvonta tulisi laajentaa myös ehdollisuuden valvonnaksi. Toisaalta ehdollisuuden valvonnassa voidaan havaita tuen myöntämisen edellytyksiä koskeva virhe, jolloin valvonta tulisi laajentaa koskemaan myös kyseistä tukijärjestelmää. Jos esimerkiksi ehdollisuuden eläinten hyvinvointin valvonnassa havaitaan laiminlyönti, joka on eläinten hyvinvointikorvauksessa perustason vaatimuksena, valvonta laajennettaisiin koskemaan myös eläinten hyvinvointikorvausta. Valvonnan laajennuksen tekisi se viranomainen, joka on toimivaltainen tekemään otantaperusteisen ehdollisuuden valvonnan kyseisen ehdollisuuden vaatimuksen osalta. Esimerkiksi kun kunnallisen valvontayksikön kasvintuotantotilalla tekemässä alkutuotannon elintarvikevalvonnassa havaitaan laiminlyönti substanssilainsäädännön vaatimuksessa, joka on myös ehdollisuuden vaatimus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi laajennuksen ehdollisuuden valvonnaksi.

Ehdotetun 2 momentin mukaan viranomainen voisi toimeenpanolain 22 §:ssä tarkoitettujen otantojen tuloksista riippumatta tehdä tuenhakijaa koskevan tarkastuksen, jos viranomaisen tietoon muutoin tulee tuen myöntämisen edellytyksiä tai ehdollisuutta koskeva virhe tai laiminlyönti tai viranomainen muutoin pitää sitä tarpeellisenä. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi silloin, kun aikaisempien valvontojen perusteella voidaan olettaa, että tuenhakija toistuvasti rikkoo tuen ehtoja tai ehdollisuuden vaatimuksia, vaikkei tila tulisikaan valvottavaksi otannan perusteella. Toimivaltaisella valvontaviranomaisella olisi siis mahdollisuus ottaa tila valvontaan oman harkintansa perusteella.

Ehdotettu 3 momentti koskisi viranomaisen velvollisuutta informoida toista toimivaltaista viranomaista siinä tilanteessa, että viranomainen havaitsee seikkoja, joiden johdosta tilalla tulisi suorittaa tuen tai ehdollisuuden valvonta. Jos esimerkiksi aluehallintoviraston eläinlääkäri tekee ehdollisuuden tarkastuksen eläinten hyvinvoinnin osalta ja huomaa tarkastuksessa sellaisia seikkoja, että tilalla pitäisi tehdä myös eläinten hyvinvointikorvauksen tarkastus, jonka suorittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarkastaja, havaituista puutteista tulisi ilmoittaa toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jotta tukivalvonta tulisi asianmukaisesti suoritettua.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valvonnan laajentamisesta.

24 §. Pinta-ala monitorointi ja uusien tekniikoiden käyttäminen valvonnassa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta käyttää pinta-alamonitorointia horisontaalasetuksen 83 artiklan mukaisena valvontajärjestelmänä ehdollisuuden valvonnassa. Silloin, kun ehdollisuuden vaatimuksia tarkastetaan pinta-alamonitorointia käyttäen, tarkastelu on kattavaa eikä se silloin perustuisi toimeenpanolain 22 §:ssä tarkoitettuun mukaiseen otokseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan toimeenpanolain säännöksiä vastaavasti yleissäännös henkilöitä koskevista oikeuksista, yksityiselämän suojasta ja muusta yksityisyyden suojasta käytettäessä pinta-alamonitorointia sekä paikkatiedon sisältäviä valokuvia ja miehittämättömiä ilma-aluksia. Satelliittien avulla suoritettavassa pinta-alamonitoroinnissa esimerkiksi henkilöt eivät ole tunnistettavissa toisin kuin on mahdollista miehittämättömien ilma-alusten avulla otetussa kuva-aineistoissa ja paikkatiedon sisältävissä valokuvissa. Ehdotetun 2 momentin mukaan yksityisyydensuojan turvaamiseksi valvonnassa olisi noudatettava ta-

paa, joka ei vaaranna henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän suojaa ja muuta yksityisyyden suojaa. Kuva-aineistosta ei siten saisi olla tunnistettavissa henkilöitä tai ajoneuvoja eikä kuva-aineistoon saisi sisältyä kuvia esimerkiksi asuinrakennuksista. Ehdotettu informatiivinen viittaus Euroopan unionin yleiseen tietosuojasetukseen ja siihen liittyvään kansallisen lainsäädäntöön olisi tarkoituksenmukaista lain soveltamisen selkeyteen liittyvistä syistä. Edelleen ehdotetun 2 momentin mukaan ilma-aluksen käyttöoikeus valvonnassa olisi virkavastuulla toimivalla viranomaisella.

Ehdotetun 3 momentin mukaan sekä pinta-alamonitorointia että uusia tekniikoita voitaisiin käyttää tukijärjestelmiin liittyvien tukikelpoisuusperusteiden, tukiehtojen sekä tukeen liittyvien perustasojen valvonnassa sekä hallinnollisessa tarkastuskäynnissä. Paikan päällä tehtävässä valvonnassa voitaisiin siis käyttää nykyiseen tapaan esimerkiksi miehittämättömiä ilma-aluksia. Pinta-alamonitorointiin sovellettaisiin mitä toimeenpanolain 21 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin ehdotetun 4 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä pinta-alamonitoroinnista ehdollisuuden valvonnassa, pinta-alamonitoroinnin ulkopuolella olevien ehtojen valvonnasta, uusien tekniikoiden käyttämisestä, uusilta tekniikoilta edellytettävistä teknisistä vaatimuksista ja pinta-alamonitoroinnin teknisestä suorittamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin esimerkiksi niistä teknisistä vaatimuksista, mitkä miehittämättömien ilma-alusten ja niiden ottaman aineiston tulisi täyttää tai mitkä ovat tekniset edellytykset myös tuenhakijan itsensä ottamille paikkatiedon sisältävälle valokuvalle, jotta sitä voitaisiin valvonnassa hyödyntää. Pinta-alatukien valvonnasta säädetään jo tällä hetkellä kansallisia lakeja ja Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkemmin pinta-alojen ja pinta-alaperusteisten Euroopan unionin rahoittamien tukien valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

25 §. Tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranomaisten tarkastusoikeudesta asialliselta sisällöltään vastaavasti kuin voimassa olevassa toimeenpanolaissa. Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, aluehallintovirastolla ja Ahvenanmaan valtionvirastolla olisi oikeus suorittaa uudessa toimeenpanolaissa tarkoitettun tuen ja ehdollisuuden valvomiseksi tuenhakijoihin ja -saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Lisäksi voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti säädettäisiin viranomaisen oikeudesta suorittaa tarkastus teurastamossa ja maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavassa yrityksessä, jos tuen saamisen edellytysten valvonta tätä edellyttää. Maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavilla yrityksillä tarkoitettaisiin esimerkiksi meijereitä ja kuljetusta harjoittavia yrityksiä. Tukimuotoja, joissa tarkastuksen suorittaminen edellä mainituissa yrityksissä voisi olla tarpeen tuen edellytysten valvomiseksi, ovat esimerkiksi eläinlajikohtaiset eläinpalkkiot sekä maidon tuotantotuki.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä seikoista, jotka valvontaa suorittavalla viranomaisella olisi oikeus tarkastaa valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa. Vastaavan sisältöinen säännös sisältyy nykyiseen toimeenpanolakiin. Valvontaa suorittavalla viranomaisella olisi oikeus tarkastaa tuenhakijan kirjanpito, maa- ja puutarhataloustuotteet, eläimet, rehut ja elintarvikkeet, niiden tuotanto-olosuhteet, tuotantorakennukset ja -laitokset, jalostuslaitokset, varastot, laitteistot, kuljetuskalusto, viljelmät, laitumet, maisemapiirteet ja pellon ulkopuoliset ympäristösopimusalueet sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset. Edellä mainitut seikat ovat sellaisia, joihin tarkastus voi nykyisinkin kohdistua. Tarkastusta ei kuitenkaan saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Termi "pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettu tila" on vakiintuneesti käytetty ja lainsäädäntöä selkeyttävä muotoilu, koska tällöin ei tule epäselvyyttä tarkastusoikeuden olemassaolosta esimerkiksi tuenhakijan pihapiirissä olevan tuotantorakennuksen osalta eikä myöskään rikoslaissa tarkoitettun kotirauhan käsitteen kanssa.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin uutena siitä, että valvontaa suorittavalla viranomaisella olisi oikeus tehtävänsä suorittamista varten tallentaa ääntä tai kuvaa ottaen huomioon yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädetyn mukaisesti henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän ja yksityisyyden suoja. Nykyisestä toimeenpanolaista vastaava nimenomaisen säännös puuttuu, mutta käytännössä valvonnassa on otettu valokuvia muun muassa valvontahavaintojen dokumentoimiseksi ja perustelemiseksi. Tässä oikeus äänen ja kuvan tallentamiseen otettaisiin lakiin, jotta voitaisiin välttää mahdolliset epäselvyydet tarkastajan oikeudesta tältä osin. Ehdotettu säännös olisi vastaavan tyyppinen kuin mitä esimerkiksi ympäristönsuojelulain (527/2014) 172 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin voimassa olevan toimeenpanolain 24 §:n 3 momentin säännöstä vastaavasti säännös Ruokaviraston oikeudesta olla läsnä toisen viranomaisen suorittamissa tuenhakijoihin tai -saajiin kohdistuvissa tarkastuksissa ja seurata niiden suorittamista. Kyseinen oikeus on Ruokavirastolle tärkeä erityisesti sen vuoksi, että Ruokavirasto maksajavirastona ohjaa ja valvoo muita viranomaisia näiden hoitaessa niille delegoituja, maksajaviraston vastuulle kuuluvia tehtäviä.

Pykälän 5 momentin mukaan valvontaviranomaisella olisi tarvittaessa oikeus saada virka-apua tarkastuksen suorittamisessa siten kuin poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä säädetään. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevan toimeenpanolain 24 §:n 4 momenttiin.

26 §. Ehdollisuutta koskevat erityiset säännökset. Ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen valvonnan osalta ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan toimeenpanolain 25 §:ää vastaavasti siten, että laissa jaoteltaisiin jatkossakin eri viranomaisten tehtäviä eri ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen valvonnassa eri viranomaisten nykyisiä tehtäviä tai tehtävänjakoa kuitenkin muuttamatta. Ehdotetun 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoisi kuten nykyisinkin luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain noudattamista siltä osin kuin on kyse ehdollisuuden ympäristöön liittyvien lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja aluehallintovirasto valvoisivat elintarvikelain (297/2021), eläintautilain (76/2021), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014), rehulain (1263/2020), kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) ja eläinsuojelulain (247/1996) soveltamisalaan kuuluvien vaatimusten noudattamista siltä osin kuin on kyse muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen valvonnasta. Sen lisäksi, mitä toimeenpanolaissa säädetään, valvonnassa noudatettaisiin mainittujen lakien sekä eläinlääkintähuoltolain (765/2009) säännöksiä valvonnasta ja valvontaviranomaisista. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uutena säännöksenä voimassa olevaan toimeenpanolakiin verrattuna säännös siitä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimisi ehdollisuuden valvontaseuraamusten yhteensovittajana. Vaikka säännös on lain tasolla uusi, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto yhteensovittaa nykyisinkin eri täydentävien ehtojen vaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvat valvontaseuraamukset. Edellä sanotun mukaisesti ehdollisuus korvaa tulevalla rahoituskaudella täydentävät ehdot.

Ehdotetun 4 momentin mukaan hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnan suorittaisi Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto, joka toimisi myös ehdollisuuden valvontaseuraamusten yhteensovittajana. Ehdotetut tehtävät kuuluvat jo nykyisinkin Ahvenanmaan valtionvirastolle eikä tältä osin virastolle ehdoteta uusi tehtäviä.

Muiden kuin edellä mainittujen täydentävien ehtojen valvonta kuuluu Ahvenanmaan maakunnassa maakunnan toimivaltaan, mutta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai sen alaisille viranomaisille ei voida säätää tehtäviä toimeenpanolaissa. Kansallisesti on mahdollista säätää ainoastaan Ahvenanmaan valtionvirastolle kuuluvista tehtävistä eri maataloustukien toimeenpanon osalta.

Ehdotetun 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä lakisääteisten hoitovaatimusten sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi antaa horisontaaliasetusta ja laadunarviointiasetusta tarkentavia säännöksiä valvonnasta ja valvonnassa noudatettavasta menettelystä sekä 1 ja 2 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettun valvonnan kohteista. Näistä seikoista säädetään tälläkin hetkellä täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (4/2015) ja täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (7/2015).

27 §. Viranomaisen tiedon- ja avunsaantioikeus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranomaisen oikeudesta saada tuenhakijalta tai tämän edustajalta valvonnan suorittamiseksi tarpeelliset asiakirjat ja tiedot vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa toimeenpanolaissa. Asiakirjoilla tarkoitettaisiin myös automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai muulla tavalla luotua tai säilytettyä aineistoa. Viranomaisella olisi vastaava oikeus saada tietoja teurastamoilta, maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavilta yrityksiltä, eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:ssä tarkoitettulta kantakirjaa pitävältä yhteisöltä ja paliskunnilta. Edellä mainituilla tahoilla on hallussaan sellaisia tietoja, joiden saaminen voi olla edellytyksenä joidenkin tukien valvonnan tehokkaalle ja asianmukaiselle suorittamiselle. Esimerkiksi kansallisten tukien lain nojalla myönnetty porojen eläinkohtaisen tuen määrä määräytyy paliskuntien pitämien poroluetteloiden tietojen perusteella eivätkä paliskunnat ole laissa tarkoitettuja tuensaaajia. Tuenhakijan sekä edellä tarkoitettun teurastamon ja maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavan yrityksen olisi myös sallittava näytteiden ottaminen tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa. Edellä tarkoitettu näyte voisi olla esimerkiksi pellosta oletettava viljavuustutkimusnäyte, mikä on ympäristökorvauksen saamisen edellytyksenä. Aineisto ja näytteet olisi ehdotuksen mukaan luovutettava korvauksetta kuten nykyisin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tuenhakijan tai tämän edustajan olisi annettava tarpeellinen apu valvonnan suorittamisessa viranomaisen pyynnöstä. Tarvetta avun saantiin voi käytännössä ilmetä esimerkiksi käsiteltäessä suuria eläimiä tarkastustilanteessa taikka eläinten ottamiseen kiinni laitumelta. Sääntely vastaa voimassa olevaa lakia. Käytännössä on tullut vastaan tilanteita, joissa tuenhakija tai tämän edustaja ei ole kuitenkaan pyynnöstä huolimatta aina antanut tarpeellista apua valvonnassa, esimerkiksi eläimiä ei ole koottu laitumelta tarkastusta varten siten, että kaikkien eläinten merkinnän ja rekisteröinnin sekä muiden tukiehtojen tarkastaminen olisi ollut mahdollista. Toimeenpanolain 32 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valvonnan estämisestä. Tällainen tarpeellisen avun antamatta jättäminen valvonnan suorittamiseksi kokonaisuudessaan, voitaisiin katsoa valvonnan osittaiseksi estämiseksi ja tuolloin sovellettaisiin mitä toimeenpanolain 32 §:n 2 momentissa säädettäisiin.

28 §. Tarkastuksissa avustavat tahot. Ehdotetun 1 momentin mukaan tarkastuksen suorittamisessa voitaisiin käyttää apuna ulkopuolista tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettua tilintarkastajaa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttäisi. Tilintarkastusyhteisön olisi nimettävä tilintarkastuksesta vastaava tilintarkastaja. Koska kyseessä on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettun julkisen hallintotehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle, tarkas-

tustehtävän suorittamiseen sovellettaisiin hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Ehdotetun 2 momentin mukaan tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, joista säädetään rikoslain 40 luvussa. Vahingonkorvausvastuun osalta tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovellettaisiin, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään. Ulkopuolisen tilintarkastajan käyttäminen apuna tarkastuksessa olisi mahdollista suorien viljelijätukien lain, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain ja kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien tukien ja korvausten valvonnassa. Ehdotus vastaa voimassa olevan toimeenpanolain 27 §:n säännöstä.

29 §. Valvonnasta ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin valvonnasta ilmoittamisesta voimassa olevaa toimeenpanolakia tarkemmin, koska voimassa olevassa toimeenpanolaissa asian osalta viitataan Euroopan unionin lainsäädäntöön, jossa säädetään nykyisin yksityiskohtaisesti muun muassa valvonnasta ilmoittamisen aikarajoista. Vastaavaa sääntelyä ei sisälly tulevan rahoituskauden Euroopan unionin lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentin mukaan paikan päällä tehtävästä valvonnasta tehtäisiin ennakkoilmoitus, jos se ei vaikuta valvonnan tarkoitukseen ja heikennä niiden tehokkuutta. Eläintukihakemuksen paikalla tehtävästä tarkastuksesta ilmoitettaisiin etukäteen enintään 48 tuntia ennen tarkastusta. Paikan päällä tehtävän valvonnan ennakkoilmoitus tehtäisiin enintään 14 päivää etukäteen pinta-aratukihakemusten ja muiden vastaavien osalta. Niissä tapauksissa, joissa jokin muu tuen saamisen ehtoihin sovellettavan lainsäädännön mukaan paikan päällä tehtävä valvonta on tehtävä ennalta ilmoittamatta, näitä säännöksiä sovellettaisiin myös paikan päällä tehtäviin valvontoihin. Valvonnasta ilmoittamisen määräajat vastaavat nykyään käytössä ollutta, suoraan Euroopan unionin lainsäädännöstä tullutta, menettelyä.

Ilma -aluksen käyttämisestä valvonnassa olisi 2 momentin mukaan ilmoitettava tuenhakijalle paikan päällä tehtävästä valvonnasta ilmoittamisen yhteydessä tai viimeistään valvontatilanteessa. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevan toimeenpanolain 23 a §:n 2 momenttiin.

30 §. Valvonnassa noudatettava menettely. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että valvontaa suorittavalla henkilöllä olisi oltava Ruokaviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, aluehallintoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston antama virkakortti tai tarkastusoikeuden osoittava asiakirja, joka olisi pyydettyä esitettävä tuenhakijalle tai tämän edustajalle valvonnan yhteydessä. Valvontaa suorittavan henkilön oman organisaation virkakortti tai asiakirja, kuten valtakirja, toimisi osoituksena tarkastusoikeudesta.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin valvonnan tuloksen esittämisestä tuenhakijalle ja siihen liittyvästä tuenhakijan kommentointimahdollisuudesta kuten nykyisessä toimeenpanolaissa. Toimintatapa olisi kuitenkin sähköinen sähköisen asioinnin pääperiaatteen mukainen ja muodostaisi hakemusjärjestelmäasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisen sähköisen tiedonvaihdon hallinnon ja tuenhakijan välillä. Valvonnan havainnot esitettäisiin sähköisessä muodossa verkkoasiointipalvelussa mahdollisine liitteineen, kuten liitevalokuvineen. Verkkoasiointipalvelussa valvontaan liittyvät tiedot ovat laajemmin ja kattavammin esitettävissä kuin kirjallisessa muodossa. Verkkoasiointipalvelussa paikalla tehtävässä tarkastuksessa otetut valokuvat ovat saatavissa paikkaan sidotusti, kun tällä hetkellä lähetettävissä tarkastuskertomuksissa kuvien määrä on rajallinen ja kuvat ovat mustavalkotulosteena. Sähköisen muodon nähdään parantavan valvontaan liittyvän tiedon avoimuutta ja kattavuutta tuenhakijalle.

Ehdotetun 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin valvonnan tuloksessa esitettävistä seikoista.

7 luku Tukien ja korvausten alentaminen ja seuraamukset

31 §. Hakemuksen myöhästymiss seuraamukset. Pykälässä säädettäisiin myöhästymiss seuraamuksista ja säännös olisi kansallisen lain tasolla uusi voimassa olevaan toimeenpanolakiin verrattuna. Tällä hetkellä Euroopan unionin lainsäädännössä yhdenmukaiseen hallinto- ja valvontajärjestelmään kuuluvaa tukea koskevan hakemuksen myöhästymiss seuraamuksista säädetään komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 640/2014 13 artiklassa. Mainitun säännöksen mukaan hakemus saa myöhästyä enintään 25 kalenteripäivää. Jos hakemus jätetään myöhästyneenä, myönnettävää tukea alennetaan yhdellä prosentilla kutakin myöhästynyttä työpäivää kohden ja jos hakemus myöhästyy yli 25 kalenteripäivää, hakemus hylätään. Myöhästymiss seuraamuksista on rajattu pois ylivoimainen este ja poikkeuksellinen olosuhde. Vastaavaa säännöstä ei sisälly tulevaa rahoituskautta koskevaan Euroopan unionin lainsäädäntöön. Tulevan rahoituskauden Euroopan unionin lainsäädäntöön sisältyy uutena seikkana lisääntyneet mahdollisuudet hakemusten muuttamiseen, mutta kyseiset säännökset eivät luonnollisestikaan tule sovellettavaksi tilanteissa, jossa hakemus hylätään myöhästymisen seurauksena. Vaikka ylivoimainen este otetaankin seuraamuksia määrättäessä huomioon ehdotetun toimeenpanolain 39 §:n nojalla, ylivoimaisena esteenä ei pidetä esimerkiksi sitä, että tuenhakijan laajakaistayhteys (Internet-yhteys) katkeaa tai siinä on mittavia häiriöitä siten, että hakemuksen jättäminen sähköisesti estyy. Ruokavirastolta saatujen tietojen mukaan tukea koskevia hakemuksia – mikä pitää sisällään myös tukea koskevat ilmoitukset kuten syysilmoitus – myöhästyy vuosittain huomattava määrä eli useita satoja kappaletta vuodessa, kun kaikki eri tukimuodot otetaan huomioon. Valtaosa eli yli 90 prosenttia myöhässä jätetyistä tukea koskevista hakemuksista on myöhästynyt yhdestä seitsemään kalenteripäivään. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että tukea ei myönnettäisi, jos tukea koskeva hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää. Myöhästymiss seuraamusten osalta ehdotetaan jatkettavaksi nykyistä käytäntöä eli siinä tapauksessa, että horisontaalasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuun yhdenmukaiseen hallinto- ja valvontajärjestelmään kuuluvaa tukea koskeva hakemus jätetään myöhässä, myönnettävää tukea alennettaisiin yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Edelleen voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti ehdotetaan, että myöhästymiss seuraamuksia ei kuitenkaan sovellettaisi horisontaalasetuksen 3 artiklassa tarkoitettussa tilanteessa eli toisin sanoen ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen tilanteissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selvytyden vuoksi siitä, että kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien tukien hakemusten myöhästymiss seuraamuksista säädetään kansallisten tukien lain 17 §:ssä. Kansallisten tukien lain 17 §:n 1–4 momenttia ehdotetaan tähän esitykseen sisältyvässä kansallisten tukien lain muutosehdotuksessa muutettavaksi siten, että myös kansallisten tukien lain nojalla myönnettäviä tukia ei jatkossa myönnettäisi, jos hakemus tai ilmoitus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää nykyisen 25 kalenteripäivän sijaan. Ehdotus on perusteltu eri tukijärjestelmien yhdenmukaisuuden ja hakijoiden tasapuolisen kohtelun vuoksi. Tuen ennakkoa koskevien hakemusten myöhästymiss seuraamuksiin ei kuitenkaan ehdoteta tehtäväksi muutoksia kansallisten tukien lakiin.

32 §. Tuen yleiset alentamisperusteet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin uutena tuen yleisistä alentamisperusteista. Kyse olisi maksettavan tuen vähentämisestä siltä osin kuin maksulle ei ole perusteita. Tukea ei myönnettäisi tai myönnettävää tukea vähennettäisiin, jos tuenhakija ei ole noudattanut tukiehtoja tai jos tuenhakija ei täytä tuen myöntämisen edellytyksiä tai muita tukeen liittyviä velvoitteita. Tukea vähennettäisiin myös, jos asianomaista tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää. Tältä osin on erityisesti huomioitava horisontaalasetuksen 59 artikla unionin taloudellisten etujen suojaamisesta. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi toimeenpanolakiin ehdotettujen 33 ja 34 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa, joissa vähennyksistä ja seuraamuksista säädetään tarkemmin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tukea ei myönnettäisi, jos tuensaaja estää kyseiseen tukeen tai tukitoimenpiteeseen liittyvän tarkastuksen, tarkastuskäynnin, hallinnollisen tarkastuskäynnin tai paikan päällä tehtävän valvonnan toteuttamisen kokonaan tai osittain. Ehdollisuuden valvonnan estäminen johtaisi tuenhakijan niiden tukihakemusten hylkäämiseen, joissa ehdollisuuden vaatimuksia tulee noudattaa. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

33 §. Vähennykset ja seuraamukset pinta-alaperusteisissa tuissa. Pykälässä säädettäisiin vähennyksistä ja seuraamuksista pinta-alaperusteisissa tuissa. Voimassa olevassa toimeenpanolaissa viitataan seuraamusten osalta Euroopan unionin lainsäädäntöön, jossa säädetään tällä hetkellä hyvin yksityiskohtaisesti esimerkiksi valvontaseuraamuksista. Koska vastaavaa Euroopan unionin lainsäädäntöä ei ole tulevalle rahoituskaudelle, kansallisesti tulee säätää aiempaa tarkemmin vähennyksistä ja seuraamuksista. Ehdotetun 1 momentin mukaan pinta-alaan perustuvissa vähennyksissä ja seuraamuksissa myönnettävää tukea alennettaisiin kasvilajiryhmittäin siten, että alennus suurenisi kasvilajiryhmittäin ilmoitetun ja todetun pinta-alan suhteellisen erotuksen kasvaessa, kun hakemuksessa ilmoitettu pinta-ala on suurempi kuin paikan päällä tehdyssä valvonnassa, hallinnollisessa tarkastuksessa, pinta-alamonitoroinnissa tai muulla menetelmällä hyväksytty pinta-ala. Tämä tarkoittaisi sitä, että pienissä pinta-alaeroissa tukea alennettaisiin kyseisen pinta-alan verran, mutta pinta-alan erotuksen kasvaessa sovellettavaa vähennystä voitaisiin porrastaa siten, että vähennys olisi suurempi kuin virheellinen pinta-ala (hallinnollinen seuraamus) ja voisi olla enemmän kuin sata prosenttia kyseisestä tuesta maksettava määrä seuraamusjärjestelmän tehokkuuden ja pelotevaikutuksen vuoksi. Tukea voitaisiin alentaa silloin, jos tuenhakija ei ole hakemuksessaan ilmoittanut kaikkea hallinnassaan olevaa maatalousmaata.

Ehdotettu 2 momentti koskisi sellaisten tukiehtoihin liittyvien vähennysten ja seuraamusten soveltamista, joissa noudattamatta jättäminen liittyy muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin pinta-alaan liittyviin tuen saamisen ehtoihin. Tässä momentissa tarkoitettuja muita kuin pinta-alaan liittyviä tukiehtoja, joissa vähennyksiä ja seuraamuksia sovellettaisiin, olisivat esimerkiksi asiakirjavaatimuksiin liittyvät puutteet. Tuen alennus suurenisi laiminlyönnin vakavuuden, laajuuden, pysyvyyden ja toistuvuuden perusteella horisontaaliasetuksen 59 artiklan 5 kohdan edellyttämällä tavalla. Jos kyse olisi vakavasta tuen ehdon laiminlyönnistä, kyseisen tukitoimenpiteen tuki evättäisiin hakuvuodelta ja sitä seuraavalta vuodelta nykyistä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 640/2014 35 artiklan 5 kohtaa vastaavasti.

Ehdotetun 3 momentin mukaan kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien pinta-alaperusteisten tukien valvontaseuraamuksista säädettäisiin kansallisten tukien lain 18 ja 19 §:ssä. Kyseessä on selkeyttävä ja informatiivinen viittaus kansallisten tukien lakiin, johon sisältyy omat säännökset valvontaseuraamuksista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin peltolohkorekisterin ajantasaistukseen liittyvän ristiintarkastuksen menettelystä silloin, kun tuenhakijan tukihakemuksessa ilmoittaman ja lohkon uusimman digitoidun pinta-alan välisestä pinta-alaerosta johtuen tukea vähennetään ilman seuraamusta. Tuen vähennys voitaisiin tällöin tehdä ilman erillistä selvitystä, mikä vastaa nykyistä käytäntöä. Ristiintarkastukseen liittyvien lohkojen tulos olisi kuitenkin tuenhakijan nähtävillä verkkoasiointipalvelusta.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pinta-alaperusteisten tukien alentamisperusteista, vähennysten ja seuraamusten laskennasta, kasvilajiryhmistä, pinta-alojen osalta sovellettavasta seuraamusasteikosta sekä tukiehtovähennyksistä ja –seuraamuksista.

34 §. Vähennykset ja seuraamukset eläinperusteisissa tuissa. Pykälässä säädettäisiin vähennysten ja seuraamusten soveltamiseen liittyvistä pääsäännöistä Euroopan unionin kokonaan tai

osittain rahoittamissa eläinperusteisissa tuissa vastaavalla tavalla kuin toimeenpanolain 33 §:ssä pinta-alaperusteisten tukien osalta. Ehdotetun 1 momentin mukaan eläinmäärään perustuvissa vähennyksissä ja seuraamuksissa myönnettävää tukea alennettaisiin siten, alennus suurenisi eläinryhmittäin haetun ja todetun eläinmäärän suhteellisen erotuksen kasvaessa, kun hallinnollisessa tarkastuksessa tai valvonnassa paikan päällä todetaan, että tilalla on ilmoitettua vähemmän tukikelpoisia eläimiä tai eläinyksiköitä. Pienissä ilmoitettujen ja hyväksytyjen eläinmäärien tai eläinyksiköiden eroissa tukea voitaisiin vähentää kyseisten eläinten tai eläinyksiköiden verran, mutta erotuksen kasvaessa sovellettavaa vähennystä voitaisiin porrastaa siten, että vähennys olisi suurempi kuin virheellisesti ilmoitettu eläinmäärä (hallinnollinen seuraamus) ja voisi olla tietyissä tapauksissa enemmän kuin sata prosenttia kyseisestä tuesta maksettavasta määrästä seuraamusjärjestelmän tehokkuuden ja pelotevaikutuksen vuoksi.

Ehdotettu 2 momentti koskisi sellaisten tukiehtoihin liittyvien vähennysten ja seuraamusten soveltamista, joissa noudattamatta jättäminen liittyy muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin eläimiin tai eläinyksiköihin liittyviin tuen saamisen ehtoihin. Tämän momentin tarkoittamia muita kuin eläinmäärään liittyviä tukiehtoja, joissa vähennyksiä ja seuraamuksia sovellettaisiin, olisivat esimerkiksi eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa säädetyn eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpiteiden noudattamiseen liittyvät puutteet. Tuen alennus suurenisi laiminlyönnin vakavuuden, laajuuden, pysyvyyden ja toistuvuuden perusteella horisontaaliasetuksen 59 artiklan 5 kohdan edellyttämällä tavalla. Jos kyse on vakavasta tuen ehdon laiminlyönnistä, kyseisen tukitoimenpiteen tuki evättäisiin hakuvuodelta ja sitä seuraavalta vuodelta nykyistä komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 640/2014 35 artiklan 5 kohtaa vastavasti.

Ehdotetun 3 momentin mukaan kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien eläinperusteisten tukien valvontaseuraamuksista säädettäisiin kansallisten tukien lain 20 §:ssä. Kyseessä on selkeyttävä ja informatiivinen viittaus kansallisten tukien lakiin, johon sisältyy omat säännökset valvontaseuraamuksista.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä eläinperusteisten tukien alentamisperusteista, vähennysten ja seuraamusten laskennasta, eläinryhmistä, eläinmäärän osalta sovellettavasta seuraamusasteikosta, tukiehtovähennyksistä ja –seuraamuksista.

35 §. Seuraamukset ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen laiminlyönneistä. Toisin kuin eri tukijärjestelmien osalta, ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen laiminlyönneistä säädetään jatkossakin hyvin yksityiskohtaisesti Euroopan unionin lainsäädännössä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen laiminlyönneistä aiheutuvat seuraamukset määrättäisiin siten kuin horisontaaliasetuksen 85 artiklassa ja laadunarviointiasetuksen III luvussa säädetään. Horisontaaliasetuksen 85 artiklassa säädetään hallinnollisten seuraamusten soveltamisesta ja laskennasta. Laadunarviointiasetuksen III lukuun (Ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltaminen ja laskenta) sisältyy puolestaan ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen laiminlyöntiä koskevat seuraavat säännökset: noudattamatta jättämistä koskevat yleiset periaatteet (7 artikla), hallinnollisia seuraamuksia koskevat yleiset periaatteet (8 artikla), vähennysten prosenttiosuudet, kun kyseessä on tahaton noudattamatta jättäminen (9 artikla), vähennysten prosenttiosuudet, kun kyseessä on tahallinen noudattamatta jättäminen (10 artikla) ja vähennysten laskenta kun samana kalenterivuonna tapahtuu useita noudattamatta jättämisistä (11 artikla). Edellä mainitut säännökset ovat suoraan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta ja sisältävät tarkat reunaehdot kansallisten tarkempien säännösten antamiselle.

Ehdotetun 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin seuraamusten määrittämisestä ja seuraamusten laskemisesta Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

36 §. Tuen epääminen eläintenpitokieltoilanteissa. Pykälässä säädettäisiin asiallisesti voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti tuen epäämisestä eläintenpitokieltoilanteissa. Asiasta säädetään tällä hetkellä suorien tukien lain 8 §:ssä, ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain 17 §:ssä ja kansallisten tukien lain 16 §:n 4 momentissa hieman eri sanamuodoin, mutta asiallisesti saman sisältöisesti. Asiaa koskeva säännös ehdotetaan keskitettäväksi toimeenpanolakiin ja samalla pykälän sanamuotoa selkeytettäisiin. Ehdotetun 1 momentin mukaan siinä tapauksessa, että jos viljelijä tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittava perheenjäsen on määrätty rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n mukaiseen eläintenpitokieltoon, joka perustuu osittain tai kokonaan rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n mukaiseen rikokseen, tai eläinsuojelulain 54 §:n mukaiseen tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön mukaiseen rikkomukseen, eläinten pitoon perustuvaa tukea tai korvausta ei myönnetä eikä makseta sen eläinlajin osalta, johon kielto kohdistuu, niiltä tukivuosilta eikä niiltä sitoumus- tai sopimusvuosilta, joiden aikana eläintenpitokieltoon johtanut rikos tai rikkomus on tehty. Rikoslain 17 luvun 14 §:ssä säädetään eläinsuojelurikoksesta, 14 a §:ssä törkeästä eläinsuojelurikoksesta ja 15 §:ssä lievästä eläinsuojelurikoksesta. Rikoslain 17 luvun 23 §:n mukaan eläinsuojelurikokseen tai lievään eläinsuojelurikokseen tuomittu voidaan samalla määrätä eläintenpitokieltoon, törkeän eläinsuojelurikokseen tuomitun osalta lähtökohtana on myös eläintenpitokieltoon määrääminen, ellei ole erityisen painavia syitä poiketa kiellon määräämisestä. Eläintenpitokieltoon määrätty ei saa omistaa, pitää eikä hoitaa eläimiä eikä muuten vastata eläinten hyvinvoinnista. Kielto voi koskea määrättyjä eläinlajeja tai eläimiä yleensä. Tuomioistuimien voi kuitenkin erityisistä syistä määrätä, että tuomittu saa edelleen omistaa kokonaan tai osaksi eläimiä, jotka eivät ole rikoksen kohteena ja jotka ovat hänen omistuksessaan päätöstä tehtäessä, jos niiden määrittelemisen päätöksessä on mahdollista. Eläintenpitokielto voidaan määrätä vähintään yhden vuoden määräajaksi tai pysyväksi. Tuen tai korvauksen myöntämättä ja maksamatta jättäminen koskisi eläintenpitokieltoilanteissa varsinaiselle viljelijälle määrätyn eläintenpitokiellon lisäksi tilannetta, jossa viljelijän kanssa yritystoimintaa harjoittava perheenjäsen on tuomittu eläintenpitokieltoon, kuten nykyisinkin. Perheenjäsenellä tarkoitettaisiin viljelijän puolisoa eli aviopuolisoa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä, tuloverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuja henkilöitä sekä henkilöä, joka elää vakituisesti viljelijän taloudessa ja on tälle tai tämän puolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa taikka on edellä tarkoitetun henkilön puoliso. Säännöksen ulottaminen koskevaan myös viljelijän kanssa yritystoimintaa harjoittavaa perheenjäsentä on tarpeen esimerkiksi sen vuoksi, että eläintenpitokieltoa ja siitä aiheutuvaa tukimene-tystä voitaisi kiertää siirtämällä eläinten omistus tai hallinta toisen perheenjäsenen nimiin.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti siitä, että sellaiselle viljelijälle tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittavalle perheenjäsenelle, joka on määrätty eläintenpitokieltoon, eläinten pitoon perustuvaa tukea tai korvausta ei myönnetä eikä makseta kiellon kohteena olevasta eläinlajista eläintenpitokieltoaajalta, eikä tekovuoden ja lainvoimaisen tuomion antamisen väliseltä ajalta. Selkeyden vuoksi momentissa säädettäisiin myös siitä, että jos maksettu tuki tai korvaus tulisi periä takaisin momentissa tarkoitettulta ajanjaksolta. Pykälässä tarkoitettut seuraamukset koskisivat ainoastaan eläinten perusteella määräytyviä ja maksettavia tukia ja korvauksia eläintenpitokieltotapauksissa. Eli jos esimerkiksi viljelijä tai tämän perheenjäsen olisi määrätty koirien tai kissojen osalta eläintenpitokieltoon, mutta hoitanut vaikkapa nautakarjan moitteettomasti, tämä voisi edelleen saada nautojen perusteella määräytyviä tukia tai palkkioita.

37 §. Vähennysten ja seuraamusten laskentajärjestys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vähennysten ja seuraamusten laskentajärjestyksestä. Laskentajärjestys vastaisi nykyisin käytössä

olevaa Euroopan unionin lainsäädännön mukaista järjestystä. Ensimmäisenä laskettaisiin toimeenpanolain 33 ja 34 §:n 1 momenteissa tarkoitetuista pinta-ala- tai eläinmäärävirheistä aiheutuvat vähennykset ja seuraamukset. Toisena vähennettäisiin toimeenpanolain 33 ja 34 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tukiehtojen noudattamatta jättämisestä aiheutuvat vähennykset ja seuraamukset. Kolmantena vähennettäisiin mahdollisesta hakemuksen myöhästymisestä aiheutuvat vähennykset ja seuraamukset ja neljäntenä toimeenpanolain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettua maatalousmaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuva seuraamus. Viidentenä vähennettäisiin horisontaaliasetuksen 17 artiklassa tarkoitettua rahoituskurista aiheutuvat vähennykset ja viimeisenä laskettaisiin ehdollisuuden vaatimusten laiminlyönnistä aiheutuvat seuraamukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi siitä, että vähennysten ja seuraamusten suuruutta laskettaessa seuraamus lasketaan 1 momentissa tarkoitettua laskentajärjestyksessä tehdyn vähennyksen jälkeen jäljelle jääneestä summasta. Esimerkiksi, jos haettu tukimäärä olisi 1 000 euroa ja hakemuksen osalta olisi todettu sekä tukiehtojen noudattamatta jättäminen, että ehdollisuuden laiminlyönti, 1 000 eurosta vähennettäisiin ensin tukiehdon noudattamatta jättämisestä aiheutuva vähennys, esimerkiksi 100 euroa. Jäljelle jääneestä 900 eurosta laskettaisiin ja vähennettäisiin ehdollisuuden seuraamuksen osuus.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin ehdotetun 3 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä seuraamusten laskentajärjestyksestä.

38 §. *Vähennykset ja seuraamukset tietyissä tukimuodoissa.* Pykälässä säädettäisiin toimeenpanolain soveltamisalaan kuuluvien muiden kuin pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien vähennyksistä ja seuraamuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seuraamuksista ei-tuotannollisten investointien osalta. Jos hallinnollisessa tarkastuskäynnissä tai paikan päällä tehtävässä valvonnassa havaitaan, ettei ei-tuotannollista investointia ole toteutettu ei-tuotannollisen investoinnin sopimuksen mukaisesti tai tuenhakija on ilmoittanut korvaukseen oikeuttamattomia kustannuksia, korvausta ei myönnettäisi tai sitä vähennettäisiin koko sopimusajalta tai sen osalta. Ei-tuotannollisten investointien sopimuskauti on viisi vuotta. Seuraamuksia määrättäessä otettaisiin huomioon laiminlyönnin vakavuus, laajuus, pysyvyys ja toistuvuus kuten pinta-ala- ja eläinperusteisissa tukijärjestelmissäkin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vähennyksistä ja seuraamuksista, jotka koskisivat alkupe-
räiskasvien varmuuskokoelemlien ylläpitoa koskevaa ympäristösopimusta ja alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevaa ympäristösopimusta. Jos mainittujen sopimusten perusteella korvausta hakevan hakemuksessaan esittämä kustannus ei täytä korvauksen maksamiselle asetettuja edellytyksiä, kustannusta ei korvattaisi kokonaan tai osittain tai jo maksettu korvaus perittäisiin takaisin.

Ehdotetun 3 momentin mukaan silloin, jos tuensaja on jättänyt noudattamatta julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, seuraamukset määrättäisiin horisontaaliasetuksen 61 artiklan mukaisesti. Horisontaaliasetuksen 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan silloin, jos sääntöjen noudattamatta jättäminen liittyy julkisia hankintoja koskeviin unionin tai kansallisiin sääntöihin, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuen maksamatta jäävä tai peruutettava osa määritetään kyseisen noudattamatta jättämisen vakavuuden perusteella ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Edelleen 61 artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntöjen noudattamatta jättämisellä on vaikutusta tapahtuman laillisuuteen ja sääntöjen mukaisuuteen ainoastaan sitä tuen osaa vastaavasti, jota ei makseta tai joka peritään takaisin.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä korvausten alentamisperusteista sekä vähennysten ja seuraamusten laskennasta.

39 §. Poikkeukset seuraamusten määräämisestä. Pykälässä säädettäisiin poikkeuksista seuraamusten määräämisestä. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin seuraamusten soveltamisessa sovellettavien poikkeusten osalta horisontaaliasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a, b ja c kohdan ja 84 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin. Seuraamuksia ei määrättäisi myöskään muissa edellä mainittuihin horisontaaliasetuksessa tarkoitettuihin tilanteisiin verrattavissa olevissa tilanteissa. Horisontaaliasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a kohta ja 84 artiklan 2 kohdan c alakohta koskee ylivoimaista estettä ja poikkeuksellisia olosuhteita. Näissä tuenhakija säilyttää oikeutensa tukeen. Horisontaaliasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan b ja c kohdan mukaisissa tilanteissa seuraamusta ei sovelleta, mutta tukea kuitenkin vähennetään siltä osin kuin tuenhakija ei ole siihen oikeutettu.

Ehdotetun 2 momentin mukaan seuraamusta tukeen tai korvaukseen ei määrättäisi, jos hakija on korjannut tilanteen toimeenpanolain 20 tai 21 §:ssä tarkoitetun korjauskehotuksen johdosta kaikilta osin tai toimittanut riittävän selvityksen tukiehtojen noudattamisesta. Toimeenpanolain 20 § koskee hallinnollisessa tarkastuksessa havaittua virhettä hakemuksen tiedoissa ja 21 § puolestaan tilannetta, jossa tukihakemuksella ilmoitettu ei vastaa pinta-alamonitoroinnin tulosta.

40 §. Muu sovellettava lainsäädäntö. Pykälässä säädettäisiin siitä, että Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamiin tukiin sekä ehdollisuuteen liittyvistä virheistä aiheutuissa vähennyksissä ja seuraamuksissa sovellettaisiin edellä säädetyn lisäksi mitä Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY, Euratom) N:o 2988/95 sekä mitä yleisessä varainhoitoasetuksessa säädetään. Kyse olisi lähinnä informatiivisesta ja selventävästä säännöksestä. Edellä mainittujen Euroopan unionin asetusten nojalla esimerkiksi nykyiset menettelyt takautuvien takaisinperintöjen soveltamisen osalta jatkuisivat tulevallakin rahoituskaudella.

8 luku **Tuen takaisinperintä**

41 §. Tuen takaisinperintä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen takaisin-perinnästä vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan toimeenpanolain 32 §:ssä. Ehdotetun 1 momentin mukaan virheellisesti tai perusteetta maksettu tuki olisi perittävä takaisin, jos tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet, tuen ehtoja ei ole noudatettu taikka tuensaaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Lisäksi tuki olisi perittävä takaisin, jos tuensaaja estää tarkastuksen toteuttamisen tai asianomaista tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ensinnäkin yhteisvastuullisuudesta. Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle tuensaajalle, kaikki tuensaajat vastaisivat yhteisvastuullisesti takaisinperittävän tuen maksamisesta kuten nykyisinkin. Takaisinperinnästä luovuttaisiin, jos takaisinperittävä määrä on enintään 100 euroa ilman korkoja tuensaajaa ja myönnettyä yksittäistä tukea kohden, jollei pykälän 1 tai 3 momentista muuta johdu. Takaisinperinnästä luopumisen enimmäisraja 100 euroa on osoittautunut toimivaksi rajaksi sekä tuensaajan että tukijärjestelmien toimeenpanon ja hallinnon kannalta.

Selkeyden vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittaman tuen takaisinperintään, takaisinperittävän määrän laskemiseen, korkoon ja takaisinperinnän määräaikaan sovellettavasta Euroopan unionin lainsäädännöstä. Mainituista seikoista säädetään horisontaaliasetuksessa, varainhoitoasetuksessa, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY, Euratom) No 2988/95 ja yleisessä varainhoitoasetuksessa. Tältä osin toimeenpanolaki ei koskisi kansallisten tukien lain nojalla myönnettäviä tukia.

42 §. *Takaisinperittävälle määrälle suoritettava viivästyskorko.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 21 §:ää vastaavasti, että takaisinperittävälle määrälle olisi suoritettava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa. Korkolain mukainen viivästyskorko on korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko, jonka Suomen pankki vahvistaa puolivuositain, lisättyinä seitsemällä prosenttiyksiköllä. Takaisinperittävälle määrälle suoritettava korko laskettaisiin edelleen sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta ja päättyy saatavan suorittamisajankohtaan tai, jos saatava vähennetään myöhemmin maksettavasta erästä, vähennyksen tekemisajankohtaan. Voimassa olevan toimeenpanolain säännös perustuu tällä hetkellä voimassa olevaan Euroopan unionin asetuksen (EU) N:o 809/2014 (niin sanottu valvonta-asetus) 7 artiklan 2 kohdan säännökseen, jonka mukaan viivästyskoron määrää on laskettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti eikä viivästyskorko saa olla alempi kuin jäsenvaltiossa yleisesti perittävä viivästyskorko. Saman säännöksen mukaan korko lasketaan tuensajalle perintämääräyksessä ilmoitetun maksumääräajan, joka voi olla enintään 60 päivän kuluttua, ja palautus- tai vähennyspäivän väliselle ajalle. Suomessa otettiin käyttöön asetuksen sallima korottoman takaisinmaksun enimmäisaika. Vaikka jatkossa Euroopan unionin lainsäädännössä ei enää säädetä esimerkiksi takaisinperittävälle määrälle suoritettavasta korosta vastaavalla tavalla kuin nykyisin, nykyinen menettely koron laskennassa ja 60 päivän koroton takaisinmaksuaika on koettu toimivaksi järjestelmäksi sekä tuensajan että tukijärjestelmien toimeenpanon kannalta. Näin ollen on katsottu perustelluksi jatkaa tältä osin nykyistä käytäntöä.

43 §. *Takaisinperinnästä luopuminen.* Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnästä luopumisesta vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan toimeenpanolain 33 §:n 2 momentissa. Ehdotuksen mukaan virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen tai sille suoritettavan koron takaisinperinnästä voitaisiin kokonaan tai osittain luopua, jos takaisinperinnän suorittaminen täysimääräisesti olisi tuensajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena katsoen kohtuutonta. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi silloin, kun takaisinperinnän tarve johtuu viranomaisen virheestä. Takaisinperintä ja korkojen periminen olisi kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin osaksi tai kokonaan rahoittamia taikka kokonaan kansallisesti rahoitettuja tukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään. Kansallisesti ei voida poiketa Euroopan unionin asetusten säännöksistä eikä komission päätöksistä, jotka koskevat kansallisista varoista rahoitettavia tukia.

44 §. *Takaisinperinnän suorittaminen.* Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnän suorittamisesta vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan toimeenpanolain 35 §:ssä. Ehdotetun 1 momentin mukaan päätöksen tuen takaisinperinnästä tekisi tuen myöntänyt viranomainen kuten nykyisinkin. Takaisinperintää koskeva päätös olisi tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun viranomainen sai tiedon takaisinperinnän perusteesta, ja viimeistään kymmenen vuoden kuluessa tuen tai sen viimeisen erän maksamisesta. Nykyiseen tilanteeseen ei siten ehdoteta muutoksia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Ruokavirasto vastaisi takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta kuten nykyisinkin. Takaisinperittävä määrä korkoineen voitaisiin periä voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti takaisin siten, että se vähennetään samalle tuensajalle maksettavasta muusta toimeenpanolain soveltamisalaan kuuluvan lain nojalla myönnettävästä tuesta. Edellä sanottu tarkoittaa käytännössä sitä, että takaisinperittävä määrä voidaan kuitata jostain tuensajalle myöhemmin maksettavasta viljelijätuesta, kehittämisen korvauksesta tai kansallisesta maa- ja puutarhatalouden tuesta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan takaisinperintäpäätös voitaisiin panna täytäntöön ulosottoimin sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman kuten nykyisinkin. Voimassa olevaan lainsäädännöstä poiketen lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että takaisinperintäsaatava vanhentuisi viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona takaisinperintäpäätös

on saanut lainvoiman. Tältä osin ehdotus perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen 7.4.2022 antamaan tuomioon (Yhdistetyt asiat IFAP v. LM C-447/20 ja BD v. Autoridade Tributária e Aduaneira tributa C-448/20 ECLI:EU:C:2022:265), jonka mukaan Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan siinä säädetty täytäntöönpanoaika alkaa kulua sellaisen päätöksen tekemisestä, jossa velvoitetaan palauttamaan perusteettomasti saadut määrät, koska tämän määräajan on alettava kulua päivästä, jona kyseisestä päätöksestä tulee lopullinen. Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanoon sovellettavan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 20 § mukaan julkinen saatava kuitenkin vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on määrätty tai maksuunpantu. Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion vuoksi 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että takaisinperintäsaatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman. Muutoin päätöksen täytäntöönpanoon sovellettaisiin, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Viimeksi mainitulta osin ehdotus vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

9 luku **Maatilojen neuvontapalveluiden toimeenpano.** Lain 9 lukuun koottaisiin säännökset maatilojen neuvontapalveluiden toimeenpanosta. Korvauksesta maatilojen neuvontapalveluihin ja korvauksen saamisen edellytyksistä säädettaisiin eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain 10 §:ssä.

45 §. Maatilojen neuvontapalvelut. Ehdotetun 45 §:n mukaan suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa ja 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua maatilojen neuvontapalvelua antaisivat Ruokaviraston hyväksymät neuvojat. Ruokavirasto hyväksyy nykyisinkin neuvontaa antavat henkilöt. Suunnitelma-asetuksen 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on sisällytettävä strategiasuunnitelmiinsa viljelijöille ja muille tuensaajille suunnattuja maanhoitoa ja tilanhoitoa koskevia neuvontapalveluja. Maatilojen neuvontapalvelut kattavat taloudellisen, ympäristöön liittyvän ja sosiaalisen ulottuvuuden käytössä olevat viljelykäytännöt huomioon ottaen sekä tarjoavat tutkimuksen ja innovointihankkeiden avulla kehitettyä ajantasaista teknologista ja tieteellistä tietoa. Suunnitelma-asetuksen 15 artiklan 4 kohdassa säädetään kattavasti siitä, mitä eri osa-alueita maatilojen neuvontapalveluiden on vähintään katettava. Suunnitelma-asetuksen 78 artiklan 3 kohdassa säädetään puolestaan siitä, että neuvontapalvelujen tukea voidaan myöntää ainoastaan niille neuvontapalveluille, jotka ovat 15 artiklan 3 kohdan mukaisia.

46 §. Neuvojen hyväksymisen edellytykset ja hyväksyminen. Pykälässä säädettaisiin neuvojen hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisestä asiallisesti vastaavasti kuin mitä voimassa olevan toimeenpanolain 44 ja 45 §:ssä säädetään. Ehdotetun 1 momentin mukaan neuvojalla tulisi olla neuvontatehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Neuvojalla tulisi lisäksi olla neuvottavan asiakokonaisuuden alaan soveltuva vähintään toisen asteen koulutus ja soveltuva neuvontakokemus. Neuvojen pätevyysvaatimukset perustuvat suunnitelma-asetuksen 15 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että neuvojilla on soveltuva pätevyys ja asianmukainen koulutus. Soveltuvana toisen asteen ammatillisena koulutuksena voitaisiin pitää esimerkiksi koulutusta maatalous-, puutarha-, ympäristö-, liiketalous-, markkinointi-, eläintenhoito- tai eläinlääkintäalalta taikka rakennus- tai muulta vastaavalta tekniseltä alalta. Luonnollisesti mikä tahansa toisen asteen koulutus ei välttämättä anna pätevyyttä toimia kaikilla neuvontasektoreilla eli esimerkiksi sähkötekniikka ei olisi pätevä antamaan neuvontaa tuotantoeläinten hyvinvoinnista ja terveydestä. Neuvontakokemuksen voisi puolestaan todentaa esimerkiksi henkilön aiemman työkokemuksen perusteella. Edelleen ehdotetun 1 momentin mukaan neuvojan tai, jos neuvoja on toisen palveluksessa, tämän työnantajan tulee olla merkitty arvonlisäverolain (1501/1993) 172 §:ssä tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekis-

teriin. Mainittuun rekisteriin merkitään kaikki ne, jotka ovat toiminnastaan arvonlisäverovelvollisia ja rekisteriin merkitseminen voidaan todentaa esimerkiksi veroviranomaisen antamalla todistuksella tai yritysten osalta yritystietojärjestelmään sisältyvistä tiedoista. Yritystietojärjestelmän perustietoja pääsee jokainen tarkastelemaan joko yrityksen nimen tai Y-tunnuksen avulla. Ehdotus vastaa voimassa olevan toimeenpanolain 46 §:ää.

Ehdotetun 2 momentin mukaan neuvijat hyväksyttäisiin noudattaen, mitä suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa säädetään ja hyväksymisen edellytyksenä olisi, että neuvoja täyttää 1 momentissa tarkoitetut edellytykset. Neuvijat valittaisiin siten jatkossakin avoimella valintamenettelyllä, joka olisi kaikille avoin. Suunnitelma-asetuksen 15 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistuttava muun muassa siitä, että annettava neuvonta on puolueetonta ja että neuvojalla ei ole eturistiriitoja. Luonnollisesti valittavien neuvojien tulee olla asiantuntevia sen asiakokonaisuuden osalta, josta he neuvontaa antavat. Toimivaltaisena viranomaisena Ruokavirasto julkaisisi hakuohjeen ja -lomakkeet. Tarkoituksena on, että neuvojien hakumenettely olisi jatkuvaa eikä tiettyyn rajattuun aikaan sidottu. Neuvijat hyväksyttäisiin määräajaksi, joka päättyy strategiasuunnitelman voimassaolon päättyessä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan neuvojan tulisi ylläpitää ja kehittää maatilojen neuvonnan edellyttämää ammattitaitoa kuten nykyisinkin. Neuvojan tulisi seurata oman alansa kehitystä ja osallistua esimerkiksi Ruokaviraston järjestämiin koulutuksiin. Muutoksena nykyiseen tilanteeseen verrattuna ehdotetaan, että neuvojan tulisi ilmoittaa Ruokavirastolle sellaisista merkittävistä olosuhteiden muutoksista, jotka voivat vaikuttaa hyväksymisen edellytysten täyttymiseen. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi silloin, kun hyväksytty neuvoja siirtyy toisen työnantajan palvelukseen, sillä seurauksella, että neuvonnan ei voida katsoa enää olevan puolueetonta tai että toisen työnantajan palaluvukseen siirtymisestä aiheutuu eturistiriitoja.

47 §. Hyväksynnän peruuttaminen. Lain 47 §:ssä säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 47 §:ää vastaavasti siitä, että Ruokavirasto voisi peruuttaa neuvojan hyväksymisen, jollei neuvoja täytä hyväksymisen edellytyksiä tai jollei tämän muutoin voida katsoa olevan soveltuva tehtävänsä virheellisen menettelynsä tai laiminlyöntinsä vakavuuden tai toistuvuuden vuoksi. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi silloin, jos neuvoja olisi hyväksytty antamaan neuvontaa eläinten hyvinvointikorvauksesta ja neuvoja tuomittaisiin eläinsuojelurikoksesta ja vieläpä mahdollisesti määrättäisiin eläintenpitokieltoon. Ruokaviraston olisi kuitenkin ennen hyväksymisen peruuttamista annettava neuvojalle kirjallinen huomautus sekä kuultava tätä.

48 §. Neuvontatehtävän hoitaminen. Lain 48 §:ssä säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 48 §:ää vastaavasti siitä, että neuvontatehtävää hoitavat henkilöt toimisivat virkavastuulla. Neuvontatehtävän hoitamiseen sovellettaisiin lisäksi hallintolain, kielilain, saamen kielilain sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä ja tehtävää hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamiseen sovellettaisiin, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään.

10 luku **Erinäiset säännökset**

49 §. Maitorekisteri. Lain 49 §:ssä säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 41 a §:ää vastaavasti maitorekisteristä, jota koskeva säännös lisättiin nykyiseen toimeenpanolakiin vuoden 2016 alusta lukien lailla 1691/2015. Säännös maitorekisteristä on edelleen tarpeen sen vuoksi, että maidon kiintiöjärjestelmän ja sitä koskevien säännösten — maitokiintiörekisteriä koskeva säännös mukaan lukien — voimassaolo on päättynyt 31 päivänä maaliskuuta 2015 ja koska Suomen pohjoisille alueille myönnetään edelleen kansallisesti rahoitettua maidontuotantoon perustuvaa tukea ja koska maidontuottajille voidaan mahdollisesti myöntää myös Euroopan unionin kokonaan rahoittamaa väliaikaista poikkeuksellista tukea komission markkinajär-

jestelyasetuksen 219 artiklan nojalla mahdollisesti antaman delegoidun asetuksen nojalla. Ehdotetun 1 momentin mukaan Ruokavirasto pitäisi maitorekisteriä, johon sovellettaisiin ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia, maidontuotannon perusteella myönnettävää tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten. Ehdotuksen mukaan maitorekisteriin voitaisiin merkitä vastaavat tiedot kuin mitä kiintiörekisteriin oli aiemmin merkitty, eli ensinnäkin maitoa tuottavan tilan yksilöintitiedot sekä tiedot maitoa tuottavan tilan haltijasta ja omistajasta, yhteystiedoista, henkilötunnuksesta tai yrityksen tunnistetiedoista. Tuotetun maidon osalta maitorekisteriin voitaisiin merkitä tiedot tuotetun ja keräilyllä markkinointiin ostetun ja hyväksytyn maidon litramäärästä, maidon rasvapitoisuudesta, maidon tuotantoajankohdasta sekä meijerin yhteystiedot ja tieto maidon meijeriin toimittamisen ajankohdasta. Maitorekisteriin voitaisiin lisäksi merkitä tiedot kuluttajille suoraan myydyin maidon litramäärästä. Maitorekisteristä voitaisiin näin ollen tarkistaa maidon tuotantotuen myöntämisen ja maksamisen perusteena olevia tuottajakohtaisia tietoja. Maidon tuotantotukea maksetaan tällä hetkellä sekä meijerin ilmoittamien kuukausittaisen tuotantotietojen perusteella, että viljelijän ilmoittamien suoramyyntimaidon litramäärien perusteella.

Ehdotetun 2 momentin mukaan maitorekisteriin voitaisiin lisäksi merkitä muita tietoja, jos kansallinen tai Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää ja tiedot ovat välttämättömiä maitorekisterin hallinnoinnin kannalta. Edelleen ehdotuksen mukaan meijerin tulisi toimittaa kuukausittain maitorekisteriin tuottajakohtaiset tiedot maitoa tuottavan tilan meijeriin toimittamasta maidosta. Tältä osin ehdotus vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä ja kyseessä on vanha käytäntö, koska meijerit toimittivat jo ennen maitorekisteristä säätämistä vastaavat tiedot maitokiintiörekisteriin. Tietojen toimittamiselle on olemassa toimivat nykyiset käytännöt eikä uusia esimerkiksi tietojärjestelmäyhteyksiä tarvitse rakentaa tietojen toimittamiselle.

Ehdotetun 3 momentin mukaan rekisteröityminen maitorekisteriin olisi maksutonta kuten nykyisinkin.

50 §. Tietojen antaminen seurantaan varten. Pykälässä säädettäisiin tietojen antamisesta seurantaan varten ja ehdotetun 1 momentin mukaan Ruokavirastolla, Ahvenanmaan valtionvirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä kunnalla olisi oikeus saada tuensaajalta suunnitelma-asetuksen 7 artiklassa ja liitteessä I tarkoitetut tukien seurantaan ja vaikuttavuuden arviointia varten tarpeelliset selvitykset ja seurantatiedot. Vastaavantyyppinen säännös sisältyy voimassa olevan ohjelmaperusteisten viljelijätukien lakiin, mutta jatkossa suunnitelma-asetus ja strategiasuunnitelma koskee myös maataloustukirahastosta kokonaan rahoitettavia suorita viljelijätukia. Suunnitelma-asetuksen 7 artiklan mukaan asetuksen yleistavoitteiden ja erityistavoitteiden saavuttamista on arvioitava suunnitelma-asetuksen liitteessä I esitettyjen tuotokseen, tuotokseen, vaikutukseen ja asiayhteyteen liittyvien yhteisten indikaattorien perusteella.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä.

51 §. Päätöksen maksullisuus ja tiedoksianto. Ehdotetun 1 momentin mukaan tukea koskeva päätös olisi hakijalle tai tuen saajalle maksuton. Sen sijaan oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä perittäisiin maksu valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan kuten nykyisinkin. Valtion maksuperustelain 6 §:n mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Perittävää maksua voidaan valtion maksuperustelaissa säädetyin edellytyksin myös alentaa tai jättää se kokonaan perimättä. Ehdotus vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin päätöksen tiedoksiannosta siten, että toimeenpanolaissa tarkoitettu päätös voitaisiin antaa tiedoksi siten kuin hallintolain 59 §:ssä tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä säädetään. Viimeksi mainitun lain 19 §:n 1 momentin mukaan asiakirja voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan. Voimassa olevan toimeenpanolain 51 §:n (Päätöksen maksullisuus ja tiedoksianto) 2 momentin mukaan kunnan tekemä päätös voidaan antaa tiedoksi siten kuin hallintolain 59 §:ssä säädetään eli tavallisena tiedoksiantona ja mainittu säännös koskee myös tuen takaisinperintää koskevaa päätöstä. Takaisinperinnän osalta on syytä todeta, että toimeenpanolain 44 §:n 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös voimassa olevan toimeenpanolain säännöstä vastaavasti siitä, että takaisinperittävä määrä korkoineen voidaan periä siten, että se vähennetään samalle tuensaajalle maksettavasta muusta toimeenpanolaissa tarkoitettua tuesta tai korvauksesta. Eli jos takaisinperintä kohdistuisi esimerkiksi perustulotukeen, takaisinperittävä määrä voitaisiin vähentää myöhemmin tuenhakijalle maksettavasta ympäristökorvauksen määrästä. On myös syytä todeta, että vaikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Ahvenanmaan valtionvirasto vastaavat muun muassa paikan päällä tehtävästä valvonnasta, valvonassa havaituista virheistä johtuvan takaisinperintäpäätöksen tekee tuen myöntävä viranomainen eli valtaosassa tukijärjestelmiä kunta (vuonna 2021 tuenhakijoita oli noin 46 800, joista suurin osa haki enempää kuin yhtä viljelijätukea). Päätöksen tavallinen tiedoksianto on ollut käytössä 1.7.2014 lukien, kun voimassa olevaa toimeenpanolakia on muutettu lailla 501/2014 ja muutoksen tarkemmat perustelut ilmenevät hallituksen esityksestä HE 27/2014 vp, eikä tiedoksiannon osalta ole ilmennyt ongelmia esimerkiksi oikeusturvanäkökulmasta katsottuna. Toimeenpanolakiin ehdotetun 12 §:n mukaan tukea koskeva hakemus tehtäisiin sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Tälläkin hetkellä, vaikka sähköinen tukihaku on vapaaehtoista, yli 95 prosenttia viljelijätukia koskevista tukihakemuksista tehdään sähköisesti. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:ssä tarkoitettu suostumus päätöksen sähköiseen tiedoksiantoon on mahdollista kysyä esimerkiksi tuen tai korvauksen hakemisen yhteydessä. Kun jatkossa tukihakemukset tehdään käytännössä ainoastaan sähköisesti, Ruokavirasto voisi nykykäytännöstä poiketen tukihakemuksessa kysyä tai pyytää tuenhakijalta suostumusta päätösten antamiseen tiedoksi sähköisesti vastaavassa sähköisessä verkkopalvelussa kuin missä tukihakemukset tehdään. Kun tukihakemukset tehdään sähköisesti ja sähköinen asiointi muutenkin lisääntyy tulevilla rahoituskaudella muun muassa pinta-alamonitoroinnista johtuen, voisi olettaa, että hyvin suuri osa tuenhakijoista antaisi suostumuksensa myös päätöksen antamiseen sähköisesti, jos suostumusta kysyttäisiin vaikkapa tukihaun yhteydessä.

52 §. Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettava korvaus. Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan kunnat hoitavat kansallisten tukien lain ja suorien viljelijätukien lain nojalla myönnettävien tukien toimeenpanotehtävät vastaavilta osilta kuin Manner-Suomessa. Ahvenanmaan maakunnan kunnille on suoritettu korvauksia näiden tehtävien hoitamisesta tukitehtävälain koko voimassaolon ajan. Edellä sanotusta johtuen ehdotetaan pykälän 1 momentissa nykykäytäntöä vastaavasti, että Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettaisiin korvausta niiden viranomaisten hoitaessa tässä laissa säädettyä tehtävää. Korvaus määräytyisi tukihakemusten lukumäärän perusteella, mikä on myös voimassa olevan lainsäädännön mukainen korvauksen määräytymisperuste. Manner-Suomen kunnille ei suoriteta erillistä korvausta tehtävien hoitamisesta, vaan korvaukset maataloustukiin liittyvien tehtävien hoitamisesta sisältyvät yleisiin valtionosuuksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettavan korvauksen perusteista ja korvauksen suuruudesta. Korvausten suuruus määriteltäisiin kuntakohtaisesti kuten nykyisinkin. Viimevuosina

Ahvenenmaan maakunnan kunnille suoritettavien korvausten vuotuinen yhteismäärä on ollut 50 000 euroa. Ehdotus vastaa voimassa olevan toimeenpanolain 53 §:ää.

53 §. Viranomaisen oikeus tietojensaantiin. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin asiallisesti voimassa olevan toimeenpanolain 53 §:n 1 momentin säännöstä vastaavasti viranomaisten oikeudesta saada toiselta viranomaiselta salassapidettäviä tietoja. Momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston ja muun toimivaltaisen viranomaisen – kuten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen - tiedonsaantioikeudesta salassapitosäännösten estämättä siltä osin kuin niiden on välttämätöntä saada tietoja muulta valtion tai kunnan viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta. Tukijärjestelmän hallinnoimiseksi välttämättömiä tietoja olisivat tuenhakijaa ja tuensaajaa sekä tämän taloudellista asemaa, liike- ja ammattitoimintaa sekä muut tuen kannalta merkittävää asiaa tai olosuhdetta koskevat tiedot. Tietojensaantioikeus on rajattu tukea tai korvausta koskevan asian käsittelemiseksi välttämättömiin tietoihin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan toimeenpanolaissa säädettyä tehtävää suorittavalla viranomaisella, toimielimellä ja henkilöllä on oikeus saada maksutta tehtävänsä hoitamiseksi tuenhakijaa, tuensaajaa ja tuen kohteena olevaa tuotantoa koskevat välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta. Ehdotus vastaa voimassa olevan toimeenpanolain 54 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan toimeenpanolain 54§:ää vastaavasti siitä, että maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto saisivat luovuttaa Euroopan unionin asianomaisille toimielimille muutoin salassa pidettävän, toimeenpanolain toimeenpanossa saadun tiedon, joka on tarpeen valvottaessa, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu. Ehdotuksen mukaan ainoastaan maa- ja metsätalousministeriö (toimivaltaisena viranomaisena) ja Ruokavirasto (maksajavirastona) voisivat jatkossakin luovuttaa Euroopan unionin toimielimelle salassapidettäviä tietoja. Koska tältä osin halutaan säilyttää nykyinen käytäntö muun muassa komission tarkastusten koordinaatioraportista johtuen, momentissa tulee säätää poikkeus ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 8 §:stä. Ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan tietovarantoon sisältyviä tietoja saadaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ulkomaan viranomaiselle ja toimielimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tätä edellytetään.

Pykälässä ei säädettäisi tietojen luovutustavasta. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 22 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti taroituksenmukaista. Viranomaisen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa.

54 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta täysin voimassa olevan toimeenpanolain 54 §:n säännöstä vastaavasti. Kyseistä pykälää on viimeksi muutettu lailla 47/2021, mitä koskeva esitys sisältyi hallituksen esitykseen eduskunnalle eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta (HE 220/2020 vp). Koska pykälä ehdotetaan otettavaksi voimassa olevasta toimeenpanolaista täysin muuttamattomana ehdotettuun toimeenpanolakiin, muutoksenhakua koskevan pykälän sisällön tarkemmat perustelut ovat luettavissa edellä mainitusta hallituksen esityksestä HE 220/2020 vp. Linkki kyseisen esityksen eduskuntakäsittelyyn: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_220+2020.aspx

7.4 Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momentissa olevat lakiviittaukset muutettaisiin viittauksiksi vuoden 2023 alusta voimaan tuleviksi ehdotettuihin lakiin maaseudun kehittämisen tukemisesta rahituskaudella 2023-2027 ja lakiin eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista.

2 §. Määritelmät. Pykälän 3 kohdan nuoren viljelijän määritelmän viittaus suorien tukien lakiin muutettaisiin viittaukseksi suorien viljelijätukien lain nuoren viljelijän määritelmään.

Pykälän 4 kohdan peruslohkon määritelmä kumottaisiin ja tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi jatkossa asiasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, joka koskisi kaikkia pinta-alaperusteisia tukimuotoja.

Pykälän 5 kohdan kasvulohkon määritelmä kumottaisiin ja tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi jatkossa asiasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, joka koskisi kaikkia pinta-alaperusteisia tukimuotoja.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi siitä lailla 1357/2014 kumotun 13 kohdan sijaan uusi 13 kohta, jossa säädettäisiin maatalousmaan määritelmästä. Tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että maatalousmaalla tarkoitettaisiin suorien viljelijätukien lain 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettua maatalousmaata.

Pykälän 14 kohdan maatalouden määritelmä muutettaisiin tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi maataloustoiminnan määritelmäksi, joka vastaisi niin pitkälle kuin mahdollista suorien viljelijätukien lain 5 §:ssä tarkoitettua maataloustoimintaa.

3 §. Hakijat. Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nuorille viljelijöille voitaisiin edelleenkin maksaa tukea viideltä tukivuodelta, mutta momenttiin lailla 203/2018 otettu tukimuodon muutoksen siirtymäkauteen liittyvä säännös tilanpidon aloittamisvuodesta poistettaisiin tarpeettomana.

5 §. Muiden säännösten soveltaminen. Pykälässä oleva viittaus voimassa olevaan toimeenpanolakiin muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun toimeenpanolakiin.

9 §. Kasvintuotannon tuet. Pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaisiin tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi ja ehdotetun 2 §:n 13 kohdan maatalousmaan määritelmän johdosta siten, että tuen saamisen ehtona olisi jatkossa maatalousmaa tukikelpoisen hehtaarin sijaan.

Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että jatkossa myös voimassa olevan lain 9 §:n 5 momentissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävistä seikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Samasta syystä johtuen voimassa olevan lain 9 §:n 5 momentti kumottaisiin.

10 §. Kotieläintalouden tuet. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi ja ehdotetun 2 §:n 13 kohdan maatalousmaan määritelmän johdosta siten, että tuen saamisen ehtona olisi jatkossa maatalousmaa tukikelpoisen hehtaarin sijaan.

10 e §. Tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen myöntäminen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin tukijärjestelmien yhdenmukaistamiseksi ja ehdotetun 2 §:n 13 kohdan maatalousmaan määritelmän johdosta siten, että tuen saamisen ehtona olisi jatkossa maatalousmaa tukikelpoisten peltihehtaarien sijaan. Momenttia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi tuenhakijoi-

den yhdenmukaisen kohtelun vuoksi siten, että myös tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tukea voitaisiin jatkossa myöntää viitemäärän perusteella yhdeltä tukivuodelta siinä tapauksessa, että eläinyksikkötiheys on tuen määräytymisajankohtana tulipalon, eläintaudin tai muun vastaavan hakijasta riippumattoman syyn takia tilapäisesti pienempi kuin eläinyksikkötiheyden vähimmäismäärä. Vastaava säännös ylivoimaisen esteen huomioimisesta sisältyy esimerkiksi kansallisten tukien lain 10 §:ään kotieläintalouden tukien osalta. Eläinyksikkötiheyden osalta vaadittavaa eläinyksikkötiheyttä tarkasteltaisiin jatkossa vain sika- ja siipikarjatalouden eläinyksikköjen määrän perusteella. Tuki olisi jatkossakin tuotannosta irrotettu ja tilakohtaiseen viitemäärään perustuva, mutta on tarkoituksenmukaista rajata sika- ja siipikarjatalouden tuki vain niille tiloille, joilla edelleen harjoitetaan sika- ja siipikarjataloutta riittävässä laajuudessa.

16 §. Yleiset alentamisperusteet. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa valvonnan estämiseen liittyvistä seuraamuksista säädettäisiin toimeenpanolain 32 §:n 2 momentissa.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa eläintenpitokieltotapauksiin liittyvistä seuraamuksista säädettäisiin keskitetysti toimeenpanolain 36 §:ssä.

17 §. Myöhästymisseuraamukset. Tukijärjestelmien ja tukihakemuksen myöhästymisseuraamusten yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että myös kansallisten tukien lain 17 §:n 1–4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa silloin, kun tukihakemus tai ilmoitus tehdään myöhästyneenä, tukea ei jatkossa myönnettäisi, jos hakemus tai ilmoitus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää. Ehdotus vastaa tältä osin toimeenpanolain 31 §:n 1 momenttiin ehdotettua säännöstä. Lisäksi momenttien sanamuotoa tarkistettaisiin ja yhdenmukaistettaisiin kielellisesti.

25 §. Hakemuksen muuttaminen ja peruuttaminen. Tukijärjestelmien ja tukea koskevan hakemuksen muuttamista ja peruuttamista koskevien säännösten yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan ensinnäkin, että kansallisten tukien lain 25 §:ssä otettaisiin huomioon myös hakemuksen muuttamismahdollisuus. Ehdotetun 1 momentin mukaan kansallisten tukien lain 9 §:ssä tarkoitettujen kasvintuotannon tukien ja lain 10 §:ssä tarkoitettujen kotieläintalouden tukien tukea koskevan hakemuksen muuttamiseen ja peruuttamiseen sovellettaisiin, mitä toimeenpanolain 14 §:ssä säädetään. Ehdotetun toimeenpanolain säännösten mukaan tukea koskevalla hakemuksella tarkoitetaan myös tukea koskevaa ilmoitusta.

Ehdotetun 2 momentin muiden kuin edellä mainittujen kansallisten tukien tukea koskevaa hakemusta tai ilmoitusta voitaisiin oma-aloitteisesti muuttaa tai se voidaan peruuttaa kokonaan tai osittain siten kuin toimeenpanolain 13 §:n 1–3 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädetään. Näihin tukimuotoihin – kuten kasvihuonetuotannon tuki ja varastointituet – sovellettaisiin siten esimerkiksi vastaavia tiedonantovelvollisuuksia hakemuksen tietoihin tai olosuhteiden muutoksiin kuin muihinkin toimeenpanolain soveltamisalassa oleviin tukiin. Hakemuksen muuttaminen ja peruuttaminen tehtäisiin myös vastaavasi kuin muissa tukijärjestelmissä eli sähköisesti verkkopalvelussa, ellei kyse ole toimeenpanolain 12 §:n 3 kohdassa tarkoitusta tilanteesta. Voimassa olevan kansallisen tukien lain 25 §:n säännöstä vastaavasti ehdotetaan, että jos valvonnasta on jo ilmoitettu hakijalle ja suoritusta valvonnasta aiheutuu valvontaseuraamuksia, tukea koskevaa hakemusta tai ilmoitusta ei voitaisi muuttaa tai peruuttaa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Ruokavirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista hakemuksen tai ilmoituksen muuttamisen tai peruuttamisen määräajoista.

26 §. Asiakirjojen säilyttäminen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa asiakirjojen säilyttämisestä säädettäisiin keskitetysti toimeenpanolain 16 §:ssä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Hallituksen esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin eli suorien viljelijätukien lakiin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavaan lakiin ja toimeenpanolakiin sisältyy kaikkiin lukuisia asetuksenantovaltuuksia sekä joitain Ruokaviraston määräyksenantovaltuuksia. Esityksen luettavuuden sekä ehdotettujen lakien ja valtioneuvoston asetuksenantovaltuuksien rajausten ymmärrettävyyden vuoksi perustelut on sisällytetty kunkin edellä mainitun lain säännöskohtaisiin perusteluihin mukaan lukien Ruokaviraston oikeus antaa tarkempia määräyksiä.

Suorien viljelijätukien lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuussäännös antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella lain 3, 5–8, 10–13 ja 15–18 §:ään.

Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavaan lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuussäännös antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella lain 3–13 ja 15 §:ään.

Toimeenpanolakiin ehdotetaan otettavaksi valtuussäännös antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella lain 14, 15, 20–24, 26, 30, 33–35, 37–39 ja 52 §:ään. Toimeenpanolakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa toimeenpanolaisissa valtuussäännös siitä, että Ruokavirasto voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä erityisesti tukien hakemiseen liittyen kuten nykyisinkin. Toimeenpanolakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset Ruokaviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä lain 12, 14–17, 21 ja 50 §:ään.

Tämänhetkisen käsityksen mukaan edellä mainittujen lakien nojalla annettaisiin seuraavat valtioneuvoston asetukset: valtioneuvoston asetus eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä, valtioneuvoston asetus vuodelta 2023 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista, valtioneuvoston asetus vuodelta 2023 maksettavasta tuotantosidonnaisesta tulotuesta, valtioneuvoston asetus ehdollisuuden hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista, valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksesta, valtioneuvoston asetus luonnonhaittakorvauksesta, valtioneuvoston asetus luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta, valtioneuvoston asetus eläinten hyvinvointikorvauksesta, valtioneuvoston asetus ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta, valtioneuvoston asetus maatilojen neuvontapalveluista, valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksen, luonnonhaittakorvauksen, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ja ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen hakemisesta vuonna 2023, valtioneuvoston asetus ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta, valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien eläintukien toimeenpanosta, valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanosta ja valtioneuvoston asetus kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta.

9 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Suorien viljelijätukien lakiin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavaan lakiin ja toimeenpanolakiin sisältyy kaikkiin useita siirtymäsäännöksiä. Edellä mainittujen lakien nojalla kumottavaksi ehdotettujen suorien tukien lain, ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain ja voimassa olevan toimeenpanolain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäisivät ehdotuksen mukaan kuitenkin edelleen voimaan. Tämä on välttämätöntä muun muassa sen vuoksi, että kumottavaksi ehdotettujen lakien nojalla myönnettyjä tukia maksetaan vielä vuoden 2023 puolella ja esimerkiksi osa lo-

pullisista tukitasoista voidaan vahvistaa valtioneuvoston asetuksen muutoksella vasta hakuvuotta seuraavana vuonna. Lisäksi kaikkiin edellä mainittuihin lakeihin sisältyy siirtymäsäännös siitä, että hakemuksiin, jotka ovat tulleet vireille ennen suorien viljelijätukien lain, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain ja toimeenpanolain voimaantuloa, sovellettaisiin ennen mainittujen lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Myös nämä siirtymäsäännökset ovat välttämättömiä sen varmistamiseksi, että tukien ja korvausten toimeenpano voidaan saattaa loppuun tukien ja korvausten hakemisen ajankohtana voimassa olleen lain säädännön mukaisesti.

Suorien viljelijätukien lain 20 §:n siirtymäsäännökseen sisältyy edellä mainittujen lisäksi kaksi muuta siirtymäsäännöstä. Suorien viljelijätukien lain 20 §:n 3 momentissa säädettäisiin perustuen tukioikeuksien lakkauttamisesta. Suunnitelma-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaan, jos jäsenvaltiot, jotka ovat soveltaneet tukiasetuksen III osaston I luvun 1 jakson mukaista perustukijärjestelmää, päättävät, että ne eivät enää myönnä perustulotukea tukioikeuksien perusteella, mainitun asetuksen mukaisesti myönnetty tukioikeudet lakkaavat kyseisen päätöksen soveltamista edeltävän vuoden 31 päivänä joulukuuta. Edellä mainitulla perusteella 3 momentissa säädettäisiin, että tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain (557/2005) ja Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain nojalla myönnetty tukioikeudet lakkaavat 31 päivänä joulukuuta 2022. Tukioikeusjärjestelmä, joka sisältää kansallisen varannon ylläpidon, on hallinnollisesti raskas sekä tuottajille että hallinnolle, joten luopuminen yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi tukijärjestelmää. Esimerkiksi tukioikeuksia koskeva neuvonta ja viljelijöiden muistuttaminen ovat aiheuttaneet kuntien yhteistoiminta-alueille merkittävän työmäärän. Luopuminen tukioikeuksista varmistaisi sen, että tuottajat saisivat muiden ehtojen täytyessä perustulotuen kaikelle tukikelpoiselle maatalousmaalleen. Tällä hetkellä tukioikeuksien puuttuminen tai esimerkiksi niitä koskevan siirtoilmoituksen unohtuminen leikkaavat suoria tukia. Tukioikeuksien säilyttäminen edellyttäisi noin 3,5 miljoonan euron investointia uuteen tukioikeusrekisteriin ja se sitoisi suuren määrän Ruokaviraston henkilöresursseja, jotka siten olisivat pois muusta poliittikauudistuksen valmistelutyöstä. Ruokavirasto ei ole varautunut resurssisuunnittelussaan tukioikeusrekisterin uudistamiseen.

Suorien viljelijätukien lain 20 §:n 4 momentissa säädettäisiin puolestaan nuorten viljelijöiden tulotuesta suunnitelma-asetuksen 30 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltio voi päättää myöntää suunnitelma-asetuksen 30 artiklan nojalla tukea viljelijöille, jotka ovat saaneet tukiasetuksen 50 artiklan mukaista tukea, kyseisen artiklan 5 kohdassa tarkoitetun ajanjakson jäljellä olevalle osalle. Edellä mainitulla perusteella suorien viljelijätukien lain 20 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että viljelijä, joka on saanut nuoren viljelijän tukea ennen tämän lain voimaantuloa, voi saada tämän lain mukaista tukea yhteensä viideltä vuodelta, johon lasketaan mukaan ne vuodet, joilta tukea on jo myönnetty Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain nojalla.

Suorien viljelijätukien lain 20 §:n 5 momentissa säädettäisiin siirtymäsäännöksestä liittyen lain 15 §:n 3 kohdassa tarkoitetun teurashiehopalkkion ja lain 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkion myöntämisen edellytyksenä olevaan teurastamon ilmoittautumiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan teurastamon tulisi ensinnäkin ilmoittautua 15 §:n 3 momentissa tai 16 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi teurastamoksi viimeistään 30.6.2023. Ehdotettu aikaraja antaisi riittävästi aikaa paitsi teurastamoille ilmoittautumiseen niin myös Ruokavirastolle ilmoittautumisen toimeenpanoon. Jotta vältettäisiin tilanne, jossa on epäselvää, missä teurastamossa eläimiä voitaisiin teurastaa, jotta teurastetusta eläimestä voisi saada palkkion, ehdotetaan nykyisin järjestelmään ilmoittautuneiden teurastamoiden osalta lisättäväksi siirtymäsäännös. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan sellainen teurastamo, joka on ilmoittautunut ennen

suorien viljelijätukien lain voimaantuloa lain voimaan tullessa voimassa olleeseen järjestelmään, täyttäisi 15 §:n 3 momentissa ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoittautumisvaatimuksen 30.6.2023 asti

Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain 17 §:n siirtymäsäännökseen sisältyy edellä mainittuihin kaikkiin kolmeen lakiin sisältyvien siirtymäsäännösten lisäksi viisi muuta ehdotusta siirtymäsäännöksiin. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ensinnäkin sitoumusten ja sopimusten muuntamisesta. Maaseutuasetuksen 48 artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukaan sitoumusten ja sopimusten, joiden voimassaolo jatkuu nykyisen ohjelmakauden jälkeen, on sisällettävä tarkistuslauseke, jotta mahdollistetaan sitoumusten mukauttaminen seuraavan ohjelmakauden oikeudelliseen kehykseen. Jos tuensaaja ei hyväksy tällaista mukautusta, sitoumus raukeaa eikä jäsenvaltio saa edellyttää takaisinmaksua sitoumuksen tosiasiallisen keston osalta. Edellä mainitun artiklan perustella ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olevat, eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain mukaiset sitoumukset ja sopimukset muunnettaisiin näiden jäljellä olevan sitoumus- tai sopimuskauden loppuun asti eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain mukaisiksi ympäristösitoumuksiksi, ympäristösopimuksiksi tai luonnonmukaista tuotantoa koskeviksi sitoumuksiksi, jos korvauksen saaja hyväksyy muuntamisen. Jos korvauksen saaja ei hyväksy muuntamista, sitoumukset ja sopimukset raukeaisivat ilman korvauksen saajan velvollisuutta maksaa korvaus takaisin.

Ehdotetun siirtymäsäännöspykälän 4 momentin mukaan ne korvauksen saajat, joilla on ollut ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain mukainen maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskeva ympäristösopimus tai kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimus, voisivat tehdä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun ympäristösopimuksen. Edellä mainitut korvauksen saajat voisivat tehdä sopimuksen, vaikka ne eivät olisi edellä mainitussa momentissa tarkoitettuja viljelijöitä, yhdistyksiä tai yhteisöjä.

Edelleen ehdotetun siirtymäsäännöksen 17 §:n 5 momentin mukaan sitä, mitä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain 5 §:n 5 momentissa säädetään hallinnollisesta tarkastuskäynnistä, sovellettaisiin 31 päivä joulukuuta 2019 jälkeen tehtyihin vastaaviin tarkastuskäynteihin, jotka ovat koskeneet eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain mukaisia maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevia ympäristösopimuksia ja kosteikkojen hoitoa koskevia ympäristösopimuksia ja joissa sopimuksen kohteena oleva ala on mitattu, todettu korvaukelpoiseksi ja hyväksytty sopimukseen. Vastaavia tarkastuskäyntejä voisivat olla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tekemät valvontaan liittyvät tarkastuskäynnit tai muut vastaavat maastokäynnit, joissa on tehty edellä mainitut sopimus-alaa koskevat toimenpiteet.

Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain 17 §:n 6 momentin mukaan, jos kosteikkoinvestointiin on myönnetty ennen ehdotetun lain voimaantuloa ei-tuotannollisten investointien korvausta, kohteen hoidosta tehtävään sopimukseen sovellettaisiin ehdotetun lain säännöksiä. Ehdotetun 7 momentin mukaan mitä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain 15 §:n 3 momentissa säädetään valvonnasta, sovellettaisiin 31 päivä joulukuuta 2020 jälkeen valvonnassa tehtyihin havaintoihin. Jos edellä mainitun ajankohdan jälkeen valvonnassa on todettu, että korvauksen saaja on jättänyt olennaisesti noudattamatta sopimukseen perustuvia korvauksen ehtoja kahden edeltävän sopimusvuoden aikana, uutta vastaavaa maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevaa ympäristösopimusta ja kosteikkojen hoitoa koskevaa ympäristösopimusta ei voitaisi tehdä.

Toimeenpanolakiin ehdotetaan sisällytettäväksi edellä mainittujen, kaikkiin kolmeen lakiin sisältyvien siirtymäsäännösten lisäksi kaksi muuta siirtymäsäännöstä lain 56 §:ään. Ehdotetun

56 §:n 3 momentin mukaan toimeenpanolain voimaan tullessa vireillä olevat valvontatehtävät hoidetaan loppuun toimeenpanolain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Siirtymäsäännös on tarpeen sen vuoksi, että valvonta saadaan suoritettua nykyisin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti valvonnasta aiheutuvat seuraamukset mukaan lukien.

Edelleen toimeenpanolakiin ehdotetun 56 §:n 4 momentin siirtymäsäännöksen mukaan voimassa olevan toimeenpanolain nojalla tehty päätös neuvojaksi hyväksymisestä jää edelleen voimaan. Näin ollen nykyisin tiettyyn neuvontaosioon hyväksytyt neuvot voivat jatkaa nevojina heti uuden lain tultua voimaan eikä Ruokaviraston tarvitsisi käynnistää uutta neuvojien, joita on useita satoja, valintaprosessia lakimuutoksista johtuen.

10 Toimeenpano ja seuranta

Lakien toimeenpano on suurimmaksi osaksi Ruokaviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, Ahvenanmaan valtionviraston, aluehallintovirastojen ja kuntien vastuulla. Jotta lakien toimeenpano olisi mahdollisimman sujuvaa heti lakien tullessa voimaan, tarkoitus on tehdä tiivistä yhteistyötä Ruokaviraston kanssa, jotta koulutukset ja ohjeistus voisivat parhaalla mahdollisella tavalla tukea lakien toimeenpanoa. Lisäksi tiivis yhteistyö Ruokaviraston kanssa tietojärjestelmien kehittämisessä on edellytys sille, että toimeenpano voi sujuvasti käynnistyä. Tukien hakemisessa käytettävään Vipu-verkkoasiointipalveluun ja tukien hallinnoinnissa käytettävään tukisovellukseen tehtävien muutosten valmistuminen on keskeinen edellytys sille, että uuden rahoituskauden tukijärjestelmien toimeenpano ja esimerkiksi tukien hakeminen voi käynnistyä viivyttyä.

Lakien toimivuutta on tarkoitus seurata niiden voimaantulon jälkeen eri keinoin. Erilaiset arvioinnit, jotka liittyvät yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman toimeenpanon arviointiin palvelevat myös säädettävien lakien toimivuuden arviointia. Strategiasuunnitelmaa toimeenpantaessa laaditaan koko rahoituskauden pituinen arviointisuunnitelma, joka koskee jokaista erityistavoitetta. Arvioinnissa tarkastellaan, miten näihin määritellyt vaikuttavuustavoitteet toteutuvat. Arviointisuunnitelmassa kuvataan eri teemoihin suunnitellut arvioinnit. Suunnitelma-asetuksen nojalla vuotuisissa tuloksellisuuskertomuksissa jäsenvaltio kertoo suunnitelman täytäntöönpanosta edellisenä varainhoitovuotena ja komissio hyväksyy tuloksellisuuskertomukset. Joka toinen vuosi tarkastellaan tuloksellisuutta tulosindikaattoreiden toteutuman perusteella eli vuosina 2024 ja 2026. Edelleen rahoituskauden päätyttyä tehdään strategiasuunnitelman jälkiarviointi.

Komissio seuraa tuloksellisuuskertomuksen oikeellisuutta vuosittaisten laadunarviointiraporttien (pinta-alamonitorointi, paikkatiedon sisältävä tukihakemus ja peltolohkorekisteri) avulla. Raporttien tulosten perusteella voidaan joutua tekemään sekä välittömiä korjaustoimia että komission kehottamia korjaustoimia, jos todettu virhetaso ylittää komission asettamat rajat. Edellä mainittuihin liittyvät korjaussuunnitelmat, joiden tekemiseen komissio kiinteästi osallistuu virheiden toistuessa ja joiden toteutumista komissio seuraa tihein määrävälein.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Samaan aikaan nyt käsiteltävän hallituksen esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista ja maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Edellä mainittuun hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus laiksi yhteisen

maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista, joka liittyy tähän hallituksen esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin tiettyjen viranomaistehtävien, kuten maksajavirastotehtävien, osalta. Tarkoitus on, että nämä hallituksen esitykset käsiteltäisiin eduskunnassa syysistuntokaudella 2022 ja että ne tulisivat voimaan samanaikaisesti 1.1.2023.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Hallituksen esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsitellä sen yhteydessä. Strategiasuunnitelman rahoitus jakautuu tähän hallituksen esitykseen sisältyvien tukijärjestelmien osalta valtion talousarviossa neljälle eri momentille. Esityksessä valtion vuoden 2023 talousarvioksi momentille 30.10.43 (*Eläinten hyvinvointikorvaukset*) ehdotetaan budjetoitavaksi 74 miljoonaa euroa, momentille 30.20.41 (*EU-tulotuki ja EU-markkinatuki*) 519,400 miljoonaa euroa, momentille 30.20.43 (*Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit*) 286,560 miljoonaa euroa ja momentille 30.20.44 (*Luonnonhaittakorvaukset*) on 495,884 miljoonaa euroa.

12 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

12.1 Johdanto

Hallituksen esityksessä ehdotetaan annettavaksi säännöksiä, joilla on liityntä perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin erityisesti 6 §:n yhdenvertaisuuden vaatimukseen, 10 §:n yksityiselämän suojaan ja 21 §:ssä tarkoitettujen hyvän hallinnon periaatteisiin sekä perustuslain 80 §:ssä tarkoitettuun asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan siirtämiseen.

12.2 Yhdenvertaisuusvaatimus ja hyvän hallinnon periaatteet

Toimeenpanolakiin ehdotetun 12 §:n mukaan toimeenpanolain soveltamisalaan kuuluvien lakien nojalla myönnettävää tukea koskeva hakemus tehtäisiin sähköisesti verkkopalvelussa, mikä olisi muutos nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Toimeenpanolakiin ehdotettu säännös sähköisestä tukea koskevan hakemuksen tekemisestä merkitsisi käytännössä paperisesta hakemuksesta luopumista. Poikkeuksena olisivat tilanteet, joissa Ruokavirasto voisi antaa määräyksen siitä, että tukea haetaan muutoin kuin sähköisessä järjestelmässä, jos tukijärjestelmän toimeenpanon kiireellisyys, yksittäisen tukijärjestelmän hakemusten vähäinen määrä tai muu niihin verrattava erityinen syy sitä välttämättä edellyttää.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että sähköiseen asiointiin siirtymistä koskevaa sääntelyä on arvioitava perustuslain 21 §:ssä tarkoitettujen hyvän hallinnon periaatteiden sekä perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta (PeVL 32/2018 vp). Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Perustuslain 21 §:ssä tarkoitettuun oikeusturvaan kuuluu myös jokaisen oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 32/2018 vp) viitannut hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi huoneistotietojärjestelmästä (HE 127/2018 vp) ja erityisesti mainitun esityksen säättämisjärjestysperusteluihin, joissa on todettu, että sähköisen asiointin yksinomaisuudella on yhteys myös perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksen, sillä sähköiset asiointivälineet eivät välttämättä ole tosiasiallisesti jokaisen saatavilla.

Edellä selostettuun yhdenmukaiseen hallinto- ja valvontajärjestelmään kuuluvien tukien eli tähän hallituksen esitykseen sisältyvien tukijärjestelmien osalta Euroopan unionin lainsäädännössä

säädetyistä vaatimuksista aiheutuu velvoite tuen hakemiseen sähköisesti. Tältä osin lähtökoh-
tana on muun muassa hakemusjärjestelmäasetuksen 3 artikla. Jäsenvaltion on perustettava kak-
sisuuntainen sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä tuenhakijan ja hallinnon välille. Pinta-alaperus-
teisissa tuissa ja niihin liittyvässä ehdollisuudessa esitetytynä hakemustietona on tarjottava
lohkojen identifiointi, pinta-ala ja sijainti sekä ehdollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot
edelliseltä vuodelta.

Ehdotetun toimeenpanolain 12 §:n mukaan viljelijätukia haettaisiin edellä sanotun mukaisesti
sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa. Myös voimassa olevan toimeenpanolain so-
veltamisalaan kuuluvien lakien nojalla myönnettäviä tukien ja korvausten osalta pääsääntönä
on ollut sähköinen hakemus, mutta hakemuksen jättäminen myös lomakkeella on ollut mahdol-
lista. Sähköisten hakemusten osuus on kasvanut koko ohjelmakauden kuluessa 2014–2020.
Vuonna 2020 tähän hallituksen esitykseen sisältyvistä tuista sähköisesti Vipu-järjestelmän
kautta tehtyjen tukihakemusten osuus kaikista tukihakemuksista oli päätukihakussa (sisältää
muun muassa seuraavat tukimuodot: perustuki, peltokasvipalkkio, viherryttämistuki, nuoren
viljelijän tuki, luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon kor-
vauksen maksu sekä tietyt kansalliset maa- ja puutarhatalouden tuet) 94,29 prosenttia, eläinten
hyvinvointikorvauksessa 97,55 prosenttia ja kansallisen kotieläintuen ennakossa 96,63 prosent-
tia. Lisäksi on huomattava, että kaikkien myös luonnollisena henkilönä maataloutta harjoitta-
vien tuenhakijoiden on tehtävä maa- ja puutarhatalouden harjoittamisesta saadusta tulostaan
maatalouden veroilmoituksen (verohallinnon lomake 2).

Ottaen huomioon, että jo nykyisin käytännössä kaikki hakemukset yhteisömuodosta riippumatta
on jätetty sähköisesti, voidaan katsoa, että tuenhakijoilla on riittävät tekniset valmiudet ja ky-
vykkyys sähköisen asioinnin käyttämiseen. Tuenhakija voi käyttää myös esimerkiksi neuvojaa
apuna tukien hakemisessa. Sähköiseen hakemiseen siirtymisen ei voida katsoa heikentävän
tuenhakijan mahdollisuutta saada tukihakemuksensa viranomaisen käsiteltäväksi. Siten perus-
tuslain 21 §:ssä tarkoitettuun oikeusturvaan kuuluvan jokaisen oikeuden saada asiansa käsitel-
lyksi asianmukaisesti ei voida katsoa vaarantuvan. Tuenhakijoilla voidaan myös katsoa nykyi-
sessä viitekehyksessä olevan yhdenvertaiset mahdollisuudet suhteessa perustuslain 6 §:n yhden-
vertaisuussäännöksen hakea tässä hallituksen esityksessä tarkoitettuja tukimuotoja. Lisäksi
Euroopan unionin lainsäädännön ensisijaisuudesta johtuu velvoite jättää tukea koskeva hake-
mus sähköisesti.

12.3 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja

Ehdotetun toimeenpanolain 53 §:n 1 momentin mukaa maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla ja muulla toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus salassapitosäännösten estä-
mättä saada valtion ja kunnan viranomaiselta sekä julkista tehtävää hoitavalta sellaisia tuen-
hakijaa tai tuensaajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa tai muuta tuen
kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea tai kor-
vausta tarkoitettujen asian käsittelemiseksi. Lisäksi ehdotetun toimeenpanolain 53 §:n 3 momentin
mukaan maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto saisivat salassapitosäännösten estämättä
luovuttaa Euroopan unionin asianomaisille toimielimille muutoin salassa pidettävän, tämän lain
toimeenpanossa saadun tiedon, joka on tarpeen valvottaessa, että Euroopan unionin lainsäädän-
töä on noudatettu.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut sääntelyä viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista
salassapitovelvollisuuden estämättä koskien perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksi-
tyiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mi-
hin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan

tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 7/2019 vp).

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, mikäli tietosisältöjä ei ole tyhjentävästi luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (esimerkiksi PeVL 46/2016 vp. ja siinä viitatus lausunnot). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkin-ta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedon-saannin ja salassapito-intressin yhteensovittamiseksi (PeVL 12/2014 vp, s. 2/II–3/I ja PeVL 62/2010 vp, s. 3/II–4/I ja niissä viitatus lausunnot).

Ehdotetun toimeenpanolain 53 §:ssä tiedonsaantioikeus on sidottu välttämättömiin tietoihin. Euroopan unionin toimielinten tiedonsaantioikeus liittyy puolestaan Euroopan unionin oikeuden etusijaperiaatteeseen. Ehdotetut säännökset tietojensaantioikeudesta eivät siten olisi ristiriidassa perustuslaissa säädetyn yksityiselämän suojan kanssa.

Ehdotetun toimeenpanolain 25 §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla, Ahvenanmaan valtionvirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja aluehallintovirastolla olisi oikeus suorittaa toimeenpanolaissa tarkoitetun tuen ja ehdollisuuden vaatimusten tarkastamiseksi ja valvomiseksi tuenhakijoihin ja -saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Edelleen ehdotetun 25 §:n 2 momentin mukaan valvontaa tai tarkastusta suorittavalla viranomaisella on oikeus tarkastus- ja valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tarkastaa tuenhakijan kirjanpito, maa- ja puutarhataloustuotteet, eläimet, rehut ja elintarvikkeet, niiden tuotantolosuhteet, tuotantorakennukset ja -laitokset, jalostus-laitokset, varastot, laitteistot, kuljetuskalusto, viljelmät, laitumet, maisemapiirteet ja pellon ulkopuoliset ympäristösopimusalueet sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset.

Ehdotetun toimeenpanolain 25 §:n 2 momentin mukaan tarkastusta ei kuitenkaan saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Ehdotettu tarkastusoikeutta koskeva säännös täyttää siten perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun jokaisen kotirauhan turvaamista koskevan vaatimuksen eikä ole ongelmallinen suhteessa perustuslain perusoikeuksia koskevaan sääntelyyn.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on hiljattain tarkistanut käytäntöään henkilötietojen suojaa koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävä perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää yleisessä tietosuojaa-asetuksessa ((EU) 2016/679) asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti mainitun asetuksen ja tietosuojaa koskevan kansallisen yleislain-

säädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättävästi ja rajata sellainen vain välttämättömään yleisen tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. Pe VL 14/2018 vp, s. 4—5).

Yleisen tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Kerättävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Henkilötietojen käsittely on asetuksen mukaan lainmukaista muun muassa silloin, kun se liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (6 artiklan 1 kohta c alakohta) taikka yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjän julkisen vallan käyttöön (6 artikla 1 kohta e alakohta). Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään mainittuihin käsittelyperusteisiin liittyvästä kansallisesta liikkumavara eli mahdollisuudesta säätää kansallisia säännöksiä tarkemmin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Kansallisesti voidaan säätää muun muassa käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, tietojen luovuttamisesta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja säilytysajoista. Jäsenvaltioiden lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

Ehdotetun toimeenpanolain 49 §:n mukaan maitorekisteriä pidettäisiin maidontuotannon perusteella myönnettävän tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten. Pykälän mukaan maitorekisteriin merkitään muun muassa maitoa tuottavan tilan yksilöintitiedot, maitoa tuottavan tilan haltija ja omistaja, yhteystiedot, henkilötunnus tai yrityksen tunnistetiedot sekä tuotetun ja keräilyllä markkinointiin ostetun ja hyväksytyn maidon litramäärä. Tämä maitorekisterinpito on tarpeen muun muassa siksi, että maidon tuotantotukea maksetaan meijerin ilmoittamien kuukausittaisen maidon tuotantotietojen perusteella. Henkilötietojen käsittelyn perusteena on siten yleisessä tietosuoja-asetuksessa mainittu rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite. Ehdotetun rekisterien tietosisältöä koskevan sääntelyn katsotaan olevan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen kansallisen liikkumavaran sallimaa sekä oikeasuhteista viranomais-tehtäviin liittyvät tarpeet huomioon ottaen. Rekisteri olisi osa ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain mukaista ruokahallinnon tietovarantoa, ja siihen sovellettaisiin mainitun lain säännöksiä siltä osin kuin toimeenpanolaissa ei muuta säädettäisi.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen käsittelystä. Näiden tietojen kuten rodun, etnisen alkuperän, terveyttä koskevien tietojen käsittely on kiellettyä, ellei käsittely perustu artiklan 2 kohdassa mainittuun käsittelyperusteeseen. Kohdan g alakohdan mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää tietojen käsittelystä tärkeästä yleistä etua koskevasta syystä edellyttäen, että lainsäädäntö on oikeasuhteista ja siinä otetaan tarvittavassa määrin huomioon rekisteröidyn oikeuksien ja etujen suojelu. Ehdotettu rekisterinpito ei koske erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja.

12.4 Asetuksen-ja määräystenantovalta

Perustuslain 80 §:ssä säädetään asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Säännöksen 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti lainsäädäntövallan delegoinnin sallittavuuden arvioinnissa kiinnitetään yleisesti huomiota valtuuttavan säännöksen täsmälli-

syyteen ja tarkkarajaisuuteen (HE 1/1998 vp, s. 131/II-132/I ja PeVL 11/1999 vp). Lainsäädäntövallan delegointia rajoittaa perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä yksityiskohdista.

Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Uuden perustuslain säätämisen myötä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden säätämiseen on kiinnitetty entistä tarkempaa huomiota. Asetuksen antaja voidaan lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu erityisesti vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 19/2002 vp ja PeVL 40/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on myös korostanut lausuntokäytännössään, että valtioneuvoston asetuksella ei voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 16/2002 vp).

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan ja sitä koskevan kansallisen sääntelyn osalta perustuslakivaliokunta on ottanut nimenomaisesti kantaa kansalliseen lainsäädäntöön ehdotettuihin asetuksenantovaltuuksiin. Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain säätämisen yhteydessä (HE 17/2005 vp) perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 25/2005 vp) todennut muun muassa, että ”Valtuussäännösten näennäisestä väljyydestä huolimatta asetuksenantajan toimivalta ei ole täysin rajoittamatonta. Valtioneuvoston toimivaltaa rajoittaa lakiehdotuksen säännösten lisäksi tilatukijärjestelmästä annettu Euroopan yhteisön verraten yksityiskohtainen lainsäädäntö. Tämä sääntely muodostaa valiokunnan maataloustukijärjestelmien sääntelystä lausumat aiemmat kannanotot huomioon ottaen sen kokonaisuuden, jota ”tarkempia” säännöksiä valtioneuvosto voi valtuuksien nojalla yleensä antaa (PeVL 46/2001 vp, s. 2/I, PeVL 47/2001 vp, s. 2-3, PeVL 48/2001 vp, s. 3/II). Useissa valtuussäännöksissä asetuksenantajan toimivaltaa on vielä nimenomaisella maininnalla sidottu EY-lainsäädäntöön (PeVL 45/2001 vp, s. 5/II).” Myös tähän hallituksen esitykseen sisältyvien ehdotusten suurein viljelijätukiin lain ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettavan lain nojalla annettavien valtioneuvoston asetusten antamista sekä asetusten sisältöä rajoittaa yksityiskohtainen Euroopan unionin lainsäädännön kokonaisuus sekä komission hyväksymän Suomen strategiasuunnitelman sisältö. Perustuslakivaliokunnan omaksumaa linjaa maataloustukia koskevan lainsäädännön asetuksenantovaltuuksien hyväksyttävyyden osalta on käsitelty myös esimerkiksi perustuslakivaliokunnan lausunnoissa PeVL 16/2007 vp sekä PeVL 34/2012 vp.

Kun arvioidaan sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, perustuslakiuudistuksen yhteydessä on todettu lähtökohtana, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Tämä periaate ilmenee valtioneuvoston päätöksentekoa koskevasta perustuslain 67 §:stä. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös tuotu esiin perustuslain 80 §:n 1 momentin eräänä lähtökohtana se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisheikoissa asioissa (PeVL 33/2004 vp). Lakiehdotuksissa esitetään asetuksenantovaltuuksia pääsääntöisesti valtioneuvostolle joitain poikkeuksia lukuun ottamatta ja ehdotetut valtuudet vastaavat nykyisin voimassa olevien lakien valtuussäännöksiä.

Lainsäädäntövallan siirtämisestä muulle viranomaiselle kuin ministeriölle säädetään perustuslain 80 §:n 2 momentissa. Säännöksen mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä

erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Erityinen syy säätää viranomaisen määräystenantovallassa on perustuslain esitöiden (HE 1/1998 vp, s.133/II) mukaan käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sellainen sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 28/2008 vp) pitänyt mahdollisena määräystenantovallassa osoittamista muulle kuin ministeriölle silloin, kun sääntelyn kohteena olevaan toimintaan liittyy runsaasti sellaisia ammatillisia erityispiirteitä, joita valiokunnan käytännössä on vakiintuneesti pidetty perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuina erityisinä syinä. Määräystenantovalta olisi tarkoituksenmukaista ja perusteltua osoittaa Ruokavirastolle. Ruokavirastolle osoitetut määräystenantovaltuudet liittyvät yksityiskohtaisiin ja teknisluonteisten yksityiskohtien määrittämiseen. Lisäksi säädeltävä asiakokonaisuudet ovat selkeästi rajattuja. Voidaan katsoa, että ehdotetulle sääntelylle olisi sen kohteeseen liittyviä erityisiä syitä.

Perustuslakivaliokunnan kannanoton (PeVL 16/2009 vp) mukaan virasto on voinut antaa tarkempia määräyksiä silloin, kun ne ovat olleet lähinnä teknisluonteisia määräyksiä, joiden antaminen on perusteltua sääntelyn kohteen luonteen, teknisen kehityksen nopeuden ja sääntelyn edellyttämän erityisasiantuntemuksen vuoksi. Perustuslakivaliokunta on myös todennut (PeVL 48/2005 vp) lausunnon kohteena olleessa lakiehdotuksessa (Hallituksen esitys Eduskunnalle ilmailulaiksi) valtuuksien olleen rajattuja koskiessaan teknisiä kysymyksiä, jotka edellyttävät alan asiantuntemusta. Lakiehdotuksissa tarkoitettu määräystenantovalta Ruokavirastolle rajautuisi sellaisiin seikkoihin, joiden asiallinen merkitys ei edellytä, että niistä säädettäisiin lailla tai asetuksella. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut, että perustuslain 80 §:n 2 momentti jo itsessään rajoittaa suoraan valtuussäännösten tulkintaa ja määräystenantovaltuuksia on tämän vuoksi tulkittava supistavasti (PeVL 52/2001 vp ja PeVL 24/2002 vp). Valtuudet Ruokavirastolle olisivat lakiehdotuksissa yksilöity tarkasti vain tiettyyn asiakokonaisuuteen liittyviin yksityiskohtiin ja olisivat luonteeltaan lisäksi teknisiä eikä määräystenantovaltaan liittyisi merkittävää harkintavallan käyttöä.

Edellä esitetyillä perusteilla voidaan katsoa, että tähän hallituksen esityksiin sisältyviin lakiehdotuksiin ehdotetut asetuksen- ja määräystenantovaltuudet täyttävät perustuslain 80 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Koska suunnitelma-asetuksessa ja horisontaalisasetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Euroopan unionin suorista viljelijätuista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115, jäljempänä *suunnitelma-asetus*, 16 artiklan 2 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin tukiin, jotka on sisällytetty Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan vuosille 2023–2027.

Tätä lakia sovelletaan Ahvenanmaan maakunnassa, jos asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Tätä lakia sovelletaan maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus*, 219–221 artiklan nojalla viljelijälle markkinahäiriötilanteessa myönnettävän tuen myöntämiseen ja maksamiseen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *lisä- ja toimenpidevaatimusasetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla eräille tukitoimityypeille, jotka jäsenvaltiot tämentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023–2027 koskevissa YMP:n strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2022/126;

2) *perustulotuella* suunnitelma-asetuksen 21 artiklassa tarkoitettua tukea;

3) *uudelleenjakotulotuella* suunnitelma-asetuksen 29 artiklassa tarkoitettua tukea;

4) *nuorten viljelijöiden tulotuella* suunnitelma-asetuksen 30 artiklassa tarkoitettua tukea;

5) *ekojärjestelmätuella* suunnitelma-asetuksen 31 artiklassa tarkoitettua tukea;

6) *maatilalla* suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tilaa;

7) *pellolla* suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua alaa;

8) *pysyvällä nurmella* suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua alaa;

9) *pysyvällä kasvilla* suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja kasveja;

10) *maatalousmaalla* pellon, pysyvien kasvien ja pysyvän nurmen alaa;

11) *Natura-alueella* luonnonsuojelulain (1096/1996) 64 §:ssä tarkoitettua aluetta;

12) *eläinrekisterillä* eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 30 §:n mukaista rekisteriä;

13) *tukivuodella* sitä kalenterivuotta, jolloin perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmätukea ja tuotantosidonnaisia tulotukia haetaan.

3 §

Aktiiviviljelijä

Tuenhakija on suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu aktiiviviljelijä, jos tämä:

1) on saanut Euroopan unionin suoria viljelijätukia enintään 5 000 euroa tuen hakua edeltävänä kalenterivuonna; tai

2) kuuluu viimeistään silloin, kun Euroopan unionin pinta-alaperusteisia suoria viljelijätukia koskeva vuosittainen tukihakemus voidaan viimeistään jättää, suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 5 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun kansalliseen rekisteriin, jonka perusteella voidaan todentaa hakijan maataloustoiminnan harjoittaminen; tai

3) niissä tapauksissa, joissa 1 tai 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty, osoittaa asiakirjojen avulla harjoittavansa maataloustoimintaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettusta rekisteristä ja siihen kuulumisen ajankohdasta sekä maataloustoiminnan harjoittamisen todentamisesta.

4 §

Tukimuodot

Edellä 3 §:ssä tarkoitettulle aktiiviviljelijälle voidaan myöntää perustulotukea, uudelleenjakotulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea, ekojärjestelmätukea ja seuraavia tuotantosidonnaisia tulotukia:

1) emolehmä- ja lypsylehmäpalkkioita;

2) sonnipalkkioita;

3) ulkosaariston nautapalkkiota;

4) teurashiehopalkkiota;

5) uuhipalkkioita;

6) kuttupalkkiota;

7) teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota;

8) tärkkelysperunapalkkiota;

9) erikoiskasvipalkkiota.

5 §

Maataloustoiminta

Maataloustoimintaan kuuluu sekä suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu maataloustuotteiden tuottaminen että suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan

b alakohdassa tarkoitettu maatalousmaan säilyttäminen. Maataloustuotteiden tuottamisella tarkoitetaan kasvien kasvattamista alkutuotannossa pelto- tai puutarhaviljelyn menetelmin tai tuotantoeläinten pitoa. Maatalousmaan säilyttämisellä tarkoitetaan 2 §:n 10 kohdassa tarkoitetun maatalousmaan hoitamista siten, että se pysyy avoimena. Muu kuin maataloustuotteiden tuottamiseen käytettävä maatalousmaa on niitettävä vuosittain tai se on pidettävä avoimena laiduntamalla tai muulla vastaavalla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maataloustuotteiden tuottamisesta, maatalousmaasta ja sen säilyttämisestä, maatalousmaan käyttämisestä muuhun kuin maataloustoimintaan, maatalousmaata olevista pelloista, pysyvistä nurmista ja pysyvistä kasveista, maatalousmaalla olevista maisemapiirteistä, maatalousmaan perus- ja kasvulohkojen määrittelystä, yhdistämisestä ja vähimmäiskoosta.

6 §

Tukikelpoinen ala

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tukia voidaan myöntää maatalousmaasta, jota käytetään maataloustoimintaan sinä vuonna, kun kyseistä tukea haetaan (tukikelpoinen ala). Tukikelpoisen alan on oltava aktiiviviljelijän hallinnassa sinä päivänä, jolloin Euroopan unionin suoria viljelijätukia koskeva vuosittainen tukihakemus voidaan viimeistään jättää. Pienin lohkokoko, josta voidaan maksaa 4 §:ssä tarkoitettuja tukia, on 0,05 hehtaaria.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukikelpoisen alan tarkemmista edellytyksistä, tukikelvottomista aloista ja niiden todentamisesta.

7 §

Ehdollisuus

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tukia hakevan on noudatettava suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklassa sekä mainitun asetuksen liitteessä III tarkoitettuja ehdollisuuden vaatimuksia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista.

8 §

Pysyvän nurmen ennallistamisvelvollisuus

Jos suunnitelma-asetuksen liitteen III toimenpidevaatimuksessa 1 tarkoitettujen pysyvien nurmien osuus maatalousmaasta vähenee Ruokaviraston vuosittain marraskuun 30 päivänä suorittaman pinta-alatarkastelun perusteella koko valtakunnan tasolla pysyvän nurmen vuoden 2018 viitealaan verrattuna yli viisi prosenttia, pysyvää nurmea ei saa siirtää muuhun käyttöön ja lisäksi toimenpidevaatimusasetuksen 48 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu pysyvän nurmen ennallistamismenettely otetaan käyttöön. Viljelijälle voidaan tällöin asettaa velvoite palauttaa muuhun käyttöön siirrettyä pysyvää nurmea vastaava pinta-ala pysyväksi nurmeksi.

Suunnitelma-asetuksen liitteessä III tarkoitettuja ympäristön kannalta herkkiä pysyviä nurmia ovat Natura-alueella sijaitsevat pysyvän nurmen alat. Peruslohko katsotaan kokonaisuudessaan Natura-alueella sijaitseväksi pysyväksi nurmeksi, jos osa lohkoista sijaitsee Natura-alueella. Viljelijä voi muodostaa Natura-alueella sijaitsevan pysyvän nurmen alasta uuden, Natura-alueella kokonaisuudessaan sijaitsevan peruslohkon. Uusi peruslohko tulee muodostaa viimeistään sinä päivänä, jolloin tukihakemus voidaan viimeistään jättää.

Jos Natura-alueella sijaitsevan pysyvän nurmen käyttötarkoitusta on muutettu, ala on ennallistettava takaisin pysyväksi nurmeksi. Ala on ennallistettava takaisin pysyväksi nurmeksi viimeistään seuraavan vuoden 30 päivänä kesäkuuta. Ennallistettu ala katsotaan olevan pysyvää nurmea takaisin muuttamisen ensimmäisestä päivästä lukien.

Valtioneuvosto päättää yleisistunnossa 1 momentissa tarkoitetusta ennallistamismenettelyn käyttöönottamisesta ja käytöstä poistamisesta sekä pysyvän nurmen muuhun käyttöön siirtämisen rajoittamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää lisä- ja toimenpidevaatimusasetuksessa säädetyissä rajoissa ennallistamisen edellytyksistä ja toteuttamisesta tilatasolla, pysyvän nurmen muuhun käyttöön siirtämisen ehdoista sekä Natura-alueella sijaitsevan pysyvän nurmen määrittelystä.

9 §

Suorien viljelijätukien maksamisen yleiset edellytykset

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tukia ei makseta, jos maksettavien tukien yhteismäärä tukivuonna on alle 500 euroa.

Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (/) 20 §:ssä tarkoitettu hallinnollinen tarkastus on tehty tarkastettavissa olevista tukiehdoista ennen horisontaaliasetuksen 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ennakon tai ensimmäisen erän maksamista. Tuen maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että toimeenpanolain 21 §:ssä tarkoitettua pinta-alamonitoroinnin alustavien tulosten tulee olla käytettävissä ennen ennakon maksamista ja valmiina ennen ensimmäisen erän maksamista. Jos maatilaan kohdistuu paikan päällä tehtävä valvonta, paikan päällä tehtävän valvonnan tulee olla maatilan osalta loppuun suoritettu ennen ensimmäisen erän maksua.

10 §

Perustulotuki

Perustulotukea voidaan myöntää suunnitelma-asetuksen 21 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Perustulotuen määrä määräytyy tukikelpoisen alan ja tukialueen perusteella suunnitelma-asetuksen 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukitasosta ja tukialueista, enimmäistukimääristä sekä perustulotuen alueellisesta jakamisesta.

11 §

Uudelleenjakotulotuki

Uudelleenjakotulotukea voidaan myöntää suunnitelma-asetuksen 29 artiklan mukaisesti. Uudelleenjakotulotuen määrä määräytyy tukikelpoisen alan perusteella. Tukea maksetaan enintään 50 hehtaarille tuenhakijaa kohden.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, tukitasosta, enimmäistukimääristä ja tuen määräytymisestä.

12 §

Nuorten viljelijöiden tulotuki

Suunnitelma-asetuksen 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua nuorella viljelijällä tarkoitetaan viljelijää:

- 1) joka on enintään 40-vuotias;
- 2) jolla on määräysvalta maatilalla; ja
- 3) jolla on viljelijälle riittävä ammattitaito.

Nuorten viljelijöiden tulotukea voidaan myöntää 1 momentissa tarkoitettulle viljelijälle suunnitelma-asetuksen 30 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti.

Tuenhakijan on aloitettava tilanpito enintään viisi vuotta ennen ensimmäisen nuorten viljelijöiden tulotuen hakemuksen jättämistä. Tilanpidon aloittamisella tarkoitetaan ensimmäistä kertaa minkä tahansa maatalan hallintaan saamista pääasiallisena yrittäjänä. Tuenhakijan on jätettävä ensimmäinen nuorten viljelijöiden tulotuen hakemus viimeistään tilanpidon aloittamista seuraavana viidentenä vuonna.

Jos nuorten viljelijöiden tulotuen hakijana on yhteisö, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tulee olla yhteisössä yhdellä tai useammalla nuorella viljelijällä.

Tuenhakija voi saada nuorten viljelijöiden tulotukea enintään viisi peräkkäistä vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, määräysvallasta, riittävästä ammattitaidosta, tilanpidon aloittamisesta, enimmäistukimäärästä ja tuen määrästä.

13 §

Ekojärjestelmätuki

Ekojärjestelmätukea voidaan myöntää seuraavista ekojärjestelmistä:

- 1) talviaikainen kasvipeite;
- 2) luonnonhoitonurmet;
- 3) viherlannoitusnurmet;
- 4) monimuotoisuuskasvit.

Ekojärjestelmätukea voidaan myöntää 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta ekojärjestelmästä 3 §:ssä tarkoitettulle tuenhakijalle, jolle myönnetään kyseiseltä tukivuodelta perustulotukea.

Tuenhakija sitoutuu ekojärjestelmän ehtojen noudattamiseen antamalla sitoumuksen. Tuenhakija voi valita yhden tai useamman 1 momentissa tarkoitetuista ekojärjestelmistä. Ekojärjestelmätuki maksetaan ekojärjestelmän ehtojen mukaisesti siltä tukikelpoiselta alalta, joihin tuenhakijan valitsema ekojärjestelmä kohdistuu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä, enimmäistukimäärästä, yksikkötukien tasoista ja tukialueista.

14 §

Tuotantosidonnainen tulotuki eläimistä

Tuotantosidonnaista tulotukea voidaan myöntää lypsylehmistä, emolehmistä, sonneista, hiehoista, uuhista, kutuista, karitsoista ja kileistä, jotka on tunnistettu ja rekisteröity suunnitelma-asetuksen 34 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla, tuenhakijalle, joka noudattaa tavanomaista tuotantotapaa.

15 §

Emolehmä-, lypsylehmä-, sonni- ja teurashiehopalkkiot sekä ulkosaariston nautapalkkio

Tuenhakijalle voidaan myöntää tukialueen ja lypsylehmien ja emolehmien keskimääräisen määrän perusteella määräytyviä emolehmä- ja lypsylehmäpalkkioita ja ulkosaariston nautapalkkiota.

Tuenhakijalle voidaan myöntää tukialueen ja sonnien keskimääräisen määrän perusteella määräytyvää ulkosaariston nautapalkkiota Tuenhakijalle voidaan lisäksi myöntää sonnipalkkiota sonneista niiden tilallapitoajan perusteella. Tilallapitoajalla tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka yksittäinen eläin on eläinrekisterin tietojen mukaan yhtäjaksoisesti yhden maatilan hallinnassa.

Tuenhakijalle voidaan myöntää teurashiehopalkkiota eläinrekisteriin ilmoitettujen hiehojen teurastusten perusteella. Teurashiehopalkkion myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että eläin on teurastettu elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 21 kohdassa tarkoitetussa poroteurastamossa tai 22 kohdassa tarkoitetussa teurastamossa ja että kyseinen teurastamo on ilmoittautunut Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti teurastamoksi, jossa teurastetuista eläimistä teurashiehopalkkiota voidaan myöntää.

Eläinten määrä ja hallinta todennetaan eläinrekisterin tietojen sekä valvonnan perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, rahoituksesta, tukialueista, saaristoalueista, enimmäistukimääristä, yksikkötukien tasoista, keskimääräisen eläinmäärän laskemisesta, eläinten merkintä- ja rekisteröintivaatimusten viitepäivämäärästä, tilallapitoajasta, mahdollisesti tukikelpoisista eläimistä, palkkiolajien eriyttämisestä, teurastusta koskevista vaatimuksista sekä muista kyseisen palkkion ehdoista.

16 §

Uuhi- ja kuttupalkkiot sekä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkio

Tuenhakijalle voidaan myöntää tukialueen ja elävien uuhien tai kuttujen keskimääräisen määrän perusteella määräytyvää uuhi- ja kuttupalkkioita, jos tuenhakijalla on hallinnassaan tukivuonna keskimäärin vähintään 20 uuhia tai kuttua.

Tuenhakijalle voidaan lisäksi myöntää teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota. Teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota voidaan myöntää eläinrekisteriin ilmoitettujen karitsojen ja kilien teurastusten perusteella. Palkkion myöntämisen edellytyksenä on, että eläin on teurastettu elintarvikelain 5 §:n 2 momentin 21 kohdassa tarkoitetussa poroteurastamossa tai 22 kohdassa tarkoitetussa teurastamossa ja että kyseinen teurastamo on ilmoittautunut Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti teurastamoksi, jossa teurastetuista eläimistä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkiota voidaan myöntää.

Eläinten määrä ja hallinta todennetaan eläinrekisterin tietojen sekä valvonnan perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, tukialueista, saaristoalueista, enimmäistukimääristä, yksikkötukien tasoista, rahoituksesta, palkkiolajien eriyttämisestä, keskimääräisen eläinmäärän laskemisesta, eläinten merkintä- ja rekisteröintivaatimusten viitepäivämäärästä, tilallapitoajasta, mahdollisesti tukikelpoisista eläimistä, teurastusta koskevista vaatimuksista sekä muista kyseisen palkkion ehdoista.

17 §

Tärkkelysperuna- ja erikoiskasvipalkkiot

Tuenhakijalle voidaan myöntää tukialueen sekä valkuais- ja öljykasvien, tärkkelysperunan, avomaanvihannesten, sokerijuurikkaan tai tattarin viljelyalojen perusteella määräytyviä seuraavia palkkioita:

- 1) tärkkelysperunapalkkio;
- 2) erikoiskasvipalkkio.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, palkkioon oikeuttavista kasvilajeista, rahoituksesta, tukialueista, enimmäistukimääristä, yksikkötukien tasoista sekä muista kyseisen palkkion ehdoista.

18 §

Tuki markkinahäiriötilanteessa

Markkinahäiriötilanteessa voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219–221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettu laki (193/2013).

20 §

Siirtymäsäännökset

Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes toisin säädetään tai määrätään.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleeseen hakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Suunnitelma-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain (557/2005) ja Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain nojalla myönnetty tukioikeudet lakkaavat 31 päivänä joulukuuta 2022.

Viljelijä, joka on saanut nuoren viljelijän tukea ennen tämän lain voimaantuloa, voi saada tämän lain mukaista tukea yhteensä viideltä vuodelta, johon lasketaan mukaan ne vuodet, joilta tukea on jo myönnetty Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain nojalla.

Teurastamon tulee ilmoittautua 15 §:n 3 momentissa tai 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin teurastamoksi viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen järjestelmään ennen tämän lain voimaantuloa ilmoittautunut teurastamo täyttää 15 §:n 3 momentissa ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoittautumisvaatimuksen 30 päivään kesäkuuta 2023.

2.

Laki

eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115, jäljempänä *suunnitelma-asetus*, tarkoitettuihin 69 artiklan a ja b alakohdan mukaisiin korvauksiin, suunnitelma-asetuksen 73 artiklan mukaisiin ei-tuotannollisiin investointeja koskevaan korvaukseen sekä suunnitelma-asetuksen 15 artiklan ja 78 artiklan 3 kohdan mukaiseen korvaukseen maatalojen neuvontapalveluihin, jotka on sisällytetty Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan vuosille 2023–2027.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *aktiiviviljelijällä* Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitettua viljelijää;
- 2) *viljelijällä* suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua viljelijää;
- 3) *puolisolla* viljelijän aviopuolisoa ja avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä, tuloverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuja henkilöitä;
- 4) *maalousmaalla* Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettu alaa;
- 5) *maatilalla* suunnitelma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tilaa;
- 6) *kosteikkoinvestoinnilla* hoidettavien kosteikkojen, pienten kosteikkojen ketjujen sekä kosteikkomaisten tulva-alueiden ja -tasanteiden perustamista niiden luontaisille paikoille, herkästi tulviville pelloille ja pengerretyille kuivatusalueille, kaksitasouomien perustamista, uomien kunnostamista luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukaisesti sekä viljelyksessä olevien turvepeltojen muuttamista kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi.

3 §

Korvausmuodot

Tämän lain nojalla voidaan myöntää suunnitelma-asetuksen:

- 1) 70 artiklassa tarkoitettua tukea ympäristö-, ilmasto- ja muihin hoitositoumuksiin;

2) 71 artiklassa tarkoitettua tukea luonnonhaittoihin ja muihin aluekohtaisiin haittoihin (luonnonhaittakorvaus);

3) 73 artiklassa tarkoitettua tukea ei-tuotannollisiin investointeihin (ei-tuotannollisten investointien korvaus).

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja ympäristö-, ilmasto- ja muita hoitositoumuksia ovat:

1) ympäristösitoumukset ja -sopimukset (ympäristökorvaus);

2) luonnonmukaisen tuotannon sitoumukset (luonnonmukaisen tuotannon korvaus);

3) eläinten hyvinvointisitoumukset (eläinten hyvinvointikorvaus).

Tämän lain nojalla voidaan lisäksi myöntää korvausta suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa ja 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin maatilojen neuvontapalveluihin.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettua korvauksen kohteena olevaan toimenpiteeseen voidaan myöntää suunnitelma-asetuksen 146 artiklassa tarkoitettua kansallista lisärahoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen käyttöön ottamisesta, korvausmuodoista, korvausalueista, korvauksen enimmäismäärästä sekä korvausten vuosittaisesta myöntämisestä.

4 §

Korvauksen yleiset edellytykset

Edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua korvauksen saajan tulee noudattaa suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklassa sekä mainitun asetuksen liitteessä III tarkoitettuja ehdollisuuden vaatimuksia lukuun ottamatta 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua ei-tuotannollisten investointien korvauksen saajaa.

Ympäristökorvauksen, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ja luonnonhaittakorvauksen edellytyksenä on lisäksi, että korvauksen saaja noudattaa valitsemiensa toimenpiteiden mukaisesti Euroopan unionin suorista viljelijäetuista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua maataloustoiminnan vaatimusta sekä suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevia vähimmäisvaatimuksia.

Eläinten hyvinvointikorvauksen, luonnonmukaisen kotieläintuotannon korvauksen ja alkuperäisrotueläinten kasvattamisesta maksettavan ympäristökorvauksen edellytyksenä on 1 momentissa säädettyjen vaatimusten lisäksi, että korvauksen saaja noudattaa suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja eläinten hyvinvointia koskevia vähimmäisvaatimuksia.

Edellä 1–3 momentissa säädettyjä vaatimuksia ei sovelleta siltä osin kuin kyse on 10 §:ssä tarkoitettua korvauksesta maatilojen neuvontapalveluihin.

Tässä laissa tarkoitettua sitoumuksen antamisen, sopimuksen tekemisen ja korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijana oleva luonnollinen henkilö tai hänen puolisonsa on tukivuotta taikka sitoumus- tai sopimuskauden alkamista edeltävän vuoden joulukuun 31 päivänä vähintään 18-vuotias. Alle 18-vuotias voi antaa sitoumuksen, hänen kanssaan voidaan tehdä sopimus ja hänelle voidaan myöntää korvausta, jos hän on solminut avioliiton, harjoittaa maataloutta yhteisomistajana yhdessä vanhempansa kanssa tai ikää koskevasta vaatimuksesta poikkeamiseen on muita erityisiä syitä. Jos maa- ja puutarhataloutta harjoitetaan useamman viljelijän toimesta tai yhteisömuodossa, korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään yksi viljelijä, yhteisön jäsen, osakas tai yhtiömies täyttää ikää koskevan vaatimuksen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1–3 momentissa tarkoitettuihin vaatimuksiin, maatalousmaasta ja sen käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan ja poistamisesta maatalouskäytöstä sekä perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja vähimmäiskoosta.

Ympäristökorvaus

Ympäristökorvausta voidaan myöntää ympäristökorvauksen piiriin kuuluvien toimenpiteiden toteuttamista koskevan ympäristösitoumuksen perusteella ja seuraavien ympäristösopimusten perusteella:

- 1) maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskeva ympäristösopimus;
- 2) kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimus;
- 3) alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitoa koskeva ympäristösopimus;
- 4) alkuperäiskasvien varmuuskokoelmia koskeva ympäristösopimus;
- 5) alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskeva ympäristösopimus;
- 6) alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus.

Ympäristösitoumuksen voi antaa aktiiviviljelijä. Aktiiviviljelijän tulee sitoutua tilakohtaisiin toimenpiteisiin. Aktiiviviljelijä voi lisäksi toteuttaa yhtä tai useampaa lohkokohtaista toimenpidettä. Ympäristösitoumukseen perustuvan ympäristökorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että aktiiviviljelijällä on hallinnassaan koko sitoumuskauden ajan vähintään viisi hehtaaria sitoumukseen sisältyvää korvauskelpoista alaa tai, jos kyse on puutarhakasvien viljelyyn liittyvästä ympäristökorvauksesta, vähintään yksi hehtaari puutarhakasvien viljelyksessä olevaa sitoumukseen sisältyvää korvauskelpoista alaa.

Ympäristösopimuksen voi tehdä viljelijä. Ympäristösopimuksen voi lisäksi tehdä rekisteröity yhdistys kosteikkojen hoitoa tai maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevista toimenpiteistä ja vesilain (587/2011) 12 luvussa tarkoitettu vesioikeudellinen yhteisö kosteikkojen hoitoa koskevista toimenpiteistä. Ympäristösopimuksen alkuperäiskasvilajikkeen ylläpidosta voi tehdä alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitäjä sellaisen lajikkeen viljelystä, joka on hyväksytty siemenlain (600/2019) 8 §:ssä tarkoitettuun kasvilajikeluetteluun. Ympäristösopimus alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpidosta voidaan tehdä kansallista kasvigeenivaraohjelmaa koordinoivan tahon kanssa. Ympäristösopimus alkuperäisrotujen perimän säilytyksestä voidaan tehdä kansallista eläingenenivaraohjelmaa koordinoivan tahon kanssa. Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpitoa koskevan ympäristösopimuksen ja alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevan ympäristösopimuksen hyväksymisen edellytyksenä on, että maa- ja metsätalousministeriö on hyväksynyt geenivarojen säilytystä koskevan toimenpidesuunnitelman.

Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpitoa koskevaan ympäristösopimukseen ja alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevaan ympäristösopimukseen liittyvistä hankinnoista säädetään julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa ympäristösopimuksessa viljelijä sitoutuu lohkokohtaisiin toimenpiteisiin pellon ulkopuolisella alueella. Kaikkien 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen ympäristösopimusten osalta on tehtävä tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (/), jäljempänä *toimeenpanolaki*, 20 §:n 5 momentissa tarkoitettu hallinnollinen tarkastuskäynti, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Tarkastuskäynti on tehtävä viimeistään ennen kuin sopimuksen perusteella maksetaan ympäristökorvausta toisesta sopimusvuodesta. Ympäristökorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimuksen kohteena oleva ala on vähintään 0,30 hehtaaria. Sopimusalueen on oltava ympäristösopimuksen tekijän hallinnassa koko sopimuskauden. Sopimus voidaan tehdä vuokratusta alasta, sillä edellytyksellä, että vuokrasopimus on voimassa koko sopimuskauden.

Alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskevan ympäristösopimuksen tekemisen ja sen nojalla myönnettävän ympäristökorvauksen edellytyksenä on, että korvauksen saajalla on hallinnassaan koko korvauksen kattaman ajan vähintään:

- 1) yksi eläinyksikkö, jos kyse on naudoista, lampaista, vuohista tai hevosista; tai
- 2) 0,296 eläinyksikköä, jos kyse on maatiaiskanoista tai -kukoista.

Toimeenpanolaissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen päättää ympäristösitoumuksen hyväksymisestä sekä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettun ympäristösopimuksen tekemisestä. Tässä pykälässä tarkoitettu ympäristösitoumus annetaan ja 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettu ympäristösopimus tehdään viideksi vuodeksi, jonka jälkeen niitä voidaan jatkaa enintään kahdella vuodella kerrallaan. Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu ympäristösopimus tehdään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen myöntämisen edellytyksistä, ympäristökorvauksen piiriin kuuluvista toimenpiteistä, niistä luopumisesta ja niiden vaihtamisesta, korvauskaudesta, rahoituksesta, korvauskelpoisesta alasta ja sen siirtämisestä, edellä 5 momentissa tarkoitettun muun alan määritelmästä, korvauksen enimmäismäärästä ja yksikkökohtaisesta määrästä, korvauksen yksikkökohtaisen määrän korottamisesta ja alentamisesta, ympäristösopimuksista ja niiden ehdoista, etusijajärjestyksestä sitoumuksia annettaessa ja sopimuksia tehtäessä, eläinyksiköistä, eläinyksiköiden laskemisesta, maatalouden geenivarojen säilyttämistoimenpiteistä ja korvauksen määrästä, toimenpidesuunnitelman sisällöstä sekä muista korvauksen ehdoista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ympäristökorvauksen toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta maatilalla.

6 §

Luonnonmukaisen tuotannon korvaus

Luonnonmukaisen tuotannon korvausta voidaan myöntää luonnonmukaisesta tuotannosta tai siihen siirtymisestä aktiiviviljelijälle, joka antaa viiden vuoden pituisen sitoumuksen luonnonmukaisesta kasvintuotannosta tai luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta ja joka on ilmoittautunut luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään ja joka noudattaa luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/848 III luvussa tarkoitettuja tuotantosääntöjä.

Luonnonmukaista kasvintuotantoa koskevan sitoumuksen perusteella maksettavan luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijällä on hallinnassaan koko sitoumuskauden ajan vähintään viisi hehtaaria sitoumukseen sisältyvää korvauskelpoista peltoalaa, tai, jos kyse on puutarhakasvien viljelyyn liittyvästä luonnonmukaisesta tuotannosta, vähintään yksi hehtaari sitoumukseen sisältyvää puutarhakasvien viljelyksessä olevaa korvauskelpoista peltoalaa.

Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen perusteella maksettavan luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä antaa sitoumuksen myös luonnonmukaisesta kasvintuotannosta ja että viljelijällä on kunakin sitoumusvuonna hallinnassaan keskimäärin vähintään viisi eläinyksikköä luonnonmukaisessa kotieläintuotannossa.

Toimeenpanolain 7 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen päättää luonnonmukaista kasvintuotantoa tai luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen hyväksymisestä. Edellä 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta voidaan jatkaa viiden vuoden sitoumuskauden jälkeen enintään kahdella vuodella kerrallaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauskelpoisesta alasta ja sen siirtämisestä, rahoituksesta, korvauksen enimmäismäärästä ja yksikkökohtaisesta määrästä, korvauksen yksikkökohtaisen määrän korottamisesta ja alentamisesta, etusijajärjestyksestä sitoumuksia annettaessa, eläinyksiköistä, keskimääräisen eläintiheyden laskemisesta ja muista korvauksen ehdoista.

7 §

Eläinten hyvinvointikorvaus

Eläinten hyvinvointikorvausta voidaan myöntää viljelijälle, joka antaa sitoumuksen vähintään yhden eläinten hyvinvointia edistävän toimenpiteen toteuttamisesta.

Eläinten hyvinvointikorvauksen edellytyksenä on, että viljelijällä on hallinnassaan koko sitoumusvuoden ajan korvauksen perusteena olevan eläinlajin eläimiä maatilallaan. Eläimiä on oltava sitoumusvuonna keskimäärin vähintään:

- 1) 15 eläinyksikköä, jos kyse on naudoista tai sioista maksettavasta korvauksesta;
- 2) viisi eläinyksikköä, jos kyse on lampaista tai vuohista maksettavasta korvauksesta;
- 3) 60 eläinyksikköä, jos kyse on broilereista ja kalkkunoista maksettavasta korvauksesta;
- 4) 14 eläinyksikköä, jos kyse on munivista kanoista ja näiden emoista maksettavasta korvauksesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua eläinmäärää laskettaessa otetaan huomioon tuotantomuodolle tyypilliset tuotantokatkokset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauksen määrästä, rahoituksesta, eläinyksiköistä, eläinyksiköiden laskemisesta ja 3 momentissa tarkoitettua tuotantokatkokosten huomioimisesta sekä muista korvauksen ehdoista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta maatilalla.

8 §

Luonnonhaittakorvaus

Luonnonhaittakorvausta voidaan myöntää aktiiviviljelijälle, joka noudattaa korvauksen ehtoja. Korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijällä on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria luonnonhaittakorvauksessa korvauskelpoista maatalousmaata.

Luonnonhaittakorvauksen tasoa voidaan laskea asteittain tilakoon kasvaessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen myöntämisen edellytyksistä, korvauskelpoisesta alasta ja sen siirtämisestä, korvauskaudesta, rahoituksesta, korvauksen alueellisesta eriyttämisestä, korvauksen asteittaisesta alentamisesta tilakoon perusteella, korvauksen enimmäismäärästä ja yksikkökohtaisesta määrästä, korvauksen yksikkökohtaisen määrän korottamisesta ja alentamisesta sekä muista korvauksen ehdoista.

9 §

Ei-tuotannollisten investointien korvaus

Ei-tuotannollisten investointien korvausta voidaan myöntää viljelijälle, rekisteröidylle yhdistykselle ja vesilain 12 luvussa tarkoitettulle vesioikeudelliselle yhteisölle kosteikkoinvestoinnista. Kosteikkoinvestoinnin pinta-alan on oltava reuna-alueineen vähintään 0,3 hehtaaria. Ei-tuotannollisten investointien korvauksen kohteen on oltava korvauksen hakijan hallinnassa koko investointihankkeen toteuttamisen ajan.

Ei-tuotannollisten investointien korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että investoinnin kohteen hoidosta tehdään 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sopimus.

Kosteikkoinvestoinnin osalta on tehtävä toimeenpanolain 20 §:n 5 momentissa tarkoitettu hallinnollinen tarkastuskäynti, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Korvauksen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämisestä säädetään julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ei-tuotannollisten investointien korvauksen myöntämisen edellytyksistä, rahoituksesta, korvauksen määrästä ja korvauksen muista ehdoista.

10 §

Korvaus maatilojen neuvontapalveluihin

Korvausta maatilojen neuvontapalveluihin voidaan myöntää suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa ja 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta neuvonnasta.

Korvaus maksetaan toimeenpanolain 46 §:n mukaisesti hyväksytylle neuvojalle, tai jos tämä on toisen palveluksessa, hänen työnantajalleen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maatilojen neuvontapalvelujen korvauksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä, korvauksen määrästä, neuvonnan sisällöstä, rahoituksesta ja korvauksen määräytymisperusteista.

11 §

Korvauksen maksamisen edellytykset

Ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että korvauksen saaja toimittaa korvauksen myöntävälle viranomaiselle vuosittain korvauksen maksua koskevan hakemuksen sähköisesti toimeenpanolain 12 §:ssä säädetyllä tavalla. Ei-tuotannollisten investointien korvausta sekä 5 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun ympäristösopimuksen johdosta maksettavaa ympäristökorvausta maksetaan enintään myönnetyn korvauksen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista.

Neuvojan on annettava neuvonnasta elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukselle ennakkoilmoitus. Maatilojen neuvontapalveluista maksettavan korvauksen edellytyksenä on, että neuvonnan saaja on vahvistanut neuvontapalvelun toteutumisen, neuvontatapahtumasta ja annetun neuvonnan sisällöstä annetaan riittävä selvitys ja että korvausta haetaan kolmen kuukauden kuluessa edellä mainitusta ennakkoilmoituksesta.

Pienin lohkokoko, josta voidaan maksaa tässä laissa tarkoitettuja korvauksia, on 0,05 hehtaaria. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että maksettavan korvauksen määrä sitoumus-, sopimus- tai korvausvuodelta on korvauksen saajaa ja yksittäistä korvausta kohden vähintään 100 euroa.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että toimeenpanolain 20 §:ssä tarkoitettu hallinnollinen tarkastus on tehty 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen korvausmuotojen tarkastettavissa olevista tukiehtoista ennen horisontaaliasetuksen 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun ennakon tai ensimmäisen erän maksamista. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että toimeenpanolain 21 §:ssä tarkoitettun pinta-alamonitoroinnin alustavien tulosten tulee olla käytettävissä ennen ennakon maksamista ja valmiina ennen ensimmäisen erän maksamista. Jos maatilaa kohdistuu paikan päällä tehtävä valvonta, paikan päällä tehtävän valvonnan tulee olla maatilan osalta loppuun suoritettu ennen ensimmäisen erän maksua.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä korvauksen maksamisen edellytyksistä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen alarajan laskennassa käytettävistä perusteista.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä korvauksen hakemisessa noudatettavasta menettelystä ja 2 momentissa tarkoitetusta ennakkoilmoituksesta.

12 §

Sitoumuksen ja sopimuksen muuttaminen, mukauttaminen ja siirtäminen

Tässä laissa tarkoitettua sitoumusta ja 5 §:n 1 momentin 1–3 ja 6 kohdassa tarkoitettuja ympäristösopimuksia voidaan muuttaa sitoumus- ja sopimuskauden aikana. Luonnonmukaisesta tuotannosta annettu kasvintuotantositoumus voidaan muuttaa luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta annettavaksi sitoumukseksi. Luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta annettu sitoumus voidaan muuttaa luonnonmukaisesta kasvintuotantotuotannosta annettavaksi sitoumukseksi, jos luonnonmukaisen kotieläintuotannon vaatimus eläinyksikkömäärästä ei enää täyty. Korvauksensaajan on noudatettava muutettua sitoumusta ja sopimusta alkuperäisen sitoumuksen ja sopimuksen voimassaolon loppuun saakka.

Tässä laissa tarkoitettuun sitoumukseen ja 5 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuihin ympäristösopimuksiin sisältyvää alaa voidaan muuttaa sitoumus- ja sopimuskauden aikana valvonnan, peltolohkokisterin ajantasaistuksen ja korvauksen saajan hakemuksen perusteella. Edellä 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen sisältyvää alaa ja sopimuksen ehtoja voidaan muuttaa toimeenpanolain 20 §:n 5 momentissa tarkoitettun hallinnollisen tarkastuskäynnin perusteella.

Edellä 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua alkuperäiskasvien varmuuskokoelmien ylläpitoa tai alkuperäisrotujen perimän säilyttämistä koskevaa toimenpidesuunnitelmaa voidaan muuttaa.

Jos korvauksensaaja siirtää 5 tai 6 §:ssä tarkoitettun sitoumuksen tai 5 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettun ympäristösopimuksen tai näihin kuuluvaa alaa toiselle, siirronsaaja voi jatkaa sitoumuksen tai ympäristösopimuksen taikka niiden osan noudattamista jäljellä olevan sitoumus- tai sopimuskauden ajan. Jos siirronsaaja ei jatka sitoumuksen tai ympäristösopimuksen noudattamista, sitoumus tai sopimus raukeaa. Sitoumuksen tai sopimuksen siirtäneeltä korvauksensaajalta ei edellytetä tällöin jo maksetun korvauksen takaisin maksamista. Korvauksensaaja voi siirtää 7 §:ssä tarkoitettun sitoumuksen tai 5 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettun ympäristösopimuksen, jos koko maatilan hallinta samalla siirretään toiselle. Sitoumuksen tai ympäristösopimuksen taikka niiden osan siirtämistä on haettava 15 työpäivän kuluessa niiden kohteena olevan alan tai eläinten omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä.

Sitoumusta ja ympäristösopimusta voidaan mukauttaa kyseisen korvauksen ehtoja koskevan lainsäädännön muutosten huomioimiseksi siten kuin suunnitelma-asetuksen 70 artiklan 7 kohdassa säädetään. Jos korvauksensaaja ei hyväksy mukautusta, sitoumus tai ympäristösopimus raukeaa, eikä jo maksettua korvausta peritä takaisin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sitoumuksen tai sopimuksen muuttamisen, siirtämisen ja mukauttamisen edellytyksistä.

13 §

Sitoumuksen ja sopimuksen lakkaaminen

Tässä laissa tarkoitettu sitoumus tai ympäristösopimus raukeaa, jos eläinmäärä tai korvauskelpoinen ala laskee sitoumuksen tai ympäristösopimuksen siirtämisen johdosta alle vaaditun vähimmäismäärän.

Sitoumuksesta ja ympäristösopimuksesta voidaan luopua kesken niiden voimassaolokauden yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 3 artiklassa tarkoitetuissa ylivoidmaisesta esteen tai poikkeuksellisten olosuhteiden tilanteissa.

Ympäristösopimus tai sen osa voidaan purkaa, jos korvauksen saaja on salannut sopimuksen tekemiseen olennaisesti vaikuttavan seikan tai antanut sellaisesta olennaisesti virheellisen tiedon taikka jos hän tai maatalan myöhempi omistaja, jolle sopimus on siirretty, olennaisesti rikkoo sopimusehtoja. Edellä 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu ympäristösopimus voidaan purkaa, jos sopimuksen kohteena oleva ala ei täytä korvauksen myöntämisen edellytyksiä. Jos ympäristösopimus puretaan, sopimuksen perusteella maksettu korvaus on perittävä takaisin koko sopimuskaudelta.

Takaisinperintään sitoumuksen tai sopimuksen lakatessa sovelletaan muilta osin toimeenpanolakia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sitoumuksen tai sopimuksen lakkaamisen edellytyksistä.

14 §

Ei-tuotannollisten investointien korvausta koskevan tukipäätöksen mukaisen oikeuden siirtäminen

Ei-tuotannollisten investointien korvausta koskevan päätöksen mukainen oikeus korvaukseen voidaan siirtää toiselle, jos korvauksen myöntämisen edellytykset täyttyvät ja siirronsaaja täyttää mainitun korvauksen saajaa koskevat edellytykset.

15 §

Korvauksen epääminen

Tässä laissa tarkoitettu korvaus voidaan jättää myöntämättä ja maksamatta sekä 5 ja 6 §:ssä tarkoitettu sitoumus sekä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu ympäristösopimus jättää hyväksymättä, jos korvauksen saamiseksi olosuhteille tai toimenpiteelle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta.

Sitoumuksen ja ympäristösopimuksen perusteella maksettu korvaus on perittävä takaisin koko sitoumus- ja sopimuskaudelta, jos edellytykset, joiden perusteella korvausta myönnetään, eivät ole lainkaan täyttyneet koko sitoumus- ja sopimuskauden aikana.

Uutta sitoumusta ei voi antaa tai uutta ympäristösopimusta tehdä, jos korvauksen saaja on kesken sitoumus- tai sopimuskauden luopunut vastaavasta sitoumuksesta tai sopimuksesta eikä luopumisesta ole kulunut kahta vuotta.

Uutta 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua ympäristösopimusta ei voi tehdä, jos valvonnassa on todettu, että korvauksen saaja on jättänyt olennaisesti noudattamatta vastaavaan sopimukseen perustuvia korvauksen ehtoja korvauksen hakemista edeltävän kahden sopimusvuoden aikana.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin epäämisen perusteista sekä korvausjärjestelmän ulkopuolelle sulkemisesta.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annettu laki (1360/2014).

Siirtymäsäännökset

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes toisin säädetään tai määrätään.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleeseen hakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat, eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain mukaiset sitoumukset ja sopimukset muunnetaan niiden jäljellä olevan sitoumus- tai sopimuskauden loppuun asti tämän lain mukaisiksi ympäristösitoumuksiksi, ympäristösopimuksiksi tai luonnonmukaista tuotantoa koskeviksi sitoumuksiksi, jos korvauksen saaja hyväksyy muuntamisen. Jos korvauksen saaja ei hyväksy muuntamista, sitoumukset ja sopimukset raukeavat ilman korvauksen saajan velvollisuutta maksaa korvaus takaisin.

Jos korvauksen saajalla on ollut eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain mukainen maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskeva ympäristösopimus tai kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimus, hän voi tehdä tämän lain 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun ympäristösopimuksen.

Mitä 5 §:n 5 momentissa säädetään hallinnollisesta tarkastuskäynnistä, sovelletaan 31 päivän joulukuuta 2019 jälkeen tehtyihin vastaaviin tarkastuskäynteihin, jotka ovat koskeneet eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain mukaisia maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevia ympäristösopimuksia ja kosteikkojen hoitoa koskevia ympäristösopimuksia ja joissa sopimuksen kohteena oleva ala on mitattu, todettu korvauskelpoiseksi ja hyväksytty sopimukseen.

Jos kosteikkoinvestointiin on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa ei-tuotannollisten investointien korvausta, kohteen hoidosta tehtävään sopimukseen sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Mitä 15 §:n 4 momentissa säädetään valvonnasta, sovelletaan 31 päivän joulukuuta 2020 jälkeen valvonnassa tehtyihin havaintoihin.

3.

Laki

tietyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (/), jäljempänä *suorien viljelijätukien laki*, tarkoitettujen tukien, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001), jäljempänä *kansallisten tukien laki*, tarkoitettujen tukien sekä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (/) tarkoitettuja tukia koskevan asian toimeenpanoon.

Suorien viljelijätukien laissa ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa tarkoitettuihin tukiin liittyvien suunnitelmien ja varojen hallinnointiin sovelletaan, mitä yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista annetussa laissa (/) säädetään.

2 §

Lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa

Tätä lakia sovelletaan Ahvenanmaan maakunnassa suorien viljelijätukien laissa ja kansallisten tukien laissa tarkoitettujen tukien toimeenpanoon, jos asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin varoista rahoitettujen tukien toimeenpanoon, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos 1 §:ssä mainituissa laeissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *horisontaaliasetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2116;

2) *suunnitelma-asetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laatimien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maa-seuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2115;

3) *hakemusjärjestelmäasetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2022/1173;

4) *laadunarviointiasetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2022 /1172;

5) *varainhoitoasetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastusten, vakuuksien ja avoimuuden osalta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2022/128;

6) *yleisellä varainhoitoasetuksella* unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2018/1046;

7) *yleisellä tietosuojasetuksella* luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679;

8) *ehdollisuudella* suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklassa sekä mainitun asetuksen liitteessä III tarkoitettuja ehdollisuuden vaatimuksia.

2 luku

Viranomaisten tehtävät ja toimivalta

5 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa yleisestä maatalouden tukihallinnon ohjauksesta ja kehittämisestä. Lisäksi ministeriö vastaa eri tukijärjestelmien ja Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 valmistelusta, varojen käytön suunnittelusta sekä strategiasuunnitelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta.

6 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto vastaa tukijärjestelmien ja Manner-Suomen osalta Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan vuosille 2023–2027 toimeenpanon suunnittelusta, toteutuksesta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen käytön asianmukaisesta hallinnosta ja valvonnasta. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo tukijärjestelmien toimeenpanoa sekä muita viranomaisia näiden hoitaessa horisontaaliasetuksen 9 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla maksajaviraston vastuulle kuuluvia tehtäviä. Ruokavirasto vastaa lisäksi tukeen liittyvien menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä, maksujen suorittamisesta sekä muista tukijärjestelmiin liittyvistä hallinnollisista tehtävistä sekä komissiolle vuosittain toimitettavista laadunarviointiraporteista sekä tuloksellisuuskertomuksista.

Ruokavirasto tekee päätöksen kansallisten tukien lain 6 §:n 2 kohdassa tarkoitettua kuljetusavustuksesta ja tuesta kotieläintalouden palveluille sekä eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n mukaisesta ympäristökorvauksesta, kun korvauksen perusteena on viimeksi mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettu alkuperäiskasvien varmuuskokeiden ylläpitoa koskeva ympäristösopimus tai alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskeva ympäristösopimus. Asian käsittelyyn Ruokavirastossa sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään.

Ruokavirasto tekee päätöksen horisontaaliasetuksen 56 artiklan 3 kohdassa ja 86 artiklassa tarkoitettujen määrien palauttamatta jättämisestä.

7 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen:

1) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua ympäristökorvauksen myöntämisestä, jos korvauksen perusteena on mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettu alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitoa koskeva ympäristösopimus;

2) kansallisten tukien lain 6 §:ssä tarkoitettua puutarhatuotteiden sekä metsämarjojen ja -sienten varastoinnin tuen, kasvihuonetuotannon tuen, porotalouden tuen ja mehiläistalouden tuen myöntämisestä;

3) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua maatalojen neuvontapalvelujen korvauksen myöntämisestä;

4) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisestä;

5) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua ei-tuotannollisten investointien korvauksen myöntämisestä;

6) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 1–3 ja 6 kohdassa tarkoitettua ympäristösopimuksen ja 6 §:ssä tarkoitettua luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen myöntämisestä sekä siirtämisestä ja päättämisestä kesken sopimus- tai sitoumuskauden.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus suorittaa lisäksi tukien, korvausten ja ehdollisuuden tarkastusta ja valvontaa sekä laadunarviointia siten kuin jäljempänä säädetään.

8 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto suorittaa ehdollisuuden valvontaa siten kuin jäljempänä säädetään.

9 §

Ahvenanmaan valtionvirasto

Ahvenanmaan valtionvirasto tekee Ahvenanmaan maakunnassa päätöksen kansallisten tukien lain 6 §:ssä tarkoitetun puutarhatuotteiden varastoinnin tuen, kasvihuonetuotannon tuen ja mehiläistalouden tuen myöntämisestä.

Ahvenanmaan valtionvirasto suorittaa lisäksi tukien ja ehdollisuuden tarkastusta ja valvontaa sekä laadunarviointia Ahvenanmaan maakunnassa siten kuin jäljempänä säädetään.

10 §

Kunta

Kunta tekee päätöksen:

- 1) suorien viljelijätukien lain 4 ja 18 §:ssä tarkoitetun tuen ja palkkion myöntämisestä;
- 2) suorien viljelijätukien lain 8 §:ssä tarkoitetusta ennallistamisvelvollisuudesta;
- 3) kansallisten tukien lain 6 §:ssä tarkoitetun tuen myöntämisestä, jollei toimivalta kuulu tämän lain 6 §:n 2 momentin mukaan Ruokavirastolle tai 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle taikka 9 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan valtionvirastolle;
- 4) kansallisten tukien lain 10 f §:ssä tarkoitetun sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetun tuen viitemäärän siirtämisestä ja jakamisesta;
- 5) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5–7 §:n mukaisen korvauksen myöntämisestä, jollei toimivalta kuulu tämän lain 6 §:n 2 momentin mukaan Ruokavirastolle tai 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle;
- 6) eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä tarkoitetun sitoumuksen siirtämisestä ja päättämisestä kesken sitoumuskauden.

Kunta suorittaa lisäksi hallinnollista tarkastusta ja ehdollisuuden seuraamisen arviointia hallinnollisessa tarkastuksessa siten kuin jäljempänä säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetussa laissa (210/2010) tarkoitettua yhteistoiminta-aluetta.

11 §

Viranomaisen alueellinen toimivalta

Jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) nojalla toimivallasta muuta säädetä, toimivaltainen on se tämän lain 7–10 §:ssä tarkoitettu viranomainen, jonka toimialueella maatilán talouskeskus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta, toimivaltainen on se viranomainen, jonka toimialueella pääosa maatilán pelloista sijaitsee.

Edellä 1 momentista poiketen toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain nojalla toimivallasta muuta säädetä, on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella:

- 1) investointi toteutetaan, jos hakemus koskee ei-tuotannollista investointia;
- 2) sopimuksen kohteena oleva alue sijaitsee, jos ympäristösopimuksen hakija on eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 9 §:ssä tarkoitettu rekisteröity yhdistys tai vesioikeudellinen yhteisö;
- 3) tuotteiden varasto sijaitsee, jos hakemus koskee metsämarjojen ja sienten varastointitukea;
- 4) mehiläistalouden harjoittajan toimintapiste sijaitsee, jos hakemus koskee mehiläistalouden tukea.

Porotalouden tukea koskevassa asiassa toimivaltainen viranomainen on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Kunta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi siirtää asian toisen kunnan tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaistavaksi painavasta syystä.

3 luku

Tuen hakumenettely

12 §

Tuen hakeminen

Tukea koskeva hakemus tehdään sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tai hakijat tunnustetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella, siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään. Mitä tässä laissa säädetään tukea koskevasta hakemuksesta, koskee myös tukea koskevaa ilmoitusta.

Hakija vastaa tukea koskevasta hakemuksesta ja siihen sisältävien tietojen täydellisyydestä ja virheettömyydestä. Jos tukea koskeva hakemus koskee tilaa, jota hallitsee useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö yhdessä, kaikki tilan haltijat vastaavat yhteisvastuullisesti hakemuksesta ja siihen sisältyvien tietojen täydellisyydestä ja virheettömyydestä.

Ruokavirasto voi 1 momentista poiketen antaa määräyksen siitä, että tukea haetaan muutoin kuin sähköisessä järjestelmässä, jos tukijärjestelmän toimeenpanon kiireellisyys, yksittäisen tukijärjestelmän hakemusten vähäinen määrä tai muu niihin verrattava erityinen syy sitä välttämättä edellyttää.

Ruokavirasto voi antaa määräyksiä tukihakemuksen muodosta, tuen hakemiseen ja ilmoitusten tekemiseen liitettävistä tiedoista, muista tuenhakijalta tai tuensaajalta edellytettävistä selvityksistä sekä hakemuksessa ilmoitettujen tietojen muuttamisen määräajasta. Ruokavirasto antaa lisäksi tarkemmat määräykset tukea koskevan hakemuksen sekä muiden selvitysten jättämisen määräaajoista.

13 §

Tiedonantovelvollisuus

Tuenhakijan on annettava toimivaltaiselle viranomaiselle tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksiä koskevat riittävät tiedot.

Tuenhakijan on viipymättä ilmoitettava kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tukea koskeva hakemus on virheellinen tai muuttunut virheelliseksi.

Tuenhakija on viipymättä velvollinen ilmoittamaan kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisesta olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa vaikuttaa tuen määrään taikka aiheuttaa tuen takaisinperinnän tai maksamisen keskeyttämisen taikka tuen lakkauttamisen.

Ylivoimaisesta esteestä ja poikkeuksellisesta olosuhteesta on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kirjallisesti todisteineen 15 työpäivän kuluessa siitä, kun ilmoitus on mahdollista tehdä. Edellä tarkoitettulla tavalla ilmoitusvelvollinen on tuensaaja tai tämän oikeudenomistaja.

14 §

Hakemuksen muuttaminen tai peruuttaminen

Tukea koskevaa hakemusta voidaan oma-aloitteisesti muuttaa tai se voidaan peruuttaa kokonaan tai osittain hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, jollei erityisesti tukijärjestelmään tai sen toimeenpanoon liittyvästä syystä muuttamista tai peruuttamista ole tarpeen rajata. Kansallisten tukien lain 9 §:ssä tarkoitettua tukea koskevaan hakemukseen sovelletaan hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja kansallisten tukien lain 10 §:ssä tarkoitettua tukea koskevaan hakemukseen hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan 1 kohdan c alakohtaa.

Kansallisten tukien lain 25 §:ssä säädetään 1 momentissa säädetyn lisäksi mainitussa laissa tarkoitettua tukea koskevan hakemuksen muuttamisesta ja peruuttamisesta.

Hakemusta muutetaan tai se peruutetaan tämän lain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua järjestelmässä, jollei kyse ole 12 §:n 3 kohdassa tarkoitettua tilanteesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen muuttamisesta ja peruuttamisesta sekä muuttamiseen tai peruuttamiseen liittyvistä rajauksista Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen muuttamisen tai peruuttamisen määräajoista sekä muuttamisen tai peruuttamisen ilmoitustavasta sekä muuttamisen ja peruuttamisen yhteydessä ilmoitettavista tiedoista.

15 §

Hakemuksen siirtäminen

Tukea koskeva hakemus voidaan siirtää maatilana uudelle haltijalle koko tilan hallinnan siirron yhteydessä. Koko tilan hallinnan siirrosta on ilmoitettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle 15 työpäivän kuluessa siitä, kun koko tilan hallinnan siirto on tehty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen siirtämisessä noudatettavasta menettelystä ja koko tilan hallinnan siirron viimeisimmästä ajankohdasta.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hakemuksen siirtämisessä annettavista tiedoista, hakemuksen siirtoa koskevan ilmoituksen muodosta ja kunnalle ilmoittamisen määräajasta.

16 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Tuenhakijan on säilytettävä tukien hakemiseen ja myöntämiseen sekä tukien saamisen ehtoihin liittyvät sellaiset asiakirjat, joita ei toimiteta tuen myöntävälle viranomaiselle, hakuvuoden ja sitä seuraavien neljän kalenterivuoden ajan. Jos kyse on eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksesta tai 5 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettua ympäristösopimuksesta taikka 6 §:ssä tarkoitettua sitoumuksesta, edellä tarkoitettujen asiakirjojen on säilytettävä vähintään neljän vuoden ajan sitoumus- tai sopimuskauden päättymisestä. Jos kyse on ehdollisuuteen liittyvistä asiakirjoista, edellä tarkoitettujen asiakirjojen on säilytettävä hakuvuoden ja sitä seuraavien kahden kalenterivuoden ajan, jollei tämän lain 26 §:ssä tarkoitettua lainsäädännössä edellytetä pidempää säilytysaikaa.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista säilytettävistä asiakirjoista.

4 luku

Hakemuksen käsittely ja päätöksenteko

17 §

Tukea koskeva päätös

Automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehty tukea koskeva päätös sekä asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Ruokavirasto voi antaa määräyksiä tukea koskevaan päätöksentekoon käytettävistä järjestelmistä, tietosisällöstä, maksuaineiston käsittelystä, maksutavoista ja maksujen kirjaamisesta tietojärjestelmään.

18 §

Oikaisu

Jos tuenhakija on saanut tukea vähemmän kuin tämän olisi pitänyt saada tai tuki on perusteetomasti kokonaan evätty, viranomainen voi päätöksen lainvoiman estämättä ja ilman eri hake-
musta oikaista virheellisen päätöksen.

19 §

Tuelle maksettava korko

Jos tuenhakijalle myönnetään tukea tai myönnetyn tuen määrää korotetaan 18 §:ssä tarkoitetun oikaisun johdosta taikka tuenhakijalle maksetaan viranomaisen virheen johdosta maksamatta jäänyt tuki, oikaisun kohteena olevalle tai maksamatta jääneen tuen määrälle maksetaan korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa laskettuna siitä päivästä, jolloin oikaistava päätös oli tehty, oikaisupäätöksen tekopäivään saakka. Korkoa ei kuitenkaan makseta, jos oikaisun tarve on johtunut tuenhakijan toiminnasta.

Jos tuenhakijalle myönnetään muutoksenhaun johdosta tukea tai tuen määrää korotetaan, tälle määrälle voidaan maksaa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa laskettuna valituksenalaisen päätöksen tekopäivästä muutoksenhakuviranomaisen päätöksen tekopäivään saakka. Koron maksamisesta päättää muutoksenhakuviranomainen.

5 luku

Hallinnollinen tarkastus ja pinta-alamonitorointi

20 §

Hallinnollinen tarkastus ja ristiintarkastus

Hallinnollisessa tarkastuksessa tarkastetaan tukea koskevassa hakemuksessa olevien kaikkien tuen hakemisen edellytyksenä olevien tietojen ilmoittaminen ja tietojen oikeellisuus. Hallinnollinen tarkastus, ristiintarkastukset mukaan luettuina, on järjestelmällistä kaikkiin hakemuksiin, tiettyyn tukiehtoon tai tuensaajajoukkoon kohdistuvaa tarkastusta, joka kohdistuu kaikkiin niihin seikkoihin, joita on mahdollista ja tarkoituksenmukaista tarkastaa hallinnollisin tarkastuksin. Hallinnollista tarkastusta voidaan tehdä myös Ruokaviraston määrittämän otoksen perusteella osaan tukiehdosta.

Ruokavirasto tekee ristiintarkastukset tietojärjestelmissä oleviin tietoihin. Ristiintarkastuksella verrataan eri tietojärjestelmissä olevia tietoja tukihakemuksella ilmoitettuihin tietoihin.

Kunnan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Ahvenanmaan valtionviraston ja Ruokaviraston on tarkastettava tukihakemukseen sisältyvät tiedot. Toimivaltainen tuen myöntävä viranomais tarkastaa hallinnollisessa tarkastuksessa tai ristiintarkastuksessa tukea koskevassa hakemuksessa olevat tiedot. Kunta tekee lisäksi hallinnollisessa tarkastuksessa havaitun ehdollisuuden laiminlyönnin osalta arvioinnin ja seuraamusehdotuksen siltä osin kuin on kyse hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista ja kasvinsuojeluaineita koskevista ehdollisuuden vaatimuksista, mitkä ovat todennettavissa 12 §ssä tarkoitetun tukea koskevan hakemuksen tiedoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Ahvenanmaan valtionvirasto tekee ristiintarkastuksessa selvitettäviksi tulneiden tuenhakijoiden osalta tarpeelliset tarkastukset, joiden tulos toimitetaan sähköisesti tuenhakijalle.

Jos hallinnollisessa tarkastuksessa havaitaan virhe hakemuksen tiedoissa, tuenhakijalle ilmoitetaan asiasta sähköisesti ja tuenhakija voi korjata havaitun virheen Ruokaviraston määräämän ajankohtaan mennessä. Virhe voidaan kuitenkin korjata vain siinä tapauksessa, että se on mahdollista hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan nojalla. Jos tuenhakija ei tee korjaavia toimenpiteitä tai hallinnollinen tarkastus tehdään tässä momentissa tarkoitetun ajankohdan jälkeen, hallinnollisen tarkastuksen tulos otetaan huomioon tuen määrää tai seuraamuksia määrättäessä. Peltolohkorekisterin uuden ilmakuva perusteella tehtävässä ajantasaistukseen liittyvissä ristiintarkastuksissa ei kuitenkaan ole virheen korjausmahdollisuutta.

Ruokavirasto vastaa laadunarviointiasetuksen 4 artiklassa tarkoitetusta paikkatietoperusteisen hakujärjestelmän laadunarvioinnista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Ahvenanmaan valtionvirasto voi tehdä paikkatietoperusteisen hakujärjestelmän laadunarviointiin liittyvä maastokäynnin pinta-alan määrittämiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 5 momentissa ja 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun hallinnollisen tarkastuskäynnin. Hallinnollisessa tarkastuskäynnissä määritetään sopimuksen kohteena oleva ala ja sen tukikelpoisuus. Hallinnollisesta tarkastuskäynnistä ilmoitetaan tuen hakijalle enintään 14 vuorokautta ennen tarkastuksen suorittamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallinnollisesta tarkastuksesta ja sen suorittamisesta sekä tarkastuksen vaikutuksesta maksettavan tuen määrään.

21 §

Pinta-alamonitorointi

Pinta-alamonitorointia ja siihen hakemusjärjestelmäasetuksen 11 artiklan mukaisesti rinnastettavia paikkatiedon sisältäviä valokuvia käytetään tuotos- ja tuloraportoinnin oikeellisuuden varmistamiseksi horisontaaliasetuksen 70 artiklan mukaisesti. Pinta-alamonitorointia ja paikkatiedon sisältäviä valokuvia käytettäessä on noudatettava tapaa, joka ei vaaranna henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän suojaa ja muuta yksityisyyden suojaa siten kuin yleisessä tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa (1050/2018) säädetään. Ruokavirasto tekee hakemusjärjestelmäasetuksen 10 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun vuosittaisen suunnitelman.

Jos tukihakemuksella ilmoitettu ei vastaa pinta-alamonitoroinnin tulosta, tuenhakijalle toimitetaan sähköinen selvityspyyntö ja annetaan tälle mahdollisuus tehdä korjaavia toimenpiteitä tai toimittaa riittävän selvityksen tukiehtojen noudattamisesta selvityspyyntöä asetetun määräajan kuluessa. Jos tuenhakija ei tee korjaavia toimenpiteitä Ruokaviraston määräämän ajankohdan mennessä, pinta-alamonitoroinnin tulos otetaan huomioon tuen määrää tai seuraamuksia määrättäessä. Korjaavia toimenpiteitä ei voi kuitenkaan tehdä hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ajankohdan jälkeen.

Viranomainen voi arvioida hallinnollisesti toimitettuja selvityksiä tai erityisestä syystä käydä paikan päällä varmistamassa pinta-alamonitoroinnin tuloksen. Ruokavirasto voi lisäksi valita otannalla pinta-alamonitorointiin liittyen tuenhakijoita tai lohkoja tiettyjen tukiehtojen noudattamisen seuraamiseksi.

Ruokavirasto vastaa laadunarviointiasetuksen 5 artiklassa tarkoitetusta pinta-alamonitoroinnin laadunarvioinnista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai Ahvenanmaan valtionvirasto tekee pinta-alamonitoroinnin laadunarviointiin liittyvät paikan päällä tehtävät tarkastuskäynnit. Laadunarvioinnin havainnot toimitetaan tuenhakijalle sähköisesti verkkopalvelussa ja tuenhakija voi korjata hakemusta hakemusjärjestelmäasetuksen 7 artiklassa säädetyllä tavalla.

Mitä tarkastusoikeudesta ja viranomaisen tiedon- ja avunsaantioikeudesta 25 ja 27 §:ssä säädetään, koskee pinta-alamonitoroinnin osalta myös kuntaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pinta-alamonitoroinnissa noudatettavasta menettelystä, käytettävästä aineistosta, aineiston luokittelusta, maastotarkastuskäynneistä, pinta-alamonitoroinnin tulosten vaikutuksista muihin tukiin sekä pinta-alamonitoroinnin laadunarviointiin liittyvistä menettelyistä.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä määräajoista, selvityksen toimittamistavoista sekä korjaavien toimenpiteiden tavoista ja menetelmistä.

6 luku

Valvonta

22 §

Otanta ja paikan päällä tehtävä valvonta

Ruokavirasto tekee päätöksen siitä, mistä tukijärjestelmistä tai tukiehdoista tehdään otanta paikan päällä tehtävään valvontaan. Ruokavirasto valitsee otannalla eri tukijärjestelmien osalta tuenhakijat, joihin kohdistetaan paikan päällä tehtävä valvonta. Ruokavirasto valitsee lisäksi otannalla tilat paikan päällä tehtävään ehdollisuuden valvontaan. Ruokavirasto voi käyttää laadunarviointiasetuksen 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua otosta osana paikan päällä tehtävän valvonnan otantaa.

Paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastetaan tuenhakijan tukea koskevassa hakemuksessa annettujen tietojen oikeellisuutta sekä se, että valvonnan kohteena olevaan tukeen liittyviä tukikelpoisuusperusteita, tukiehtoja sekä tukeen liittyviä perustasoja on noudatettu. Lisäksi tarkastetaan ehdollisuuden vaatimusten noudattamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukiehtojen valvonnasta sekä vähimmäistarkastusmäärästä ja otoksen valinnasta, valvonnassa noudatettavasta menettelystä, eläinmäärien tarkastamisesta, perus- ja kasvulohkojen ulko- ja sisärajojen määrittämisestä ja mittausmenetelmästä, -tavasta ja -tarkkuudesta sekä mittapoikkeamasta, sekä peruslohkotietojen päivittämisestä.

23 §

Valvonnan laajentaminen

Jos tässä laissa tarkoitetun valvonnan tai muun valvonnan yhteydessä havaitaan tai valvonnan suorittavan viranomaisen tietoon tulee tässä laissa tarkoitetun tuen myöntämisen edellytyksiä tai ehdollisuutta koskeva virhe tai laiminlyönti, valvonta on laajennettava tässä laissa tarkoitettua tukea tai ehdollisuutta koskevaksi valvonnaksi.

Jos viranomaisen tietoon muutoin tulee tuen myöntämisen edellytyksiä tai ehdollisuutta koskeva virhe tai laiminlyönti tai viranomainen muutoin pitää sitä tarpeellisena, viranomainen voi riippumatta 22 §:ssä tarkoitetun otannan tuloksista tehdä tuenhakijaa koskevan tarkastuksen.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa virhe tai laiminlyönti tulee sellaisen viranomaisen tietoon, jolla ei ole toimivaltaa tehdä tuen tai ehdollisuuden valvontaa, asiasta on ilmoitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tai aluehallintovirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonnan laajentamisesta.

24 §

Pinta-ala monitorointi ja uusien tekniikoiden käyttäminen valvonnassa

Pinta-alamonitorointia voidaan käyttää horisontaaliasetuksen 83 artiklan mukaisena valvontajärjestelmänä ehdollisuuden valvonnassa.

Suoritettaessa horisontaaliasetuksen 83 artiklan 6 kohdan c alakohdan mukaista valvontaa sekä paikkatiedon sisältäviä valokuvia ja miehittämättömiä ilma-aluksia käytettäessä on noudatettava tapaa, joka ei vaaranna henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän suojaa ja muuta yksityisyyden suojaa siten kuin yleisessä tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa säädetään. Jos valvonnassa käytetään miehittämättöntä ilma-alusta, ilma-aluksen käyttöoikeus valvonnassa on virkavastuulla toimivalla viranomaisella.

Pinta-alamonitorointia tai edellä 2 momentissa tarkoitettuja uusia tekniikoita voidaan käyttää tukikelpoisuusperusteiden, tukiehtojen sekä tukeen liittyvien perustasojen valvonnassa sekä 20 §:n 5 momentissa tarkoitetussa hallinnollisessa tarkastuskäynnissä. Pinta-alamonitorointiin sovelletaan mitä 21 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pinta-alamonitoroinnista ehdollisuuden valvonnassa, pinta-alamonitoroinnin ulkopuolella olevien ehtojen valvonnasta, uusien tekniikoiden käyttämisestä, uusilta tekniikoilta edellytettävistä teknisistä vaatimuksista ja pinta-alamonitoroinnin teknisestä suorittamisesta.

25 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla, Ahvenanmaan valtionvirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja aluehallintovirastolla on oikeus suorittaa tässä laissa tarkoitetun tuen ja ehdollisuuden vaatimusten tarkastamiseksi ja valvomiseksi tuenhakijoihin ja -saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Jos tuen saamisen edellytysten valvonta tätä edellyttää, tarkastus saadaan suorittaa teurastamossa ja maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavassa yrityksessä.

Valvontaa tai tarkastusta suorittavalla viranomaisella on oikeus valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tarkastaa tuenhakijan kirjanpito, maa- ja puutarhataloustuotteet, eläimet, rehut ja elintarvikkeet, niiden tuotanto-olosuhteet, tuotantorakennukset ja -laitokset, jalostuslaitokset, varastot, laitteistot, kuljetuskalusto, viljelmät, laitumet, maisemapiirteet ja pellon ulkopuoliset ympäristösopimusalueet sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Valvontaa tai tarkastusta suorittavalla viranomaisella on oikeus tehtävänsä suorittamista var-ten tallentaa ääntä tai kuvaa noudattaen sellaista tapaa, joka ei vaaranna henkilöitä koskevia oikeuksia eikä yksityiselämän suojaa ja muuta yksityisyyden suojaa siten kuin yleisessä tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa säädetään.

Ruokavirastolla on oikeus olla läsnä toisen viranomaisen suorittamissa tuenhakijoihin tai -saajiin kohdistuvissa tarkastuksissa ja seurata niiden suorittamista.

Valvontaviranomaisella on tarvittaessa oikeus saada virka-apua tarkastuksen suorittamisessa siten kuin poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä säädetään.

26 §

Ehdollisuutta koskevat erityiset säännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo luonnonsuojelulain (1096/1996) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) noudattamista siltä osin kuin on kyse ehdollisuuden ympäristöön liittyvien lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja aluehallintovirasto valvovat elintarvikelain (297/2021), eläintautilain (76/2021), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014), rehulain (1263/2020), kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) ja eläinsuojelulain (247/1996) soveltamisalaan kuuluvien vaatimusten noudattamista siltä osin kuin on kyse muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen valvonnasta. Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valvonnassa noudatetaan mainittujen lakien sekä eläinlääkintähuoltolain (765/2009) säännöksiä valvonnasta ja valvontaviranomaisista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii ehdollisuuden valvontaseuraamusten yhteensovittajana.

Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnan suorittaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto, joka toimii myös ehdollisuuden valvontaseuraamusten yhteensovittajana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lakisääteisten hoitovaatimusten sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa horisontaaliasetusta ja laadunarviointiasetusta tarkentavia säännöksiä valvonnasta ja valvonnassa noudatettavasta menettelystä sekä 1 ja 2 momentissa mainituissa laeissa tarkoitetun valvonnan kohteista.

27 §

Viranomaisen tiedon- ja avunsaantioikeus

Viranomaisella on oikeus saada tuenhakijalta tai tämän edustajalta valvonnan suorittamiseksi tarpeelliset asiakirjat ja tiedot. Asiakirjoilla tarkoitetaan myös automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai muulla tavalla luotua tai säilytettyä aineistoa. Viranomaisella on vastaava oikeus saada tietoja teurastamoilta, maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavilta yrityksiltä, eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:ssä tarkoitetulta kantakirjaa pitävältä yhteisöltä ja paliskunnilta. Tuenhakijan sekä edellä tarkoitetun teurastamon ja maataloustuotteiden jalostusta tai välittämistä harjoittavan yrityksen on sallittava näytteiden ottaminen tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa. Aineisto ja näytteet on luovutettava korvauksetta.

Tuenhakijan tai tämän edustajan on viranomaisen pyynnöstä annettava tarpeellinen apu valvonnan suorittamisessa.

28 §

Tarkastuksissa avustavat tahot

Tarkastuksessa voidaan käyttää apuna tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettua tilintarkastajaa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tilitarkastusyhteisön on ni-

mettävä tarkastuksesta vastaava tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Tarkastustehtävää suoritettavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

29 §

Valvonnasta ilmoittaminen

Paikan päällä tehtävästä valvonnasta voidaan ilmoittaa tuenhakijalle tai tämän edustajalle etukäteen, jollei se vaikuta valvonnan tarkoitukseen tai tehokkuuteen, seuraavasti:

- a) paikan päällä tehtävästä eläinvalvonnasta enintään 48 tuntia etukäteen;
- b) muusta paikan päällä tehtävästä valvonnasta enintään 14 vuorokautta etukäteen.

Ilma-aluksen käyttämisestä valvonnassa on ilmoitettava tuenhakijalle paikan päällä tehtävästä valvonnasta ilmoittamisen yhteydessä tai viimeistään valvontatilanteessa.

30 §

Valvonnassa noudatettava menettely

Valvontaa suorittavalla henkilöllä on oltava Ruokaviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, aluehallintoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston antama virkakortti tai tarkastusoikeuden osoittava asiakirja, joka on pyydettyessä esitettävä tuenhakijalle tai tämän edustajalle valvonnan yhteydessä.

Tuenhakijalle toimitetaan sähköisesti verkkopalvelussa valvonnan tulos, josta käy ilmi tehdyt havainnot. Tuenhakijalle varataan tilaisuus lisätä huomautuksensa valvonnan tulokseen verkkopalvelussa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin valvonnan tuloksessa esitettävistä seikoista.

7 luku

Tukien ja korvausten alentaminen ja seuraamukset

31 §

Hakemuksen myöhästymisseuraamukset

Jos horisontaaliasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuun yhdennettyyn hallinto- ja valvontajärjestelmään kuuluvaa tukea koskeva hakemus jätetään myöhässä, myönnettävää tukea alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Myöhästymisseuraamuksia ei kuitenkaan sovelleta horisontaaliasetuksen 3 artiklassa tarkoitettussa tilanteessa. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää.

Kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien tukien myöhästymisseuraamuksista säädetään kansallisten tukien lain 17 §:ssä.

32 §

Tuen yleiset alentamisperusteet

Tukea ei myönnetä tai myönnettävää tukea vähennetään, jos tuenhakija ei täytä tukikelpoisuusehtoja, tuen myöntämisen edellytyksiä taikka muita tukeen liittyviä velvoitteita. Tukea ei myönnetä tai myönnettävää tukea vähennetään, jos tuenhakija ei ole noudattanut tukiehtoja tai jos tuenhakija ei täytä tuen myöntämisen edellytyksiä tai muita tukeen liittyviä velvoitteita. Tukea vähennetään myös, jos asianomaista tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Tukea ei myönnetä, jos tuensaaja estää kyseiseen tukeen tai tukitoimenpiteeseen liittyvän tarkastuksen, tarkastuskäynnin, hallinnollisen tarkastuskäynnin tai paikan päällä tehtävän valvonnan toteuttamisen kokonaan tai osittain. Ehdollisuuden valvonnan estäminen johtaa tuenhakijan ehdollisuuden soveltamisalaan kuuluvien tukihakemusten hylkäämiseen.

33 §

Vähennykset ja seuraamukset pinta-alaperusteisissa tuissa

Jos pinta-alaperusteisen tuen haettu pinta-ala on suurempi kuin paikan päällä tehdyssä valvonnassa, hallinnollisessa tarkastuksessa, pinta-alamonitoroinnissa tai muulla menetelmällä hyväksytty pinta-ala, myönnettävää tukea alennetaan kasvilajiryhmittäin siten, että alennus suurenee haetun ja hyväksytyn pinta-alan suhteellisen erotuksen kasvaessa. Tukea voidaan alentaa, jos tuenhakija ei ole hakemuksessaan ilmoittanut kaikkea hallinnassaan olevan maatalousmaata.

Jos tuen saamisen muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja pinta-alaan liittyviä ehtoja ei ole noudatettu, tuen alennus suurenee laiminlyönnin vakavuuden, laajuuden, pysyvyyden ja toistuvuuden perusteella. Jos kyse on vakavasta tuen ehdon laiminlyönnistä, kyseisen tukitoimenpiteen tuki evätään hakuvuodelta ja sitä seuraavalta vuodelta.

Kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien pinta-alaperusteisten tukien valvontaseurauksista säädetään kansallisten tukien lain 18 ja 19 §:ssä.

Jos pinta-alan perusteella maksettavaa tukea vähennetään tuenhakijan tukihakemuksessa hakeman ja lohkon uusimman digitoidun pinta-alan välisen eron perusteella, tuen vähennys voidaan tehdä ilman erillistä selvitystä, jos pinta-alaerosta johtuen tukea vähennetään ilman seuraamusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pinta-alaperusteisten tukien alentamisperusteista, vähennysten ja seuraamusten laskennasta, kasvilajiryhmistä, pinta-alojen osalta sovellettavasta seuraamusasteikosta sekä tukiehtovähennyksistä ja –seurauksista.

34 §

Vähennykset ja seuraamukset eläinperusteisissa tuissa

Jos hallinnollisessa tarkastuksessa tai valvonnassa paikan päällä todetaan, että tilalla on tukea koskevassa hakemuksessa haettua vähemmän tukikelpoisia eläimiä tai eläinyksiköitä, myönnettävää tukea alennetaan eläinryhmittäin haetun ja valvonnassa todetun eläinmäärän erotuksen perusteella siten, että alennus suurenee haetun ja todetun eläinmäärän suhteellisen erotuksen kasvaessa.

Jos tuen saamisen muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja eläinmäärään liittyviä ehtoja ei ole noudatettu, tuen alennus suurenee laiminlyönnin vakavuuden, laajuuden, pysyvyyden ja toistuvuuden perusteella. Jos kyse on vakavasta tuen ehdon laiminlyönnistä, kyseisen tukitoimenpiteen tuki evätään hakuvuodelta ja sitä seuraavalta vuodelta.

Kansallisten tukien lain nojalla myönnettävien eläinperusteisten tukien valvontaseuraamuksista säädetään kansallisten tukien lain 20 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinperusteisten tukien alentamisperusteista, vähennysten ja seuraamusten laskennasta, eläinryhmistä, eläinmäärän osalta sovellettavasta seuraamusasteikosta sekä tukiehtovähennyksistä ja –seuraamuksista.

35 §

Seuraamukset ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen laiminlyönneistä

Ehdollisuuden vaatimusten noudattamisen laiminlyönneistä aiheutuvat seuraamukset määrätään siten kuin horisontaaliasetuksen 85 artiklassa ja laadunarviointiasetuksen III luvussa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin seuraamusten määrittämisestä ja seuraamusten laskemisesta Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

36 §

Tuen epääminen eläintenpitokieltoilanteissa

Jos viljelijä tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittava perheenjäsen on määrätty rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n mukaiseen eläintenpitokieltoon, joka perustuu osittain tai kokonaan rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n mukaiseen rikokseen, tai eläinsuojelulain 54 §:n mukaiseen tai Ahvenanmaan maakunnan vastaavan lainsäädännön mukaiseen rikkomukseen, eläintenpitoon perustuvaa tukea tai korvausta ei myönnetä eikä makseta sen eläinlajin osalta, johon kiello kohdistuu, niiltä tukivuosilta eikä niiltä sitoumus- tai sopimusvuosilta, joiden aikana eläintenpitokieltoon johtanut rikos tai rikkomus on tehty. Tässä pykälässä perheenjäsenellä tarkoitetaan viljelijän puolisoa eli aviopuolisoa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä, tuloverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuja henkilöitä sekä henkilöä, joka elää vakituisesti viljelijän taloudessa ja on tälle tai tämän puolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on edellä tarkoitetun henkilön puoliso.

Sellaiselle viljelijälle tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittavalle perheenjäsenelle, joka on määrätty eläintenpitokieltoon, eläinten pitoon perustuvaa tukea tai korvausta ei myönnetä eikä makseta kiellon kohteena olevasta eläinlajista eläintenpitokieltoajalta, eikä tekovuoden ja lainvoimaisen tuomion antamisen väliseltä ajalta. Jo maksettu tuki tai korvaus tulee periä takaisin.

37 §

Vähennysten ja seuraamusten laskentajärjestys

Suorien viljelijätukien lain ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain nojalla myönnettävien tukien ja korvausten seuraamukset myönnettävän tuen määrään on laskettava seuraavassa järjestyksessä:

- 1) ensimmäisenä huomioidaan pinta-ala- tai eläinmäärävirheistä aiheutuvat vähennykset ja seuraamukset;
- 2) toisena huomioidaan tukiehtojen noudattamatta jättämisestä aiheutuvat vähennykset ja seuraamukset;
- 3) kolmantena huomioidaan hakemuksen myöhästymisestä aiheutuvat vähennykset ja seuraamukset;
- 4) neljäntenä huomioidaan maatalousmaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuva seuraamus;
- 5) viidentenä huomioidaan horisontaaliasetuksen 17 artiklassa tarkoitettusta rahoituskurista aiheutuvat vähennykset; ja

6) viimeisenä huomioidaan ehdollisuuden vaatimusten laiminlyönnistä aiheutuvat seuraamukset.

Vähennysten ja seuraamusten suuruutta laskettaessa seuraamus lasketaan aiemmin 1 momentissa tarkoitettussa laskentajärjestyksessä tehdyn vähennyksen jälkeen jäljelle jääneestä summasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seuraamusten tarkemmasta laskemisjärjestyksestä.

38 §

Vähennykset ja seuraamukset tietyissä tukimuodoissa

Jos hallinnollisessa tarkastuskäynnissä tai paikan päällä tehtävässä valvonnassa havaitaan, ettei eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua ei-tuotannollista investointia ei ole toteutettu ei-tuotannollisen investoinnin sopimuksen mukaisesti tai tuenhakija on ilmoittanut korvaukseen oikeuttamattomia kustannuksia, korvausta ei makseta tai sitä vähennetään koko sopimusajalta tai sen osalta ottaen huomioon laiminlyönnin vakavuus, laajuus, pysyvyys ja toistuvuus.

Jos eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettun alkuperäiskasvien varmuuskokeiden ylläpitoa koskevan ympäristösopimuksen tai alkuperäisrotujen perimän säilytystä koskevan ympäristösopimuksen perusteella korvausta hakevan hakemuksessaan esittämä kustannus ei täytä korvauksen maksamiselle asetettuja edellytyksiä, kustannusta ei korvata kokonaan tai osittain tai jo maksettu korvaus peritään takaisin. Jos eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettun alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitoa koskevan ympäristösopimuksen paikan päällä tehtävässä valvonnassa havaitaan sopimusehtojen laiminlyönti, korvausta vähennetään tai se jätetään maksamatta laiminlyönnin vakavuuden, laajuuden, pysyvyyden ja toistuvuuden perusteella.

Jos tuensaaja on jättänyt noudattamatta julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, seuraamukset määrätään horisontaalasetuksen 61 artiklan mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvausten alentamisperusteista sekä vähennysten ja seuraamusten laskennasta.

39 §

Poikkeukset seuraamusten määrittämisestä

Seuraamuksia ei määrätä horisontaalasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a, b ja c kohdassa ja horisontaalasetuksen 84 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa eikä muissa niihin verrattavissa olevissa tilanteissa.

Seuraamusta tukeen tai korvaukseen ei myöskään määrätä, jos hakija on korjannut tilanteen 20 tai 21 §:ssä tarkoitettun korjauskehotuksen johdosta kaikilta osin tai toimittanut riittävän selvityksen tukiehtojen noudattamisesta.

40 §

Muu sovellettava lainsäädäntö

Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamiin tukiin sekä ehdollisuuteen liittyvistä virheistä aiheutuviissa vähennyksissä ja seuraamuksissa sovelletaan lisäksi mitä Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY, Euratom) N:o 2988/95 sekä mitä yleisessä varainhoitoasetuksessa säädetään.

8 luku

Tuen takaisinperintä

41 §

Tuen takaisinperintä

Virheellisesti tai perusteetta maksettu tuki on perittävä takaisin, jos:

- 1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;
- 2) tuen ehtoja ei ole noudatettu;
- 3) tuensaaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;
- 4) tuensaaja estää tarkastuksen toteuttamisen;
- 5) asianomaista tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle tuensaajalle, kaikki tuensaajat vastaavat yhteisvastuullisesti takaisinperittävän tuen maksamisesta. Takaisinperinnästä luovutaan, jos takaisinperittävä määrä on enintään 100 euroa ilman korkoja tuensaajaa ja myönnettyä yksittäistä tukea kohden, jollei 1 tai 3 momentista muuta johdu.

Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittaman tuen takaisinperinnästä ja takaisinperittävän määrän laskemisesta säädetään lisäksi horisontaalasetuksessa, varainhoitoasetuksessa, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY, Euratom) No 2988/95 ja yleisessä varainhoitoasetuksessa.

42 §

Takaisinperittävälle määrälle suoritettava viivästyskorko

Takaisinperittävälle määrälle on suoritettava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa. Korko lasketaan sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta ja päättyy saatavan suorittamisajankohtaan tai, jos saatava vähennetään myöhemmin maksettavasta erästä, vähennyksen tekemisajankohtaan.

43 §

Takaisinperinnästä luopuminen

Virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen tai sille suoritettavan koron takaisinperinnästä voidaan kokonaan tai osittain luopua, jos takaisinperinnän suorittaminen täysimääräisesti olisi tuensaajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena katsoen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin osaksi tai kokonaan rahoittamia taikka kokonaan kansallisesti rahoitettuja tukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

44 §

Takaisinperinnän suorittaminen

Tuen takaisinperinnästä päättää tuen myöntänyt viranomainen. Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun viranomainen sai tiedon takaisinperinnän perusteesta, ja kymmenen vuoden kuluessa tuen tai sen viimeisen erän maksamisesta.

Ruokavirasto vastaa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperittävä määrä korkoineen voidaan periä siten, että se vähennetään samalle tuensajalle maksettavasta muusta tässä laissa tarkoitetusta tuesta tai korvauksesta.

Takaisinperintäpäätös voidaan panna täytäntöön ulosottoimin sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Takaisinperintäsaatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman. Muutoin päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

9 luku

Maatilojen neuvontapalveluiden toimeenpano

45 §

Maatilojen neuvontapalvelut

Suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa ja 78 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua maatilojen neuvontapalvelua antavat Ruokaviraston hyväksymät neuvojat.

46 §

Neuvojien hyväksymisen edellytykset ja hyväksyminen

Neuvojalla tulee olla neuvontatehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Neuvoijalla tulee lisäksi olla neuvottavan asiakokonaisuuden alaan soveltuva vähintään toisen asteen koulutus ja soveltuva neuvontakokemus. Neuvojan tai, jos neuvoja on toisen palveluksessa, tämän työnantajan tulee olla merkitty arvonlisäverolain (1501/1993) 172 §:ssä tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Neuvojat hyväksytään noudattaen, mitä suunnitelma-asetuksen 15 artiklassa säädetään. Hyväksymisen edellytyksenä on, että neuvoja täyttää 1 momentissa tarkoitettut edellytykset. Neuvojat hyväksytään määräajaksi, joka päättyy Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategia-suunnitelman vuosille 2023–2027 voimassaolon päättyessä.

Neuvojan tulee ylläpitää ja kehittää maatilojen neuvontapalveluiden edellyttämää ammattitaitoa. Neuvojan tulee ilmoittaa Ruokavirastolle sellaisista merkittävistä olosuhteiden muutoksista, jotka voivat vaikuttaa hyväksymisen edellytysten täyttymiseen.

47 §

Hyväksynnän peruuttaminen

Ruokavirasto voi peruuttaa neuvojan hyväksymisen, jollei neuvoja täytä hyväksymisen edellytyksiä tai jollei tämän muutoin voida katsoa olevan soveltuva tehtävänsä virheellisen menettelynsä tai laiminlyöntinsä vakavuuden tai toistuvuuden vuoksi. Ruokaviraston on ennen hyväksymisen peruuttamista annettava neuvojalle kirjallinen huomautus sekä kuultava tätä.

48 §

Neuvontatehtävän hoitaminen

Neuvontatehtävää hoitavat henkilöt toimivat virkavastuulla. Lisäksi neuvontatehtävän hoitamiseen sovelletaan hallintolain, kielilain, saamen kielilain sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä. Tehtävää hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään.

10 luku

Erinäiset säännökset

49 §

Maitorekisteri

Maidontuotannon perusteella myönnettävän tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten pidetään maitorekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia.

Maitorekisteriin voidaan merkitä seuraavat tiedot:

- 1) maitoa tuottavan tilan yksilöintitiedot;
- 2) maitoa tuottavan tilan haltija ja omistaja, yhteystiedot, henkilötunnus tai yrityksen tunnistetiedot;
- 3) tuotetun ja keräilyyn markkinointiin ostetun ja hyväksytyn maidon litramäärä;
- 4) maidon rasvapitoisuus;
- 5) maidon tuotantoajankohta;
- 6) meijerin yhteystiedot ja maidon meijeriin toimittamisen ajankohta;
- 7) kuluttajille suoraan myydyn maidon litramäärä.

Rekisteriin voidaan lisäksi merkitä muita tietoja, jos kansallinen tai Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää ja tiedot ovat välttämättömiä maitorekisterin hallinnoinnin kannalta. Meijerin tulee toimittaa kuukausittain maitorekisteriin tuottajakohtaiset tiedot maitoa tuottavan tilan meijeriin toimittamasta maidosta.

Rekisteröityminen maitorekisteriin on maksutonta.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista annetussa laissa tarkoitettulla todentamisviranomaisella, Ruokavirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla, aluehallintovirastoilla, Ahvenanmaan valtionvirastolla sekä kuntien viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maitorekisteristä niille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat tiedot.

50 §

Tietojen antaminen seurantaa varten

Ruokavirastolla, Ahvenanmaan valtionvirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä kunnalla on oikeus saada tuensaajalta suunnitelma-asetuksen 7 artiklassa ja liitteessä I tarkoitetut tukien seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia varten tarpeelliset selvitykset ja seurantatiedot.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä.

51 §

Päätöksen maksullisuus ja tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettua tukea koskeva päätös on hakijalle tai tuensaajalle maksuton. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä peritään kuitenkin maksu valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi siten kuin hallintolain 59 §:ssä tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä säädetään.

52 §

Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettava korvaus

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta suoritetaan Ahvenanmaan maakunnan kunnille korvausta tukihakemusten lukumäärän perusteella kuntien viranomaisten hoitaessa tässä laissa säädettyä tehtävää.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä Ahvenanmaan maakunnan kunnalle suoritettavan korvauksen perusteista ja korvauksen suuruudesta.

53 §

Viranomaisen oikeus tietojensaantiin

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla ja muulla toimivaltaisella viranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valtion ja kunnan viranomaiselta sekä julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia tuenhakijaa tai tuensaajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea tai korvausta tarkoitettun asian käsittelemiseksi.

Tässä laissa säädettyä tehtävää suorittavalla viranomaisella, toimielimellä ja henkilöllä on oikeus saada maksutta tehtävänsä hoitamiseksi tuenhakijaa, tuensaajaa ja tuen kohteena olevaa tuotantoa koskevat välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta.

Poiketen siitä, mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 8 §:n 1 momentissa säädetään maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto saavat salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan unionin asianomaisille toimielimille muutoin salassa pidettävän, tämän lain toimeenpanossa saadun tiedon, joka on tarpeen valvottaessa, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

54 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua 11 §:n mukaan toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Jos vaatimus koskee Ahvenanmaan maakunnan kunnan päätöstä, oikaisuvaatimus tehdään Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Ruokaviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Ahvenanmaan valtionviraston hallintopäätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun Ruokaviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen haetaan muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimukseen annettuun Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen, joka koskee porotalouden tuen myöntämistä tai takaisinperintää, haetaan muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimukseen annettuun Ahvenanmaan valtionviraston

päätökseen haetaan muutosta valittamalla Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen. Muilta osin muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa (808/2019).

11 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

55 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tällä lailla kumotaan maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (192/2013).

56 §

Siirtymäsäännökset

Maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä Ruokaviraston määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes toisin säädetään tai määrätään.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin hakemuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat valvontatehtävät hoidetaan loppuun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain nojalla tehty päätös neuvojaksi hyväksymisestä jää edelleen voimaan.

4.

Laki

maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 2 §:n 4 ja 5 kohta, 9 §:n 4 momentti, 16 §:n 2 ja 4 momentti ja 26 §;

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 5 kohta laissa 1446/2006, 9 §:n 4 momentti, 16 §:n 2 momentti ja 26 § laissa 195/2013 sekä 16 §:n 4 momentti laissa 20/2011

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 3 ja 14 kohta, 3 §:n 5 momentti, 5 §, 9 §:n 1 momentti, 2 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 10 §:n 2 momentin 1 kohta, 10 e §:n 1 momentti, 17 §:n 1–4 momentti ja 25 §;

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti laissa 1156/2016, 2 §:n 3 ja 14 kohta, 9 §:n 2 momentin 1 kohta, 10 §:n 2 momentin 1 kohta ja 17 §:n 4 momentti laissa 1357/2014, 3 §:n 5 momentti laissa 203/2018, 5 ja 25 § laissa 195/2013, 9 §:n 3 momentti ja 17 §:n 2 momentti laissa 1446/2006 ja 10 e §:n 1 momentti laissa 283/2008; sekä

lisätään lain 2 §:än uusi 13 kohta siirtä lailla 1357/2014 kumotun 13 kohdan sijaan seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta maa- ja puutarhataloudelle myönnettävään Euroopan unionin kokonaan rahoittamaan suoraan viljelijätukeen, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), kolttalain (253/1995), maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain (/) tai eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain (/) perusteella maksettaviin tukiin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *nuorella viljelijällä* Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain (/) 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilöä;

13) *maatalousmaalla* Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettua maatalousmaata

14) *maataloustoiminnalla* maatilalla tapahtuvaa maatalous-, puutarha- ja energiakasvien viljelyä, kotieläintuotteiden tuotantoa, tuotantoeläinten pitoa, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, kesannointia sekä jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategia-suunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 4 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua toimintaa.

3 §

Hakijat

Nuorille viljelijöille tarkoitettuja tukia voidaan myöntää luonnollisille henkilöille tai näiden muodostamille ryhmille. Tukea myönnetään viideltä tukivuodelta edellyttäen, että nuoren viljelijän tukea koskeva hakemus on jätetty viiden vuoden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Jos hakijana on yhteisö, määräysvallan yhteisössä tulee olla yhdellä tai useammalla nuorella viljelijällä. Muille ryhmille tukea voidaan myöntää vain, jos kaikki viljelijät, jäsenet tai osakkaat ovat nuoria viljelijöitä.

5 §

Muiden säännösten soveltaminen

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tuen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, oikaisussa, valvonnassa ja muutoksenhaussa noudatetaan tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia (/).

9 §

Kasvintuotannon tuet

Kasvintuotannon tuet määräytyvät viljeltävän kasvin viljelyalan tai tuotantomäärän perusteella. Tukimuoto ja yksikkötuen taso määräytyvät sen mukaan, millä tukialueella maatalousmaa sijaitsee.

Kasvintuotannon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata tai, jos kyseessä on puutarhakasvien kasvikohtainen tuki, vähintään yksi hehtaari puutarhakasvien viljelyssä olevaa maatalousmaata, ja ala ilmoitetaan kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tukikelpoisista kasveista, tukimuodoista ja tukityypeistä, joissa on noudatettava 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja ympäristöehtoja, näiden ehtojen sisällöstä sekä muista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään lisäksi maatalousmaan tarkemmasta määritelmästä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja minimikoosta, hallinta-ajasta, paikkakunnan tuotanto-olosuhteiden mukaisesta viljelytavasta sekä kesannon ja muun viljelemättömän pellon hoitovaatimuksista.

10 §

Kotieläintalouden tuet

Kotieläintalouden tukien myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata, ja ala ilmoitetaan kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa; sekä

10 e §

Tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen myöntäminen

Tuotannosta irrotettu sika- ja siipikarjatalouden tuki myönnetään vahvistetun sika- ja siipikarjatalouden viitemäärän perusteella. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan maatilán eläinyksikkötiheys on tukivuonna vähintään 0,35 sika- ja siipikarjatalouden eläinyksikköä maatalousmaahehtaaria kohti ja että hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa ilmoitettua hehtaaria. Jos eläinyksikkötiheys on tuen määräytymisajankohdalla tulipalon, eläintaudin tai muun vastaavan hakijasta riippumattoman syyn takia tilapäisesti pienempi kuin eläinyksikkötiheyden vähimmäismäärä, tuki voidaan kyseiseltä tukivuodelta myöntää viitemäärän perusteella. Jos hakijalle on myönnetty 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu poikkeus vuodelta 2007 tai kyseessä on 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilanne vuonna 2007, käytetään tuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa laskennallisena maatalousmaan alana viittä hehtaaria. Eläintiheyttä laskettaessa voidaan ottaa huomioon yhteisömuotoisessa yrityksessä määräysvaltaa käyttävän hakijan hallinnassa oleva maatalousmaan ala tai hallinnassa olevat tukikelpoiset eläimet. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, minkä päivän tilanteen mukaan edellä tarkoitettu ala määräytyy.

17 §

Myöhästymisseuraamukset

Jos kasvintuotannon tukia ja kasvihuonetuotannolle, puutarhatuotteiden varastoinnille ja metsämarjojen ja -sienten varastoinnille myönnettäviä tukia koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tukea alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää.

Jos puutarhatuotteiden varastoinnille myönnettävässä tuessa varastomääriä koskeva ilmoitus tehdään myöhästyneenä, alennetaan kyseisen ilmoituksen osalta tuen myöntämisperusteena olevaa varastomäärää yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Jos ilmoitus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää, katsotaan ilmoitusajankohtaa koskeva varastomäärä nolllaksi.

Jos kotieläintalouden tukea koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen myöntämisperusteena olevien eläinten lukumäärää alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää. Jos tuen ennakkoa koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen ennakkoa ei makseta.

Jos tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tukea koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tukea alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää. Jos tuen ennakkoa koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen ennakkoa ei makseta.

25 §

Hakemuksen muuttaminen tai peruuttaminen

Tämän lain 9 ja 10 §:ssä tarkoitettujen tukien tukea koskevan hakemuksen muuttamiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä toimeenpanolain 14 §:ssä säädetään.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen tukien tukea koskevaa hakemusta tai ilmoitusta voidaan oma-aloitteisesti muuttaa tai se voidaan peruuttaa kokonaan tai osittain siten kuin toimeenpanolain 13 §:n 1–3 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädetään. Jos valvonnasta on jo ilmoitettu hakijalle ja suoritetusta valvonnasta aiheutuu valvontaseuraamuksia, tukea koskevaa hakemusta tai ilmoitusta ei voida muuttaa tai peruuttaa.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista hakemuksen tai ilmoituksen muuttamisen tai peruuttamisen määräajoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 19.9.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

4.

Laki

maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 2 §:n 4 ja 5 kohta, 9 §:n 4 momentti, 16 §:n 2 ja 4 momentti ja 26 §;
sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 5 kohta laissa 1446/2006, 9 §:n 4 momentti, 16 §:n 2 momentti ja 26 § laissa 195/2013 sekä 16 §:n 4 momentti laissa 20/2011
muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 3 ja 14 kohta, 3 §:n 5 momentti, 5 §, 9 §:n 1 momentti, 2 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 10 §:n 2 momentin 1 kohta, 10 e §:n 1 momentti, 17 §:n 1—4 momentti ja 25 §;
sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti laissa 1156/2016, 2 §:n 3 ja 14 kohta, 9 §:n 2 momentin 1 kohta, 10 §:n 2 momentin 1 kohta ja 17 §:n 4 momentti laissa 1357/2014, 3 §:n 5 momentti laissa 203/2018, 5 ja 25 § laissa 195/2013, 9 §:n 3 momentti ja 17 §:n 2 momentti laissa 1446/2006 ja 10 e §:n 1 momentti laissa 283/2008; sekä
lisätään lain 2 §:än uusi 13 kohta siitä lailla 1357/2014 kumotun 13 kohdan sijaan seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta maa- ja puutarhataloudelle myönnettävään Euroopan unionin kokonaan rahoittamaan suoraan tukeen, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), kolttalain (253/1995), maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) tai eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain (1360/2014) perusteella maksettaviin tukiin.

Tätä lakia ei sovelleta maa- ja puutarhataloudelle myönnettävään Euroopan unionin kokonaan rahoittamaan suoraan *viljelijätukeen*, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), kolttalain (253/1995), *maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskautella 2023—2027 annetun lain (/) tai eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain (/)* perusteella maksettaviin tukiin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *nuorella viljelijällä* Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2013) 2 §:n 13 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

4) *peruslohkolla* hakijan viljelemää ja hänen hallinnassaan olevaa maantieteellisesti yhtenäistä viljelyaluetta, jota rajoittaa esimerkiksi kunnan raja, tukialueen raja, vesistö, piiri- tai valtaoja, tie tai metsä;

5) *kasvulohkolla* yhteen peruslohkoon kuuluvaa yhtenäistä aluetta, jolla viljellään yhtä kasvilajia tiettyä tarkoitusta varten, jota kesannoidaan, jota pidetään hoidettuna viljelemättömänä tai jota käytetään muihin tarkoituksiin;

14) *maataloudella* maatilalla tapahtuvaa maatalous-, puutarha- ja energiakasvien viljelyä, kotieläintuotteiden tuotantoa, tuotantoeläinten pitoa, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, kesannointia sekä yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua toimintaa;

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) **nuorella viljelijällä** Euroopan unionin suorista viljelijäituista annetun lain (/) 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilöä;

(kumotaan)

(kumotaan)

13) **maatalousmaalla** Euroopan unionin suorista viljelijäituista annetun lain 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettua maatalousmaata;

14) **maataloustoiminnalla** maatilalla tapahtuvaa maatalous-, puutarha- ja energiakasvien viljelyä, kotieläintuotteiden tuotantoa, tuotantoeläinten pitoa, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, kesannointia sekä jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahas-tosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategia-suunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 4 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua toimintaa.

3 §

Hakijat

Nuorille viljelijöille tarkoitettuja tukia voidaan myöntää luonnollisille henkilöille tai näiden muodostamille ryhmille. Jos tilanpito on aloitettu vuoden 2013 jälkeen, tukea myönnetään viideltä tukivuodelta edellyttäen, että nuoren viljelijän tukea koskeva hakemus on jätetty viiden vuoden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Jos tilanpito on aloitettu ennen vuotta 2014, tukea myönnetään enintään viideltä tukivuodelta kuitenkin siten, että tukivuosien lukumäärää vähennetään niillä vuosilla, jotka ovat kuluneet tilanpidon aloittamisen ja ensimmäisen nuoren viljelijän tukea koskevan hakemuksen jättämisen välillä. Jos hakijana on yhteisö, määräysvallan yhteisössä tulee olla yhdellä tai useammalla nuorella viljelijällä. Muille ryhmille tukea voidaan myöntää vain, jos kaikki viljelijät, jäsenet tai osakkaat ovat nuoria viljelijöitä.

5 §

Muiden säännösten soveltaminen

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tuen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, oikaisussa, valvonnassa ja muutoksenhaussa noudatetaan maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia (192/2013).

9 §

Kasvintuotannon tuet

Kasvintuotannon tuet määräytyvät viljeltävän kasvin viljelyalan tai tuotantomäärän perusteella. Tukimuoto ja yksikkötuen taso määräytyvät sen mukaan, millä tukialueella peruslohko tai kasvulohko sijaitsee.

Kasvintuotannon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

3 §

Hakijat

Nuorille viljelijöille tarkoitettuja tukia voidaan myöntää luonnollisille henkilöille tai näiden muodostamille ryhmille. *Tukea myönnetään viideltä tukivuodelta edellyttäen, että nuoren viljelijän tukea koskeva hakemus on jätetty viiden vuoden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.* Jos hakijana on yhteisö, määräysvallan yhteisössä tulee olla yhdellä tai useammalla nuorella viljelijällä. Muille ryhmille tukea voidaan myöntää vain, jos kaikki viljelijät, jäsenet tai osakkaat ovat nuoria viljelijöitä.

5 §

Muiden säännösten soveltaminen

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tuen myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä, oikaisussa, valvonnassa ja muutoksenhaussa noudatetaan *tietyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia (/)*.

9 §

Kasvintuotannon tuet

Kasvintuotannon tuet määräytyvät viljeltävän kasvin viljelyalan tai tuotantomäärän perusteella. Tukimuoto ja yksikkötuen taso määräytyvät sen mukaan, millä tukialueella *maatalousmaa* sijaitsee.

Kasvintuotannon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria viljelykseen soveltuvaa peltoa tai, jos kyseessä on puutarhakasvien kasvikohtainen tuki, vähintään yksi hehtaari puutarhakasvien viljelyssä olevaa peltoa, ja pelto ilmoitetaan kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa;

1) hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria *maatalousmaata* tai, jos kyseessä on puutarhakasvien kasvikohtainen tuki, vähintään yksi hehtaari puutarhakasvien viljelyssä olevaa *maatalousmaata*, ja *ala* ilmoitetaan kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tukikelpoisista kasveista, tukimuodoista ja tukityypeistä, joissa on noudatettava 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja ympäristöehtoja, näiden ehtojen sisällöstä sekä muista tuen ehtoista ja määräytymisperusteista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tukikelpoisista kasveista, tukimuodoista ja tukityypeistä, joissa on noudatettava 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja ympäristöehtoja, näiden ehtojen sisällöstä sekä muista tuen ehtoista ja määräytymisperusteista. *Valtioneuvoston asetuksella säädetään lisäksi maatalousmaan tarkemmasta määritelmästä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja minimikoosta, hallinta-ajasta, paikkakunnan tuotanto-olosuhteiden mukaisesta viljelytavasta sekä kesannon ja muun viljelemättömän pellon hoitovaatimuksista.* (kumotaan)

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään viljelykseen soveltuvan pellon määritelmästä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja minimikoosta, hallinta-ajasta, paikkakunnan tuotanto-olosuhteiden mukaisesta viljelytavasta sekä kesannon ja muun viljelemättömän pellon hoitovaatimuksista.

10 §

Kotieläintalouden tuet

Kotieläintalouden tukien myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria viljelykseen soveltuvaa peltoa ja pelto ilmoitetaan kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa; sekä

10 e §

Tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen myöntäminen

Tuotannosta irrotettu sika- ja siipikarjatalouden tuki myönnetään vahvistetun sika- ja siipikarjatalouden viitemäärän perusteella.

10 §

Kotieläintalouden tuet

Kotieläintalouden tukien myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria *maatalousmaata*, ja *ala* ilmoitetaan kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa; sekä

10 e §

Tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen myöntäminen

Tuotannosta irrotettu sika- ja siipikarjatalouden tuki myönnetään vahvistetun sika- ja siipikarjatalouden viitemäärän perusteella.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan maatilán eläinyksikkötiheys on tukivuonna vähintään 0,35 eläinyksikköä tukikelpoista peltohehtaaria kohti ja että hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa ilmoitettua tukikelpoista peltohehtaaria. Jos tilalla ei ole lainkaan tällaista alaa, tilan pinta-alana käytetään viljelyyn soveltuvaa pelloalaa. Jos hakijalle on myönnetty 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu poikkeus vuodelta 2007 tai kyseessä on 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilanne vuonna 2007, käytetään tuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa laskennallisena tukikelpoisten peltohehtaarien alana viittä hehtaaria. Eläintiheyttä laskettaessa voidaan ottaa huomioon yhteisömuotoisessa yrityksessä määräysvaltaa käyttävän hakijan hallinnassa oleva tukikelpoisten peltohehtaarien ala tai hallinnassa olevat tukikelpoiset eläimet. *Tukikelpoisella peltohehtaarilla tarkoitetaan hakijan hallinnassa olevaa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 31 artiklassa tarkoitettuun tukeen kelpoista alaa tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä yhden netyn hallinto- ja valvontajärjestelmän, maaseudun kehittämistoimenpiteiden ja täydentävien ehtojen osalta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 17 artiklan 1–4 kohdassa tarkoitettua alaa.* Valtioneuvoston asetuksella säädetään, minkä päivän tilanteen mukaan edellä tarkoitettu ala määräytyy.

16 §

Yleiset alentamisperusteet

Tukihakemus hylätään, jos tuen hakija tai tämän edustaja estää paikalla tehtävän tarkastuksen toteuttamisen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan maatilán eläinyksikkötiheys on tukivuonna vähintään 0,35 sika- ja siipikarjatalouden eläinyksikköä maatalousmaahehtaaria kohti ja että hakijalla on hallinnassaan vähintään viisi kyseisen tukivuoden tukihakemuksessa ilmoitettua hehtaaria. *Jos eläinyksikkötiheys on tuen määräytymisajankohtana tulipalon, eläintaudin tai muun vastaavan hakijasta riippumattoman syyn takia tilapäisesti pienempi kuin eläinyksikkötiheyden vähimmäismäärä, tuki voidaan kyseiseltä tukivuodelta myöntää viitemäärän perusteella.* Jos hakijalle on myönnetty 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu poikkeus vuodelta 2007 tai kyseessä on 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilanne vuonna 2007, käytetään tuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa laskennallisena maatalousmaan alana viittä hehtaaria. Eläintiheyttä laskettaessa voidaan ottaa huomioon yhteisömuotoisessa yrityksessä määräysvaltaa käyttävän hakijan hallinnassa oleva maatalousmaan ala tai hallinnassa olevat tukikelpoiset eläimet. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, minkä päivän tilanteen mukaan edellä tarkoitettu ala määräytyy.

16 §

Yleiset alentamisperusteet

(kumotaan)

Jos hakija tai hänen perheyriyksensä jäsen on tuomittu rikoslain (39/1889) 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n mukaisesta rikoksesta taikka hakija tai hänen perheyriyksensä jäsen on tuomittu eläinsuojelulain (247/1996) 54 §:n mukaisesta rikkomuksesta sekä samalla määrittäetty rikoslain 17 luvun 23 §:n mukaiseen eläintenpitokieltoon, kotieläintalouden tukea ei myönnetä eikä mahdollisesti myönnettyä tukea makseta siltä tukivuodelta, jonka aikana asianomainen viranomainen on todennut tuomioon johtaneen teon. Jos hakija tai hänen perheyriyksensä jäsen on tuomittu eläintenpitokieltoon, kotieläintalouden tukea ei makseta eläintenpitokieltoaajalta eikä tekovuoden ja lainvoimaisen tuomion antamisen väliseltä ajalta. Kotieläintalouden tukien maksatus on kyseisen eläinlajin tukien osalta keskeytettävä, kun asiassa on aloitettu syyteharkinta.

(kumotaan)

17 §

Myöhästymisseuraamukset

Kasvintuotannon tukia ja kasvihuonetuotannolle, puutarhatuotteiden varastoinnille ja metsämarjojen ja -sienten varastoinnille myönnettäviä tukia alennetaan hakemuksen myöhästyessä yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli 25 kalenteripäivää.

Jos puutarhatuotteiden varastoinnille myönnettävässä tuessa varastomääriä koskeva ilmoitus tehdään myöhästyneenä, alennetaan kyseisen ilmoituksen osalta tuen myöntämisperusteena olevaa varastomäärää yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Jos ilmoitus myöhästyy yli 25 kalenteripäivää, katsotaan ilmoitusajankohtaa koskeva varastomäärä nolllaksi.

Kotieläintalouden tukea koskevan hakemuksen myöhästyessä tuen myöntämisperusteena olevien eläinten lukumäärää alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hake-

17 §

Myöhästymisseuraamukset

Jos kasvintuotannon tukia ja kasvihuonetuotannolle, puutarhatuotteiden varastoinnille ja metsämarjojen ja -sienten varastoinnille myönnettäviä tukia koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tukea alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää.

Jos puutarhatuotteiden varastoinnille myönnettävässä tuessa varastomääriä koskeva ilmoitus tehdään myöhästyneenä, alennetaan kyseisen ilmoituksen osalta tuen myöntämisperusteena olevaa varastomäärää yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Jos ilmoitus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää, katsotaan ilmoitusajankohtaa koskeva varastomäärä nolllaksi.

Jos kotieläintalouden tukea koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen myöntämisperusteena olevien eläinten lukumäärää alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli seitsemän kalenteripäivää. Jos tuen ennakkoa koskeva

mus myöhästyy yli 25 kalenteripäivää. Myöhästyneen ennakkoa koskevan hakemuksen perusteella ennakkoa ei makseta.

Jos tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tukea koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tukea alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli 25 kalenteripäivää. Jos tuen ennakkoa koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen ennakkoa ei makseta.

hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen ennakkoa ei makseta.

Jos tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tukea koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tukea alennetaan yhdellä prosentilla jokaista myöhästynyttä työpäivää kohti. Tukea ei myönnetä, jos hakemus myöhästyy yli *seitsemän* kalenteripäivää. Jos tuen ennakkoa koskeva hakemus tehdään myöhästyneenä, tuen ennakkoa ei makseta.

25 §

Hakemuksen peruuttaminen

Tukihakemuksen peruuttamisesta on ilmoitettava kirjallisesti tukihakemusta käsittelevälle toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos valvonnasta on jo ilmoitettu hakijalle ja suoritetusta valvonnasta aiheutuu valvontaseurauksia, tukihakemusta ei voida peruuttaa. Muussa tapauksessa takarajana peruutuksen tekemiselle on ensimmäinen kyseessä olevan hakemuksen mukainen maksatustapahtuma.

Peruutus voi koskea koko tukihakemusta tai osaa hakemuksesta. Useamman hakukerran tuessa hakija voi peruuttaa yhden tukihaun 1 momentissa säädetyin rajoituksin. Kasvintuotannon tukihakemusta ei voida peruuttaa tallennusilmoituksen lähettämisen jälkeen, jos tallennusilmoituksessa olevasta virheestä aiheutuu seuraamus. Kasvintuotannon tukea koskevan hakemuksen peruutus voidaan tehdä myös lohkoakohtaisesti.

26 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Hakijan on säilytettävä tukien hakemiseen liittyvät sellaiset alkuperäiset asiakirjat, joita ei toimiteta tuen myöntävälle viranomaiselle

25 §

*Hakemuksen **muuttaminen** tai peruuttaminen*

Tämän lain 9 ja 10 §:ssä tarkoitettujen tukien tukea koskevan hakemuksen muuttamiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä toimeenpanolain 14 §:ssä säädetään.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen tukien tukea koskevaa hakemusta tai ilmoitusta voidaan oma-aloitteisesti muuttaa tai se voidaan peruuttaa kokonaan tai osittain siten kuin toimeenpanolain 13 §:n 1–3 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädetään. Jos valvonnasta on jo ilmoitettu hakijalle ja suoritetusta valvonnasta aiheutuu valvontaseurauksia, tukea koskevaa hakemusta tai ilmoitusta ei voida muuttaa tai peruuttaa.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista hakemuksen tai ilmoituksen muuttamisen tai peruuttamisen määräajoista.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tukihakemuksen liitteenä hakuvuoden ja sitä seuraavien neljän kalenterivuoden ajan.

*Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia mää-
räyksiä 1 momentissa tarkoitetuista säilytettä-
vistä asiakirjoista.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 . . _____